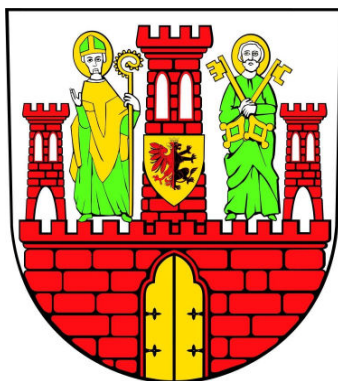

BURMISTRZ BRZEŚCIA KUJAWSKIEGO

**ZMIANA STUDIUM
UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
MIASTA I GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI**

BRZEŚĆ KUJAWSKI, WRZESIEŃ 2009

Załącznik Nr 1
Do Uchwały Nr XXX/188/2009
Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego
z dnia 24 września 2009r.

Generalny projektant Studium
mgr inż. Wiera Kulczyńska
Członek Północnej Okręgowej
Izby Urbanistów Nr G-203/2006

Spis treści:

I. W P R O W A D Z E N I E.....	5
2. Cel i zakres opracowania	7
3. Metoda opracowania	8
4. Wykaz opracowań i materiałów wykonanych na potrzeby studium lub wykorzystanych dla potrzeb studium	8
5. Ogólna charakterystyka gminy	9
II. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY	11
1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z USTALEŃ DECYZYJNYCH PONADLOKALNYCH.....	13
2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA I ZAGOSPODAROWANIA TERENU.....	15
2.1. Uwarunkowania formalno – prawne.....	15
2.2. Tereny posiadające zgodę na zmianę przeznaczenia gruntów	16
2.3. Stan prawny gruntów	16
2.4. Tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych	17
2.5. Analiza istniejącego zagospodarowania i użytkowania terenu	17
3. PRZYRODNICZE UWARUNKOWANIA ROZWOJU.....	18
3.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego	18
3.2. Uwarunkowania wynikające ze stanu turystyki	29
3.3. Uwarunkowania wynikające ze stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej	30
3.4. Uwarunkowania wynikające ze stanu leśnej przestrzeni produkcyjnej.....	33
4. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	35
4.1. Uwarunkowania demograficzno – społeczne.....	35
4.2. Uwarunkowania gospodarcze	41
5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	43
5.1. Zarys historyczny miasta i gminy Brześć Kujawski	43
5.2. Zasoby zabytkowe miasta i gminy	46
5.3. Obszary, obiekty i zasady ochrony dóbr kultury współczesnej i krajobrazu kulturowego	69
5.4. Obszary pomników zglądy i ich stref ochronnych	69
5.5. Progi, ograniczenia, preferencje.....	69
6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI.....	70
6.1. Uwarunkowania zewnętrzne	70
6.2. Uwarunkowania wewnętrzne.....	73
6.3. Progi, ograniczenia, preferencje rozwoju.....	77
7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.....	78
7.1. Uwarunkowania zewnętrzne	78
7.2. Uwarunkowania wewnętrzne	79
7.3. Progi, ograniczenia, preferencje rozwoju.....	84
8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	85
8.1. Instytucje, jednostki ratownictwa i szybkiego reagowania	85
8.2. Zagrożenia powodziowe	85
9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z SĄSIEDZTWA.....	87
III. KIERUNKI I ROZWOJU PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY.....	89
1. CELE ROZWOJU MIASTA I GMINY, MOŻLIWOŚCI I POTRZEBY	91

1.1. Cele wynikające z uchwalonej „Strategii rozwoju miasta i gminy Brześć Kujawski”	91
1.2. Potrzeby wynikające ze zgłoszonych wniosków	92
2. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKI WYNIKAJĄCE Z PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO - POMORSKIEGO	92
3. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	101
3.1. Ogólne zasady polityki przestrzennej	101
3.2. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej miasta oraz w przeznaczeniu terenów – strefy polityki przestrzennej	103
3.3. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy	116
3.4. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji.....	118
3.5. Tereny zamknięte i ich strefy ochronne	120
3.6. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania mas ziemnych.....	120
3.7. Obiekty i obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny	121
3.8. Obszary inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa	121
3.9. Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie art. 10 ust. 2 pkt 8 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.....	121
3.10. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić mpzp, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nie leśne	123
3.11. Obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne	125
3.12. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych.....	125
4. OBSZARY I ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK	126
4.1. Przyrodnicze kierunki rozwoju miasta i gminy.....	126
4.2. Kierunki rozwoju turystyki, rekreacji i wypoczynku	128
4.3. Obszary, obiekty i zasady ochrony krajobrazu kulturowego.	129
4.4. Obszary, obiekty i zasady ochrony uzdrowisk.....	129
5. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	130
5.1. Kierunki kształtowania polityki przestrzennej w zakresie dziedzictwa kulturowego	130
5.2. Obszary, obiekty i zasady ochrony dóbr kultury współczesnej.	132
6. ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ.....	132
6.1. Kierunki rozwoju i zasady kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej	132
6.2. Kierunki rozwoju i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej	133
7. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI.....	133
7.1. Komunikacja drogowa	134
7.2. Elementy układu komunikacji drogowej wymagające rozbudowy i przebudowy oraz usprawnienia.....	135
7.3. Komunikacja kolejowa	137
7.4. Komunikacja zbiorowa	137
8. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.....	137
8.1. Zaopatrzenie w wodę	138
8.2. Odprowadzenie i unieszkodliwianie ścieków	138
8.3. Gospodarka energetyczna	139
8.4. Telekomunikacja.....	142
8.5. Gospodarka odpadami	142
9. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ	143
10. SYNTENZA USTALEŃ PROJEKTU STUDIUM	146

I. WPROWADZENIE

1. Podstawa opracowania

Niniejsze Studium stanowi zmianę „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Brześć Kujawski przyjętego Uchwałą Nr XIX/242/2000 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 09 sierpnia 2000 roku sporządzonego na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. Nr 15 poz. 139 z późn. zm.).

Zmiana została sporządzona zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 z późn. zm.) oraz na podstawie Uchwały Nr XII/76/2007 Rady Miejskiej w Brześciu Kujawskim z dnia 28 grudnia 2007 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia niniejszej zmiany.

2. Cel i zakres opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego opracowane zostało dla całego obszaru miasta i gminy Brześć Kujawski, który w granicach administracyjnych zajmuje powierzchnię 150 km² (7,0 km² – miasto i 143 km² – gmina) w celu określenia polityki przestrzennej samorządu lokalnego. Określa ono politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego, stanowi podstawowe narzędzie umożliwiające spełnienie zadań własnych gminy w zakresie ładu przestrzennego, komunikacji i infrastruktury technicznej.

Decyzja o podjęciu prac nad zmianą Studium wyniknęła przede wszystkim z potrzeby doprowadzenia do zgodności treści w/w dokumentu z dynamicznie zmieniającym się w naszym kraju prawodawstwem. W ciągu dziewięciu lat obowiązywania dokumentu uległo zmianie szereg ustaw związanych z tematyką kształtowania przestrzeni oraz wpłynęło od mieszkańców wiele wniosków i postulatów inwestycyjnych niezgodnych z ustaleniami studium.

Ustawa z 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym w bardzo ograniczonym zakresie określała formę studium oraz tok prac nad jego sporządzeniem. Koncentrowała się przede wszystkim na zakresie problematyki studium nakładając równocześnie obowiązek badania, przez zarząd gminy „spójności” rozwiązań projektowych miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „z polityką przestrzenną gminy” określoną w studium.

Obowiązująca od 11 lipca 2003 r. ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 z późn. zm.) wprowadziła zasadnicze zmiany dotyczące toku formalno – prawnego nad sporządzeniem studium, określiła jego formę a także zmieniła zakres jego problematyki. Wymagany zakres projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w części tekstowej i graficznej określony został w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. Nr 118 poz. 1233).

Studium uchwalone przez radę gminy nie jest aktem prawa miejscowego, dlatego nie stanowi podstawy do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Jest natomiast „aktem kierownictwa wewnętrznego” gminy wykorzystywanym przy podejmowaniu decyzji w zakresie działań dotyczących polityki przestrzennej miasta i gminy oraz stanowi podstawę do koordynacji planów miejscowych. Ustalenia studium realizowane są poprzez plany miejscowe i są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu tych planów.

3. Metoda opracowania

Pierwszy etap prac nad aktualizacją studium obejmował wstępną analizę zapisów obowiązującego studium oraz ocenę aktualności posiadanych materiałów planistycznych.

Drugi etap to sporządzenie diagnozy stanu obejmującej wieloaspektowe rozpoznanie i ocenę uwarunkowań rozwoju miasta i gminy Brześć Kujawski na podstawie aktualnie wykonywanych dostępnych opracowań i materiałów.

Trzeci etap obejmował ocenę kierunków i zasad rozwoju przestrzennego miasta i gminy przyjętych w obowiązującym studium.

Czwarty etap związany był z opracowaniem celów, zasad rozwoju, kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy oraz formułowaniem zapisu ustaleń studium.

W toku prac nad studium, w kwestii najbardziej trudnych i kontrowersyjnych tematów, odbyły się spotkania, na których zaprezentowane i przedyskutowane zostały poszczególne grupy zagadnień.

Uwarunkowania rozwoju i szczegółowe ustalenia dotyczące kierunków i zasad rozwoju przestrzennego miasta i gminy zapisane zostały w tekście studium oraz na mapach problemowych w skali 1:25 000 – gmina oraz w skali 1:5 000 – miasto – kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Brześć Kujawski, stanowiącymi obok tekstu załączniki do uchwały o uchwaleniu studium.

4. Wykaz opracowań i materiałów wykonanych na potrzeby studium lub wykorzystanych dla potrzeb studium

- Opracowanie ekofizjograficzne wykonane na potrzeby Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Brześć Kujawski, maj 2008r.;
- „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Brześć Kujawski”, przyjęte przez Radę Miejską Brześcia Kujawskiego Uchwałą Nr XIX /242/2000 z dnia 09 sierpnia 2000r.;
- „Strategia Rozwoju miasta i gminy Brześć Kujawski – przyjęta Uchwałą Nr /2001 Rady Miejskiej w Brześciu Kujawskim z dnia 28 sierpnia 2001r.
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego, Kujawsko - Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku, czerwiec 2003;
- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2007 – 2020, Zarząd Województwa Kujawsko – Pomorskiego, Uchwała Nr XLI/586/05 z dnia 12 grudnia 2005r.
- „Program ochrony środowiska dla miasta i gminy Brześć Kujawski na lata 2004-2011”, Urząd Miasta i Gminy Brześć Kujawski - Rada Miejska Brześcia Kujawskiego, Uchwała Nr 86 / XV / 2003 z dnia 1 grudnia 2003r.;
- „Plan gospodarki odpadami dla miasta i gminy Brześć Kujawski na lata 2004-2011”, Urząd Miasta i Gminy Brześć Kujawski - Rada Miejska Brześcia Kujawskiego, Uchwała Nr 86 / XV / 2003 z dnia 1 grudnia 2003r.;
- Wstępny projekt Lokalnego Planu Rewitalizacji Miasta i Gminy Brześcia Kujawskiego;
- „Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2006r.” - Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2007r. oraz „Raporty...” z lat wcześniejszych;

- „Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej – etap I - rzeka Zgłowiączka”, RZGW Warszawa – MGGP S.A. Tarnów, wrzesień 2006r.;
- „Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej – etap II - rzeka Lubieńka”, RZGW Warszawa – NEOKART GIS Sp. z o.o. w Warszawie, Warszawa marzec 2006 r.;
- Studium zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego Włocławka, Kierunki rozwoju funkcji miasta, Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku, 2006r.;

5. Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Brześć Kujawski położona jest w południowo – wschodniej części województwa kujawsko – pomorskiego. Pod względem administracyjnym należy do powiatu ziemskiego włocławskiego.

Graniczy od północy z gminą Lubanie i miastem Włocławek, od wschodu z gminą Włocławek, od południa z gminą Lubraniec, od zachodu z gminą Osiećciny i gminą Bądkowo. Gmina położona jest korzystnie w stosunku do głównych ciągów komunikacyjnych kraju, przez jej teren przebiega droga kategorii krajowej Nr 62 Strzelno – Anusin.

Gmina zajmuje powierzchnie 143,0 km², co plasuje ją na 45 miejscu w województwie, a miasto zajmuje powierzchnię 7,0 m² i znajduje się na 27 miejscu w województwie. Gminę zamieszkuje 6 574 osoby (w 1998r. – 6790 osób), co pod względem liczby mieszkańców lokuje ją na 46 miejscu w województwie, a miasto odpowiednio 4 595 osoby (w 1998r. – 4 703 osoby) i 27 lokata wśród miast województwa (dane statystyczne za 2007r.).

**II. UWARUNKOWANIA
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
MIASTA I GMINY**

1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z USTALEŃ DECYZYJNYCH PONADLOKALNYCH

Uwarunkowania krajowe i regionalne o charakterze decyzyjnym oraz postulatycznym wynikające ze stanu zagospodarowania

Decyzje i uchwały

Uwarunkowania wynikające z ustaleń decyzyjnych kraju i regionu dla miasta i gminy Brześć Kujawski to realizacja autostrady A-1 – decyzja w sprawie ustalenia lokalizacji autostrady płatnej A-1 Nr GP-1/A-1/123/EM-AS/99/93 z dnia 03.08.1999r wydanej przez Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast.

Na terenie gminy Brześć Kujawski planuje się budowę następujących obiektów autostradowych:

- węzeł autostradowy „Brzezie” – na skrzyżowaniu z drogą wojewódzką Nr 252,
- węzeł autostradowy „Pikutkowo” na skrzyżowaniu z drogą krajową nr 62,
- miejsca obsługi podróżnych (MOP) „Wieniec” typ II (stacje benzynowe i restauracje) i typ III (stacje benzynowe, restauracje i hotele),
- obwód utrzymania autostrady (OUA) „Pikutkowo”, czyli baza dla drogowców, którzy będą autostradę porządkować, konserwować i remontować.

–

Wynikające z ustaw szczególnych

Na obszarze gminy występują następujące obiekty ustanowione na poziomie województwa i kraju na podstawie przepisów szczególnych:

- obiekty i zespoły zabytkowe podlegające ochronie i opiece – ewidencja wojewódzkiego konserwatora zabytków - Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Toruniu, Delegatura we Włocławku,
- drogi krajowe i wojewódzkie wg wykazu dróg krajowych i wojewódzkich – Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 28 lutego 2000 roku w sprawie numeracji i ewidencji dróg (Dz. U. Nr 32 poz. 393), Zarządzenie Nr 6 Generalnego Dyrektora Dróg Publicznych z dnia 9 maja 2000r. zobowiązujące do dokonania wymiany oznakowania,
- użytki ekologiczne – Rozporządzenie Nr 1/2004 Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 19 stycznia 2004r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz.. Woj. Kujawsko - Pomorskiego Nr 8, poz. 76),
- obszar górniczy „Wieniec” dla eksploatacji wody mineralnej utworzony Decyzją Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 4.07.1968r.
- obszar górniczy „Wieniec” (I,II) dla eksploatacji borowiny utworzony Decyzją Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 2.08.1989 r. znak TIK/G122.89, wpisany do rejestru obszarów górniczych Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych – Koncesja Nr 7/96 z dnia 9.05.1996r
- Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Gostynińsko-Włocławskie” utworzony na mocy Zarządzenia Nr 28 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 11.08.1995r.

Na terenie gminy występują ponadto obszary zasobowe surowców pospolitych:

- złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Rumaki” zatwierdzone Decyzją Prezesa Centralnego Urzędu Geologii z dnia 6.11.1981 r znak KZK/012/K/4375/81,

- złożę surowców ilastych ceramiki budowlanej „Pikutkowo-Smólsk” zatwierdzone Decyzją Prezesa Centralnego Urzędu Geologii z dnia 30.07.1994r. znak SM/012/2190/74,
- złożę kruszywa naturalnego „Stary Brześć”, zatwierdzone Decyzją Wojewody Włocławskiego z dnia 17.06.1977r. znak GT-V/8514/7/77,

Wynikające ze stanu zagospodarowania:

- linie energetyczne wysokiego napięcia:
  - 220 kV GPZ Zakłady Azotowe Włocławek-GPZ Olsztyn
  - 220 kV GPZ Zakłady Azotowe Włocławek-GPZ Toruń
  - 220 kV GPZ Zakłady Azotowe Włocławek-GPZ Patnów
  - 110 kV GPZ Zakłady Azotowe Włocławek-GPZ Włocławek Wschód
  - 110 kV GPZ Zakłady Azotowe Włocławek-GPZ Zachód
  - 110 kV GPZ Zakłady Azotowe Włocławek-GPZ Ciechocinek

Dla linii napowietrznych wynikają konsekwencje przestrzenne w postaci zajęcia terenu – pas ograniczonego użytkowania terenu (pas technologiczny):

- dla linii 110 kV – 40 m (po 20 m od osi linii w obu kierunkach),
- dla linii 220 kV – 50 m (po 25 m od osi linii w obu kierunkach).

- w miejscowości Gustorzyn znajduje się węzeł rozdzielczy gazu
- gazociągi wysokoprężne:
  - DN 500 Włocławek-Odolanów
  - DN 500 Gustorzyn-Gostynin
  - DN 500 Gustorzyn-Gdańsk
  - DN 500 Gustorzyn-Włocławek
  - DN 700 Gustorzyn-Mogilno
  - DN 1000 Gustorzyn – Lubanie (tłocznia gazu na gazociągu Jamał – Europa)

Przebieg istniejących gazociągów wysokoprężnych powoduje pewne ograniczenia lokalizacyjne nowych obiektów budowlanych w ich sąsiedztwie. Nowe obiekty winny być usytuowane w odległości nie mniejszej niż odległość bezpieczna wyznaczona wg nieobowiązującego rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 listopada 1995r. (Dz. U. Nr 139 poz. 686), dla gazociągów o ciśnieniu nominalnym 2,5 - 10 Mpa i średnicy nominalnej Dn 400 do Dn 500 wynoszącej od 25 do 50 m (Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe - Dz. U. Nr 97 poz. 1055).

- inne rurociągi

W północnej części gminy na niewielkim odcinku przebiega rurociąg solanki o średnicy $\varnothing$ 200 z Inowrocławia do Zakładów Azotowych „ANWIL” Włocławek.

2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA I ZAGOSPODAROWANIA TERENU

2.1. Uwarunkowania formalno – prawne

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Łącznie zrealizowano lub trwa permanentna realizacja zgodna z prawem miejscowym (ustawą z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym - Dz. U. z 1999r. Nr 15 poz. 139 – jednolity tekst z późn. zm. oraz ustawą z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym - Dz. U. Nr 80 poz. 717 z późn. zm.) dziewięć uchwał w sprawie miejscowych planów.

Uchwalone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dotyczą obszarów:

- Uchwała Nr VIII/49/03 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 28 sierpnia 2003r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębach ewidencyjnych Guźlin i Rządka Wola Parcele w Gminie Brześć Kujawski (Dz. Urz. Województwa Kujawsko – Pomorskiego Nr 137 poz. 1889),
- Uchwała Nr VIII/50/03 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 28 sierpnia 2003r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębach ewidencyjnych Brzezcie i Witoldowo w Gminie Brześć Kujawski (Dz. Urz. Województwa Kujawsko – Pomorskiego Nr 137 poz. 1890),
- Uchwała Nr VIII/51/03 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 28 sierpnia 2003r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębie ewidencyjnym Wieniec w Gminie Brześć Kujawski (Dz. Urz. Województwa Kujawsko – Pomorskiego Nr 137 poz. 1891),
- Uchwała Nr VIII/52/03 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 28 sierpnia 2003r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębach ewidencyjnych Machnacz i Wieniec Zalesie w Gminie Brześć Kujawski (Dz. Urz. Województwa Kujawsko – Pomorskiego Nr 137 poz. 1892),
- Uchwała Nr VIII/53/03 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 28 sierpnia 2003r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębie ewidencyjnym Miasto Brześć Kujawski nr 1 Os. Falborek (Dz. Urz. Województwa Kujawsko – Pomorskiego Nr 137 poz. 1893),
- Uchwała Nr VIII/54/03 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 28 sierpnia 2003r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębie ewidencyjnym Miasto Brześć Kujawski nr 1 przy ul. Mickiewicza i ul. Traugutta (Dz. Urz. Województwa Kujawsko – Pomorskiego Nr 137 poz. 1894),
- Uchwała Nr VIII/55/03 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 28 sierpnia 2003r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębie ewidencyjnym Miasto Brześć kujawski nr 1 przy ul. Armii Wojska Polskiego, ul. Rybaki i ul. Krakowska (Dz. Urz. Województwa Kujawsko – Pomorskiego Nr 137 poz. 1895),
- Uchwała Nr VIII/56/03 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 28 sierpnia 2003r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębie ewidencyjnym Miasto Brześć Kujawski nr 2 ul. H. Sawickiej (Dz. Urz. Województwa Kujawsko – Pomorskiego Nr 137 poz. 1896),

- Uchwała Nr XXVIII/179/05 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 19 sierpnia 2005r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębach ewidencyjnych: Falborz Parcele, Stary Brześć w gminie Brześć Kujawski oraz obręb Miasto Brześć Kujawski nr 1 (Dz. Urz. Województwa Kujawsko – Pomorskiego Nr 121 poz. 1889),

Decyzje o warunkach zabudowy i ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego

W latach 2004 – 2007 wydano na terenie miasta i gminy 27 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, w tym 5 decyzji w 2004r., 3 decyzje w 2005r., 13 decyzji w 2006r. i 6 decyzji w 2007r. Analogicznie latach 2004 – 2007 wydano 404 decyzje o warunkach zabudowy, w tym 90 decyzji w 2004r., 97 decyzji w 2005r., 101 decyzji w 2006r. i 116 decyzji w 2007. Decyzje o warunkach zabudowy dotyczyły przede wszystkim rozbudowy i przebudowy istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej oraz budowy nowych budynków mieszkalnych i gospodarczych w ramach istniejącej i projektowanej zabudowy oraz w mniejszym stopniu zabudowy usługowej i produkcyjnej i zmiany sposobu użytkowania istniejących obiektów.

2.2. Tereny posiadające zgodę na zmianę przeznaczenia gruntów

Znaczny procent gruntów objętych zmianą przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne wystąpił przed 1975r. Wzmożony okres urbanizacji nastąpił po roku 1979. Zatem i uzyskanie zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, związane z intensywną gospodarką. Nowe zmiany odzwierciedlone zostały w miejscowych planach:

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Brześć Kujawski zatwierdzony uchwałą Nr XI/28/79 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Brześciu Kujawskim z dnia 13 września 1979r.
- plan zagospodarowania przestrzennego gminy Brześć Kujawski i plan ogólny miasta Brześć Kujawski zatwierdzony Uchwałą III/22/90 Rady Gminy i Miasta w Brześciu Kujawskim z dnia 19 lipca 1990r. (Dz. Urz. Województwa Włocławskiego Nr 15, poz.130 z 05.09.1990 roku)
- miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego Gminy Brześć Kujawski zatwierdzony Uchwałą Nr XXI/151/92 Rady Gminy i Miasta Brześć Kujawski z dnia 03 sierpnia 1992 roku (Dz. Urz. Województwa włocławskiego Nr 9 poz. 36 z dnia 21.08.1992r.)

dotyczyły one około 406,1000 ha (w tym klasy III – 140,3000 ha, klasy IV – 164,4000 ha, klasy V-VI Rz – 102,4000 ha).

Kolejne zgody na zmiany przeznaczenia gruntów związane są z opracowaniem kolejnych, ale tym razem cząstkowych miejscowych planów (dziewięć miejscowych planów wymienionych powyżej).

2.3. Stan prawny gruntów

Granice administracyjne obejmują 150 km² powierzchni miasta i gminy (w tym 7 km² - 714 ha miasta i 143 km² - 14 387 ha gminy). Do gminnego zasobu nieruchomości (na podstawie art. 24 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami), należą grunty:

- stanowiące własność gminy;
- co do których gmina posiada udział;
- będące przedmiotem użytkowania wieczystego gminy;
- zajęte pod drogi;

- oddane w trwałe zarząd;
- oddane w użytkowanie.

Łączna powierzchnia gruntów gminnych w rozumieniu w/w ustawy o gospodarce nieruchomościami wynosi 55 ha na terenie miasta i 148 ha na terenie gminy.

Do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa należą grunty o powierzchni 171 ha na terenie miasta (w tym 61 ha grunty SP przekazane w użytkowanie wieczyste) oraz 3484 ha na terenie gminy (w tym 36 ha grunty SP przekazane w użytkowanie wieczyste).

Powierzchnia gruntów wchodzących w skład powiatowych zasobów nieruchomości to 41 ha na terenie gminy Brześć Kujawski.

Powierzchnia gruntów należących do zasobu gminnego oraz zasobu Skarbu Państwa razem, wynosi 226 ha na terenie miasta i 3649 ha na terenie gminy, co stanowi ok. 31,6 % powierzchni miasta i 25,4 % powierzchni gminy.

68,4 % powierzchni miasta i 74,6 % powierzchni gminy to zasoby należące do innych właścicieli i władających gruntami, w tym osoby fizyczne (473 ha na terenie miasta i 10 666 ha na terenie gminy), kościoły i związki wyznaniowe (4 ha na terenie miasta i 36 ha na terenie gminy), spółdzielnie (2 ha na terenie gminy) i inne (1 ha na terenie miasta i 21 ha na terenie gminy).

2.4. Tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych

- Tereny położone w granicach strefy ochrony ujęć wody,
- Tereny położone w granicach obszaru borowin – obszar górniczy „Wieniec I” obejmujący tereny dla eksploatacji borowiny – utworzony decyzją Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 2 sierpnia 1989r., znak TIK/G/122/89,
- Tereny położone w granicach obszaru wód leczniczych – obszar górniczy „Wieniec” obejmujący tereny dla eksploatacji wody mineralnej – utworzony decyzją Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 4 lipca 1989r,
- Tereny lasów, należące do grupy I lasów o charakterze ochronnym, w tym: lasy strefy zieleni wysokiej, lasy uzdrowiskowo-klimatyczne, lasy należące do promocyjnego kompleksu leśnego – ujęte w projekcie zadań rządowych kraju.

2.5. Analiza istniejącego zagospodarowania i użytkowania terenu

2.5.1. Bilans istniejących terenów mieszkaniowych

Zabudowa mieszkaniowa zarówno wielorodzinna jak i jednorodzinna na terenie miasta kwalifikowana jest jako skoncentrowana (zwarta).

Natomiast tereny położone na terenie gminy stanowią w mniejszym stopniu zabudowę skoncentrowaną (zwartą), w większości zabudowę rozproszoną w znacznym stopniu segregacji technicznej z brakami w uzbrojeniu technicznym i obsłudze komunikacyjnej oraz ubogiej obsłudze usługowej.

2.5.2. Tereny przeznaczone pod nową zabudowę mieszkaniową

Zabezpieczenie terenów mieszkaniowych jest jednym z priorytetów planowania przestrzennego. Dla realizacji tych celów niezbędne jest stworzenie określonych warunków nierozzerwalnie związanych z rozwojem terenów mieszkaniowych, m.in. infrastruktura techniczna, zabezpieczenie odpowiedniej obsługi z zakresu szeroko pojętych usług handlu, gastronomii, oświaty, sportu, służby zdrowia, rekreacji oraz obsługi komunikacji. Na terenie miasta i gminy wyznaczone są dziewięćmioma miejscowymi planami tzw. rezerwy terenowe pod budownictwo mieszkaniowe.

3. PRZYRODNICZE UWARUNKOWANIA ROZWOJU

3.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego

3.1.1. Uwarunkowania zewnętrzne

Do podstawowych uwarunkowań zewnętrznych, które wiążą się z obszarem gminy Brześć Kujawski można zaliczyć:

- położenie na styku trzech mezoreginów fizyczno-geograficznych: Równiny Inowrocławskiej, Pojezierza Kujawskiego oraz Kotliny Toruńskiej,
- występowanie bogatych zasobów wód podziemnych związanych z dwoma tzw. głównymi zbiornikami wód podziemnych (GZWP): nr 144 „Wielkopolska dolina kopalna” i nr 220 „Pradolina rzeki Środkowa Wisła”,
- położenie na obszarze deficytu wody dla potrzeb produkcji roślinnej. Jego wielkość dochodzi do 150 mm opadu w okresie wegetacyjnym,
- przebieg korytarza ekologicznego o znaczeniu wojewódzkim, a nawet krajowym, związanego z doliną Wisły, zapewniającego ciągłość między obszarami prawnie chronionymi w dolinie Wisły – zadanie nr 47 w tabeli zadań ponadlokalnych realizujących cele publiczne zamieszczonej w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego.
- przebieg korytarzy ekologicznych o charakterze regionalnym, związanych z doliną Zgłowiączki oraz kanałem Bachorzy.

3.1.2. Uwarunkowania wewnętrzne

Zasoby, walory środowiska i różnorodność biologiczna

- Powierzchnia ziemi

Dominującą jednostką geomorfologiczną na obszarze gminy jest Wysoczyzna Kujawska. Jedynie północno-wschodnie fragmenty położone są w obrębie pradoliny Wisły.

Część wysoczyznowa charakteryzuje się stosunkowo małym urozmaiceniem rzeźby. Dotyczy to zwłaszcza części północno-zachodniej wchodzącej w skład Równiny Inowrocławskiej. Występująca tutaj w podłożu morena denna płaska tworzy mało urozmaiconą powierzchnię o niewielkich deniwelacjach rzędu 2-3 m. Wysokości bezwzględne wahają się w przedziale 78-92 m n.p.m. Cały obszar nachylony jest w kierunku południowo-wschodnim w stronę doliny Zgłowiączki.

Część centralna i południowa gminy to również wysoczyzna morenowa lecz o rzeźbie nieco bardziej urozmaiconej. Elementem ożywiającym orografię są tutaj akumulacyjne pagórki morenowe oraz zagłębienia morenowe zarówno o charakterze erozyjnym jak i wytopiskowym.

Szereg pagórków morenowych występuje w rejonie Kąkowej Woli. Mają one charakter piaszczystych, rozmytych czap przykrywających glinę morenową. Wysokości względne dochodzą tutaj do 8-10 m. Wysokości bezwzględne wahają się w przedziale 89-102 m n.p.m.

Większe ożywienie rzeźby obserwuje się również w rejonie na północ od Brześcia Kujawskiego. Wiąże się ono z występującymi tutaj pagórkami akumulacji wodnoładowej. Osiągają one wysokości względne rzędu 3-4 m. Uwagę zwracają również formy wytopiskowe występujące w rejonie wsi Machnac. Tworzą one kilka dużych zagłębień wypełnionych osadami organogenicznymi.

Odrębnymi pod względem genetycznym i morfologicznym jest fragment północno-wschodniej części gminy leżący w obrębie pradoliny Wisły. Granicę tego obszaru wyznacza krawędź wysoczyzny morenowej. Przebiega ona z południowego-wschodu na północny-zachód w rejonie miejscowości Potok, Machnacz, Dziadowo i Brzezie. Budowa genetyczna zbocza wysoczyznowego wykazuje, że występujące w nim osady piaszczyste są pochodzenia rzeczno-glacialnego. Oznacza to, że w okresie pomiędzy kolejnymi glacjałami funkcjonowała tutaj sieć rzeczna odprowadzająca wody na północ.

Powyżej krawędzi wysoczyzny występują kolejne powierzchnie terasowe. Powstały one w wyniku działalności wód roztopowych podczas recesji ostatniego lądolodu.

Charakterystycznym elementem orograficznym gminy Brześć Kujawski są doliny rzeczne. Przede wszystkim wyróżnia się dolina Zgłowiączki, przebiegająca centralnie przez obszar gminy. Wykorzystuje ona wcześniejsze założenia rynny subglacialnej. Jest to wyrazista forma wzbogacona licznymi dolinkami bocznymi. Wysokości względne pomiędzy dnem doliny a powierzchnią wysoczyzny dochodzą do kilkunastu metrów.

W środkowo-zachodniej części gminy przebiega dolina Bachorza. Bierze ona swój początek w rejonie na północ od Brześcia Kujawskiego, gdzie Zgłowiączka skręca na wschód, a jej dolina przyjmuje przebieg równoleżnikowy. Dolina Bachorza na zachodzie łączy się z rynną goplańską. Jest to forma dość czytelna, o płaskim i zabagnionym dnie oraz wyraźnych zboczach. Wysokości względne dochodzą tutaj do 10 m.

Budowa geologiczna, czwartorzędowych utworów, związana jest głównie z akumulacyjną działalnością lądolodu oraz częściowo z działalnością wód subglacialnych i innych.

W podłożu części środkowej i południowej gminy, zalegają gliny morenowe i lekkie utwory piaszczyste. Na obszarze pradoliny Wisły zdecydowanie dominują piaski i żwiry akumulacji rzecznej.

Najmłodsze utwory halocieńskie reprezentowane są przez piaski rzeczne budujące tereny zalewowe oraz mady i namuły wypełniające zagłębienia terenowe. Namuły najczęściej wykształcone są w postaci mułków silnie ilastych z dużą zawartością piasku i części organicznych. Charakterystycznym osadem halocieńskim są również torfy, wypełniające obniżenia powierzchni dolin rzecznych oraz zagłębienia wysoczyznowe. Torfy są typu niskiego a ich miąższość wynosi przeciętnie 103 m.

Miąższość osadów czwartorzędowych na obszarze gminy Brześć Kujawski jest zmienna. Wynika to w dużej mierze z ukształtowania podłoża podczwartorzędowego, gdzie różnice wysokości względnych dochodzą do 30-50 m.

- Surowce naturalne

Na obszarze gminy Brześć Kujawski, zgodnie z „Bilansem zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce” wg stanu na 31.12.2005r. (dane Państwowego Instytutu Geologicznego, Warszawa) występują złoża następujących surowców naturalnych:

- węgla brunatnego,
- ilów warwowych,
- kruszywa naturalnego,
- torfu leczniczego (borowiny).

Złoża węgla brunatnego występują w północnej części gminy. Rozpoznane wstępnie zasoby geologiczne bilansowe w kategorii C₂ wynoszą 53909 tys. ton. Złoże to o nazwie „Brzezie” buduje węgiel brunatny lub ciemnobrunatny, ziarnisty z rozłożonym lignitem oraz węgiel ilasty ze smugami mułów. Jest to węgiel gorszego gatunku o niezbyt wysokiej wartości opałowej i stosunkowo dużej zawartości popiołu.

Do udokumentowanych zasobów surowców ilastych ceramiki budowlanej należy złoża ilów warwowych „Rumaki” o zasobach geologicznych bilansowych 1367 tys. m³, z którego wydobycie zostało zaniechane.

Udokumentowane zasoby kruszywa naturalnego, piaski i żwiry, obejmują złoża „Stary Brześć”. Zasoby zatwierdzone geologiczne bilansowe wynoszą około 512 tys. ton. Złoża budują piaski drobno i średnioziarniste akumulacji lodowcowej, zawierające miejscami domieszkę żwirów i gładzików (Żurak, Chomicka 1994-96). Wydobycie z w/w złoża zostało zaniechane.

Kolejnym surowcem naturalnym posiadającym dokumentację geologiczną są złoża torfu leczniczego (borowiny) „Wieniec”. Tworzy ono trzy pola A, B i C o łącznych zasobach geologicznych bilansowych w kategorii C₂ wynoszących 53,1 tys. ton. Miąższość złoża waha się w granicach 1,2 m. Natomiast nakład wynosi około 0,15 m. Złoża stanowi torf niski szuwarowy, turzycowiskowy, mchowo-turzycowiskowy (Żurak, Chomicka 1994-96). Borowina eksploatowana jest dla celów leczniczych w ilości około 450 t rocznie. Przy takim poziomie wydobycia zasoby borowiny starczą na około 90 lat. Złoża jest obecnie eksploatowane.

Na terenie gminy w miejscowości Wieniec wyznaczone zostały zasoby geologiczne bilansowe wód leczniczych i mineralnych. Zasoby eksploatacyjne zatwierdzone zostały w ilości 27,00 m³/h, natomiast pobór wynosi 4 566,00 m³/rok.

- Wody powierzchniowe

Głównym elementem sieci hydrograficznej, stanowiącym jednocześnie jej oś, jest rzeka Zgłowiączka. Zgłowiączka w dolnym odcinku swego biegu, w rejonie ujścia Kanału Bachorze charakteryzuje się dużymi wahaniami przepływu. Maksymalne, stwierdzone amplitudy wyznaczają wielkości przepływów wynoszące odpowiednio od 0,07 m³/s do 42,5 m³/s. Średni przepływ na tym samym odcinku wynosi 3,1 m³/s.

Drugim ważnym elementem sieci hydrograficznej jest Kanał Bachorze płynący w środkowo-zachodniej części gminy. Obecnie jest to całkowicie uregulowany kanał melioracyjny o niewielkim średnim przepływie, wynoszącym w odcinku ujściowym do Zgłowiączki 0,15 m³/s.

W północno-wschodniej części na granicy z gminą Włocławek płynie na odcinku ca 3,5 km rzeka Lubieńka. Jest to prawobrzeżny i jednocześnie największy dopływ Zgłowiączki. Średni przepływ na wspomnianym odcinku wynosi około 1,1 m³/s. Lubieńka przepływa tutaj wśród lasów naturalnym korytem.

Ogólnie ujmując można stwierdzić, że sieć hydrograficzna gminy jest dosyć uboga i wykazuje silne piętno antropogeniczne. W zdecydowanej większości są to sztuczne rowy melioracyjne, odprowadzające okresowy nadmiar wody. Wynika to przede wszystkim z niewielkich zasobów wodnych ich obszarów źródłkowych oraz niskich opadów, zwłaszcza w okresie letnim.

Na obszarze gminy brak jest większych naturalnych zbiorników wodnych. Wyjątek stanowi jedynie jezioro Cmentowo zajmujące powierzchnię ok. 14 ha. Stosunkowo mało jest również drobnych oczek wodnych powstałych w wyniku wytopienia się brył martwego lodu, bądź wypełniających zagłębienia rynnowe. Najwięcej tego typu obiektów występuje w rejonie wsi Sokołowo, Kuczyna oraz Redecz Krukowy, gdzie znajduje się niewielkie jezioro Czajno.

Ogółem wody powierzchniowe na obszarze gminy Brześć Kujawski zajmują 84 ha co stanowi około 0,6% jej obszaru. Konsekwencją braku wody oraz ubóstwa sieci rzecznej jest niski odpływ jednostkowy, wynoszący 0-2 l/s/km². Wobec ubóstwa sieci rzecznej

szczególnego znaczenia dla zasobów wody i warunków jej obiegu nabierają kanały łąkowo-bagiennie.

Na obszarze gminy można wyodrębnić 5 takich kompleksów stanowiących jednocześnie swego rodzaju hydrowęzły, są to:

- kompleks bagienny jeziora Cmentowo - W₁
- kompleks bagienny Polówka - W₂
- kompleks bagienny Sokołowo - W₃
- kompleks łąkowy jeziora Czajno - W₄
- kompleks torfowo-bagienny doliny Zgłowiączki - W₅

Najważniejszy jest hydrowęzeł Polówka (W₂) z uwagi na to, że jest to obszar, na którym łączą się wody Zgłowiączki i Kanału Bachorze. Istotne znaczenie odgrywa również hydrowęzeł jeziora Cmentowo (W₁) ze względu na znaczną retencję potencjalną.

• Wody podziemne

Główne zasoby wód podziemnych związane są z utworami wodonośnymi piętra neogenu (dawniej czwartorzędowego) w tym zwłaszcza drugim poziomem, występującym w obrębie wysoczyzny morenowej na głębokości 10÷25 m p.p.t. Stanowią one podstawowe źródło zaopatrzenia ludności gminy Brześć Kujawski. Woda jest eksploatowana zarówno z ujęć zaopatrujących wodociągi zbiorowe jak i ujęć indywidualnych.

Aktualnie zatwierdzone zasoby wód neogenowych (czwartorzędowych) szacuje się na około 488 m³/h. Zużycie poprzez zbiorowe wodociągi wynosi około 50 m³/h, co stanowi około 10% zatwierdzonych zasobów.

Z zestawienia przedstawionych danych wynika, że istnieją jeszcze duże rezerwy umożliwiające wzrost zużycia wody, bez zagrożenia dla poważnego naruszenia ich zasobów.

Bardzo ważnym składnikiem zasobowym wód podziemnych gminy są jurajskie wody mineralne. Są to wody rzadko spotykane na obszarze Nizy Polskiego, a ich odrębność jest wynikiem obecności gipsów w utworach skalnych (Sadurski, Strembski 1997). Ujęcie tych wód znajduje się w Wieńcu Zdroju. Zasoby wody mineralnej wynoszą 27 m³/h, a obszar górniczy zajmuje powierzchnię 20 km².

Część gminy znajduje się w obszarze dwóch tzw. głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP):

- nr 144 „Wielkopolska dolina kopalna” – wody czwartorzędowe (neogenowe), zbiornik o ogólnej powierzchni 4 000 km². Średnia głębokość ujęcia wynosi 60m, a szacunkowe zasoby dyspozycyjne 480 tyś m³/dobę,
- nr 220 „Pradolina rzeki Środkowa Wisła” – wody czwartorzędowe (neogenowe), zbiornik o ogólnej powierzchni 2085 km². Średnia głębokość ujęcia wynosi 60m, zaś szacunkowe zasoby dyspozycyjne 300 tyś m³/dobę.

Zbiorniki te nie posiadają izolacji od powierzchni w postaci warstwy nieprzepuszczalnej. Mimo, iż GZWP nie zostały dotychczas objęte ochroną prawną, na ich obszarach przestrzegane są surowe reżimy ochronne w zakresie gospodarki ściekowej i zagospodarowania odpadów, w celu ochrony perspektywicznych zasobów wody pitnej.

• Gleby

Gleby stanowią bezpośrednie podłoże, na którym rozwija się roślinność. Dotyczy to zarówno zbiorowisk leśnych, łąkowych a także roślin uprawnych. Bogactwo zasobów glebowych stanowi zatem czynnik decydujący o możliwościach rozwojowych gospodarki rolnej i leśnej, a także funkcjonowania pozostałych powierzchni biologicznie czynnych.

Gleby najwartościowsze, objęte ochroną, obejmujące kompleksy o wysokich klasach bonitacyjnych (I-IIIb) zajmują ogółem 6036 ha, co stanowi około 54,4% wszystkich użytków

rolnych. Głęboki poziom próchnicy i bogate zasoby pokarmowe profilu glebowego, gwarantują w przypadku wystąpienia sprzyjających warunków klimatycznych, wysokie plony w produkcji roślinnej. Generalnie, gleby o najwyższych klasach bonitacyjnych występują w zachodniej części gminy, tworząc duże i zwarte kompleksy. Spośród sołectw najwyższym wskaźnikiem udziału gleb klasy I-IIIb, w ogólnej strukturze użytków rolnych, charakteryzują się Guźlin 94,6%, Aleksandrowo 84,0%. Jeżeli uwzględnić gleby klas IVa-IVb, które również objęte są ochroną, wskaźnik ten wzrasta i w przypadku kilku sołectw osiąga wartość zbliżoną do 100%. Przykładem może być wspomniane sołectwo Aleksandrowo (99,3%), Guźlin (99,4%) czy Witoldowo (99,5%).

Bardzo ważnym zasobem środowiska, z ekologicznego punktu widzenia są gleby hydromorficzne. W przeważającej części są one użytkowane jako trwałe użytki zielone. Jedyne niewielkie powierzchnie związane są z tzw. nieużytkami rolniczymi. Ogółem gleby tego typu zajmują obszar około 900 ha.

Gleby niskich klas bonitacyjnych (V-VIRz) zajmują łącznie około 1054 ha. Występują głównie w północno-wschodniej części gminy oraz kilkoma dużymi płatami w części południowo-zachodniej. Najwyższymi wskaźnikami udziału gleb niskich klas bonitacyjnych charakteryzują się sołectwa: Machnacz 68%, Wieniec Zalesie 48% oraz Kuczyna 50%. Generalnie sposób użytkowania tych gleb jest niewłaściwy, gdyż są one generalnie wykorzystywane jako grunty orne. Uwaga ta dotyczy w szczególności gleb klas najniższych, a mianowicie VI i VIRz.

- Warunki klimatyczne

Zróznicowania rzeźby terenu, powierzchnie leśne, a także kompleksy podmokłości powodują zróżnicowanie topoklimatyczne. W obrębie gminy Brześć Kujawski można wyodrębnić trzy typy klimatu lokalnego. Pierwszy związany jest z obszarami moreny dolnej. Charakteryzuje się on na ogół równomiernym rozkładem nasłonecznienia, mniejszą wilgotnością oraz zwiększoną wietrznością.

Drugi typ klimatu lokalnego, posiadający wyraźną specyfikę, występuje w północnej części gminy. Wiąże się on z dużym kompleksem leśnym w okolicach Wieńca Zdroju. Charakterystycznymi cechami mikroklimatu leśnego jest zwiększona wilgotność powietrza, mniejsze amplitudy temperatury oraz znacznie wyższy poziom higieny atmosfery.

Trzeci typ klimatu lokalnego związany jest terytorialnie z doliną Zgłowiączki, Bachorzy oraz dużymi zagłębieniami terenowymi (np. rejon jeziora Cmentowo). Cechą charakterystyczną jest zwiększona wilgotność powietrza, zmienne kierunki wiatrów oraz tendencje do powstawania mgieł i inwersji termicznych.

- Obszary i obiekty istotne dla funkcjonowania systemu ekologicznego gminy

Jednym z najważniejszych elementów środowiska gminy są lasy. Pełnią one w środowisku bardzo wiele ważnych funkcji i omówione zostały w pkt. 3.4. Uwarunkowania wynikające z leśnej przestrzeni produkcyjnej.

Kolejnym ważnym elementem środowiska biotycznego są kompleksy roślinności łąkowo-bagiennej. Spełniają one bardzo ważną rolę w utrzymaniu naturalnych zbiorowisk trawiastych, zabezpieczeniu ich w obrębie wartościowych gatunków roślin oraz pielęgnowaniu naturalnych cech krajobrazu. Trwałe użytki zielone mają również duży wpływ na regulację stosunków wodnych i klimatycznych ich otoczenia.

Trwałe użytki zielone i łąki zajmują powierzchnię ponad 593 ha co stanowi około 5,4% obszaru gminy. Jest to wskaźnik niski i powoduje, że przedstawione wcześniej oddziaływanie łąk i użytków zielonych jest widoczne tylko na niektórych obszarach.

Przykładem może być rejon jeziora Cmentowo.

Bardzo ważną funkcję w środowisku spełniają tereny bagienne. Tworzą je przede wszystkim silnie nawodnione torfowiska. Są one naturalnymi i potężnymi zbiornikami retencyjnymi, wpływającymi hamująco, a zarazem regulująco na odpływ wód powierzchniowych ze zlewni oraz wód podziemnych, znajdujących się w sąsiedztwie torfowisk.

Torfowiska pełnią dominującą rolę jako magazyny wielkiej ilości materii organicznej. Jest to ogromne bogactwo, które być może będzie wykorzystane w przyszłości do rekultywacji zdegradowanych gleb mineralnych.

Inną ważną funkcją jaką pełnią torfowiska jest ich rola sanitarna. Torf jest znakomitym filtrem, który przeciwdziała skutkom stosowania chemicznych środków ochrony roślin, oczyszcza ścieki przemysłowe, itp. Na licznych przykładach stwierdza się, że torfowiska są czynnikiem umożliwiającym utrzymanie czystych wód w ciekach i strumieniach. W przypadku gminy Brześć Kujawski jest to zagadnienie szczególnie ważne, gdyż stanowi ona obszar na którym prowadzona jest intensywna gospodarka rolna.

Kompleksy łąkowo-bagienne stanowią ostoję dla wielu gatunków zwierząt. Dotyczy to zwłaszcza licznej fauny wodnej, odgrywającej ważną funkcję w łańcuchu pokarmowym i stanowiącej pożywienie dla takich zwierząt jak ptaki i drobne ssaki. W intensywnie użytkowanym gospodarstwie krajoznawczym, kompleksy te są bardzo ważnymi ostojami dla wielu zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i ich biocenoz, w tym zwłaszcza ornitofauny.

W obrębie gminy wydzielono 5 głównych kompleksów łąkowo-bagiennych, mających kluczowe znaczenie dla funkcjonowania środowiska biotycznego. Stanowią one istotne elementy ekologiczne systemu przyrodniczego nie tylko gminy Brześć Kujawski, ale również terenów otaczających. Ich ogólną charakterystykę zawiera tabela.

Tabela 1 Gmina Brześć Kujawski – kompleksy łąkowo-bagienne

Lp.	Nazwa kompleksu	Pow. w ha	Sposób użytkowania	Uwagi
1.	KŁB 1 Dolina Zgłowiączki	200	łąki, lasy, nieużytki wodne	
2.	KŁB 2 Jezioro Cmentowo	100	łąki, nieużytki wodne, las	W strukturze przestrzennej dominują łąki
3.	KŁB 3 Miechowice	90	las, łąki, nieużytki wodne, grunty orne	Tereny zalesione tworzy głównie sosna
4.	KŁB 4 Dolina Bachorzy	100	las, nieużytki wodne	Tereny zalesione tworzy głównie sosna
5.	KŁB 5 Jezioro Czajno	100	las, łąki, nieużytki wodne	Łącznie z jeziorem

Niezależnie od kompleksów leśnych istotne znaczenie w systemie ekologicznym gminy odgrywają zespoły roślinności krzewiastej oraz zadrzewienia występujące jako: przydrożne, śródpolne i przyzagrodowe. Tworzą one niewielkie z reguły zespoły zieleni, rozmieszczone na całym analizowanym obszarze. Zadrzewienia śródpolne pełnią ważną rolę jako ostoja dla zwierząt, zarówno kręgowców jak i bezkręgowców. Jak wykazały bowiem badania, w krajobrazie o zróżnicowanej roślinności występuje znacznie więcej zwierząt.

Enklawy drzew i zarośli śródpolnych, wkomponowane w układ łąk i pól, tworzą charakterystyczną strukturę „ziarnistą” krajobrazu. Stanowią one również podstawowy element ekosystemów „pułapkowych” ograniczających negatywne zjawiska związane z procesami erozji eolicznej i wodnej. W przypadku gminy Brześć Kujawski jest to czynnik bardzo ważny z uwagi na duży udział gleb podatnych na erozję eoliczną.

Kompleksy zieleni śródpolnej i przyzagrodowej są niekiedy stosunkowo bogate pod względem gatunkowym. Dotyczy to zwłaszcza zieleni przyzagrodowej, gdzie ze względów estetycznych i użytkowych wprowadzono cały szereg drzew i krzewów ozdobnych, niekiedy o charakterze egzotycznym.

Szczególne znaczenie mają jednak parki podworskie. Mimo poważnych zaniedbań i dewastacji są na ogół obiektami bogatymi pod względem florystycznym. Występujące w nich gatunki roślin są często unikatowe, co powoduje, że parki obok funkcji przyrodniczych mają również duże znaczenie dydaktyczne. Okazały drzewostan parków wyróżnia się na tle terenów otaczających tworząc dominanty krajobrazowe. Ekologicznie funkcje parków podworskich ujawniają się szczególnie w terenach bezleśnych. Parki dają schronienie i są miejscem gnieźdzenia się wielu gatunków ptaków pożytecznych dla rolnictwa. Wpływają korzystnie na mikroklimat otaczających pól i stosunki wodne w glebie. Stanowią wreszcie filtr dla powietrza i wzbogacają je w tlen.

Na obszarze gminy Brześć Kujawski znajduje się 11 obiektów posiadających zachowane cechy parków. Wyróżniają się one spośród innych zespołów roślinnych składem florystycznym i założeniami architektoniczno-przestrzennymi. Zalicza się do nich parki:

- Brześć Kujawski – przy Cukrowni
- Brzezie
- Gustorzyn
- Falborz
- Jądrowice
- Kuczyna
- Miechowice
- Popowiczki
- Sokołowo
- Wieniec
- Stary Brześć – przy szkole rolniczej

Stan wymienionych obiektów jest różny. Najlepiej prezentują się parki najmniej zniszczone o zachowanej strukturze przyrodniczej. Należą do nich parki w Brzeziu, Wieńcu, Sokołowie, Falborzu i Starym Brześciu, które wpisane zostały do rejestru zabytków.

Ważną funkcję, zbliżoną do parków podworskich spełnia zieleń towarzysząca i ochronna. Występuje ona w sąsiedztwie takich obiektów jak szkoły, kościoły, cmentarze, itp. Tworzy ona dla nich tło przyrodniczo-krajobrazowe oraz stanowi miejsce bytowania dla drobnej fauny.

Mimo stosunkowo niewielkiej powierzchni sumarycznej (288 ha) znaczną funkcję w środowisku gminy pełnią sady. Są to na ogół niewielkie, kilku lub kilkunastu arowe obiekty o charakterze przyzagrodowym. Pomimo, że są elementami typowo antropogenicznymi, wykorzystywanymi dla produkcji rolnej, to jednak stanowią ważny element regulacyjny środowiska. Pełnią podobne funkcje jak zadrzewienia śródpolne. Dotyczy to zwłaszcza ich funkcji wiatrochronnej i glebochronnej, bardzo istotny na obszarze wysoczyznowej części gminy. Przyzagrodowe sady nie mają na ogół charakteru towarowego. W związku z tym sporadycznie wykonywane są różnego rodzaju zabiegi chemizacyjne. Wpływa to korzystnie na zachowanie ich walorów ekologicznych. Dzięki temu sady są miejscem czasowego pobytu i żerowania drobnej fauny.

Zgodnie z Rozporządzeniem nr 1/2004 Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 19 stycznia 2004r. (Dz. Urz. Woj. Kujawsko – Pomorskiego nr 8 poz. 76), na terenie gminy Brześć Kujawski występuje 20 użytków ekologicznych: 10 w Wieńcu Zdroju, 5 w Brzeziu, 2 w Falborzu Parcele i 3 w miejscowości Pikutkowo.

W obszarach uznanych za użytki ekologiczne zabrania się:

- a) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu,
- b) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu z wyjątkiem obiektów związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym,
- c) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby, wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości,
- d) zaśmiecania obiektów i terenów wokół niego,
- e) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej,
- f) likwidowania małych zbiorników wodnych oraz obszarów wodno-błotnych,
- g) lokalizacji budownictwa lotniskowego,
- h) budowy budynków, budowli, obiektów małej architektury i tymczasowych obiektów budowlanych mogących mieć negatywny wpływ na obiekt chroniony bądź spowodować degradację krajobrazu,
- i) wypalania roślinności i pozostałości roślinnych, wydobywania skał, minerałów, torfu oraz zanieczyszczenia gleby.

Uchwałą Nr XVII/115/2004 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 29.06.2004r. ustanowiono pomnikiem przyrody pod nazwą „Dąb Siostry Amelii” drzewo gatunek – dąb szypułkowy rosnące na działce nr 235 S stanowiącej własność Nadleśnictwa Włocławek położonej w miejscowości Wieniec Zalesie – Leśnictwo - Poraza. Zgodnie z w/w uchwałą w stosunku do uznanego pomnika przyrody zabrania się: niszczenia, uszkodzenia obiektu lub obszaru wokół, uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby oraz umieszczania tablic reklamowych.

Ogólną miarą zasobów środowiska biotycznego gminy jest wielkość powierzchni terenów biologicznie czynnych. Obejmują one fragmenty porośnięte trwałą szatą roślinną, bez względu na jej rodzaj oraz miejsce występowania. Zestawienie powierzchni biologicznie czynnych zawiera tabela.

Tabela 2 Gmina Brześć Kujawski – powierzchnie biologicznie czynne

Lp.	Rodzaj powierzchni	Pow. w ha	% pow. gminy	Główne funkcje przyrodnicze
1	Lasy	2680	17,8	Ochrona, składni krajobrazu, siedlisko fauny
2	Kompleksy bagienne	ok. 400	2,6	Regulacja i kształtowanie obiegu wody, siedlisko fauny
3	Użytki zielone	ok. 593	5,4	Regulacja i kształtowanie obiegu wody, siedlisko fauny
4	Sady	ok. 288	1,9	Wiatrochronna, glebochronna, krajobrazowa, czasowo siedlisko fauny
5	Zadrzewienia przydrożne, śródpolne i przyzagrodowe	ok. 310	2,0	Składnik krajobrazu, wiatrochronna, glebochronna, siedlisko drobnej fauny
6	Parki podworskie	ok. 90	0,6	Składnik krajobrazu, wiatrochronna, glebochronna, siedlisko drobnej fauny
7	Miedze	ok. 15	0,09	Glebochronna, siedlisko drobnej fauny
Razem		ok. 4449	ok. 30,5	

Jak wynika z danych przedstawionych w tabeli udział terenów biologicznie czynnych w stosunku do ogólnej powierzchni gminy jest dość niski. Jest to konsekwencja uwarunkowań przyrodniczych w tym zwłaszcza występowania dobrych gleb oraz związanej z tym funkcji rolniczej. Silna antropogenizacja środowiska doprowadziła do głębokich przeobrażeń, których efektem była likwidacja naturalnych zespołów roślinnych.

Spowodowało to zubożenie zasobów środowiska biotycznego na przeważającej części gminy i zachwianie równowagi ekologicznej. Dominującym elementem stały się agrocenozy pól. Lasy z uwagi na koncentrację w jednej części gminy są mało czytelnym elementem w krajobrazie, a ich oddziaływanie ma zasięg ograniczony.

Przedstawione wcześniej elementy środowiska biotycznego składają się na aktualny system ekologiczny gminy. Ma on generalnie charakter pasmowo-węzłowy, uzupełniony elementami punktowymi.

Stan i zagrożenie środowiska

Jednym z ważniejszych zagadnień dla środowiska przyrodniczego gminy Brześć Kujawski jest brak kompleksowych rozwiązań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenach wiejskich. Rozproszona zabudowa, rozwinięta sieć wodociągowa, przy zbyt słabo rozwiązanej kanalizacji powodują, że w większości ścieki socjalno-bytowe są odprowadzane do gruntu lub wód powierzchniowych.

Biorąc pod uwagę zużycie wody oraz funkcjonowanie istniejącej w mieście Brześciu Kujawskim i w miejscowości Brzeznie oczyszczalni ścieków można szacunkowo przyjąć, że aktualnie odprowadza się do gruntu i wód powierzchniowych około 300 m³ ścieków na dobę.

Mimo, że są to głównie związki o niskiej uciążliwości, mogą jednak powodować koncentrację zanieczyszczeń bakteriologicznych i chemicznych.

Brak kompleksowych rozwiązań w zakresie oczyszczania ścieków na terenach wiejskich, a także wpływ gospodarki rolnej powodują liczne zagrożenia dla higieny wód podziemnych

i powierzchniowych. Choć w przypadku wód podziemnych zagrożenie jest relatywnie mniejsze, z uwagi na budowę geologiczną. Znajdujące się w podłożu utwory gliniaste w znacznym stopniu ograniczają infiltrację zanieczyszczeń w głąb gruntu.

Rolniczy charakter gminy Brześć Kujawski sprawia, że największe zagrożenia środowiska związane są z gospodarką rolną w tym zwłaszcza z uprawą ziemi i produkcją roślinną. Obecnie użytki rolne zajmują 11 082 ha, co stanowi około 73,7% powierzchni gminy. Można zatem przyjąć, że wspomniany obszar użytków rolnych jest objęty licznymi procesami i zmianami o charakterze naturalnym i antropogenicznym, przyczyniającymi się do degradacji gleb. Do najważniejszych procesów i zmian można zaliczyć:

- erozję eoliczną,
- erozję wodną,
- zatrucie gleb,
- zmiany struktury fizycznej gleb.

Erozja eoliczna występuje praktycznie na obszarze całej gminy. Ma ona charakter okresowy, choć zdarz się, że jej natężenie jest niekiedy duże. Najbardziej narażone na erozję eoliczną są duże, płaskie przestrzenie gruntów ornych, pozbawione większych skupisk zadrzewień śródpolnych. W jej wyniku wywiewane są z wierzchniej warstwy profilu glebowego drobne cząstki organiczne i mineralne, stanowiące najbardziej wartościowe składniki (Józefaciuk, Kern 1988).

Najczęściej zjawisko erozji eolicznej występuje w okresie wiosennym, marzec-kwiecień, kiedy gleba jest pozbawiona roślinności i często przesuszona w wierzchniej warstwie. Przy silnych wiatrach zjawisko erozji przebiega intensywnie.

Erozja wodna wiąże się z wypłukiwaniem poziomu orno-próczniowego. Prowadzi to do pogorszenia bio-fizyko-chemicznych właściwości gleby, a w konsekwencji do jej degradacji. Gleby zmienione w ten sposób posiadają mniejszą żyzność i urodzajność, są znacznie trudniejsze w uprawie i gorzej plonują.

W obrębie gminy Brześć Kujawski zjawisko erozji wodnej jest zróżnicowane pod względem intensywności. Najbardziej wyraźne skutki są widoczne w obrębie terenów o dużych spadkach, a więc głównie w obrębie stoków obejmujących zbocza rynien subglacialnych oraz pagórki morenowe. Przykłady erozji wodnej są najbardziej widoczne na silnie nachylonych zboczach doliny rzeki Zgłowiączki, pozbawionych trwałej szaty roślinnej. Należy zaznaczyć, że w przypadku wystąpienia deszczy nawalnych, erozja wodna występuje również w obrębie terenów, gdzie spadki są mniejsze (2-3%), a w podłożu zalegają utwory gliniaste.

Szacunkowo można przyjąć, że zjawisko erozji wodnej o natężeniu słabym i umiarkowanym obejmuje około 5-10% gruntów ornych gminy.

Istotnym czynnikiem, powodującym degradację gleb są zabiegi agrochemiczne. Wiąże się to ze stosowaniem do produkcji roślinnej nawozów sztucznych oraz chemicznych środków ochrony roślin. Wielokrotne jednostronne stosowanie nawozów sztucznych powoduje zakwaszenie gleby.

Efektom gospodarczego wykorzystania przestrzeni przyrodniczej gminy Brześć Kujawski są różnorodne przekształcenia środowiska biotycznego. Najbardziej widoczną i oczywistą zmianą jest wylesienie. Proces ten trwający przez wiele stuleci doprowadził do prawie całkowitej likwidacji pierwotnych lasów. Obecnie istniejące lasy są w zdecydowanej większości elementem antropogenicznym o zubożałej strukturze biocenotycznej. Pewne cechy naturalności posiadają jedynie zespoły roślinności leśno-łąkowej, porastające podmokłe obniżenia rynnowe i moreny denne.

Wyraźnie zmiany w środowisku wprowadziły melioracje wodne. Na obszarze gminy Brześć Kujawski objęły one łącznie około 4 463 ha użytków rolnych. W tym na gruntach ornych 4 322 ha oraz trwałych użytkach zielonych 141 ha (WZMiUW1999). Według rozpoznanych potrzeb w zakresie melioracji, zabiegi te powinny być przeprowadzone na powierzchni 6 468 ha użytków rolnych. Można zatem przyjąć, że około 2 005 ha stanowi obszar potencjalnych zmian jakie spowodują prace melioracyjne.

Warunki klimatyczne, a zwłaszcza stosunkowo niskie opady w okresie wegetacyjnym powodują, że gmina Brześć Kujawski leży w strefie deficytu wody dla potrzeb produkcji roślinnej. Deficyt ten liczony jako różnica pomiędzy potrzebami wodnymi roślin uprawnych, a wysokością opadu wynosi około 250 mm (Brenda 1996). Niedobory opadów są jedną z głównych przyczyn zmniejszenia się produkcji roślinnej, a także sprzyja degradacji gleb. Bezpośrednią przyczyną jest w tym przypadku przesuszenie warstwy próchnicznej i zwiększanie jej podatności na erozję eoliczną. Brak pełnego i częstego filtrowania przez wody opadowe profilu glebowego, sprzyja także kumulacji różnego rodzaju zanieczyszczeń.

Nieprawidłowości w gospodarowaniu zasobami przyrody

Gospodarcza działalność człowieka prowadzona od wielu stuleci na obszarze gminy Brześć Kujawski doprowadziła do powstania wielu nieprawidłowości w wykorzystaniu zasobów przyrody.

Do głównych nieprawidłowości można zaliczyć:

- nadmierne wylesienie centralnej i południowej części gminy,
- przebudowę gatunkową istniejących lasów, która doprowadziła do powstania monokultury sosnowej, wrażliwej na różnego rodzaju zagrożenia naturalne i antropogeniczne,
- przekształcenia w sieci hydrograficznej, polegające na zmniejszeniu jej gęstości w czynniki melioracji,
- rolnicze wykorzystanie gleb najslabszych, zaliczanych do V-VI klasy bonitacyjnej,
- brak rozwiązań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich,
- zaniedbanie i degradacji przyrodnicza dawnych parków dworskich,

- rolnicze użytkowanie gruntów narażonych na silną erozję wodną.

Obszar Uzdrawiskowy

W otoczeniu zwartej kompleksu leśnego lasu sosnowego położone jest uzdrowisko „Wieniec” zakwalifikowane do rangi regionalnej. Jego głównym walorem jest oferta bazy sanatoryjnej wraz z zakładami przyrodolecznictwa i szpitalami uzdrawiskowymi wraz z zasobami wód mineralnych i torfu leczniczego – borowiny oraz zdrowotnego klimatu leśnego. W celu ochrony zasobów wód leczniczych i zasobów torfu utworzono obszary górnicze.

Dla ochrony zasobów torfu leczniczego (borowiny) Decyzją Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 2.08.1989r utworzono obszar górniczy dla złoża borowiny. Minister Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w dniu 20.05.1999 r. wydał koncesje na wydobycie torfu leczniczego.

Dla ochrony zasobów wód leczniczych Decyzją Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 04.07.1968 r. utworzono obszar górniczy i teren górniczy dla wód leczniczych.

3.1.3. Progi, ograniczenia, preferencje rozwoju

Preferencje rozwoju

- Występowanie złóż surowców naturalnych.
Na obszarze gminy Brześć Kujawski występują złoża następujących surowców naturalnych: węgla brunatnego, ilów warownych, torfu leczniczego (borowiny), kruszywa naturalnego.
- Duże rezerwy wód podziemnych.
Aktualne zużycie wody poprzez zbiorowe wodociągi stanowi ok. 10% zatwierdzonych zasobów wód neogenowych (dawniej czwartorzędowych). Istnieją rezerwy umożliwiające wzrost zużycia wody, bez zagrożenia poważnego naruszenia ich zasobów.
- Występowanie dużych zwartych kompleksów gleb o najwyższych klasach bonitacyjnych.
Gleby najwartościowsze, objęte ochroną o klasach (I-IIIb) zajmują ok. 54% wszystkich użytków rolnych. Gleby o tych klasach występują generalnie w zachodniej części gminy (Aleksandrowo).
- Występowanie wysokich walorów środowiska przyrodniczego.

Progi i ograniczenia rozwoju

- uboga sieć hydrograficzna gminy. W większości są to sztuczne rowy melioracyjne. Wynika to przede wszystkim z niewielkich zasobów wodnych ich obszarów źródłiskowych oraz niskich opadów.
- niski udział naturalnych zbiorników wód powierzchniowych. Na obszarze gminy brak jest większych naturalnych zbiorników wodnych: jezior, oczek wodnych. Wody powierzchniowe stanowią zaledwie 0,6% ogółu obszaru gminy.
- niski udział terenów biologicznie czynnych. W stosunku do ogólnej powierzchni gminy stanowią one łącznie 31% ogólnej powierzchni gminy.
- deficyt wody dla potrzeb produkcji roślinnej. Jego wielkości w okresie wegetacyjnym dochodzi do 150 mm opadu, wynika on z niskiego zasilania opadowego w okresie wegetacyjnym oraz w ciągu całego roku.

3.2. Uwarunkowania wynikające ze stanu turystyki

Najważniejszymi elementami środowiska przyrodniczego decydującymi o potencjale wypoczynkowym gminy są: szata roślinna, sieć wodna i rzeźba terenu. Obszar gminy Brześć kujawski jest bardzo urozmaicony ze względu na występowanie powyższych walorów.

Jak już wcześniej wspomniano, gmina geomorfologicznie położona jest w strefie kontaktowej Kotliny Włocławsko-Płockiej z Wysoczyzną Kujawską, a ściślej z **Równiną Kujawską**. Równina ta jest krajobrazowo płaską moreną denną, urozmaiconą drobnymi zagłębieniami wytopiskowymi typu „oczka” lub podmokłymi, zakleszczeniami wraz z kępami zadrzewień i zakrzaczeń.

Głównym ciekim i osią hydrograficzną gminy jest **rzeka Zgłowiączka** oraz jej lewy dopływ - wschodnie ramię **Kanału Bachorze**. Zgłowiączka wraz z doliną oraz dolinkami bocznymi tworzą malowniczy krajobrazowo obszar będący naturalnym siedliskiem dla licznych zbiorowisk roślinnych oraz drobnej fauny. Tereny te z uwagi na swe walory przyrodnicze i znaczenie ekologiczne uznane zostały za **Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy**. Najpiękniejszym jego fragmentem jest dolina Zgłowiączki w okolicach Machnacza, gdzie rzeka malowniczo wije się między ścianami kompleksów leśnych, a spadki terenu przekraczają 10 %.

Skoro mowa o lasach, to **kompleksy leśne** zajmują powierzchnię 2.682 ha, co stanowi ca 17,8 % ogólnej powierzchni gminy i koncentrują się właśnie w północno-wschodniej, pradolinnej części gminy. Są to tereny nizinne, lekko faliste, gdzie przeważa drzewostan sosnowy o bogatym poszyciu z przewagą jałowca, a powietrze nasycone jest eterycznymi substancjami (fitoncydami) wydzielanymi przez drzewa iglaste. I właśnie tu, wśród lasów położone jest w/w **Uzdrowisko Wieniec - Zdrój**, w odległości ca 5 km od Włocławka, na wysokości 64 m n.p.m.

Rozwój turystyki w gminie poza atrakcyjnością walorów turystycznych przestrzeni geograficznej uwarunkowany jest wielkością i rodzajem istniejącej bazy noclegowej i gastronomicznej. Do głównych form turystyki i wypoczynku na terenie gminy Brześć Kujawski należą:

- **walory krajoznawcze (turystyka krajoznawcza)**

Walory przyrodniczo- krajobrazowe gminy, atrakcyjna rzeźba terenu, występowanie obiektów zabytkowych o wysokiej wartości predestynują gminę do rozwoju krajoznawczych form turystyki zarówno w formie powierzchniowej, jak i po szlakach turystycznych.

- **Szlak Władysława Łokietka** - przebiegający z Włocławka przez Pikutkowo do Brześcia Kujawskiego, dalej drogą przez Jądrowice, Redecz Krukowy w kierunku na **Płowce** i Radziejów.
- **Szlak Powstania Styczniowego** - przebiegający z Włocławka przez Pikutkowo do Brześcia Kujawskiego i dalej przez Rządka Wolę w kierunku na Lubraniec i Izbicę Kujawską
- Trzecim szlakiem przebiegającym fragmentarycznie przez gminę jest **Szlak Martyrologii - „czarny”** o długości 33 km – Włocławek- Warząchewka- Dębice-Wieniec Zdrój- Włocławek.
- Szlak niemal na całej długości prowadzi przez tereny leśne do miejsc, gdzie dokonano mordów podczas II wojny światowej. Na terenie Brześcia Kujawskiego takim miejscem szczególnie ważnym jest **Józefowo**. Pozostałe miejsca pamięci - groby znajdują się na cmentarzach w Wieńcu, Brześciu Kujawskim, a także w Guźlinie i Sokołowie.

- **agroturystyka**

Ta forma turystyki staje się coraz popularniejsza i zdobywa znaczący rzeszę zwolenników. Jednocześnie jest formą przedsiębiorczości mieszkańców wsi prowadzących działalność agroturystyczną.

- **turystyka uzdrowiskowa**

Uzdrowisko, to miejsce o specjalistycznych walorach leczniczych, mające źródło w miejscowych złożach wód mineralnych, w klimacie, szacie roślinnej, otaczającym krajobrazie i zorganizowanym leczeniu.

Uzdrowisko Wieniec Zdrój, położone ca 5 km od Włocławka, na terenie nizinnym, otoczone zwartymi lasami sosnowymi. Do naturalnych produktów leczniczych należą tutaj siarczanowe wody mineralne oraz złoża borowiny. Na uwagę zasługują również szczególne walory klimatu lokalnego. Bazę leczniczą Wieńca Zdroju tworzą 2 szpitale uzdrowiskowe, jedno sanatorium i 1 zakład przyrodo-leczniczy.

3.3. Uwarunkowania wynikające ze stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej

3.3.1. Uwarunkowania zewnętrzne

Uwarunkowania przyrodnicze

Miasto i gmina Brześć Kuj. położone są w południowej części województwa kujawsko-pomorskiego i zachodniej części powiatu włocławskiego, w regionie rolniczym Kujaw. Charakteryzuje go płaska monotonna równina, w krajobrazie urozmaicona drobnymi zagłębieniami wytopiskowymi typu „oczek” śródpolnych oraz nielicznymi rynnowymi obniżeniami terenowymi, wypełnionymi wodami rzek i kanałów (rz. Zgłowiączka, Kanał Bachorze).

Rejon cechuje wysoki udział użytków rolnych, zasobnych w składniki pokarmowe dla wielu gatunków roślin uprawnych.

Zagospodarowanie pierwotnej produkcji rolnej

Różnorodna asortymentowo pierwotna produkcja rolna o charakterze towarowym, nie zawsze znajduje miejsce w jej zagospodarowaniu na terenie własnej gminy. Wynika to z braku lub słabo rozwiniętej bazy przetwórczej, przechowalniczej i chłodniczej. W związku z powyższym wyprodukowany surowiec rolniczy (pierwotna produkcja rolna) w gospodarstwach rolnych gminy, zostaje przetworzona poza jej granicami.

Dotyczy to głównie takich surowców jak:

- mleko – gdzie skupem i przerobem zajmuje się Kujawska Spółdzielnia Mleczarska we Włocławku,
- zboża – skupują, przechowują i przetwarzają Polskie Zakłady Zbożowe „PZZ” Włocławek,
- owoce i warzywa – skupują i przetwarzają Kujawskie Zakłady Przemysłu Owocowo-Warzywnego we Włocławku oraz prywatne podmioty gospodarcze z poza terenu gminy, które pierwotną produkcję ogrodniczą przechowują, a następnie systemem rynków hurtowych zaopatrują sieć sklepów aglomeracji miejskich województwa i kraju,

- rzepak –kontraktacją, skupem i przerobem pierwotnej produkcji zajmują się Kujawskie Zakłady Przemysłu Tłuszczowego w Kruszwicy,
- skupem żywca rzeźnego na terenie gminy zajmują się podmioty gospodarcze, które skupiony żywiec dostarczają do innych Zakładów Mięsnych województwa kujawsko-pomorskiego i województw ościennych.

3.3.2. Uwarunkowania wewnętrzne

Obszar gminy charakteryzuje się korzystnymi warunkami przyrodniczymi do rozwoju produkcji rolnej. W ogólnej powierzchni użytków rolnych gminy, grunty o wysokiej produktywności rolniczej stanowią 87,2% (9260 ha). Koncentrują się w północnej, zachodniej, południowej i północno-wschodniej części gminy, a szczególnie w sołectwach: Aleksandrowo, Brzezie, Guźlin, Jaranówek, Jądrowice, Kąkowa Wola, Kuczyna, Rządka Wola, Miechowice, Pikutkowo, Rządka Wola Parcele, Sokołowo Parcele, Sokołowo Kolonia, Witoldowo.

Czynniki pozaprodukcyjne

Struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw rolnych

W gminie dominującą formą władania ziemi jest własność prywatna. W jej zasobach znajduje się 74,1 % ogólnej powierzchni gminy i 67,2 % ogólnej powierzchni miasta, z tego użytki rolne stanowią 71,9 % ogólnej powierzchni gminy (10 348 ha) i 53 % ogólnej powierzchni miasta (373 ha). Na powyższym areale ziemi, działalność produkcyjną prowadzą 2002 gospodarstwa rolne. Charakteryzuje je zróżnicowana wielkość obszarowa. Średnia wielkość indywidualnego gospodarstwa rolnego wynosi 4,9 ha.

W strukturze obszarowej gospodarstw najliczniejszą grupą są gospodarstwa małe do 5 ha. W ogólnej liczbie gospodarstw gminy stanowią one 62,7 % (1125 szt.). Koncentrują się głównie w północnej i północno-wschodniej części gminy, a szczególnie w terenach o słabszych warunkach glebowych. Przed transformacją systemową kraju (1989 r.), właściciele tych gospodarstw zatrudniani byli w pozarolniczych miejscach pracy na terenie gminy i miasta Brześć Kuj. oraz w mieście Włocławku.

Gospodarstwa duże powyżej 10 ha stanowią około 19 % (379 gospodarstw) ogólnej liczby gospodarstw gminy. Koncentrują się w południowej i zachodniej części gminy, a głównie w sołectwach: Jądrowice, Kąkowa Wola, Rządka Wola, Rządka Wola Parcele, Sokołowo Parcele, Sokołowo Kolonia, Jaranówek, Wolica, Gustorzyn, Witoldowo, Pikutkowo, czyli na obszarach o najkorzystniejszych warunkach glebowych, do uprawy roślin.

Czynniki intensyfikujące produkcję rolną

Ważnymi czynnikami intensyfikującymi produkcję roślinną są:

- Umaszynowanie rolnictwa indywidualnego
Mechanizacja rolnictwa, wyrażana jest miernikiem, liczby ciągników przypadających na jednostkę powierzchni użytków rolnych gospodarki indywidualnej.
Rolnictwo indywidualne gminy odznacza się dobrym umaszynowaniem. W układzie sołectw gminy jest on wyraźnie zróżnicowany. Najwyższymi umaszynowaniem odznaczają się sołectwa południowej i zachodniej części gminy tj.: Jaranówek, Gustorzyn, Wolica, Miechowice Nowe, Redecz Krukowy, Kąkowa Wola, Rządka Wola Wieś i Parcele, Sokołowo Kolonia i Parcele, Guźlin, Kuczyna, Słone, Wieniec Zalesie.

- Techniczne zabiegi melioracyjne
Melioracje, a głównie drenowanie gruntów ornych jako ważnego czynnika doskonalącego siedlisko wzrostu i rozwoju roślin uprawnych na obszarze gminy, wykonane zostały na 67,2 % obszaru użytków rolnych. Największe kompleksy gruntów rolnych zmeliorowane zostały w północno-zachodniej i wschodniej części gminy. Na pozostałym obszarze, a szczególnie w południowej części gdzie występują tereny o najwyższej urodzajności gleb, zabiegami technicznymi – melioracyjnymi objęto niewielkie ich fragmenty.
- Nawożenie
Jako jeden z czynników intensyfikujących produkcję roślinną kształtuje się na średnim poziomie. W sołectwach gminy jest ono zróżnicowane. Zależy to od gatunków uprawianych roślin oraz sytuacji ekonomicznej rolników indywidualnych.

3.3.3. Progi, ograniczenia, preferencje rozwoju

Przedstawione ważniejsze czynniki warunkujące rozwój rolnictwa w sołectwach gminy Brześć Kujawski pozwoliły na wyodrębnienie obszarów:

- A – o najkorzystniejszych warunkach przyrodniczych i pozaprzyrodniczych.
Charakteryzuje go wysoki udział gleb bardzo dobrych, powyżej 60% w ogólnej powierzchni użytków rolnych, dużym udziałem gospodarstw rolnych powyżej 10 ha, które w ogólnej strukturze obszarowej sołectw stanowią więcej niż 30%, dobrym wskaźnikiem umaszynowania gospodarstw.
Obszar ten odznacza się dużymi możliwościami do rozwoju rolnictwa o charakterze towarowym.
- B – o średnio korzystnych warunkach dla rozwoju rolnictwa. Obejmuje on środkową i fragmenty zachodniej części gminy. Charakteryzuje go niski udział gleb bardzo dobrych, wysoki udział gospodarstw małych, których udział w ogólnej liczbie gospodarstw sołectw przekracza 70%.
Z uwagi na zróżnicowane warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze oraz niskie skażenie środowiska przyrodniczego, preferowany jest do rozwoju rolnictwa w kierunku specjalizacji upraw.
- C - o mało korzystnych warunkach dla rozwoju rolnictwa. Obejmuje on niewielkie przestrzenie w gminie, które koncentrują się w południowej i środkowo-wschodniej części, w sołectwach: Sokołowo Parcele, Rzadka Wola Parcele, Kąty, Machnaczy, Miechowice Nowe. Grunty rolne tego obszaru z uwagi na niską przydatność dla rolnictwa, proponowane są do zmiany użytkowania np. zalesienia.

Progi i ograniczenia rozwoju rolnictwa

Na obszarze Brześć Kujawski, oprócz uwarunkowań sprzyjających rozwojowi rolnictwa, wyodrębniono czynniki zagrażające bądź spowalniające dalszy jego rozwój. Do ważniejszych należą:

- Deficyt wody

Jest to ważny czynnik przyrodniczy, ograniczający rozwój produkcji roślinnej. Wynika on z różnicy potrzeb wodnych roślin uprawnych w okresie wegetacji, a wielkością zasilania opadowego. Gmina Brześć Kuj. położona jest w regionie rolniczym Kujaw, gdzie występują najwyższe wartości niedoboru wody dochodzące do 150 mm opadów atmosferycznych w okresie wegetacyjnym roślin uprawnych.

- Duży udział ludności związanej z rolnictwem w ogólnej liczbie ludności wiejskiej gminy

Ludność ta stanowi 53,2 % (województwo 57,2 %). Na 100 ha użytków rolnych gminy przypada 22,5 osób (województwo 52,9 %). Brak lub bardzo ograniczone możliwości migracji ludności wiejskiej do miasta jest jedną z powodów pozostawiania jej na wsi. Wynika to ze zmian systemowych kraju po 1989 r., spowolnienia procesów urbanizacyjnych, restrukturyzacji przemysłu.

- Wysokie bezrobocie w rolnictwie

Bezrobocie jawne jak i ukryte, jest jednym z najważniejszych społecznych i ekonomicznych problemów wsi.

Szacuje się, że bezrobocie ukryte na wsi (utrata prawa do zasiłku, posiadanie gospodarstwa powyżej 2 ha, nie upoważnia do zasiłku) jest czterokrotnie wyższe niż bezrobocie jawne.

- Monofunkcyjna produkcja rolna

W produkcji rolnej na obszarze gminy obserwuje się tradycyjność w uprawach polowych oraz chowie zwierząt inwentarskich. Brak ukierunkowania na specjalizację produkcji wynika z braku stabilnej polityki rolnej, słabo rozwiniętego lokalnego przetwórstwa rolno-spożywczego. Mimo korzystnego położenia gminy w strefie żywicielskiej miasta Włocławka, bardzo dobrych warunków glebowych o wysokiej urodzajności, nadwyżce siły roboczej, dobrych powiązań komunikacyjnych, słabo rozwinęła się specjalizacja produkcji. Jedynie w północno-wschodniej części gminy tj. w sołectwach: Machnacz i Wieniec Zalesie, wykształcił się mikrorejon ogrodniczy.

3.4. Uwarunkowania wynikające ze stanu leśnej przestrzeni produkcyjnej

3.4.1. Uwarunkowania zewnętrzne

Lasy na terenie gminy Brześć Kujawski wchodzi w skład tzw. leśnego kompleksu promocyjnego „Lasy gostynińsko – włocławskie”.

3.4.2. Uwarunkowania wewnętrzne

Jednym z najważniejszych elementów środowiska gminy są lasy. Pełnią one w środowisku bardzo wiele ważnych funkcji, z których najważniejsze to:

- stymulacja obiegu wody,
- funkcje glebo i wodochronne,
- funkcje prawdziwych korytarzy ekologicznych,
- funkcje strukturalne, związane z podziałem przestrzeni na strukturalno-funkcjonalne wnętrza architektoniczno-krajobrazowe,
- funkcje barierowe, polegające na tworzeniu osłonowych stref wokół lub w sąsiedztwie obiektów uciążliwych,
- funkcje ostojowe dla wielu zwierząt i roślin.

Jest oczywiste, że im większa jest powierzchnia lasów tym jego oddziaływanie oraz wymienione funkcje są bardziej wyraziste i efektywniejsze. W przypadku gminy Brześć Kujawski, gdzie lasy w 2006r. zajmują powierzchnię 2680 ha (dane urzędu statystycznego), co stanowi około 17,8 % jej obszaru (wskaźnik lesistości dla województwa kujawsko – pomorskiego wynosi 23,2 %), oddziaływania te są ograniczone. Z ogólnej liczby 2680 ha, 2571 ha stanowią lasy publiczne stanowiące własność Skarbu Państwa, z czego 2568 ha pozostaje w zarządzie Lasów Państwowych. Lasy prywatne zajmują powierzchnię 110 ha, co stanowi 4,1% wszystkich lasów na terenie gminy.

Najbardziej widoczny wpływ lasu jest w północnej części gminy, na obszarze pradoliny Wisły. Obok wszystkich wymienionych wyżej funkcji znajdujący się tutaj kompleks leśny pełni również bardzo ważną funkcję ochronną w stosunku do Uzdrowiska Wieniec oraz zasobów wód podziemnych wchodzących w skład GZWP dolina Wisły.

Krajowa strategia zachowania różnorodności biologicznej zakłada zmianę funkcji lasów w Polsce z ich roli w pierwszym rzędzie produkcyjnej na rolę środowiskotwórczą.

Głównymi gatunkami lasotwórczymi jest sosna pospolita i dąb, tworząca na siedliskach boru świeżego i boru mieszanego świeżego jednogatunkowe monokultury z niewielką domieszką brzozy. Na siedliskach lasów świeżych i lasów mieszanych przeważają drzewostany wielogatunkowe i wielopiętrowe. Jako gatunek główny dominuje sosna z udziałem dębu. W domieszce na siedliskach tych występują najczęściej brzoza, osika, lipa, grab. W obniżeniach spotykane są olsze, z jesionem i brzozą omszoną.

Wg funkcji jakie pełnią lasy w środowisku dzielą się one na:

- lasy rezerwatowe- podlegające ochronie zgodnie z ustawą o ochronie przyrody,
- lasy grupy I - ochronne, czyli pełniące funkcje ogólnospołeczne, do których należą: lasy glebochronne, wodochronne, uzdrowiskowo - klimatyczne, rekreacyjno-zdrowotne i estetyczno-krajobrazowe, lasy strefy zieleni wysokiej oraz lasy górnej granicy występowania lasu w górach.

Lasy znajdujące się na obszarze gminy wchodzą w skład tzw. leśnego kompleksu promocyjnego. W związku z tym obowiązują tutaj odmienne, proekologiczne, zasady gospodarowania ich zasobami.

3.4.3. Progi, ograniczenia, preferencje rozwoju

Ograniczeniem rozwoju zalesień na terenie gminy jest duży udział gleb o wysokich klasach bonitacyjnych a co za tym idzie niewielki udział gleb niskich klas bonitacyjnych korzystnych do zagospodarowania w kierunku leśnym.

4. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

4.1. Uwarunkowania demograficzno – społeczne

4.1.1. Uwarunkowania zewnętrzne

Mieszkańcy miasta i gminy Brześć Kujawski powiązani są instytucjonalnie z miastem Włocławkiem – władze powiatowe, Bydgoszczą - szczebel wojewódzki, Toruń – Sejmik Samorządowy.

Mieszkańcy korzystają z usług, które nie występują na terenie gminy: szkolnictwo średnie ogólnokształcące, szkolnictwo wyższe, ośrodki kultury, tj.: kino, teatr, muzeum, usługi medyczne – specjalistyczne.

Bardzo wyraźnie zaznaczyły się wahadłowe migracje mieszkańców gminy, polegające na codziennych dojazdach do pracy we Włocławku.

4.1.2. Uwarunkowania wewnętrzne

Liczba i rozmieszczenie ludności, gęstość zaludnienia

Pod względem liczby ludności miasto i gmina Brześć Kujawski zajmuje pierwsze miejsce wśród pozostałych jednostek terytorialnych wchodzących w skład powiatu włocławskiego ziemskiego. Na dzień 31.12.2006 r. na terenie miasta i gminy Brześć Kuj. mieszkało ogółem 11 168 osób, w tym 5 423 mężczyźni i 5 745 kobiet. Gęstość zaludnienia miasta i gminy wynosiła 74 osób/km².

Liczba ludności w ciągu lat 1998 - 06 zmniejszyła się o 222 osoby tj. z 11 390 w 1998 r. do 11 168 w 2006 r. Przestrzennie większy ubytek ludności nastąpił w mieście:

- W mieście Brześć Kujawski w 2006 r. mieszkały 4594 osoby, gęstość zaludnienia miasta wynosiła 653 osoby na 1 km². W ciągu lat 1998 – 2006 liczba ludności zmniejszyła się o 185 osób, tj. z 4 779 w 1998 r. do 4 594 w 2006 r.
- Na terenie gminy Brześć Kujawski w 2006 r. mieszkały 6574 osoby. Gmina posiada gęstość zaludnienia 47 osób/km² tyle również wynosi średnia dla wsi województwa kujawsko-pomorskiego 47 osób/km².

W gminie Brześć Kujawski w ciągu ostatnich lat zarysował się trend zmniejszenia się liczby ludności. W latach 1998 -06 liczba ludności zmniejszyła się o 37 osoby, tj. z 6 611 w 1998 r. do 6574 w 2006 r.

Struktura demograficzna

- **Struktura ludności według płci**

Ludność miasta i gminy Brześć Kujawski cechuje niewielka przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. Współczynnik feminizacji wynosi 106 tzn., że na 100 mężczyzn przypadało statystycznie 106 kobiet. (stan na 31.12. 2006 r.).

W mieście współczynnik feminizacji był wyższy niż na terenie wsi i wynosił 115. Nadwyżka kobiet nad mężczyznami może w przyszłości zakłócić biologiczną reprodukcję ludności.

W gminie natomiast w 2006 r. każdym 100 mężczyznom odpowiadały statystycznie 100 kobiety (przy średniej wartości tego zjawiska dla wsi województwa wynoszącej również 100 kobiet na 100 mężczyzn).

- **Struktura wieku ludności**

Struktura wieku ludności miasta i gminy Brześć Kujawski przedstawia się następująco:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym – 22,5 %
- ludność w wieku produkcyjnym – 62,1 %
- ludność w wieku poprodukcyjnym – 15,2 %

Gmina miejsko-wiejska charakteryzuje się niekorzystnym z punktu widzenia demograficznego małym udziałem osób w wieku przedprodukcyjnym: 21,4 % - w przypadku miasta i 23,3 % - w przypadku gminy.

W strukturze wieku ludności w przeciągu lat 1998 - 06 dokonały się odmienne zmiany udziału poszczególnych grup, niż obserwuje się to w miastach i gminach województwa. Mianowicie:

- zmniejszył się udział ludności młodej z 31,3 % do 21,4 % w przypadku miasta, oraz z 30,6 % do 23,3 % w przypadku gminy,
- zwiększył się udział ludności w wieku produkcyjnym: z 50,9 % do 63 % (miasto), oraz z 52,3 % do 61,2 (gmina),
- zmniejszył się udział ludności w wieku poprodukcyjnym z 17,8 % do 15,1 (miasto), oraz z 17,1 % do 13,9 (gmina).

Obecnie gmina miejsko – wiejska Brześć Kujawski posiada niski wskaźnik obciążenia ekonomicznego. W mieście stosunek ludności nieprodukcyjnej na 100 osób ludności produkcyjnej wynosił 58. W gminie natomiast na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 63 osoby w wieku nieprodukcyjnym, (przy średniej wielkości tego zjawiska dla obszarów wiejskich wynoszącym 60 osób nieprodukcyjnych na 100 produkcyjnych).

Wartość tego wskaźnika w okresie lat 98 – 06 zmniejszyła się 96,5 do 58 w przypadku miasta, oraz z 91,3 do 63 w przypadku gminy wiejskiej.

Ruch naturalny ludności

- **Przyrost naturalny**

Według danych US (stan na koniec 2006 r) w gminie miejsko-wiejskiej Brześć Kujawski, liczba zgonów (114) przewyższała liczbę urodzeń (111), stąd przyrost naturalny miał wartość ujemną (-3) i w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosił – (-0,27 ‰).

Lepszymi wskaźnikami demograficznymi charakteryzuje się miasto, które w 2003 r posiadało dodatni przyrost naturalny (+3). W gminie wskaźnik ten był ujemny i wynosił (-6).

W województwie kujawsko-pomorskim średni wskaźnik urodzeń w przeliczeniu na 1000 ludności wynosił (-0,21 ‰) dla miast i (2,21 ‰) dla wsi.

- **Migracje ludności**

Gmina miejsko-wiejska Brześć Kujawski ogółem posiada korzystne dodatnie saldo migracji - co oznacza, że liczba zameldowanych osób na pobyt stały przekroczyła liczbę osób wymeldowanych z pobytu stałego. Migracje mają wpływ na zmiany liczby ludności. W 2006 r. saldo migracji było dodatnie i wynosiło ono + 42.

Zróżnicowanie kształtowały się tendencje ruchów migracyjnych w latach 2003 –2006 zarówno w gminie miejsko – wiejskiej ogółem jak i w podziale na miasto i wieś, jak również w podziale na płeć migrantów. Nie dało się zaobserwować żadnego logicznego trendu w ruchach migracyjnych ludności.

W przeciągu analizowanych lat 2003 –2006 największy napływ ludności nastąpił w 2003 r. wówczas do gminy miejsko – wiejskiej Brześć Kujawski przybyły 254 osoby a saldo migracji wynosiło + 121. Natomiast w latach 2004 i 2005 saldo migracji było ujemne i wynosiło odpowiednio: (-6) i (-24)

Wykształcenie

Poziom wykształcenia ludności, zamieszkałej w gminie miejsko-wiejskiej Brześć Kujawski, jest niższy niż średnia wartość tego wskaźnika dla gmin w województwie kujawsko-pomorskim.

Wykształcenie zaledwie podstawowe posiada aż 32,5 % mieszkańców, a bez wykształcenia ok. 4,5 %. Zasadniczym zawodowym legitymowało się 22,4 %. Wykształcenie wyższe i posiadało zaledwie 3,5%. Wyższy poziom wykształcenia występuje wśród mieszkańców miasta, gdzie posiadają większy udział ludności z wykształceniem wyższym – 4,3 % (2,9 % w przypadku gminy wiejskiej), oraz niższy udział mieszkańców z wykształceniem podstawowym i bez wykształcenia – 31,2 % (41,4 % w przypadku gminy wiejskiej).

Niski poziom wykształcenia ludności uniemożliwia przejście nadwyżki siły roboczej istniejącej w rolnictwie do zawodów pozarolniczych.

Ludność słabo wykształcona jest nieelastyczna, mało aktywna (gospodarczo i społecznie).

Zasoby mieszkaniowe

W zakresie mieszkalnictwa miasto Brześć Kujawski charakteryzuje się lepszymi wskaźnikami liczby osób na 1 izbę (0,86), na 1 mieszkanie (2,93) niż gmina wiejska.

Obszar wiejski posiada wskaźniki liczby osób na 1 mieszkanie (3,6) i 1 izbę (0,9) zbliżone do średniej wartości tego zjawiska dla powiatu włocławskiego wynoszące odpowiednio (3,4 i 0,9), (stan na 31.12.2006r.).

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie miejsko -wiejskiej Brześć Kujawski wynosi 71,3 m² i jest tylko o ok. 6,0 m² mniejsza od średniej dla powiatu włocławskiego wynoszącej 77,0 m².

Miasto posiada mniejszą przeciętną powierzchnię użytkową mieszkań niż obszar wiejski i wynosi ona 61,1 m².

Bardzo dobrze przedstawia się stan w zakresie budownictwa mieszkaniowego dotyczącego mieszkań oddanych do użytku w 2006 r. W gminie miejsko -wiejskiej Brześć Kujawski w roku 2006 oddano do użytku 19 mieszkań, co stanowiło 13 % wszystkich nowo oddanych do użytku mieszkań w powiecie włocławskim. Tak dynamiczny ruch budowlany spowodowany jest rozwojem strefy podmiejskiej miasta Włocławka i przenoszeniem się mieszkańców Włocławka poza granice miasta. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytku w 2006r. w gminie miejsko -wiejskiej Brześć Kujawski wynosi natomiast 132,5 m² i jest tylko o ok. 7,0 m² mniejsza od średniej dla powiatu włocławskiego wynoszącej 139,5 m². Miasto posiada mniejszą przeciętną powierzchnię użytkową mieszkań niż obszar wiejski, oddanych do użytkowania w 2006 r. gdzie wynosi ona 127,7 m².

Oświata i wychowanie

Na terenie miasta gminy Brześć Kujawski funkcjonują następujące placówki w zakresie oświaty:

- 3 przedszkola (Nr 1 - ul. H. Sawickiej 21 w Brześciu Kujawskim, Przedszkole Nr 2 - ul. Okrzei 1 w Brześciu Kujawskim, Nr 3 w miejscowości Guźlin)

- 5 szkół podstawowych (2 Szkoły Podstawowe w Brześciu Kujawskim - ul. Konarskiego i ul. Hanki Sawickiej, Szkoła Podstawowa w Wieńcu, Szkoła Podstawowa w Brzeziu, Szkoła Podstawowa w Kąkowej Woli)
- 2 Gimnazja (Gimnazjum Nr 1 - ul. H. Sawickiej 21 w Brześciu Kujawskim, Gimnazjum Nr 2 w Wieńcu)
- Zespół Szkół i Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego.

W gminie i mieście Brześć Kujawski ogółem funkcjonują 3 Przedszkola Publiczne. Posiadają one łącznie 185 miejsc, które wykorzystane są w 80 %.

Na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski w roku szkolnym 2007/2008 funkcjonują 4 szkoły podstawowe. W roku szkolnym ubiegłym 2006-07 liczba uczniów w szkołach podstawowych wynosiła 1477 (883 w mieście, 594 na terenie gminy), przy zatrudnieniu 124 nauczycieli etatowych (52 w mieście, 72 w gminie), dawało to wskaźnik 12 uczniów na 1 nauczyciela (16 w mieście, 8 na terenie gminy). Uczniowie szkół podstawowych posiadali do dyspozycji w szkołach 91 pomieszczeń do nauki (42 w mieście, 49 na terenie gminy) co dawało wskaźnik 16 uczniów na 1 salę lekcyjną.

Dla porównania średnia wartość tego zjawiska dla powiatu włocławskiego (GUS w 2007 r.) wynosiła 16 uczniów na 1 nauczyciela w szkole podstawowej a na 1 pomieszczenie do nauki w szkole podstawowej przypadło 14 uczniów.

W roku szkolnym 2006-2007 na terenie miasta i gminy funkcjonowały 2 gimnazja: Do Gimnazjum zlokalizowanego w mieście, uczęszczało 360 uczniów, którzy mieli do dyspozycji 15 sal lekcyjnych. Do Gimnazjum we Wieńcu, które dysponuje 10 salami lekcyjnymi uczęszczało 124 uczniów

Podstawową miarą powszechności nauczania są współczynniki skolaryzacji.

Współczynnik skolaryzacji brutto jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Współczynnik skolaryzacji brutto dla poziomu szkoły podstawowej wynosi dla gminy i miasta ogółem 98,18 %. Dla miasta wskaźnik skolaryzacji jest wyższy i wynosi 168,86 %, dla gminy 47,58 %.

Współczynnik skolaryzacji brutto dla poziomu szkoły gimnazjum w gminie i mieście ogółem wynosi 89,80 % . Dla miasta jest wyższy i wynosi 169,81 %, dla gminy 37,92 %.

Na terenie gminy funkcjonuje szkolnictwo ponadpodstawowe. Reprezentowane jest przez Zespół Szkół i Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Jadwigi Dziubińskiej w Starym Brześciu, które oferuje szeroki wachlarz ofertowy dla chcących kształcić się:

- TECHNIKUM ZAWODOWE w zawodzie technik żywienia i gospodarstwa domowego
- Czas trwania nauki: 4 lata, absolwent może kontynuować naukę w szkołach wyższych na kierunkach technologia żywności i żywienie człowieka lub podjąć pracę w barach, restauracja, hotelach, sanatoriach, szpitalach, szkołach.
- TECHNIKUM AGROBIZNESU. Czas trwania nauki: 4 lata, absolwent zdobywa zawód - technik agrobiznesu.
- TECHNIKUM UZUPEŁANIAJĄCE ZAOCZNE po Zasadniczej Szkole Zawodowej
- Czas trwania nauki 3 lata, szkoła daje kwalifikacje rolnicze do nabywania, przejmowania gospodarstw rolniczych.
- SZKOŁA ZAWODOWA. Czas trwania nauki: 3 lata, możliwość kontynuowania nauki w liceum uzupełniającym w ZS i RCKU.
  - w tym klasa wielozawodowa dla młodocianych pracujących w zawodach: piekarz, fryzjer, cukiernik (dla uczniów odbywających praktyczną naukę zawodu u pracodawców).

- SZKOŁA POLICEALNA. Szkoła policealna, publiczna, dzienna, kształcąca w zawodzie technik informatyk; adresowana do absolwentów szkół średnich liceów ogólnokształcących, zawodowych oraz techników (również bez matury).

Ochrona zdrowia

W mieście Brześć Kujawski znajdują się 2 apteki:

- Apteka Nova – ul. H. Sawickiej 10a, 87-880 Brześć Kujawski,
- Apteka „Pod Lwem” -ul. H. Sawickiej 7, 87-880 Brześć Kujawski

Na terenie gminy punkt apteczny zlokalizowany jest w miejscowości Wieniec.

Zakres usług medycznych szczebla podstawowego świadczą dla mieszkańców miasta i gminy świadczą Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej w mieście Brześć Kujawski oraz w miejscowości Wieniec:

- KACZOROWSKA W. NZOZ PR.LEK.RODZ. Brześć Kujawski, ul. Hanki Sawickiej 10
- MAR-MED N ZOZ WIENIEC Brześć Kujawski Wieniec 21
- MEDYKON NZOZ BRZEŚĆ Kujawski Brześć Kujawski, ul. Hanki Sawickiej 5

Na terenie gminy występuje również lecznictwo uzdrowiskowe w Wieńcu Zdroju. Leczenie prowadzone jest przez wysoko kwalifikowaną kadrę medyczną. Lecznictwo uzdrowiskowe jest podstawową formą działalności „Uzdrowiska Wieniec” Sp. z o.o. w Wieńcu Zdroju.

Placówka świadczy usługi w zakresie leczenia następujących schorzeń:

- układu narządu ruchu: reumatyczne, ortopedyczno – urazowe,
- układu krążenia: stany po przebytym zawale, nadciśnienie tętnicze,
- układu oddechowego,
- neurologiczne.

Opieka społeczna

Na terenie miasta funkcjonuje Brzeski Ośrodek Pomocy Społecznej. BOPS jest jednostką organizacyjną gminy działającą w formie jednostki budżetowej. Siedzibą ośrodka jest Niepubliczny Zakłady Opieki Zdrowotnej „Medykon” przy ul.H.Sawickiej 5.

Zadania w zakresie pomocy społecznej obejmują w szczególności:

- analizę, ocenę i prognozę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych ustawami
- pobudzanie aktywności społecznej w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz przeciwdziałanie patologiom
- pracę socjalną ukierunkowaną na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenie ku temu warunków:
  - tworzenie warunków do funkcjonowania systemu pomocy społecznej,
  - świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
  - przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń.

W celu realizacji zadań Ośrodek współpracuje z organami administracji rządowej i samorządowej, organizacjami społecznymi, kościołem katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Świadczenia z pomocy społecznej:

- świadczenia pieniężne,
- świadczenia niepieniężne: praca socjalna, bilet kredytowany, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa, sprawienie pogrzebu, poradnictwo, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia, mieszkanie chronione, pobyt w domu pomocy społecznej.

W Brzeskim Ośrodku Pomocy Społecznej utworzono komórkę organizacyjną do realizacji świadczeń rodzinnych.

Kultura

Na terenie gminy funkcję kulturalną pełni Brzeskie Centrum Kultury zlokalizowane przy ul. Narutowicza 15 w Brześciu Kujawskim z oddziałem zamiejscowym w Guźlinie – Świetlica oraz remizy OSP.

Amatorski ruch artystyczny Brzeskiego Centrum Kultury tworzą:

Galeria na piętrze, Zespół instrumentalno – wokalny „Fagot”, Zespoły folklorystyczne „Dzieci Kujaw” i „Spod Strzechy”, dziecięce ogniska muzyczne i plastyczne. Ponadto w budynku zlokalizowano Punkt Informacyjno-Konsultacyjny Grup A.A.

Zespoły folklorystyczne „Dzieci Kujaw” i „Spod Strzechy” prezentują folklor zbliżony do autentycznego, by kultywować zwyczaje i obrzędowość regionu Kujaw. Ich założycielami są Jadwiga Kurant (choreograf) i Tadeusz Zieliński (muzyk), który tworzy wraz z braćmi Skruszewiczami kapelę kujawską.

Szczególne uznanie zyskały „Dzieci Kujaw” za widowiska taneczne związane z obrzędowością i tradycją wsi kujawskiej z drugiej połowy XIX wieku. W wielu festiwalach i przeglądach folklorystycznych, zdobywają najwyższe nagrody za wybitne wartości etnograficzne i artystyczne prezentowanych programów.

Ośrodek jest organizatorem wielu imprez okolicznościowych, w których realizacje włączone są wszystkie działające w nim, wielopokoleniowe sekcje artystyczne.

Powołana we wrześniu 1999 roku „Galeria na Piętrze” pozwala spełniać i kształtować potrzeby kulturalne środowiska w dziedzinie plastyki.

Galeria jest także miejscem spotkań powstałego w listopadzie 1999 roku Towarzystwa Kulturalnego w Brześciu Kujawskim.

W „Galerii na Piętrze” odbywają się także cyklicznie kameralne imprezy literackie i muzyczne

W mieście Brześć zlokalizowana jest biblioteka, a jej filie znajdują się w Wieńcu, Brzeziu i Kąkowej Woli.

Biblioteka dysponuje bogatym księgozbiorem, gromadzi i udostępnia czasopisma. Posiada dostęp i umożliwia korzystanie z internetu, organizuje wycieczki i lekcje biblioteczne dla grup szkolnych, współpracuje z przedszkolami i szkołami

Łącznie Biblioteki posiadają ok. 41 000 woluminów, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje liczbę 3742 woluminy na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten gorzej przedstawia się na obszarze wiejskim, gdzie wynosi on 3553 na 1000 mieszkańców, (dla miasta wynosi on 4015 woluminów na 1000 mieszkańców).

Gorzej również obszar wiejski charakteryzuje wskaźnik określający liczbę czytelników bibliotek na 1000 mieszkańców i wynosi on 99 osób na 1000 mieszkańców, natomiast wskaźnik ten dla korzystających z miejskiej biblioteki wynosi 230 osoby na 1000 mieszkańców. Czytelnicy z obszaru gminy natomiast są bardziej aktywnie korzystają ze zbiorów bibliotek. Liczba wypożyczeń z księgozbioru na 1 czytelnika w obszarze wiejskim wynosi 29 woluminów, na terenie miasta 22.

4.1.3. Progi, ograniczenia, preferencje rozwoju

Progi, ograniczenia, preferencje dla miasta Brześć Kujawski

Preferencje rozwoju:

- Niski wskaźnik obciążenia ekonomicznego – stosunek ludności nieprodukcyjnej na 100 osób ludności produkcyjnej wynosił 58 osób,
- Dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego - w 2003 r miasto posiadało dodatni przyrost naturalny (+3).

Progi i ograniczenia rozwoju:

- Zmniejszanie się liczby ludności - w ciągu lat 1998 – 2006 liczba ludności zmniejszyła się o 185 osób, tj. z 4 779 w 1998 r. do 4 594 w 2006r.,
- Nierównowaga płci - współczynnik feminizacji wynosił 115. Nadwyżka kobiet nad mężczyznami może w przyszłości zakłócić biologiczną reprodukcję ludności,
- Mały odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym – w przeciągu lat 1998 - 06 zmniejszył się udział ludności młodej z 31,3% do 21,4%.

Progi , ograniczenia, preferencje dla gminy Brześć Kujawski

Preferencje rozwoju:

- Równowaga płci - każdym 100 mężczyznom odpowiadały statystycznie 100 kobiety,
- Występowanie szkolnictwa średniego – Na terenie gminy funkcjonuje szkolnictwo ponadpodstawowe. Reprezentowane jest przez Zespół Szkół i Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego,
- Występowanie lecznictwa uzdrowiskowego,
- Duży ruch budowlany.

Progi i ograniczenia rozwoju

- Zmniejszanie się liczby ludności - w latach 1998 -06 liczba ludności zmniejszyła się o 37 osoby, tj. z 6 611 w 1998 r. do 6574 w 2006 r.,
- Niski udział ludności w wieku przedprodukcyjnym – w przeciągu lat 1998 - 06 zmniejszył się udział ludności młodej 30,6% do 23,3 %,
- Ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego (-6),
- Niski poziom wykształcenia - udział mieszkańców z wykształceniem podstawowym i bez wykształcenia wynosi 41,4 %.

4.2. Uwarunkowania gospodarcze

4.2.1. Uwarunkowania zewnętrzne

Gmina Brześć Kujawski jest gminą miejsko-wiejską o charakterze rolniczym z uzupełniającą funkcją przemysłową o kierunku głównie rolno-spożywczym oraz dużym potencjale uzdrowiskowym o znaczeniu krajowym. Miasto Brześć Kujawski spełnia rolę ośrodka administracji oraz rzemiosła i usług o charakterze lokalnym.

Położenie gminy Brześć Kujawski w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Włocławka, w jego strefie żywicielskiej, stwarza potencjalne możliwości rozwoju kontaktów gospodarczych, a wraz z rozwojem miasta Włocławka, poszerzenie rynku zbytu dla produktów zarówno rolnych jak i również rzemiosła, drobnej wytwórczości i działalności produkcyjnej z terenu miasta i gminy.

Gmina Brześć Kujawski jest jedną z 13 gmin powiatu włocławskiego, jedną z 5 gmin miejsko-wiejskich tego powiatu. Skupia 13,3 % wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w powiecie włocławskim i zajmuje 2 miejsce pod względem ich liczby, za gminą Fabianki.

Gmina Brześć Kujawski charakteryzuje się najwyższym wskaźnikiem liczby osób pracujących w gospodarce narodowej na 100 osób w wieku produkcyjnym. Pod względem wartości takich wskaźników jak liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 km² oraz na 1000 mieszkańców gmina Brześć Kujawski ustępuje jedynie takim gminom jak miejska gmina Kowal oraz gmina Fabianki.

4.2.2. Uwarunkowania wewnętrzne

Gmina Brześć Kujawski na tle innych gmin powiatu włocławskiego charakteryzuje się stosunkowo wysokim odsetkiem osób pracujących w przemyśle. W 2006 roku wśród pracujących w gospodarce narodowej (bez rolników indywidualnych oraz bez zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących nie przekracza 5 osób) w przemyśle na obszarze obecnego powiatu włocławskiego. W przemyśle w gminie Brześć Kujawski pracowało czterokrotnie więcej osób niż w handlu i naprawach. W gminie Brześć Kujawski na koniec 2006 roku zarejestrowanych było 707 podmiotów gospodarczych w tym na terenie miasta 366 natomiast na obszarze wiejskim 341. Dynamika wzrostu liczby podmiotów gospodarczych w latach 1998-2006 wyniosła 120% co oznacza realny wzrost liczby zarejestrowanych jednostek gospodarczych z 590 w roku 1998 wzrósł do 707 na koniec 2006r.

W przeliczeniu na 1 km² przypada w całej gminie Brześć Kujawski 5,1 podmiotów gospodarczych (w 1998 r. – 3,9), w mieście Brześciu 52,3 (w 1998r. – 42,6), natomiast na obszarze wiejskim 2,4 (w 1998r. – 2). W całej gminie na 1000 mieszkańców przypada 44,9 działających jednostek gospodarczych (w 1998r. – 51,3). W samym mieście wskaźnik ten wynosi 79,7 (w 1998r. – 63,4), natomiast na obszarze wiejskim 30,5 (w 1998r. – 43,0). Natomiast wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 1000 osób w wieku produkcyjnym w całej gminie wynosi 10,2 (w 1998r. odpowiednio – 8,9). W samym mieście kształtuje się na poziomie 12,0 (w 1998r. odpowiednio – 10,6), a na obszarze wiejskim 8,5 (w 1998r. odpowiednio 7,6).

Wskaźniki tych wartości dla gminy są wyższe od średnich ich wartości dla całego powiatu włocławskiego (9,6 – zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 osób w wieku produkcyjnym), jak również w stosunku dla innych gmin miejsko – wiejskich w tym powiecie.

W strukturze zarejestrowanych podmiotów gospodarczych dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Jest to około 95,5 % (w 1998r. – 82%) wszystkich zarejestrowanych firm w całej gminie, jak również w mieście. W mieście odsetek ten jest nieznacznie niższy i wynosi 94,9 %, natomiast na obszarze wiejskim odsetek ten jest nieznacznie wyższy i wynosi 96,7 % (w 1998r. – 96%).

W gminie Brześć Kujawski funkcjonują wg. danych na koniec 2006r., 23 spółki handlowe (z tego 8 na terenie miasta), w tym 5 z udziałem kapitału zagranicznego. Zarejestrowanych jest 51 spółek cywilnych (w tym 29 na terenie miasta), 2 spółdzielnie (w tym 1 na terenie miasta), 27 fundacji stowarzyszeń i organizacji społecznych (w tym 13 na terenie miasta). W rejestrze regon zarejestrowane są 526 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Spośród 707 zarejestrowanych na terenie miasta i gminy podmiotów gospodarczych, podział wg. sekcji przedstawia się następująco: 23 podmioty – rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; 71 podmiotów – przemysł (w tym 69 przetwórstwo przemysłowe); 60 podmiotów

– budownictwo; 266 podmiotów – handel i naprawy; 21 podmiotów – hotele i restauracje; 57 podmiotów – transport, gospodarka magazynowa i łączność; 19 podmiotów – pośrednictwo finansowe oraz 52 podmioty – obsługa nieruchomości i firm. Z powyższego wynika, że 37,6% zarejestrowanych podmiotów prowadziło działalność związaną z handlem i naprawami.

4.2.3. Progi, ograniczenia, preferencje rozwoju

Progi i ograniczenia rozwoju

- niewystarczający stopień uprzemysłowienia gminy
- zbyt mała liczba zakładów zatrudniających powyżej 5 osób
- brak inwestorów z zewnątrz

Preferencje rozwoju

- rezerwy siły roboczej
- zaplecze surowcowe pochodzenia rolniczego
- położenie w sąsiedztwie miasta Włocławek
- rezerwy terenowe

5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

5.1. Zarys historyczny miasta i gminy Brześć Kujawski

Bogate relikty osadnictwa pradziejowego o bardzo dużej wartości naukowej na obszarze dzisiejszego miasta Brześcia Kujawskiego notowane są od początku okresu neolitu, do pierwszych kultur rolniczych, poprzez następane epoki : brązu i żelaza aż po wczesne średniowiecze.

Pierwsza wzmianka o Brześciu Kujawskim pochodzi z roku 1228. Jest to umowa dotycząca nadania przez księcia Konrada Mazowieckiego Zakonowi Krzyżackiemu trzech wsi. Przypuszczać należy, że już w I poł. XIII wieku był to gród o dużym znaczeniu administracyjno-militarnym. Położenie na skrzyżowaniu kilku ważnych dróg handlowych, w tym drogi toruńsko-krakowskiej i szlaku prowadzącego do Lwowa, uczyniło z Brześcia ważny ośrodek handlowy. Gród stał się dowodnie siedzibą kasztelana od 3 ćw. XIII wieku, zaś w roku 1282 wspomniano po raz pierwszy kasztelana - Krystyna.

Można jednak przypuszczać, że gród brzeski funkcjonował już od XI-XII wieku. Świadczą o tym liczne ślady osadnictwa na terenie Brześcia Starego (położonego 1 km na północ od Brześcia Kujawskiego) i Smętowa, w tym pochówki wczesnośredniowieczne z XI wieku, znalezione na terenie Starego Brześcia i Brześcia. Od 1267 roku Brześć był siedzibą książąt brzesko-kujawskich, miastem na prawie magdeburskim stał się przed rokiem 1250.

Pierwszy znany przywilej został nadany przez Władysława Łokietka w 1292 roku, gdy do miasta przyłączone zostały wsie Pikutkowo i Guźlin.

Obszar obecnej gminy Brześć Kujawski związany jest historycznie z Kujawami, wyodrębnionymi jako dzielnicą pod koniec XII w. Przez Brześć przebiegały główne szlaki

handlowe: jeden z Wielkopolski i Pomorza Zachodniego do Kijowa i Lwowa, poprzez Kruszwicę, Włocławek i Płock, w oparciu o bieg Wisły, Bugu i Prypeci, drugi z Krakowa przez Piotrków, Łęczycę do Gdańska oraz trzeci z Halicza przez Sandomierz, Łowicz do Gdańska.

W 1194 r. Kujawy zaczęły wyodrębniać się w osobne księstwo początkowo ze stolicą w Kruszwicy a od 1233 r. w Inowrocławiu. Po raz pierwszy w źródłach Brześć występuje w 1228 r. w 1250 r. był to już ośrodek o charakterze miejskim, drugi na terenie Kujaw po Inowrocławiu, który lokowano na prawie magdeburskim. W tym okresie przeniesiono lokalizację miasta na tereny obecne. Wcześniej Brześć umiejscowiony był nad jeziorem Smętowo a następnie na terenie obecnego Starego Brześcia. Dopiero od około XIII w. zlokalizowano miasto w miejscu obecnym.

W południowo – zachodniej części miasta usytuowany był gród – od końca XIII w. – siedziba kasztelanów. Na miejscu wymienionego grodu w średniowieczu powstał murowany zamek.

W 1300 r., w czasie gdy Łokietek przebywał na wygnaniu, Brześć był okupowany przez Czechów wspomaganych przez Krzyżaków. Tylko część mieszczaństwa na czele z wójtem Jaśkiem sprzyjała wówczas Łokietkowi.

W 1327 r. Władysław Łokietek włącza Kujawy do królestwa. W tym samym roku dochodzi do wojny z Krzyżakami, którzy rościli sobie pretensje do Pomorza i ziemi chełmińskiej. Zarówno szturm na Brześć w 1327 r. jak i następny w 1329 r. skończyły się niepowodzeniem Krzyżaków. Krzyżacy opanowali Kujawy dopiero po zdobyciu Brześcia Kujawskiego

Po opanowaniu dzielnicy brzesko - kujawskiej Krzyżacy utworzyli komturie w Brześciu i Kowalu oraz wójtostwo w Przedczu. W Brześciu Krzyżacy wybudowali mury obronne i nowy zamek a na Zgłowiączce port rzeczny.

Całe terytorium Kujaw i Ziemi Dobrzyńskiej powróciły do Korony w wyniku pokoju zawartego w 1343 r. w Kaliszu. W XV wieku wykształciły się dwa województwa: inowrocławskie i brzesko - kujawskie. Województwo brzesko - kujawskie składało się z pięciu powiatów: brzeskiego, radziejowskiego, kowalskiego, przedeckiego i kruszwickiego, przy czym w obrębie powiatu brzesko - kujawskiego były wówczas takie miasta jak: Brześć Kujawski, Włocławek.

W 1377 r. Kujawy brzeskie wraz z Brześciem, Kowalem, Kruszwicą, Przedczem i Przypustem otrzymał w zarząd Piotr z Małochowa z obowiązkiem spłaty 2000 grzywien do skarbu królewskiego. Druga połowa XIV w. była okresem nie tylko likwidacji zniszczeń wojennych lecz i szybkiego rozwoju społeczno - ekonomicznego całego obszaru. W 1401 r. Władysław Jagiełło nadał miastu Brześć grunt i łąki Obory znajdujące się zaraz za wałami miasta nad rzeką Zgłowiączką.

Ponowna wojna polsko - krzyżacka w latach 1409 - 1435 zakończona została dopiero zawarciem pokoju w Brześciu Kujawskim w dniu 31 grudnia 1435 r. natomiast ostateczne zakończenie konfliktów z Krzyżakami zagwarantował pokój w Toruniu w 1466 r.

W XV w. w województwie brzesko - kujawskim utrwaliły się rządy sejmikowe, na których szlachta województwa spotykała się początkowo w Brześciu lub w Radziejowie a od 1510 r. sejmiki generalne kujawskie na mocy konstytucji zbierały się już tylko w Radziejowie. Do pierwszej połowy XVII w. trwał ponowny rozwój regionu. W tym okresie w Brześciu rozwijał się handel i rzemiosło. W mieście osiedlili się Żydzi.

Kryzys pierwszej połowy XVII w., na który następnie nałożyły się zniszczenia wojenne przede wszystkim związane ze szwedzkim “potopem”, spowodowały ubożenie i wyludnienie Kujaw. Kolejne zniszczenia przyniosły pierwsze lata XVIII w. związane z przemarszem przez teren Kujaw wojsk polskich, szwedzkich, saskich i rosyjskich, w związku z toczoną wojną północną. Znaczne spustoszenie spowodowały również szerzące się w czasie wojen choroby epidemiczne. W 1707 r. Kozacy zdobyli Włocławek i dokonali spustoszenia

okolic. Po 1710r. sytuacja polityczna kraju zaczęła się normować i przez 60 lat Kujawy przeżywały względny spokój.

Jednak ogólny brak stabilizacji politycznej kraju i wydarzenia związane z konfederacją barską doprowadziły do wkroczenia na Kujawy wojsk pruskich i I rozbioru, w wyniku którego omawiany obszar znalazł się na granicy Państwa Polskiego przy równoczesnym zajęciu przez Prusy woj. inowrocławskiego i części Kujaw związanych z Kruszwicą.

W 1781 r. w ustalonych granicach miasta Brześcia znalazły się pobliskie wsi i osady, tj.: Guźlin, Pikutkowo, Rumunki, Przyborowo, Słone, Wyręb, Piaski oraz około 200ha lasów. W 1787 r. Stanisław August przyznał miastu Brześć ogrody, jezioro Smętowo, młyn na gruncie Obory i karczmę na Bugaju.

W wyniku II rozbioru w 1793 r. Kujawy znalazły się w granicach Prus Południowych podporządkowanych departamentowi w Piotrkowie Trybunalskim z wyodrębnionymi powiatami w Brześciu, Radziejowie i Kowalu. Na początku XIX w. na miejscu dawnego zamku wybudowano więzienie. Po III rozbiorze na mocy nowych podziałów administracyjnych powiaty: Brześć, Kowal i Radziejów znalazły się w dystrykcie poznańskim. W 1807 r. po utworzeniu Księstwa Warszawskiego tereny gminy znalazły się w powiecie brzesko – kujawskim.

Po upadku Napoleona, na mocy traktatu wiedeńskiego utworzono Królestwo Polskie. Tereny gminy znalazły się wówczas w zaborze rosyjskim. W 1816 r. miasto zostało zniszczone w wyniku pożaru. W 1823 r. przeprowadzono regulację miasta. Przy tej okazji wytyczono nowy trakt włocławski. W 1836 r. przeniesiono stolicę powiatu brzesko –kujawskiego z Brześcia do Włocławka.

Wykaz statystyczny dotyczący stanu miasta Brześcia w roku 1853 określa miasto jako rządowe, z 610 nieruchomościami oraz 65 dymami murowanymi i 52 drewnianymi. W Brześciu mieszkało wówczas 1111 chrześcijan i 610 Żydów. W 1829r. w Brześciu było 1181 mieszkańców, w 1832 r. – 1253, przy czym w tym samym roku liczba ta zmniejszyła się do 925. Nastąpił upadek miasta, jednak w 1832r. W Brześciu było już 1216 mieszkańców, w 1835 r. – 1366, w 1836 r. – 1345 r. a w 1837 r. – 1309 mieszkańców.

Po upadku powstania styczniowego nastąpiły zmiany administracyjne w kraju. W ich wyniku od powiatu włocławskiego oddzielono okręg radziejowski. W powiecie włocławskim pozostało 10 gmin, m.in. gmina rządowa Brześć Kujawski oraz gmina Pikutkowo i Falborz. W tym okresie władzę w powiecie sprawował naczelnik i Urząd Powiatowy. Dla zapewnienia bezpieczeństwa publicznego powołano Straż Ziemską.

Rozwój przemysłu w II poł. XIX w. spowodował wybudowanie w Brześciu Kujawskim cukrowni (1892 –1894 r.) oraz Fabryki Maszyn. Dla potrzeb transportowych cukrowni wybudowano sieć kolejki wąskotorowej łączącej Brześć Kujawski z Włocławkiem, Sokołowem, Osiecinami, Brzeziem, Jaranowem i Izbicą Kujawską.

W 1915 r. Kujawy znalazły się w obrębie General - Gubernatorstwa Warszawskiego. W tym okresie Brześć Kujawski posiadał obok Włocławka największą ilość zakładów przemysłowych. Były to: cukrownia, olejarnia, fabryka maszyn rolniczych, suszarnia cykorii, fabryka wyrobów betonowych.

Po zakończeniu I wojny światowej następowały kolejne zmiany w układach administracyjnych kraju, w związku z czym tereny gminy wchodziły kolejno w skład: woj. warszawskiego, od 1937 r. woj. poznańskiego, od 1938 r. woj. pomorskiego, od 1945 r. woj. bydgoskiego, od 1975 r. woj. włocławskiego. Natomiast od 1 stycznia 1999 r. gmina znalazła się w obrębie woj. kujawsko – pomorskiego w ramach powiatu włocławskiego . Pod względem administracji kościelnej tereny te związane były zawsze z diecezją włocławską dekanatem włocławskim.

5.2. Zasoby zabytkowe miasta i gminy

Obiekty nieruchomości wpisane do rejestru zabytków

W rejestrze zabytków Województwa Kujawsko – Pomorskiego, prowadzonego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków znajduje się 19 obiektów, zespołów obiektów oraz obszarów o dużej wartości historycznej, architektonicznej i urbanistycznej. Przedmiotowe obiekty objęte są ochroną prawną i konserwatorską.

Tabela 3 Miasto Brześć Kujawski – obiekty wpisane do rejestru zabytków – stan na luty 2008r.

Lp.	Obiekt	Adres	Czas powstania	Rejestr zabytków
1.	zespół kościoła parafialnego :			
	kościół parafialny rzymskokatolicki murowany pw. św. Stanisława Bpa,	pl. Łokietka 13	1332 po	1981.03. 20-1 6/A
	dzwonnica murowana			
	plebania II murowana		1900 ok.	
	ogrodzenie i brama murowane		XX w. pocz.	
	zabudowania gospodarcze		XIX/XXw.	
	kapliczka murowana		XIX w. k.	
2.	zespół klasztorny OO. Dominikanów :			
kościół klasztorny dominikanów murowany pw. św. Michała Archanioła, ob. filialny	Kołątaja 1	XIV w. 3 ćw.	1981.03. 20-1 5/A	
klasztór (skrzydło wsch.) murowany	Konopnicka 6	XVI w.?		
3.	Dzielnica Starego Miasta		XIV w., 1 poł. XIX w.	1957. 09. 30-46/373/A
4.	ratusz murowany	pl. Łokietka 1	1824	1988. 03. 8 -A/681 (stary nr 252/A)
5.	dom murowany	Reymonta 26	XVIII w. k.	1988. 07. 6-266/A

Tabela 4 Gmina Brześć Kujawski – obiekty wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Rejestr zabytków
1.	Brzezie	zespół pałacowo - parkowy :		1987. 11.4-246/A
		pałac murowany, ob. Pogotowie Opiekuńcze	1873	
		park pałacowy	1889	
		oficyna murowana tzw. Wilsonówka	XIX w. 4 ćw.	
		oficyna murowana	XIX w. 4 ćw.	
		stróżówka z bramą murowane	1873	
2.	Falborz	zespół pałacowo - parkowy :		1986. 03. 5-198/A
		pałac murowany	XIX w. pół.	
		park pałacowy	XIX w. pół.	
3.	Miechowice	zespół dworsko - parkowy :		1987. 11.4-248/A
		dworu murowanego ruina	XIX w. k.	
		park dworski	XIX w. pół.	
		spichlerz murowany	XIX w. k.	

		stajnia murowana	1900ok.	
4.	Popowiczki	zespół pałacowe - parkowy :		1987. 10. 12-236/A
		pałac murowany	1880 ok.	
		park pałacowy	XX w. pocz.	
5.	Sokołowo	park podworski	XIX w. 1 pół.	1987. 11.04-247/A
6.	Stary Brześć	zespół budynków szkoły rolniczej :		1986. 06. 9-208/A
		szkoła murowana	1920-1925	
		dom nauczyciela murowany, ob. żłobek i biblioteka	1920-1925	
		dom mieszkalny murowany, ob. żłobek i biblioteka	1920-1925	
		warsztat murowany, ob. żłobek i biblioteka	1920-1925	
		chlewnia murowana, ob. żłobek i biblioteka	1920-1925	
		spichlerz murowany, ob. żłobek i biblioteka	1920-1925	
		stodoła murowana, ob. żłobek i biblioteka	1920-1925	
		ogrodzenie murowane	1920-1925	
		zieleń towarzysząca		
7.	Wieniec	zespół pałacowo - parkowy :		1993.05.5-A/1 023/1-4 (stary nr 306/A)
		pałac Kronenbergów murowany, ob. Szpital Chorób Płucnych	1890	
8.		pałac Miączyńskich tzw. stary murowany, później oficyna, ob. budynek administracyjny	XIX w. 2 ćw.	1993.05.05-306/A
		park pałacowy	XIX w. 1 pół.	
		kordegarda z bramą wjazdową i ogrodzeniem murowane	1890	
		owczarnia murowana	1826	1993.05.05-307/A
		spichlerz murowany	XIX w. 2 pół.	
		stodoła murowana	1847	
9.	Wieniec Zdrój	park zdrojowy - sanatoryjny	1923-1927	1997. 03. 04-400/A

Tabela 5 Miasto Brześć Kujawski – pozostałe obiekty znajdujące się w ewidencji zabytków

Lp.	Obiekt	Adres	Czas powstania
1.	linia kolejki wąskotorowej		
2.	cmentarz rzymskokatolicki		XIX w. k.
3.	cmentarz żydowski		XIX w. k.
4.	układ urbanistyczny		XIV w., XIX
5.	murów miejskich murowanych pozostałości	przy klasztorze dominikanów	XIV w. 1 poł.
6.	dom murowany	Dubois 2	XX w. 20 l.
7.	dom murowany	Dubois 4	XIX w. 2 poł.
8.	dom murowany	Dubois 5	XIX w. 2 ćw.
9.	więzienie pruskie murowane - dom kary i poprawy, od 1918 szkoła, ob. poczta	Dubois 10	XIX w. poł.
10	dom murowany	Dubois 17	1910 po
11	dom murowany	Farska 4	XIX w. 3 ćw.
12	dom murowany	Głowackiego 6	XX w. pocz.
13	dom murowany	Głowackiego 10	XX w. pocz.

14	dom murowany	Głowackiego 27 (d. nr 23)	XX w. pocz.
15	dom murowany	Głowackiego 26	XX w. pocz.
16	dom murowany	Kolejowa 2	XIX w. 2 ćw.
17	remiza straży ogniowej murowana	Kolejowa 5	1910 ok.
18	dom murowany	Kolejowa 7	XIX w. 2 poł.
19	Budynek gospodarczy murowany	Kolejowa 8	XIX w. poł.
20	dom murowany	Kolejowa 10	XIX w. k.
21	dom murowany	Kolejowa 11 /Długa	XX w. pocz.
22	dom murowany	Kolejowa 32	XIX w. k.
23	zajazd murowany, ob. dom mieszkalny	Kolejowa 32	XIX w. 2 poł.
24	dom murowany	Konarskiego 13	XX w. 20 l.
25	dom murowany	Konarskiego 32	XX w. 20 l.
26	zespół budynków szkoły :	Konarskiego 63	
27	szkoła murowana		XX w. 20 l.
28	dom nauczyciela murowany		XX w. 20 l.
29	budynek gospodarczy I murowany		XX w. 20 l.
30	budynek gospodarczy II murowany		XX w. 20 l.
31	dom murowany	Krakowska 27	XIX w. k.
32	dom murowany	Krakowska 29	XIX w. k.
33	dom murowany	Krakowska 34	XIX w. k.
34	dom murowany	Krzyżowa 8 (d. nr 6)	XIX w. 2 ćw.
35	dom murowany	Limanowskiego 3	XX w. pocz.
36	dom murowany	Limanowskiego 5	XX w. pocz.
37	dom murowany	Limanowskiego 9	XX w. pocz.
38	zajazd murowany, ob. dom mieszkalny	pl. Łokietka 2	XIX w. pocz.
39	dom murowany	pl. Łokietka 3/Przesmyk	XIX w. 2 poł.
40	dom murowany	pl. Łokietka 5	XIX w. poł.
41	dom murowany	pl. Łokietka 6	XIX w. 2 ćw.
42	dom murowany	pl. Łokietka 8/Kilińskiego 2	1797
43	dom murowany	pl. Łokietka 9	XIX w. pocz.
44	dom murowany	pl. Łokietka 10	XIX w. poł.
45	dom murowany	pl. Łokietka 1 1	XIX w. poł.
46	dom murowany	pl. Łokietka 16	XIX w. pocz.
47	dom murowany	pl. Łokietka 17	XIX w. poł.
48	dom murowany	pl. Łokietka 18	XIX w. poł.
49	dom murowany	pl. Łokietka 19	1918 po
50	dom murowany	Mickiewicza 1	XX w. pocz.
51	dom murowany	Mickiewicza 14 lub 18	XX w. pocz.
52	dom murowany	Mickiewicza 15	XIX w. k.
53	dom murowany	Mickiewicza 17	XX w. 20 l.
54	dom murowany	Mickiewicza 24	XX w. pocz.
55	dom murowany	Mickiewicza 25	XX w. pocz.
56	dom murowany	Mickiewicza 51	XX w. pocz.
57	dom murowany	Mickiewicza 55	XX w. pocz.
58	dom murowany	Mickiewicza 61	XX w. pocz.
59	dom murowany	Mickiewicza 63	XX w. pocz.
60	dom murowany	Mickiewicza 64	XX w. pocz.
61	dom murowany	Narutowicza 1	XIX w. 1 ćw.
62	dom murowany	Narutowicza 3/Widok 2	XIX w. poł.
63	dom murowany	Narutowicza 5	XIX w. 1 ćw.

64	dom murowany	Narutowicza 6/8/10	XIX w. 2 poł.
65	zajazd murowany, ob. dom	Narutowicza 6/8/10	XIX w. 1 poł.
66	dom murowany	Narutowicza 7	XX w. poł.
67	dom murowany	Narutowicza 9	XIX w. 1 ćw.
68	dom murowany	Narutowicza 11	XIX w. poł.
69	dom murowany	Narutowicza 12	XIX w. 2 poł.
70	dom murowany	Narutowicza 13	XIX w. 3 ćw.
71	dom murowany	Narutowicza 14	XIX w. 3 ćw.
72	dom murowany, ob. kino "Hel"	Narutowicza 15	XIX w. k.
73	dom murowany	Narutowicza 15	1918 po
74	dom murowany	Narutowicza 17	XIX w. 1 ćw.
75	dom murowany	Nowa 3	XX w. pocz.
76	dom murowany	Nowa 7	XX w. 20 l.
77	dom murowany	Nowa 9	XX w. 20 l.
78	dom murowany	Piaskowa 1	XX w. pocz.
79	dom murowany	Przesmyk 6	XIX w. 2 ćw.
80	dom murowany	Reymonta 1/3	XIX w. 2 ćw.
81	jatki murowane, ob. budynek usługowy	Reymonta 2	XIX w. 2 poł.
82	dom murowany	Reymonta 10	XVIII w. k.
83	dom murowany	Reymonta 12	XIX w. pocz.
84	dom murowany	Reymonta 14/16	XIX w. pocz.
85	dom murowany	Reymonta 20	XIX w. pocz.
86	dom murowany	Reymonta 22/24	1850 ok.
87	dom murowany	Reymonta 23/25	XIX w. 1 poł.
88	dom murowany	Targowa 3	XX w. pocz.
89	dom murowany	Żeromskiego 4	XIX w. 3 ćw.
90	dom murowany	Żeromskiego 6	XIX w. poł.
91	dom murowany	Żeromskiego 29	XIX w. poł.
92	dom murowany	Żeromskiego 30	XIX w. 3 ćw.
93	budynki administracyjno - usługowe cukrowni :		
	pałacyk dyrektora cukrowni, ob. przedszkole	Okrzei 1	1894
	budynek szkoły, ochronki i świetlicy	Okrzei 4	1903
	budynek biura plantacji murowany	Przemysłowa 1	1942
	łaźnia i pralnia murowane	Przemysłowa 1	1906
	budynek zarządu cukrowni murowany	Traugutta 1	1914
	budynek zarządu cukrowni murowany, ob. przychodnia lekarska	Traugutta 2	1895
	stołówka murowana		1903
94	budynki produkcyjne zespołu cukrowni :	Przemysłowa 1	
	budynek kralalnicy murowany		1898
	budynek wytlaczarni		1898
	budynek wytlaczarni		1936
	budynek wirowni i wirników murowany		1939
	budynek góry cukrowej murowany		1939
	turbinownia murowana		1912
	magazyn cukru murowany		1935
	magazyn wysłodków suszonych murowany		1923
	magazyn podręczny cukru murowany		1915
	magazyn nasion murowany		1902

	kotłownia murowana		1895
	parowozownia murowana		1914
	wagonownia murowana		1936
	budynek wapiami i wapniaka murowany		1941
	laboratorium murowane		1936
	pompownia		1927
	budynek wodociągu murowany		1924
	magazyn cukru murowany	Mickiewicza 71	1902
95	budynki mieszkalne zespołu cukrowni :		
	dom murowany pracowników cukrowni	Okrzei 3	1903
	dom murowany pracowników cukrowni	Okrzei 5	1934
	dom murowany pracowników cukrowni	Traugutta 8	1895
	dom murowany pracowników cukrowni	Traugutta 10	1895
	dom murowany pracowników cukrowni	Traugutta 12	1895
	dom murowany pracowników cukrowni	Traugutta 13	1900
	dom murowany pracowników cukrowni	Traugutta 15	1893
	dom murowany pracowników cukrowni	Traugutta 16	XIX w. k.
	obora murowana	Traugutta 18	1900
	budynek d. ubikacji murowany	Traugutta 18	1900
	dom murowany pracowników cukrowni	Traugutta 20	1924
	budynek ubikacji murowany	Traugutta 20	1924
	dom murowany pracowników cukrowni	Traugutta 22	1924
	budynek ubikacji murowany	Traugutta 22	1922
	obora murowana	Traugutta 22	1900
	dom murowany pracowników cukrowni	Traugutta 24	1924
	dom murowany pracowników cukrowni	Traugutta 26	1928
	budynek ubikacji murowany	Traugutta 26	1928

Tabela 6 Gmina Brześć Kujawski – pozostałe obiekty znajdujące się w ewidencji zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania
1.	Brzezie	kościół filialny rzymskokatolicki murowany pw. św. Józefa	1930-1936
2.	Brzezie	cmentarz parafialny rzymskokatolicki	XIX w. k.
3.		d. dom zarządu murowany nr 32	1873
		stajnia murowana I	XIX w. 4 ćw.
		zespół folwarczny:	
		spichlerz murowany	XIX w. k.
		d. dom buchaltera murowany	XIX w. k.
		czworak murowany	XIX w. k.
		dom mieszkalny murowany	1898
4.	Brzezie	figura św. Józefa z Dzieciątkiem	1891
5.	Dobra Wola	kapliczka murowana z figurą MB	XX w. pocz.
6.	Dobra Wola	szkoła murowana	XX w. pocz.
7.	Dubielewo	zespół gorzelni :	
		gorzelnia murowana	1905
		dom dyrektora murowany	1905
		ogrodzenie murowane	1905
		pozostałości parku	
8.	Dubielewo	kapliczka murowana z figurą MB	XX w. pocz.

9.	Dziadowo	kapliczka murowana z figurą MB	XX w. pocz.
10.	Falborek	park dworski	XIX w. k.
11.	Falborek	kapliczka murowana z figurą MB	XX w. pocz.
12.		budynki inwentarskie	XIX w. k.
		czworak murowany	XIX w. pół.
		garaż murowany	XIX w. k.
		rządówka murowana	XIX w. k.
		spichlerz murowany	XIX w. k.
13.	Falborz Parcele	kapliczka murowana z figurą MB	1948
14.	Falborz Parcele	kapliczka murowana z obrazem MB	XIX w. k.
15.	Gustorzyn	zespół dworsko - parkowy :	
		dwór murowany	1918
		park dworski	XX w. pocz.
16.	Gustorzyn	Dom murowany	k. XIX w.
17.	Gustorzyn	kapliczka murowana z krzyżem	XX w. pocz.
18.	Guzlin	kapliczka murowana z figurą MB	1948
19.	Kąkowa Wola	szkoła murowana, ob. budynek mieszkalny	XX w. pocz.
20.	Kuczyna	zespół dworsko - parkowy :	
		dwór murowany	1920 ok.
		pozostałości parku dworskiego	XX w. pocz.
		spichlerz murowany	1900 ok.
21.	Kuczyna	kapliczka murowana z figurą MB	XX w. pocz.
22.	Lipiny	ogrodzenie folwarku murowane ze słupami bramnymi	XIX w. k.
23.	Miechowice	krzyż i kapliczka na drzewie	XX w. pocz.
24.	Nowy Młyn	kapliczka murowana z figurą MB	XX w. pocz.
25.	Nowy Młyn	młyn wodny murowany, ob. elektryczny	1901
26.	Nowy Młyn	d. dom młynarza, ob. mieszkalny	k. XIX w.
27.	Pikutkowo	zespół dworsko - parkowy :	
		dwór murowany, ob. dom 19	1900 ok.
		budynek gospodarczy murowany	1900 ok.
		figura MB	1945
		starodrzew	
28.	Pikutkowo	Dom murowany	1922
29.	Połówka	zespół dworsko - parkowy :	
		dwór murowany	XX w. pocz.
		Budynek gospodarczo - inwentarski	1894
		d. czworak murowany	XIX/XXw.
		spichlerz murowany	XIX w. k.
		budynek inwentarski murowany	XIX w. k.
brana wjazdowa i ogrodzenie murowane	XIX w. k.		
30.	Popowiczki	kapliczka murowana z figurą MB	XIX/XX w.
31.	Popowiczki	krzyż betonowy na postumencie	XX w. 1 pół.
32.	Rzadka Wola	krzyż metalowy na głazie kamiennym	XX w. pocz.
33.	Sokołowo	folwark :	
		budynek pracowników murowany	XIX w. k.
		budynek pracowników murowany	XIX w. k.
		budynek pracowników murowany	XIX w. k.
34.	Sokołowo	kapliczka murowana z figurą Matki Bożej	XX w. pocz.
35.	Stary Brześć	dom murowany 25	XIX w. 3 ćw.
36.	Stary Brześć	dwór murowany, ob. posterunek policji	1925 ok.

37.		pałac Miączyńskich tzw. stary murowany, później oficyna, ob. budynek administracyjny	XIX w. 2 ćw.
		park pałacowy	XIX w. 1 pół.
		kordegarda z bramą wjazdową i ogrodzeniem murowane	1890
		leżakownia murowana	XX w. pocz.
		oficyna murowana, ob. dom 85	XIX w. 3 ćw.
		budynek administracyjny, ob. budynek mieszkalny	XIX w. pół.
		czworak murowany, ul. Parkowa 24	XIX w. pół.
		dom pracowników folwarcznych murowany, zw. "Czerwone Piekło", ul. Parkowa 52	XIX w. k.
		d. kuźnia folwarczna, ul. Parkowa 25	XIX w. pół.
		łaźnia murowana, ob. Pieczarkarnia	XIX w. pół.
		stajnia koni murowana, ob. budynek mieszkalny	XIX w. pół.
		stajnia murowana, ob. Szwalnia	XIX w. pół.
38.	Wieniec	cmentarz parafialny rzymskokatolicki :	XIX w. k.
		nagrobki historyczne	
		kaplica cmentarna murowana	1875
		ogrodzenie murowane	
		starodrzew	
39.	Wieniec	Dom murowany, ul. Parkowa 56	k. XIX w.
40.	Wieniec	Dom murowany, ul. Parkowa 58a	XIX/XX w.
41.	Wieniec	Kościół parafialny rzymskokatolicki murowany pw. Św. Stanisława Kostki i Sw. Mikołaja	1957-1964
42.	Wieniec	plebania murowana	1900 ok.

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Toruniu, Delegatura we Włocławku

Przeważająca część historycznej zabudowy miasta jest murowana i pochodzi z I i II połowy XIX wieku i początku XX wieku z zachowaniem w części budynków relikwów wcześniejszych budowli w partiach piwnicznych. Domy wznoszono w zwartej zabudowie, zabudowa luźna jedynie w rynku i w dawnej dzielnicy żydowskiej. Zachowały się przykłady domów (Plac Łokietka Nr 5, 6, 8/9 z datą 1797), parterowych, murowanych, otynkowanych, usytuowanych szczytowo, o zatartych już barokizujących formach.

Charakterystyczny dla zabudowy miasta jest dom parterowy z użytkowym poddaszem usytuowany kalenicowo, dwutraktowy, z dachem naczółkowym krytym dachówką. Typ ten reprezentują domy: ulica Farna 4, Krzyżowa 6, Narutowicza 1, 3, 4. Równie częstym jest budynek parterowy, kalenicowy, na wydłużonym planie, z dachem dwuspadowym: ulica Krakowska 30, Narutowicza 5, 11, 12, 14, 17, Przesmyk 2, Reymonta 22. Spotykany jest także typ budynku parterowego, kalenicowego, z dachem mansardowym z facjatami: ulica Narutowicza 9, 1.

Parcele miejskie posiadają charakter o dyspozycji typowo miejskiej, tj. budynek frontowy usytuowany wzdłuż ulicy, niewielkie podwórze z ogródkiem przydomnym (nie zawsze) i zabudową gospodarczą zamykającą tyły. Czasem występują oficynowe skrzydła połączone z budynkiem głównym, ustawione wzdłuż parceli. W obrębie zespołu staromiejskiego brak jest działek o charakterze rolniczym. Pierwotne podziały zachowały się przy Rynku nr 4, 5, 6, 7, 19, 20, 21, ulicy Narutowicza nr 5, 7, 9, 11, 13, 17, 31.

Poszanowanie i eksponowanie dóbr dziedzictwa kulturowego, w tym ochrona istniejących zasobów kulturowych, zachowanie tożsamości materialnej i niematerialnej jest jednym z priorytetów planowania przestrzennego.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnia się ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych. W przypadku gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium.

W studium ustala się strefy ochrony konserwatorskiej dla obszarów, na których obowiązują zakazy i nakazy mające na celu ochronę znajdujących się w tym obszarze zabytków, a które szczegółowo określone są ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej następuje w oparciu o analizę stanu istniejącego, analizę materiałów wejściowych, w tym kartograficznych i ikonograficznych.

Wyznacza się strefy ochrony, w zależności od uwarunkowań historycznych, stopnia zachowania historycznej kompozycji urbanistycznej, stopnia zachowania relikwów historycznych:

„A” – strefę ochrony konserwatorskiej historycznej struktury przestrzennej miasta

„KK” – strefę ochrony krajobrazu kulturowego

„AR” – strefę ochrony archeologicznej i stanowiska archeologiczne

STREFA A - ochrony konserwatorskiej historycznej struktury przestrzennej miasta

Objęmuje historyczny układ przestrzenny; ze względu na stopień zachowania tego układu, jak i jego zabudowy, a także ich wartość historyczną, powinny on podlegać ochronie poprzez zachowanie określonych elementów istniejących oraz poprzez ograniczenia kształtowania nowych elementów. Dla sfery tej powinny być zawarte w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wytyczne konserwatorskie odnoszące się do zasad zagospodarowania, jak również kształtowania całości zabudowy w tej strefie.

Strefa obejmuje część obszaru miasta ograniczoną :

- od północy - ulicami Kolejową, Limanowskiego;
- od zachodu - rzeką Zgłowiączką;
- od południa - południową granicą działek nr 147, 148, ciekim wodnym do Al. Łokietka, ścieżką wzdłuż ul. Podmurnej do ul. Krakowskiej;
- od wschodu - ulicą Obwodową do Kilińskiego, granicami działek o nr 207, 201/4, 201/1, 198, 196, 192, do południowego obrysu budynku przy ulicy Kolejowej 10 na działce nr 184

Strefą ochrony konserwatorskiej „A” objęto obszar znacząco wartościowy pod względem historycznym dla miasta. Szczególną wartością tego obszaru jest stan zachowania układu przestrzennego oraz zabudowa obrazująca charakterystyczne dla tego miasta przeobrażenia kulturowe – ujawniające się w ewolucji stylistycznej- jak również widoczne poprzez nią preferencje estetyczne społeczeństwa miasta, wynikające z tradycji lokalnej”.

W oparciu o dotychczas przeprowadzone studia, badania oraz analizę stanu istniejącego, ochroną konserwatorską podlegającą rygorom określonym dla strefy „A” objęto obszar Starego miasta w granicach wyznaczonych wpisem do rejestru zabytków.

STREFA KK - ochrony krajobrazu kulturowego

Objęmuje obszary o wartościach przyrodniczych z elementami historycznego pokrycia terenu z zawartymi w nich obiektami architektonicznymi, podlegające ochronie poprzez utrzymanie ukształtowania i ustalonych tradycją elementów pokrycia terenu oraz ograniczenie swobody przekształceń obszaru.

Instrumentami realizacji powyższych zasad są ustalenia planu zawierające wytyczne konserwatorskie oraz zalecenia konserwatorskie oraz wytyczne ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego.

Strefa „KK” obejmuje obszar ograniczony :

- od wschodu - ulicą Kolejową i granicą strefy „B2” do ulicy Limanowskiego
- od północy - granicą działki o nr 21 i ulicą Przemysłową
- od zachodu - drogą polną wzdłuż działek o nr 178-199, 113
- od południa - ulicą Limanowskiego, granicą dawnego cmentarza żydowskiego

W strefie „KK” znalazły się obszary o elementach ukształtowania i pokrycia terenu, których utrzymanie wymagane jest ze względu na walory przyrodnicze i historyczną tradycję organizacji przestrzeni.

Objęto nią obszar fragmentu doliny rzeki Zgłowiączki (relikty rozplanowania dawnej wsi Obory) drogę z zabudową obrzeżną z końca XIX wieku i początku XX wieku, łączącą zespół Cukrowni z zespołem staromiejskim Brześcia Kujawskiego, torowisko kolejki wąskotorowej oraz miejsce dawnego cmentarza żydowskiego z XIV-XX wieku (obecnie otwarty basen pływacki).

STREFA „AR” - strefę ochrony archeologicznej i stanowiska archeologiczne

Obejmuje obszary występowania reliktyw osadnictwa pradziejowego, średniowiecznego i nowożytnego podlegające ochronie poprzez ograniczenie swobody użytkowania i zagospodarowania terenów.

Strefa „AR” wyznaczona została w granicach obszaru objętego strefą „A1”, „B1” i „B2” oraz na obszarach określonych granicami indywidualnymi obejmującymi stanowiska archeologiczne położone poza zespołem staromiejskim.

Strefa „AR” zawarta w granicach strefy „A1”, „B1” i „B2” zawiera warstwy kulturowe począwszy od XIV wieku po czasy nowożytne. Charakterystykę kulturową obszarów zawartych w strefie „W” określa zdecydowanie wyjątkowość stanowisk położonych na półwyspie dawnego jeziora Smętowo w Brześciu Kujawskim, które pod względem wielkości i intensywności osadnictwa pradziejowego nie mają odpowiednika nie tylko w rejonie Kujaw.

Tabela 7 Wykaz stanowisk archeologicznych na obszarze miasta Brześć Kujawski, zlokalizowanych w trakcie badań powierzchniowych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP)

Lp.	Nr obszaru AZP	Nr stan. na obsz. AZP	Nr stan. w miejsc.	Funkcja obiektu	Chronologia	Kultura
1.	48-46	049	04	osada, osada, osada - cmentarzysko, osada - cmentarzysko, osada - cmentarzysko, osada, osada, osada, osada, osada	paleolit późny, neolit wczesny, neolit wczesny - neolit środkowy, neolit środkowy, neolit środkowy, neolit późny - brązu epoka wczesna, brązu epoka, Laten wczesny, Laten późny - rzymski okres, średniowiecze wczesne - średniowiecze późne VI-XIV w.	krag kultur tylczakowych, ceramiki wstęgowej rytej, lendielska, amfor kulistych, pucharów lejkowatych, ceramiki sznurowej, trzcieniecka, grobow kloszowych, przeworska
2.	48-46	045	24	osadnictwa ślad, osada	neolit, rzymski okres	ceramiki wstęgowej rytej, przeworska

3.	48-46	046	19	osadnictwa ślad	neolit środkowy	ceramiki wstęgowej
4.	48-46	048	03	osada - cmentarzysko, osada - cmentarzysko, osada - cmentarzysko, osada, osada, osada	neolit wczesny, neolit, neolit, lateński okres wczesny, lateński okres środkowy -lateński okres późny, średniowiecze późne XIV w.	ceramiki wstęgowej rytej, lendzielska, amfor kulistych, grobów kloszowych, przeworska
5.	48-46	075		znalezisko luźne	brązu epoka	łużycka
6.	48-46	050	05	osada, osada, osada - cmentarzysko, osada, osada, osada, osada - cmentarzysko, osada, cmentarzysko	mezolit, neolit wczesny, neolit, neolit, neolit, neolit, żelaza epoka wczesna, lateński okres środkowy -rzymski okres, średniowiecze wczesne okres II XI w.	komornicka, ceramiki wstęgowej rytej, lendzielska, pucharów lejkwatych, amfor kulistych, ceramiki sznurowej, grobów kloszowych, przeworska
7.	48-46	051	02	osada, osada	neolit środkowy, rzymski okres	amfor kulistych, przeworska
8.	48-46	052	25	osadnictwa ślad neolit		pucharów lejkwatych?
9.	48-46	074		osadnictwa ślad	brązu epoka	łużycka
10.	48-46	054	17	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	neolit neolit środkowy brązu epoka okres IV średniowiecze wczesne XI w.	ceramiki wstęgowej, amfor kulistych, łużycka
11.	48-46	056	07	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	neolit wczesny, neolit	ceramiki wstęgowej rytej, pucharów lejkwatych
12.	48-46	065	13	osadnictwa ślad, osada, osada	neolit, brązu epoka okres IV, rzymski okres	pucharów lejkwatych, łużycka, przeworska
13.	48-46	068		znalezisko luźne	średniowiecze późne XIV-XV w.	
14.	48-46	073		znalezisko luźne	brązu epoka okres III- IV	łużycka
15.	48-46	053	08	osada, osada, osada	kamienia epoka, rzymski okres, średniowiecze wczesne okres III	przeworska
16.	48-46	047	10	osada	neolit	lendzielska
17.	49-46	006	27	osada	średniowiecze późne	
18.	49-46	007	28	osada	średniowiecze późne	
19.	49-46	008	29	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	neolit, brązu epoka, średniowiecze późne	łużycka
20.	49-46	009	30	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	neolit, brązu epoka	pucharów lejkwatych, łużycka
21.	49-46	010	13	osada	brązu epoka okres III- IV	łużycka
22.	49-46	039	31	fosa miejska	średniowiecze	
23.	49-46	041	33	miasto średniowiecze	średniowiecze	
24.	49-46	001	26	osada	średniowiecze późne	

25.	49-46	040	32	miasto średniowiecze	średniowiecze	
-----	-------	-----	----	----------------------	---------------	--

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Toruniu, Delegatura we Włocławku. Analiza własna kart AZP

Tabela 8 Wykaz stanowisk archeologicznych na obszarze gminy Brześć Kujawski, zlokalizowanych w trakcie badań powierzchniowych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP)

Lp.	Miejscowość	Nr obszaru AZP	Nr stan. na obsz. AZP	Nr stan. w miejsc.	Funkcja obiektu	Chronologia	Kultura
1.	Witoldowo	46-46	046	02	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	kamienia epoka, średniowiecze późne, nowożytność	
2.	Witoldowo	46-46	045	01	osadnictwa ślad, osada, osada, osadnictwa ślad	kamienia epoka, średniowiecze wczesne faza E - F, średniowiecze późne, nowożytność	
3.	Wieniec	47-46	049	04	osada, osada	neolit, brązu epoka okres IV	amfor kulistych, łużycka
4.	Klementynowo	47-46	034	02	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	halsztacki okres, nowożytność XVI-XVII w.	łużycka
5.	Klementynowo	47-46	033	01	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	średniowiecze późne - nowożytność XV-XVI w., nowożytność XVII-XVIII w.	
6.	Jaranówek Stary	47-46	032	02	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	halsztacki okres D, nowożytność XVIII w.	łużycka
7.	Jaranówek Stary	47-46	031	01	osadnictwa ślad, osada	halsztacki okres, nowożytność XVII w.	
8.	Jaranówek Nowy	47-46	030	02	osada, osadnictwa ślad	halsztacki okres D, nowożytność XVII-XVIII w.	łużycka
9.	Jaranówek Nowy	47-46	029	01	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	rzymski okres, nowożytność XVII w.	przeworska
10.	Brzezie	47-46	064	08	osada	średniowiecze późne	
11.	Gustorzyn	47-46	023	08	osadnictwa ślad	brązu epoka okres IV	łużycka
12.	Klementynowo	47-46	037	05	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	brązu epoka okres IV, nowożytność XVIII w.	łużycka
13.	Wieniec	47-46	049	04	osada, osada	neolit, brązu epoka okres IV	amfor kulistych, łużycka
14.	Brzezie	47-46	060				
15.	Aleksandrowo	47-46	001	01	osada, osada, osada, osadnictwa ślad	neolit, neolit, brązu epoka okres IV, nowożytność XVII w.	pucharów lejkowatych, amfor kulistych, łużycka
16.	Brzezie	47-46	062	06	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	średniowiecze wczesne, średniowiecze późne, nowożytność	
17.	Brzezie	47-46	063	07	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	średniowiecze późne, nowożytność	
18.	Gustorzyn	47-46	024	09	osada - cmentarzysko, cmentarzysko, cmentarzysko, cmentarzysko, osadnictwa ślad, osada	neolit, brązu epoka okres III, brązu epoka okres IV, halsztacki okres C, halsztacki okres D, lateński okres późny, rzymski okres wczesny	pucharów lejkowatych, łużycka, łużycka, łużycka, łużycka, przeworska, przeworska

19.	Dubielewo	47-46	048	10	osada, osada, osada, osadnictwa ślad	neolit, brązu epoka, rzymski okres, nowożytność	pucharów lejkowatych faza IV-V, łrzyzcka, przeworska
20.	Aleksandro wo	47-46	003	03	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	neolit, brązu epoka okres IV, halsztacki okres D, nowożytność XVIII w.	pucharów lejkowatych, łrzyzcka
21.	Aleksandro wo	47-46	002	02	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
22.	Wiluś	47-46	055	01	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
23.	Wieniec	47-46	054	09	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osada, osada	brązu epoka, średniowiecze wczesne, średniowiecze późne, nowożytność	łrzyzcka
24.	Wieniec	47-46	053	08	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad w.	halsztacki okres D, nowożytność XVI- XVIIw.	
25.	Wieniec	47-46	052	07	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	halsztacki okres D, rzymski okres, średniowiecze późne XV w.	przeworska
26.	Klementyno wo	47-46	035	03	osadnictwa ślad	nowożytność XVIII w.	
27.	Wieniec	47-46	050	05	osadnictwa ślad	średniowiecze późne XV w.	
28.	Klementyno wo	47-46	036	04	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	średniowiecze późne XIV w., nowożytność XVIII w.	
29.	Lipiny	47-46	047	04	osadnictwa ślad	brązu epoka okres IV	łrzyzcka
30.	Lipiny	47-46	046	03	osada, osadnictwa ślad	neolit, halsztacki okres D	pucharów lejkowatych
31.	Lipiny	47-46	045	02	osadnictwa ślad, osada, osadnictwa ślad	neolit, brązu epoka okres IV, nowożytność XVIIw.	amfor kulistych, łrzyzcka
32.	Lipiny	47-46	044	01	osada, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	brązu epoka okres IV, halsztacki okres D lateński okres późny, rzymski okres	łrzyzcka, łrzyzcka, przeworska, przeworska
33.	Klementyno wo	47-46	038	06	osadnictwa ślad	nowożytność XVI w.	
34.	Brzezic	47-46	061	05	osada, osada	średniowiecze późne, nowożytność	
35.	Wieniec	47-46	051	06	osadnictwa ślad, osada, osadnictwa ślad	neolit, rzymski okres, średniowiecze wczesne XIIIw.	amfor kulistych, przeworska
36.	Wieniec	47-46	079	18	osadnictwa ślad, osada, osada, osada	kamienia epoka, średniowiecze wczesne faza D - E, średniowiecze późne, nowożytność	
37.	Formoza	47-46	018	01	osadnictwa ślad	brązu epoka okres IV	łrzyzcka
38.	Dziadowo	47-46	017	05	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	neolit, halsztacki okres	amfor kulistych, łrzyzcka
39.	Brzezic	47-46	065	09	obozowisko, osada, osada	neolit, średniowiecze późne, nowożytność	pucharów lejkowatych

40.	Dubielewo	47-46	015	07	osada, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	brązu epoka okres IV, brązu epoka okres V, rzymski okres	łużycka, przeworska
41.	Brzezie	47-46	059	03	osada	średniowiecze wczesne	
42.	Dubielewo	47-46	013	05	osada, osada, osadnictwa ślad	brązu epoka okres IV, halsztacki okres D, nowożytność XVIII.	łużycka
43.	Formoza	47-46	019	02	osadnictwa ślad	lateński okres późny	
44.	Dubielewo	47-46	011	03	osadnictwa ślad	brązu epoka okres IV	łużycka
45.	Dziadowo	47-46	016	04	osada, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	brązu epoka okres IV, rzymski okres wczesny, średniowiecze wczesne XI w.	łużycka, przeworska
46.	Dubielewo	47-46	010	02	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	brązu epoka okres IV, nowożytność XIX-XXw.	łużycka
47.	Dubielewo	47-46	009	01	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	neolit, halsztacki okres	pucharów lejkowatych, łużycka
48.	Dobra Wola	47-46 47-46	008	02	osadnictwa ślad	halsztacki okres D	łużycka
49.	Dobra Wola	47-46	007	01	osada, osada	halsztacki okres D, rzymski okres	łużycka, przeworska
50.	Brzezie	47-46	006	02	osada, osada, osada, osada, osada, osada	neolit, halsztacki okres D, rzymski okres, średniowiecze wczesne faza E - F, średniowiecze późne XV w., nowożytność XVI-XVIII w.	pucharów lejkowatych, łużycka, przeworska
51.	Brzezie	47-46	005	01	osadnictwa ślad, osada, osada, osadnictwa ślad	neolit, średniowiecze wczesne, średniowiecze późne, nowożytność	pucharów lejkowatych
52.	Aleksandro wo	47-46	004	04	osada, osada, osada	neolit, brązu epoka okres IV, rzymski okres	pucharów lejkowatych, łużycka, przeworska
53.	Dubielewo	47-46	012	04	osadnictwa ślad	brązu epoka okres IV	łużycka
54.	Wieniec	47-46	070	10	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osada, osadnictwa ślad	neolit, neolit, neolit, brązu epoka okres I, rzymski okres, średniowiecze wczesne, średniowiecze późne	ceramiki wstęgowej rytej, ceramiki wstęgowej późna, przeworska
55.	Brzezie	47-46	066	10	osadnictwa ślad	średniowiecze późne	
56.	Brzezie	47-46	067	11	osada	średniowiecze późne	
57.	Dubielewo	47-46	014	06	osada, osada	brązu epoka okres IV, halsztacki okres	łużycka
58.	Dubielewo	47-46	069	09	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osada, osada, osadnictwa ślad	neolit, brązu epoka, rzymski okres, średniowiecze wczesne, nowożytność	pucharów lejkowatych, łużycka, przeworska
59.	Gustorzyn	47-46	020	05	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	halsztacki okres D, rzymski okres	łużycka, przeworska
60.	Dubielewo	47-46	071	11	osada, osada, osada, osada	brązu epoka okres I, brązu epoka, średniowiecze wczesne, nowożytność	łużycka

61.	Wieniec	47-46	072	11	osadnictwa ślad, osada, osada, osada, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osada	kamienia epoka, neolit, neolit, brązu epoka okres I, brązu epoka, średniowiecze wczesne, średniowiecze późne, nowożytność	pucharów lejkowatych, amfor kulistycznych, łużycka
62.	Wieniec	47-46	073	12	osadnictwa ślad	kamienia epoka	
63.	Wieniec	47-46	075	14	osada, osada	średniowiecze późne, nowożytność	
64.	Wieniec	47-46	076	15	osadnictwa ślad, osada, osada, osada, osada, osada	kamienia epoka, brązu epoka, rzymski okres, średniowiecze wczesne, średniowiecze późne, nowożytność	łużycka przeworska
65.	Gustorzyn	47-46	021	06	osadnictwa ślad	brązu epoka okres IV	łużycka
66.	Wieniec	47-46	077	16	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	neolit, brązu epoka	łużycka
67.	Wieniec	47-46	078	17	osadnictwa ślad		
68.	Gustorzyn	47-46	022	07	osadnictwa ślad	brązu epoka okres IV	łużycka
69.	Wieniec	47-46	074	13	osada, osada	średniowiecze późne, nowożytność	
70.	Dubielewo	47-46	068	08	obozowisko, osadnictwa ślad, osada, osadnictwa ślad	neolit, brązu epoka, rzymski okres, średniowiecze późne	pucharów lejkowatych, łużycka, przeworska
71.	Dziadowo	47-47	003	04	osadnictwa ślad	rzymski okres?	
72.	Dziadowo	47-47	001	02	osada	nowożytność XVI- XVII w.	
73.	Dziadowo	47-47	020	01	cemtarzysko ciałopalne	brązu epoka okres IV- V	łużycka
74.	Machnacz	47-47	008	05	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	rzymski okres?, nowożytność XVI- XVII w.	
75.	Machnacz	47-47	007	04	osadnictwa ślad, osada	rzymski okres?, nowożytność XVI- XVIII w.	
76.	Machnacz	47-47	006	03	osada	nowożytność XVI- XVII w.	
77.	Machnacz	47-47	004	01	osada	nowożytność XVII- XVIII w.	
78.	Dziadowo	47-47	002	02	osadnictwa ślad, osada	średniowiecze wczesne XI-XII w., nowożytność XVI- XVII w.	
79.	Machnacz	47-47	027	09	osada	średniowiecze wczesne	
80.	Machnacz	47-47	005	02	osada	nowożytność XVII w.	
81.	Miechowice	48-45	055	01	skarb	brązu epoka okres II- III	trzciniicka
82.	Miechowice	48-45	050	04	osada, osada	lateński okres późny, średniowiecze wczesne okres II-III	przeworska
83.	Miechowice	48-45	049	03	osada	lateński okres późny	przeworska
84.	Miechowice	48-45	051	05	osadnictwa ślad	rzymski okres	przeworska
85.	Miechowice	48-45	052	06	osadnictwa ślad	rzymski okres	przeworska
86.	Hulanka	48-45	053	01	osadnictwa ślad	neolit - brązu epoka wczesna	
87.	Jądrowice	48-45	054	01	osadnictwa ślad	średniowiecze wczesne	

88.	Miechowice	48-45	048	02	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osada	neolit, brązu epoka wczesna, lateński okres środkowy	pucharów lejkowatych przeworska
89.	Stary Brześć	48-46	041	15	osada	rzymski okres	przeworska
90.	Wieniec	48-46	076		znalezisko luźne	brązu epoka	łużycka
91.	Kąty	48-46	077		znalezisko luźne	neolit	amfor kulistych?
92.	Kąty	48-46	078		osadnictwa ślad	neolit	amfor kulistych
93.	Kąty	48-46	079		cmentarzysko	neolit	amfor kulistych
94.	Kąty Wielkie	48-46	071		znalezisko luźne	brązu epoka	łużycka
95.	Stary Brześć	48-46	042	16	osada	brązu epoka okres II	trzcinińska
96.	Kąty	48-46	070		znalezisko luźne	neolit	pucharów lejkowatych faza wiórecka
97.	Pikutkowo	48-46	040	5a	cmentarzysko	neolit środkowy	amfor kulistych
98.	Pikutkowo	48-46	039	5b	cmentarzysko	neolit środkowy	amfor kulistych
99.	Stary Brześć	48-46	038	01	cmentarzysko - osada	neolit środkowy	amfor kulistych
100.	Stary Brześć	48-46	032	19	cmentarzysko	rzymski okres młodszy	przeworska
101.	Stary Brześć	48-46	037	12	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osada, osada	neolit, neolit, lateński okres wczesny, rzymski okres	pucharów lejkowatych, amfor kulistych, grobow kloszowych, przeworska
102.	Stary Brześć	48-46	036	14	osada, osada	lateński okres późny, średniowiecze wczesne XI w.	przeworska
103.	Pikutkowo	48-46	043	08	osada	rzymski okres	przeworska
104.	Kuczyna	48-46	061	01	osada, osada, grób megalityczny	neolit wczesny, neolit środkowy, neolit środkowy	ceramiki wstęgowej rytej, j lendzińska, amfor kulistych
105.	Falborek	48-46	055	01	osada	średniowiecze późne XIV w.	
106.	Miechowice	48-46	001	03	osada	brązu epoka okres V	łużycka
107.	Falborz	48-46	057	01	osada, osada, osada, osada, osada, cmentarzysko	neolit wczesny, neolit środkowy, neolit środkowy, brązu epoka wczesna, brązu epoka okres V, średniowiecze wczesne	ceramiki wstęgowej rytej, lendzińska, amfor kulistych, iwińska, łużycka
108.	Mowy Młyn	48-46	027	06	osada	neolit	pucharów lejkowatych faza wiórecka
109.	Falborz	48-46	058	02	osada	rzymski okres	przeworska
110.	Kąty Małe	48-46	072		cmentarzysko?	halsztacki okres	łużycka
111.	Falborz	48-46	060	06	osadnictwa ślad, osada	rzymski okres, średniowiecze późne XIV w.	przeworska
112.	Stary Brześć	48-46	033	17	osada	rzymski okres	przeworska
113.	Miechowice	48-46	062	01	osadnictwa ślad	neolit środkowy	sucharów lejkowatych faza pikutkowska
114.	Falborz	48-46	063	07	osada	rzymski okres	przeworska
115.	Miechowice	48-46	064	02	osada	lateński okres środkowy -lateński okres późny	przeworska
116.	Falborek	48-46	066		osada	neolit	pucharów

							lejkowatych
117.	Kąty Małe	48-46	067		osada	brązu epoka	łużycka
118.	Wieniec	48-46	069		znalezisko luźne	średniowiecze późne XIV-XV w.	
119.	Falborz	48-46	059	05	osada	rzymski okres	przeworska
120.	Nowy Młyn	48-46	014	03	osada	brązu epoka okres V	łużycka
121.	Gustorzyn	48-46	007	01a	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	neolit, brązu epoka okres II, rzymski okres	pucharów lejkowatych, trzciniicka, przeworska
122.	Gustorzyn	48-46	008	01b	osada, osada, osadnictwa ślad	neolit, rzymski okres, średniowiecze późne XIV w.	pucharów lejkowatych, przeworska
123.	Gustorzyn	48-46	009	01	osada, osada, cmentarzysko, cmentarzysko, cmentarzysko, osada, osada	neolit wczesny, neolit, neolit środkowy, brązu epoka okres I-II, lateński okres wczesny, lateński okres środkowy, średniowiecze wczesne okres I	lendzielska, pucharów lejkowatych faza wiórecka wczesna, amfor kulistych, trzciniicka, grobow kloszowych, przeworska
124.	Gustorzyn	48-46	010	03	osadnictwa ślad, osada	brązu epoka okres II, średniowiecze wczesne okres II	trzciniicka
125.	Nowy Młyn	48-46	011	01	osada	brązu epoka okres IV	łużycka
126.	Stary Brześć	48-46	035	04	osadnictwa ślad, osada, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osada, osada, cmentarzysko, osada	neolit, neolit, neolit - brązu epoka wczesna, brązu epoka okres II, halsztacki okres D, rzymski okres, średniowiecze wczesne, średniowiecze wczesne XI w.	ceramiki wstęgowej rytej, amfor kulistych, ceramiki sznurowej, trzciniicka, łużycka, przeworska
127.	Nowy Młyn	48-46	013	02	osada, osada, osadnictwa ślad	neolit schyłkowy - brązu epoka wczesna, brązu epoka okres V, średniowiecze wczesne XI w.	ceramiki sznurowej, łużycka
128.	Wolica Nowa	48-46	004	01	osadnictwa ślad, osada	neolit wczesny, neolit	ceramiki wstęgowej rytej, pucharów lejkowatych faza pikutkowska
129.	Gustorzyn	48-46	015	01	osada	rzymski okres II-III w.n.e.	przeworska
130.	Gustorzyn	48-46	016	07	cmentarzysko	średniowiecze wczesne XI w.	
131.	Gustorzyn	48-46	017	04	osada	brązu epoka okres V	łużycka
132.	Wieniec	48-46	018	03	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	neolit wczesny, średniowiecze późne XIV w.	ceramiki wstęgowej rytej
133.	Wieniec	48-46	019	02	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	neolit, rzymski okres	pucharów lejkowatych, przeworska
134.	Wieniec	48-46	020	01	osada, osadnictwa ślad	brązu epoka okres I, rzymski okres	iwieńska, przeworska
135.	Nowy Młyn	48-46	012	01a	osada, osada	brązu epoka okres III- IV, lateński okres	łużycka, przeworska

						późny	
136.	Stary Brześć	48-46	030	13	osadnictwa ślad	neolit środkowy	amfor kulistych
137.	Nowy Młyn	48-46	021	05	osadnictwa ślad, osada, osada	neolit późny - brązu epoka wczesna, rzymski okres, średniowiecze późne XIV w.	ceramiki sznurowej, przeworska
138.	Pikutkowo	48-46	044	09	osadnictwa ślad, osada, osadnictwa ślad	kamienia epoka, lateński okres środkowy -lateński okres późny, średniowiecze późne XIV w.	przeworska
139.	Kąty	48-46	026	03a	osada, osada	neolit, rzymski okres	amfor kulistych, przeworska
140.	Kąty	48-46	025	03	osadnictwa ślad, osada, osada, osada	neolit, neolit, rzymski okres, średniowiecze późne XIV w.	amfor kulistych, pucharów lejkowatych, przeworska
141.	Kąty	48-46	024	02	osada, osada	rzymski okres, średniowiecze późne XIV w.	przeworska
142.	Gustorzyn	48-46	006	02	osada	rzymski okres	przeworska
143.	Kąty	48-46	031	04	osada, osada, osada	neolit, rzymski okres, średniowiecze późne XIV w.	pucharów lejkowatych faza lubońska, przeworska
144.	Wolica Nowa	48-46	005	01a	osada	neolit	pucharów lejkowa- tych faza późna
145.	Piaski	48-46	029	01	osada	lateński okres środkowy	przeworska
146.	Piaski	48-46	028	02	osada, osada	brązu epoka okres I-II, brązu epoka okres V – halsztacki okres C	iwieńska - trzcinińska, łużycka
147.	Nowy Młyn	48-46	022	5a	osada, osada	neolit późny - brązu epoka wczesna, średniowiecze późne XIII-XIV w.	ceramiki sznurowej
148.	Falborz	48-46	002	03	osadnictwa ślad, osada	kamienia epoka, rzymski okres	przeworska
149.	Falborz	48-46	003	04	osadnictwa ślad, osada	neolit, brązu epoka okres III-IV	ceramiki wstęgowej, łużycka
150.	Stary Brześć	48-46	034	18	osada	rzymski okres	przeworska
151.	Kąty	48-46	023	01	osada	średniowiecze późne XIV w.	
152.	Pikutkowo	48-47	039	28	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osada, osada	brązu epoka okres I, brązu epoka, średniowiecze późne, nowożytność	łużycka
153.	Machnacz	48-47	031	13	osadnictwa ślad, osada, osadnictwa ślad	kamienia epoka, średniowiecze późne, nowożytność	
154.	Machnacz	48-47	032	14	osada, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	neolit, średniowiecze późne, nowożytność	pucharów lejkowatych
155.	Machnacz	48-47	033	15	obozowisko, osadnictwa ślad, osada, osadnictwa ślad	brązu epoka okres I, średniowiecze wczesne, średniowiecze późne, nowożytność	
156.	Machnacz	48-47	034	16	osadnictwa ślad	kamienia epoka	

157.	Pikutkowo	48-47	035	24	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	średniowiecze wczesne, średniowiecze późne	
158.	Pikutkowo	48-47	036	25	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	kamienia epoka, średniowiecze wczesne	
159.	Pikutkowo	48-47	038	27	osadnictwa ślad, osada, osada	kamienia epoka, średniowiecze późne, nowożytność	
160.	Pikutkowo	48-47	019	19	osadnictwa ślad, osada, osadnictwa ślad	halsztacki okres, średniowiecze, nowożytność	
161.	Pikutkowo	48-47	040	29	osadnictwa ślad		
162.	Pikutkowo	48-47	041	30	obozowisko, osadnictwa ślad, osada, osada, osadnictwa ślad	mezolit, neolit, brązu epoka, okres rzymski, nowożytność	przeworska
163.	Pikutkowo	48-47	042	31	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osada, osada, osadnictwa ślad, osada	neolit, brązu epoka, rzymski okres, średniowiecze wczesne, średniowiecze późne, nowożytność	sucharów lejkowatych, łużycka, przeworska
164.	Pikutkowo	48-47	037	26	osada, osadnictwa ślad	średniowiecze późne, nowożytność	
165.	Popowiczki	48-47	023	01	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	brązu epoka okres IV- V, średniowiecze, nowożytność	łużycka
166.	Pikutkowo	48-47	017	17	osadnictwa ślad	nowożytność	
167.	Machnacz	48-47	001	06	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	brązu epoka okres III- IV, nowożytność	łużycka
168.	Machnacz	48-47	030	12	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	średniowiecze późne, nowożytność	
169.	Machnacz	48-47	029	11	osada, osadnictwa ślad, osada, osada	neolit, średniowiecze wczesne faza E, średniowiecze późne, nowożytność	ceramiki wstęgowej rytej
170.	Machnacz	48-47	027	09	cmentarzysko	brązu epoka okres IV-V	łużycka
171.	Pikutkowo	48-47	026	06	osada, cmentarzysko, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	neolit, neolit, neolit, neolit, brązu epoka, rzymski okres, średniowiecze wczesne	pucharów lejkowatych faza wiórecka, ceramiki sznurowej, amfor kulistych, ceramiki wstęgowej, łużycka, wenedzka
172.	Popowiczki	48-47	024	02	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	halsztacki okres, nowożytność	
173.	Pikutkowo	48-47	022	22	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	neolit środkowy, nowożytność	amfor kulistych
174.	Pikutkowo	48-47	021	21	osadnictwa ślad	nowożytność	
175.	Pikutkowo	48-47	020	20	osadnictwa ślad	brązu epoka	łużycka
176.	Pikutkowo	48-47	018	18	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	halsztacki okres, nowożytność	
177.	Pikutkowo	48-47	016	16	osadnictwa ślad	nowożytność XVI- XVII w.	
178.	Marianki	48-47	004	01	osadnictwa ślad	brązu epoka okres IV	łużycka
179.	Machnacz	48-47	002	07	osadnictwa ślad, osada	brązu epoka okres IV- V,	łużycka

						średniowiecze	
180.	Przyborowo	48-47	025	01	osadnictwa ślad	nowożytność	
181.	Machnacz	48-47	003	08	osadnictwa ślad	nowożytność	
182.	Pikutkowo	48-47	015	15	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	brązu epoka okres III, rzymski okres późny, średniowiecze późne, nowożytność	
183.	Marianki	48-47	005	02	osada	brązu epoka okres IV- V	łużycka
184.	Słone	48-47	006	01	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	halsztacki okres, nowożytność XVI- XVII w.	
185.	Słone	48-47	007	02	osadnictwa ślad	halsztacki okres	
186.	Pikutkowo	48-47	010	10	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	halsztacki okres, nowożytność	
187.	Pikutkowo	48-47	011	11	osadnictwa ślad, osada	rzymski okres, średniowiecze późne – nowożytność XIV-XVI w.	przeworska
188.	Pikutkowo	48-47	012	12	osadnictwa ślad	halsztacki okres	
189.	Pikutkowo	48-47	013	13	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	halsztacki okres, nowożytność	
190.	Pikutkowo	48-47	014	14	osadnictwa ślad	nowożytność	
191.	Jądrowice	49-45	061		osadnictwa ślad	III okres wczesnego średniowiecza	prapolska
192.	Kąkowa Wola	49-45	062		osada	nowożytność, XVI w.	
193.	Kąkowa Wola	49-45	063		osada	III okres wczesnego średniowiecza	prapolska
194.	Kąkowa Wola	49-45	064		osadnictwa ślad	XIV-XV w.	polska
195.	Kąkowa Wola	49-45	065		osada	XIII-XIV w.	polska
196.	Kąkowa Wola	49-45	066		osadnictwa ślad osadnictwa ślad	XV w.	polska
197.	Kąkowa Wola	49-45	067		osadnictwa ślad osadnictwa ślad	lateński, rzymski okres, XV w.	polska
198.	Kol. Kąkowa Wola	49-45	068		osada osadnictwa ślad	rzymski okres, XV- XVI w.	przeworska, polska
199.	Kol. Kąkowa Wola	49-45	069		osada	rzymski okres	przeworska
200.	Kol. Kąkowa Wola	49-45	070		osadnictwa ślad	neolitu okres	pucharów lejkowatych
201.	Kol. Kąkowa Wola	49-45	071		osada	neolitu okres	pucharów lejkowatych
202.	Kol. Kąkowa Wola	49-45	072		osadnictwa ślad	III okres wczesnego średniowiecza	
203.	Redecz Krukowy	49-45	098		osada	XIII-XIV w.	polska
204.	Redecz Krukowy	49-45	099		osada	neolitu okres	pucharów lejkowatych
205.	Redecz Krukowy	49-45	100		osadnictwa ślad	neolitu okres?	
206.	Redecz	49-45	101		osadnictwa ślad	neolitu okres	pucharów

	Krukowy						lejkowatych
207.	Redecz Krukowy	49-45	102		osada	XIV-XV w.	polska
208.	Redecz Krukowy	49-45	103		osada	XIV-XV w.	polska
209.	Redecz Krukowy	49-45	104		osada	XIV-XV w.	polska
210.	Redecz Krukowy	49-45	105		osadnictwa ślad	III okres wczesnego średniowiecza	prapolska
211.	Redecz Krukowy	49-45	106		osadnictwa ślad	?	
212.	Redecz Krukowy	49-45	107		osada	XII-XIV w.	polska
213.	Redecz Krukowy	49-45	108		osadnictwa ślad	neolitu okres	pucharów lejkowatych
214.	Redecz Krukowy	49-45	109		osada	XIII-XIV w.	polska
215.	Redecz Krukowy	49-45	110		osadnictwa ślad	IV-V okres epoki brązu	łużycka
216.	Redecz Krukowy	49-45	111		osada	neolitu okres	amfor kulistych
217.	Redecz Krukowy	49-45	112		osadnictwa ślad	XV w.	polska
218.	Redecz Krukowy	49-45	113		osada	halsztacki okres	łużycka
219.	Redecz Krukowy	49-45	114		osadnictwa ślad	neolitu okres	
220.	Redecz Krukowy	49-45	115		osadnictwa ślad	III okres wczesnego średniowiecza	
221.	Redecz Krukowy	49-45	116		osadnictwa ślad	XIII-XIV w.	polska
222.	Redecz Krukowy	49-45	138		osada	neolitu okres	pucharów lejkowatych
223.	Sokolowo	49-46	038	01	grodzisko stożkowate	średniowiecze późne	
224.	Rzadka Wola - Parcele	49-46	023	05	osada, osada	neolit, brązu epoka wczesna	pucharów lejkowatych
225.	Falborek	49-46	024	04	osadnictwa ślad	mezolit	
226.	Falborek	49-46	025	03	osadnictwa ślad	brązu epoka	łużycka
227.	Kolonia - Rzadka Wola	49-46	026	01	osadnictwa ślad	średniowiecze wczesne okres III	
228.	Kolonia - Rzadka Wola	49-46	027	02	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
229.	Rzadka Wola	49-46	028	01	osada	neolit	pucharów lejkowatych
230.	Falborek	49-46	042	02	osada	neolit	pucharów lejkowatych
231.	Guzlin	49-46	037	02	osadnictwa ślad	neolit środkowy	lendzielska
232.	Rzadka Wola - Parcele	49-46	022	04	osada	brązu epoka	łużycka
233.	Guzlin	49-46	002	03	osadnictwa ślad	średniowiecze późne	
234.	Guzlin	49-46	036	01	osada, osada	neolit wczesny, neolit środkowy	ceramiki wstępowej rytej lendzielska
235.	Rzadka Wola - Parcele	49-46	021	03	osadnictwa ślad	neolit	amfor kulistych

236.	Rzadka Wola - Parcele	49-46	020	02	osadnictwa ślad	neolit	
237.	Rzadka Wola - Parcele	49-46	019	01	osadnictwa ślad	brązu epoka wczesna	
238.	Rakucin	49-46	018	01	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych?
239.	Sokołowo	49-46	015	05	osadnictwa ślad, osada	neolit, rzymski okres	amfor kulistych, przeworska
240.	Sokołowo	49-46	014	04	osadnictwa ślad, osada	neolit - brązu epoka wczesna, rzymski okres	przeworska
241.	Sokołowo - Parcele	49-46	013	02	osada	średniowiecze późne	
242.	Sokołowo - Parcele	49-46	012	01	osadnictwa ślad	średniowiecze późne	
243.	Rumaki	49-46	011	02	osada, osada	neolit, rzymski okres	pucharów lejkowatych, przeworska
244.	Sokołowo	49-46	005	03	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	rzymski okres, średniowiecze późne	przeworska
245.	Rumaki	49-46	003	01	osadnictwa ślad	średniowiecze późne	
246.	Sokołowo	49-46	004	02	osadnictwa ślad	średniowiecze późne	
247.	Pikutkowo	49-47	024	23	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	brązu epoka okres III, brązu epoka okres IV	łużycka
248.	Sokołowo	50-46	070	05	osadnictwa ślad	średniowiecze wczesne okres III	
249.	Sokołowo	50-46	068	03	osadnictwa ślad	średniowiecze wczesne okres III	
250.	Sokołowo	50-46	069	04	osadnictwa ślad	średniowiecze wczesne okres III	
251.	Sokołowo	50-47	045	02	osadnictwa ślad	brązu epoka	łużycka

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Toruniu, Delegatura we Włocławku. Analiza własna kart AZP

Stan zachowania i funkcjonowania zasobów kulturowych miasta i gminy Brześć Kuj.

a) założenia kościelne

Występujące na terenie gminy założenia kościelne nadal pełnią swoje funkcje, utrzymane są w dobrym stanie technicznym z zachowaniem dawnych układów kompozycyjnych.

b) założenia dworsko - parkowe

Na terenie gminy znajduje się 14 założeń dworsko - parkowych. Poszczególne założenia zachowane są w bardzo różnym stanie, często w dużej części zniszczone, zachowane fragmentarycznie, zniekształcone współczesnymi formami zagospodarowania.

c) obiekty użyteczności publicznej.

Zespoły szkolne w Starym Brześciu oraz Dobrej Woli znajdują się w dobrym stanie technicznym wymagającym jedynie bieżących prac remontowych. Dotyczy to również dawnej szkoły w Kąkowej Woli – dziś adaptowanej na cele mieszkalne.

W odniesieniu do dawnego drewnianego zajazdu w Wieńcu, znajdującego się w stanie ruiny konieczne jest przed wydaniem decyzji o rozbiórce wykonanie inwentaryzacji budowlano – konserwatorskiej.

d) obiekty techniki

Zespół gorzelni w Dubielewie utrzymuje nadal produkcję, zespół z zachowaną częścią produkcyjną – administracyjną oraz zabudową mieszkalną a także komponowanym układem zieleni.

Młyn wodny obecnie elektryczny w Nowym Młynie nadal utrzymuje swoją funkcję, zachowany budynek murowany młyna.

Zespół folwarczny w Lipinach z dwoma budynkami gospodarczymi, z których jeden adaptowany na cele mieszkalne. Konieczne remonty bieżące obu budynków. Szczególną wartością zespołu jest prowadząca do niego od szosy obsadzona alejowo droga brukowana – koniecznie do zachowania.

Sieć kolejki wąskotorowej - utrzymana na terenie gminy tylko na odcinku od Brześcia Kujawskiego przez Pikutkowo do Popowiczek, oznakowana, jednak funkcjonująca sporadycznie. Należy rozważyć możliwość wykorzystania kolejki jako szczególnej atrakcji turystycznej na terenie gminy, jak również w programie rozwoju lokalnej turystyki obejmującym obszar sąsiednich gmin.

e) kapliczki i miejsca pamięci

Zachowane na terenie gminy kapliczki przydrożne podlegają trwałym działaniom remontowym. Działania te jednak w zdecydowanej większości przeprowadzone zostały nieprawidłowo (zastosowano farby olejne o przypadkowej kolorystyce), co spowodowało trwałą utratę historycznych walorów.

f) cmentarze

Cmentarz rzymskokatolicki w Wieńcu jako cmentarz czynny jest dobrze utrzymany z czytelnym układem kompozycyjnym, z zachowanymi historycznymi nagrobkami i bogatym starodrzewem. Znajdująca się w obrębie cmentarza kaplica murowana wymaga pilnego remontu w oparciu o dokumentację projektową uzgodnioną z Delegaturą Służby Ochrony Zabytków we Włocławku.

g) aleje i parki

Na terenie gminy zachowane liczne aleje starodrzewu, z których na szczególną uwagę zasługują aleje związane z dawnym majątkiem Kronenbergów : Brzezie, Wieniec, Dubielewo, Lipiny. Drzewostan w obrębie alei znajduje się w zróżnicowanej kondycji zdrowotnej. Konieczne jest przeprowadzenie w obrębie alei kompleksowych działań w zakresie prac sanitarnych i zabezpieczających jak również uzupełnienie ubytków w nasadzeniach. Prace mogą być wykonane wyłącznie przez osoby posiadające uprawnienia w zakresie chirurgii drzew w oparciu o dokumentację uzgodnioną z Delegaturą Służby Ochrony Zabytków we Włocławku. W Wieńcu Zdroju zachował się w dobrym stanie park sanatoryjny o charakterze leśnym wymagający bieżących działań pielęgnacyjnych.

- Aleksandrowo - Aleja kasztanowo - jesionowa
- Bazary - Aleja lipowa
- Brzezie - Aleja lipowa 3-rzędowa
- Brzezie - Aleja kasztanowa
- Dubielewo - Aleja klonowa
- Dubielewo - Aleja lipowa
- Dubielewo - Aleja jesionowa uzupełniona klonami
- Dubielewo - Aleja klonowa
- Falborek - Aleja jesionowa
- Falborek - Aleja lipowa
- Falborz Parcele - Szpaler jesionowy
- Gustorzyn - Aleja lipowa
- Lipiny - Aleja lipowa
- Sokołowo - Aleja jesionowo – klonowa
- Sokołowo - Szpaler jesionowy
- Sokołowo - Szpaler klonowo – jesionowy
- Wieniec - Aleja jesionowa w części lipowa
- Wieniec - Aleja lipowa
- Wieniec - Aleja jaworowa
- Wieniec - Aleja klonowa
- Wieniec - Aleja jesionowa uzupełniona jaworami, lipami, robiniami
- Rządka Wola - Aleja jesionowa

h) archeologiczne relikty osadnicze

Na obszarze gminy Brześć Kujawski osadnictwo pradziejowe, średniowieczne i nowożytnie przebiega na linii północ-południe.

Zdecydowanie wyróżniają się strefy :

- strefa doliny Zgłowiączki z newralgicznymi punktami : Brześć Kujawski (Smętowo) - Stary Brześć - Falborz - Pikutkowo
- okolice Kąkowej Woli i Redcza Krukowego
- okolice Gustorzyna - Lipin - Dubielewa - Brzezia

Charakterystykę kulturową omawianego obszaru zdominowała wyjątkowość stanowisk położonych na półwyspie dawnego jeziora Smętowo w Brześciu Kujawskim, które pod względem wielkości i intensywności osadnictwa pradziejowego nie mają w naszym regionie odpowiedników. Wyjątkowo korzystne warunki osadnicze (wodno-glebowe) nad jeziorem Smętowo były magnesem dla osadnictwa w tym regionie.

Przedstawione poniżej zestawienie stanowisk archeologicznych jest wynikiem analizy i weryfikacji materiałów otrzymanych z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu, Delegatura we Włocławku. Na liście Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Delegatura we Włocławku przekazanej wraz z wnioskami do Studium znajdowały się 244 stanowiska. W wyniku analizy stwierdzono, że na terenie miasta i gminy znajduje się 276 stanowisk archeologicznych, z czego w terenie zlokalizowano 258 obiektów. Ok. 30 stanowisk, to nowo odkryte obiekty, które pojawiły się w związku z badaniami ratowniczymi w pasie autostrady A-1, lub luźne znaleziska nie wskazane dokładnie w terenie. Szesnaście obiektów nie posiada dotychczas dokładnych danych pozwalających na ich lokalizację (48-46/ 066, 067, 068, 069, 070, 071, 072, 073, 075, 076, 077, 078, 079, ; 46-46/ 045, 046; 47-46/ 060). Wynika to m.in. z potrzeby weryfikacji materiałów przekazanych Wojewódzkiemu Urzędowi Ochrony Zabytków przez Główną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad.

Dla trzech stanowisk lokalizacje pokazane na mapie Studium są jedynie orientacyjne i wymagają dalszych badań (49-46/ 039, 040, 041). Są to elementy historycznego układu urbanistycznego Brześcia Kujawskiego.

Chronologicznie przeważają stanowiska z neolitu, epoki brązu oraz okresu średniowiecza (zarówno wczesnego i późnego).

5.3. Obszary, obiekty i zasady ochrony dóbr kultury współczesnej i krajobrazu kulturowego

Dobra kultury współczesnej w rozumieniu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (art.2 pkt 10) są to „nie będące zabytkami dobra kultury, takie jak pomniki, miejsca pamięci, budynki, ich wnętrza i detale, zespoły budynków, założenia urbanistyczne i krajobrazowe, będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, jeżeli cechuje je wysoka wartość artystyczna lub historyczna”. Nie są one zabytkami, zatem nie podlegają rygorom konserwatorskim. Dobra kultury wraz z zabytkami tworzą krajobraz kulturowy miasta i gminy. Jest to przestrzeń ukształtowana historycznie w wyniku działalności człowieka obejmująca czynniki cywilizacyjne i elementy przyrodnicze objęta ochroną wyżej wymienionej ustawy.

Rozwijające się od lat osadnictwo na obszarze gminy Brześć Kujawski, spowodowało głębokie zmiany w pierwotnym krajobrazie. Wytrzebiecie lasów, zmiany w sieci hydrograficznej, a także rozwój osadnictwa wiejskiego, przekształciły pierwotne środowisko nadając mu wyraźne cechy antropogeniczne.

Istniejące elementy przyrodnicze, pola uprawne, tereny zabudowane oraz towarzysząca jej infrastruktura komunikacyjna tworzą charakterystyczny krajobraz kulturowy. Dominuje on na większości obszaru gminy. Wyjątek stanowi jedynie część północno-wschodnia, gdzie porastają lasy, tworząc przyrodniczą dominantę krajobrazową.

5.4. Obszary pomników ząglądy i ich stref ochronnych

W granicach administracyjnych miasta i gminy Brześć Kujawski nie występują pomniki ząglądy i ich strefy ochronne, w rozumieniu ustawy z dnia 7 maja 1997r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów ząglądy (Dz. U. Nr 41, poz. 412 z późn. zm. tj.: z 2002r. Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz. 1271).

5.5. Progi, ograniczenia, preferencje

Preferencje rozwoju

1. Zachowany historyczny zespół urbanistyczny z utrzymaną strukturą przestrzenną i dawnym rozplanowaniem, z historycznym układem ulic i traktów, z zachowanymi zabytkami, po przeprowadzeniu rewitalizacji może być adaptowany dla celów turystycznych.
2. Zachowane i objęte ochroną konserwatorską obiekty zabytkowe.

Progi i ograniczenia

1. Niewłaściwy stan utrzymania obiektów zabytkowych (nie wpisanych do rejestru zabytków) – remontowanych z utratą cech stylowych, z wykorzystaniem niewłaściwych materiałów budowlanych z jednoczesnym stosowaniem "agresywnych" pod względem kolorystyki i wielkości szyldów reklamowych a także zniekształcenia dawnego układu przestrzennego przez współczesne, dyszharmonizujące obiekty budowlane;
2. Obiekty wpisane do rejestru zabytków podlegają ochronie konserwatorskiej. Powoduje to obowiązek dla właściciela obiektu i inwestora do uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych w obrębie zabytku oraz w jego otoczeniu a także przy podejmowaniu innych działań w obrębie zabytku.
3. Ochrona konserwatorska zabytkowego układu urbanistycznego wymaga zachowania podstawowych wartości historycznych obszaru, takich jak: sieć dawnych dróg z ich szerokościami, kwartały zabudowy z uwzględnieniem dawnych podziałów własnościowych, historyczne wysokości zabudowy z utrzymaniem dawnych dominant wysokościowych, kształtu i pokrycia dachów itp.;
4. Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która zamierza finansować roboty budowlane przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru lub objętym ochroną na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jest obowiązana pokryć koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji, jeżeli prowadzenie tych badań jest niezbędne dla ochrony zabytków archeologicznych;
5. Ochrona konserwatorska w obszarze stanowisk archeologicznych, ogranicza zainwestowanie tych obszarów poprzez nakaz zabezpieczenia nadzorów archeologicznych podczas prowadzenia prac ziemnych;

6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI

6.1. Uwarunkowania zewnętrzne

Układ komunikacyjny obszaru miasta i gminy Brześć Kujawski stanowi szkielet układu przestrzennego. Służy zarówno mieszkańcom jak też przejeżdżającym tranzytem przez obszar miasta i gminy.

System komunikacji miasta i gminy Brześć Kujawski składa się z sieci dróg kołowych. Pomimo istnienia torów kolejki wąskotorowej oraz wykonywania do niedawna sporadycznych przewozów towarowych nie można mówić o systemie kolejowym wspomagającym transport kołowy; znaczenie kolejki wąskotorowej jest aktualnie znikome.

Teren miasta i gminy Brześć Kujawski łączy się z zewnętrznym układem komunikacyjnym regionu za pomocą sieci dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych.

Drogi te stanowią połączenia:

- a) krajowe – oprócz autostrad i dróg ekspresowych, dróg międzynarodowych i obrotowych –zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- b) wojewódzkie – między miastami, mające znaczenie dla województwa oraz drogi o znaczeniu obronnym,

- c) powiatowe – między miastami będącymi siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Drogi krajowe

Na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski zaznacza swój przebieg trasa jednej drogi krajowej. Jest to droga nr 62 – Strzelno – Kobylniki – Radziejów – Brześć Kujawski – Włocławek – Nowy Duninów – Płock – Wyszogród – Nowy Dwór Mazowiecki – Pomiechówek – Serock – Wierzbica – Wyszaków – Łochów – Węgrów – Drohiczyn – Anusin (droga nr 19).

Na terenie miasta droga ta stanowi ciąg ulic:

- Kolejowa
- Limanowskiego
- 11-go Listopada
- Radziejowska

Droga posiada nawierzchnię twardą (asfaltobeton), na terenie miasta przy jezdni występują obustronne, bądź jednostronne ciągi piesze; na fragmencie wylotu drogi krajowej w kierunku Radziejowa (ul. Radziejowska) ciąg pieszy jest wspólny z ciągiem rowerowym.

Wg opracowania „Ruch drogowy 2005” Biuro Projektowo-Badawcze Dróg i Mostów Transprojekt-Warszawa Sp. z o.o., Warszawa 2006 droga nr 62 na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski jest drogą o gospodarczym charakterze ruchu. Występują na niej niewielkie sezonowe wahania ruchu, a średni dobowy ruch w dni robocze jest większy od średniego dobowego ruchu w dni świąteczne.

Jest drogą o kategorii obciążenia ruchem KR3 – średniociężkim.

Wskaźnik wzrostu średniego dobowego ruchu pojazdów 2005/2000 na odcinku Brześć Kujawski – Włocławek wyniósł 1.0-1.25 (na drogach krajowych w województwie kujawsko-pomorskim średnio 1.18). Na odcinku Brześć Kujawski-Radziejów nie określono wskaźnika ze względu na brak możliwości porównania.

Tabela 9 Średni dobowy ruch pojazdów i jego struktura na drodze krajowej nr 62 wg pomiarów z 2005r.

Odcinek drogi	Średni dobowy ruch pojazdów w 2005r.	Struktura (%)			Uwagi
		samochody osobowe	samochody ciężarowe	autobusy	
Brześć Kujawski – Włocławek	6109	78	9	2	
Brześć Kujawski-Radziejów	2828	71	16	1	

Drogi wojewódzkie

Na terenie miasta i gminy Brześć kujawski zaznaczają swój przebieg trasy czterech dróg wojewódzkich. Są to drogi o numerach:

- 252 Inowrocław – Zakrzewo - Rózinowo
- 265 Brześć Kujawski – Kowal - Gostynin
- 268 Brzezie – Wieniec – Brześć Kujawski
- 270 Brześć Kujawski – Izbica Kujawska – Koło

Na terenie miasta, z wyjątkiem drogi Nr 252, drogi wojewódzkie stanowią ciągi ulic:

Tabela 10 Drogi wojewódzkie w mieście i gminie Brześć Kujawski

Nr drogi	Przebieg na obszarze miasta Brześć Kujawski	Długość drogi (km)		Uwagi
		odcinek pozamiejski	odcinek miejski	
252	-	7,203	0	
265	ul. Żeromskiego ul. Krakowska ul. I Armii Wojska Polskiego	2,537	1,604	
268	ul. Kolejowa	10,324	0,559	
270	ul. Kolejowa ul. Konopnickiej ul. Narutowicza Pl. Łokietka ul. Dubois ul. Głowackiego	3,313	1,068	
Razem		23,377	3,231	
Ogółem		26,608		

Wszystkie drogi wojewódzkie posiadają nawierzchnię twardą (asfaltobeton).

Administracyjnie ww drogami na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski zarządza Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy Rejon Dróg Wojewódzkich we Włocławku, ul. Chopina 1.

W tabeli nr 11 przedstawiono średni dobowy ruch pojazdów na sieci dróg wojewódzkich w gminie Brześć Kujawski wg pomiarów w 2005r.

Tabela 11 Średni dobowy ruch pojazdów na drogach wojewódzkich w gm. Brześć Kujawski wg pomiarów w 2005r.

Lp.	Nr drogi, przebieg	Średni dobowy ruch pojazdów samochodowych w 2005r.	Uwagi
1.	252 Inowrocław – Zakrzewo – Rózinowo - odc. Zakrzewo – Rózinowo	2010	
2.	265 Brześć Kujawski – Kowal – Gostynin - odc. Brześć Kujawski-Kowal	2048	
3.	268 Brzezine – Wieniec – Brześć Kujawski	brak danych	
4.	270 Brześć Kujawski – Izbica Kujawska – Koło - odcinek wylotowy z Brześcia Kujawskiego - odcinek Brześć Kujawski – Izbica	3930 2554	

Drogi powiatowe

Zgodnie z Uchwałą Nr 26/175/2003 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 09 kwietnia 2003r. w sprawie nadania drogom publicznym zaliczonym do kategorii dróg powiatowych nowych numerów na terenie gminy Brześć Kujawski swój przebieg zaznaczają drogi powiatowe o numerach:

- 2807C – Osiecinny – Wieniec – Włocławek
- 2906C – Polówka – Stary Brześć
- 2614C – Jaranowo – Brześć Kujawski
- 2908C – Kąkowa Wola – Lubraniec

- 2911C – Brześć Kujawski – Humlin
- 2912C - Bielawy – Kazanie – Sokołowo

Dwie z tych dróg przebiegają również przez teren miasta Brześć Kujawski:

- droga nr 2614C - ulica Mickiewicza
- droga nr 2911C - ulica Krakowska, ulica Targowa

Tabela 12 Długość i rodzaj nawierzchni dróg powiatowych

Nr drogi	Długość drogi (km)			Uwagi
	ogółem	o nawierzchni twardej	o nawierzchni gruntowej ulepszonej	
2807C	12,111	12,11	0	
2906C	2,842	2,842	0	
2614C	2,670	2,670	0	
2908C	2,865	2,865	0	
2911C	4,656	4,656	0	
2912C	1,092	0,306	0,786	
Razem	26,236	25,449	0,786	

Jak wynika z powyższego zestawienia łączna długość dróg powiatowych na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski wynosi 26,236 km w tym 25,449 km to drogi o nawierzchni twardej. Jedynie odcinek 0,786 km drogi o nr 2912C Bielawy-Sokołowo posiada nawierzchnię gruntową ulepszoną.

Administracyjnie drogami powiatowymi na terenie miasta oraz gminy Brześć Kujawski zarządza Powiatowy Zarząd Dróg we Włocławku z siedzibą w Jarantowicach.

Graficznie zewnętrzne powiązania w zakresie sieci komunikacji drogowej przedstawiono na rysunku .... „Gmina Brześć Kujawski na tle układu komunikacji drogowej województwa kujawsko-pomorskiego”.

6.2. Uwarunkowania wewnętrzne

Układ funkcjonalny wewnętrznego układu komunikacji gminy, oprócz opisanych już dróg kołowych, składa się z sieci dróg gminnych, dróg o funkcji porównywalnej z drogami gminnymi oraz kolei wąskotorowej.

Drogi gminne

Do dróg gminnych zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym nie zaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Uchwałą Nr VIII/57/03 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 28 sierpnia 2003r. do kategorii dróg gminnych zaliczono 60 dróg na terenie gminy oraz 44 ulice w mieście Brześć Kujawski. Drogom tym Uchwałą Nr 57/611/2003 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 15 października 2003r. nadano nowe numery. Wykaz dróg gminnych i ulic stanowiących drogi gminne zgodny z załącznikiem do ww Uchwały zawierają tabele nr 13 i 14.

Tabela 13 Wykaz dróg gminnych

Lp.	Nr drogi	Przebieg
1.	190401C	Witoldowo – Wolica
2.	190402C	Witoldowo
3.	190403C	Klementynowo
4.	190404C	Brzezie – Kryńsk
5.	190405C	Brzezie
6.	190406C	Aleksandrowo
7.	190407C	Brzezie – Polówka
8.	190408C	Brzezie Lipiny – Aleksandrowo
9.	190409C	Jaranówek – Polówka
10.	190410C	Jaranówek
11.	190411C	Jaranówek Mały
12.	190412C	Wieniec Parcele
13.	190413C	Dobra Wola Wieniec
14.	190414C	Wieniec Parcele – Gustorzyn
15.	190415C	Stara Wolica
16.	190416C	Wieniec Parcele – Wieniec Zalesie
17.	190417C	Machnacz
18.	190418C	Wieniec Zalesie – Mazury
19.	190419C	Wieniec – Kąty
20.	190420C	Wieniec
21.	190421C	Wieniec – Mazury
22.	190422C	Miechowice Nowe
23.	190423C	Kolonia Falborz
24.	190424C	Miechowice Parcele – Miechowice
25.	190425C	Falborz Kolonia – Falborz Parcele
26.	190426C	Miechowice
27.	190427C	Duże Kąty
28.	190428C	Stary Brześć – Słone
29.	190429C	Stary Brześć
30.	190430C	Konary – Kuczyna
31.	190431C	Falborz Parcele – Brześć Kujawski
32.	190432C	Romocinek – Falborz Parcele
33.	190433C	Pikutkowo
34.	190434C	Falborz Parcele
35.	190435C	Falborz Parcele Orzechy
36.	190436C	Miechowice – Jądrowice
37.	190437C	Stary Brześć
38.	190438C	Pikutkowo – Karpaty
39.	190439C	Kuczyna
40.	190440C	Pikutkowo – Popowiczki
41.	190441C	Brześć Kujawski – Smólsk
42.	190442C	Pikutkowo – Sokołowo Parcele
43.	190443C	Brześć Kujawski – Guźlin
44.	190444C	Redecz Krukowy 1
45.	190445C	Falborek – Krowice
46.	190446C	Borucinek – Redecz Kalny
47.	190447C	Redecz Krukowy– Dąbie Parcele
48.	190448C	Redecz Krukowy 2
49.	190449C	Kąkowa Wola Parcele – Rządka Wola
50.	190450C	Rządka Wola
51.	190451C	Kąkowa Wola Parcele – Krowice
52.	190452C	Kąkowa Wola Parcele– Dąbie Kujawskie
53.	190453C	Kąkowa Wola Parcele – Nowa Kąkowa Wola
54.	190454C	Nowa Kąkowa Wola – Rządka Wola
55.	190455C	Rządka Wola Parcele

56.	190456C	Falborek – Kolonia Kąkowa Wola
57.	190457C	Rzadka Wola Parcele – Sokołowo
58.	190458C	Sokołowo Parcele – Sykuła
59.	190459C	Sokołowo – Gołębin
60.	190460C	Sokołowo Kolonia

Tabela 14 Wykaz ulic w mieście Brześć Kujawski stanowiących drogi gminne

Lp.	Nr drogi	Nazwa ulicy
1.	191501C	ul.Ciborowskiego
2.	191502C	ul.Bolesława Prusa
3.	191503C	ul.Farska
4.	191504C	ul.Głucha
5.	191505C	ul.Hołówki
6.	191506C	ul.Kilińskiego
7.	191507C	ul.Kołatąja
8.	191508C	ul.Konarskiego
9.	191509C	ul.Końcowa
10.	191510C	ul.Kopernika
11.	191511C	ul.Tadeusza Kościuszki
12.	191512C	ul.Krótką
13.	191513C	ul.Krzyżowa
14.	191514C	ul.Kujawska
15.	191515C	Al. Łokietka
16.	191516C	ul.Niecała
17.	191517C	ul.Nowa
18.	191518C	ul.Obwodowa
19.	191519C	ul.Ogrodowa
20.	191520C	ul.Orzeszkowej
21.	191521C	ul.Parkowa
22.	191522C	ul.Piaskowa
23.	191523C	ul.Piastowska
24.	191524C	ul.Podmierna
25.	191525C	ul.Polna
26.	191526C	ul.Prosta
27.	191527C	ul.Przesmyk
28.	191528C	ul.Puławskiego
29.	191529C	ul.Pusta
30.	191530C	ul.S. Reymonta
31.	191531C	ul.Rybaki
32.	191532C	ul.Hanki Sawickiej
33.	191533C	ul.J. Słowackiego
34.	191534C	ul.19- Stycznia
35.	191535C	ul.K. Świerczewskiego
36.	191536C	ul.Szkolna
37.	191537C	Pl. Wł. Łokietka
38.	191538C	ul.Widok
39.	191539C	ul.Zaułek
40.	191540C	ul.Zielna
41.	191541C	ul.S. Żeromskiego
42.	191542C	ul.Kraszewskiego
43.	191543C	ul.R. Traugutta
44.	191544C	ul.Okrzei

Niezależnie od dróg uznanych jako drogi gminne – występują drogi o funkcji porównywalnej z drogami gminnymi, drogi wewnętrzne oraz dojazdy. Powstawały one wraz z rozwojem zabudowy mieszkaniowej oraz infrastruktury. Zaliczenie tych dróg do kategorii

dróg gminnych powinno nastąpić w drodze uchwały rady gminy po zasięgnięciu opinii właściwej rady powiatu.

Komunikacja kolejowa

Środkiem komunikacji kolejowej na terenie gminy oraz miasta Brześć Kujawski jest kolej wąskotorowa. Występuje jedna relacja: Brześć Kujawski – Smólsk. Jest to linia jednotorowa, wykorzystywana sporadycznie do przewozów towarowych. Znaczenie jej w systemie transportu towarowego gminy jest niewielkie. Na terenie miasta linia kończy się bocznicą w rejonie Cukrowni, umożliwiającą załadunek i wyładunek towarów oraz formowanie składu pociągu.

Zespoły parkingowe

Na terenie gminy i miasta Brześć Kujawski zespoły parkingowe umożliwiające parkowanie większej liczby pojazdów zlokalizowane są głównie przed obiektami użyteczności publicznej jak urzędy, szkoły, obiekty turystyczne i pawilony handlowe. Niezależnie od wymienionych zespołów parkingowych, postój pojazdów odbywa się w sposób tradycyjny w ciągach ulicznych, tam gdzie pozwala na to przyjęta organizacja ruchu.

Garáže

Oprócz pojedynczych garaży zlokalizowanych na działkach osób prywatnych występują zespoły garażowe zlokalizowane na terenach sąsiadujących z zabudową mieszkaniową wielorodzinną.

Komunikacja zbiorowa

Środkiem komunikacji zbiorowej na terenie gminy Brześć Kujawski jest komunikacja autobusowa obsługiwana przez Państwową Komunikację Samochodową oraz prywatną linię Zakładu Usług Transportowych w Rzadkiej Woli.

Linie autobusowe obsługujące teren gminy zbiegają się w mieście Brześć Kujawski, gdzie zlokalizowany jest dworzec autobusowy wyposażony w poczekalnię dla pasażerów, kasy biletowe i pomieszczenia sanitarne. Na trasie kursowania autobusów zlokalizowane są przystanki i wiaty przystankowe.

Transport towarowy

Na terenie gminy transport towarów odbywa się przy użyciu pojazdów samochodowych oraz kolejki wąskotorowej.

Transport towarowy po drogach kołowych odbywa się głównie przy użyciu prywatnego sprzętu przewozowego.

Transport towarów przy pomocy kolejki wąskotorowej ma znaczenie marginalne z uwagi na sporadyczne wykorzystywanie jej do celów przewozowych.

Rodzaj przewozów to głównie płody rolne, materiały budowlane, wyroby oraz środki służące do produkcji rolno-towarowej.

Projektowane elementy systemu

Na terenie gminy Brześć Kujawski zaznacza swój przebieg trasa projektowanej autostrady A-1 Gdańsk-Gorzyce, która z założenia przejmie ruch tranzytowy drogi krajowej nr 1.

Przebieg autostrady został ustalony „Decyzją w sprawie ustalenia lokalizacji autostrady płatnej A-1 Nr GP-1/A-1/123/EM-AS/99/93 z dnia 03.08.1999r. wydaną przez Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast.

Na terenie gminy Brześć Kujawski planuje się budowę następujących obiektów autostradowych:

- węzeł autostradowy „Brzezie” – na skrzyżowaniu z drogą wojewódzką Nr 252,
- węzeł autostradowy „Pikutkowo” na skrzyżowaniu z drogą krajową nr 62,
- miejsca obsługi podróżnych (MOP) „Wieniec” typ II (stacje benzynowe i restauracje) i typ III (stacje benzynowe, restauracje i hotele),
- obwód utrzymania autostrady (OUA) „Pikutkowo”, czyli baza dla drogowców, którzy będą autostradę porządkować, konserwować i remontować.

W otoczeniu węzłów zakłada się wystąpienie procesu znacznego ożywienia gospodarczego.

6.3. Progi, ograniczenia, preferencje rozwoju

Jednym z głównych czynników, który może spowodować w przyszłości dynamiczny rozwój gminy jest budowa autostrady A-1. Ogrom i różnorodność prac związanych z tego rodzaju inwestycją stwarza możliwości produkcyjne nie tylko dla firm budowlanych ale również dla małych i średnich przedsiębiorstw o zróżnicowanych profilach produkcyjnych i usługowych. Ze względu na ulokowanie na terenie gminy dwóch węzłów autostradowych może pojawić się także wzrost zainteresowania terenami inwestycyjnymi pod magazyny, produkcję, centra logistyczne.

Przebieg podstawowego układu drogowego przez centrum miasta Brześć Kujawski na pewno w przeszłości był czynnikiem jego rozwoju, jednak obecnie z uwagi na rosnące natężenia ruchu pojazdów oraz bliskość planowanej autostrady należy dążyć do realizacji obwodnicy miasta. Brak obwodnicy stwarza realne zagrożenia dla płynności ruchu kołowego w mieście oraz powoduje degradację środowiska życia człowieka poprzez emisję szkodliwych substancji zawartych w spalinach oraz hałas.

Stan nawierzchni ulic na terenie miasta Brześć Kujawski nie odbiega w istotny sposób od standardu charakterystycznego dla innych miast tej wielkości w województwie kujawsko-pomorskim. Jako czynnik korzystny dla rozwoju miasta i życia mieszkańców należy uznać fakt, że znaczna część ulic w mieście posiada nawierzchnie utwardzone; proces dalszego urządzania nawierzchni powinien być sukcesywnie realizowany.

Drogi gminne na terenie gminy w części posiadają nawierzchnie nieutwardzone. Drogi te pełnią funkcję połączeń o znaczeniu lokalnym dla potrzeb gospodarczych i społecznych gminy stąd brak utwardzenia stanowi barierę rozwoju poprzez ograniczenie dostępności komunikacyjnej. Pozytywnym zjawiskiem jest znaczne zaangażowanie samorządu w inwestycje drogowe polegające na przebudowie nawierzchni dróg gminnych.

Przebiegająca przez teren gminy kolej wąskotorowa jako środek transportu ma znaczenie marginalne, może jednak zostać w przyszłości wykorzystana jako kolejka turystyczna i przyczynić się do zaktywizowania terenów wzdłuż jej przebiegu m.in. poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej. Dla wzmocnienia funkcji turystycznej oraz poprawy bezpieczeństwa ruchu niezwykle ważne są również ścieżki rowerowe, które sukcesywnie w mieście i gminie powstają.

7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Infrastruktura techniczna ma duże znaczenie: stanowi element trwałego zagospodarowania, czynnik przyciągający kapitał i nowe inwestycje na teren gminy oraz wyznacza poziom i standard życia ludności.

Systemy infrastruktury mają charakter usługowy w stosunku do działalności gospodarczej i społecznej oraz ludności przy znacznej liczbie zróżnicowanych i niekoniecznie powiązanych funkcjonalnie odbiorców usług. Systemy sieciowe infrastruktury technicznej, rządzone prawami funkcjonalności i niezawodności układów, stwarzają warunki dla właściwej działalności gospodarczej i społecznej człowieka.

Wszystkie sieci infrastruktury powinny w sumie tworzyć jeden zintegrowany system obsługi określonego systemu przestrzennego. Nie może być więc tak, że każdy rodzaj infrastruktury technicznej jest projektowany odrębnie w dużym stopniu niezależnie od współdziałającego z nim elementu tej infrastruktury.

Brak podstawowych mediów może zniechęcać do podejmowania działalności gospodarczej na danym terenie, rozbudowa infrastruktury lokalnej ma dwójaki cel: zmniejszenie kosztów, jakie ponosi inwestor lokalizujący swą działalność na danym terenie, poprawę warunków życia, co może stać się ważnym czynnikiem przyciągającym nowe inwestycje.

7.1. Uwarunkowania zewnętrzne

Istotne znaczenie dla rozwoju gminy ma współpraca i rozwiązywanie problemów wykraczających poza lokalne możliwości wspólnie z gminami ościennymi.

- Miasto i gmina Brześć Kujawski zasilana jest w energię elektryczną z uruchomionej w 1991 roku stacji 110/15 kV w Lubrańcu z dwoma transformatorami o mocy po 16 MVA.
- Dodatkowym źródłem zasilania (szczególnie północnej części gminy) są stacje transformatorowe 110/15 kV Włocławek Zachód i Południe.
- Przez obszar gminy przebiegają następujące linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia:
  - linia 220 kV Azoty – Konin
  - linia 220 kV Azoty – Toruń
  - linia 220 kV Azoty – Olsztyn
  - linia 110 kV Azoty – Ciechocinek
  - linia 110 kV Azoty – Zazamcze Włocławek
  - linia 110 kV Azoty – Włocławek Lakiery
- Dla linii napowietrznych 110 kV i 220 kV wynikają konsekwencje przestrzenne w postaci zajęcia terenu szerokości 19,50 m w obie strony od osi linii, wykluczającego sytuowanie w nim obiektów przeznaczonych na stały pobyt ludzi oraz nasadzeń zieleni wysokiej. Wszelkie zmiany zagospodarowania terenu w obrębie przedmiotowej strefy należy ograniczyć do niezbędnego minimum i uzgodnić z dysponentem sieci elektroenergetycznej.
- Przez teren gminny przebiegają następujące gazociągi wysokopiętne:
  - DN 1000 Gustorzyn – tłocznia gazu Lubanie
  - DN 500 Włocławek – Odolanów
  - DN 500 Gustorzyn – Gostynin
  - DN 500 Gustorzyn – Gdańsk
  - DN 500 Gustorzyn – Włocławek
  - DN 700 Gustorzyn – Mogilno

- W miejscowości Gustorzyn znajduje się Węzeł Rozdzielczo – Pomiarowy gazu, w którym łączą się gazociągi wysokoprężne systemu krajowego.
- Przebieg istniejących gazociągów wysokoprężnych powoduje pewne ograniczenia lokalizacyjne nowych obiektów budowlanych w ich sąsiedztwie. Nowe obiekty winny być usytuowane w odległości nie mniejszej niż odległość bezpieczna wyznaczona wg nieobowiązującego rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 listopada 1995r. (Dz. U. Nr 139 poz. 686), dla gazociągów o ciśnieniu nominalnym 2,5 - 10 Mpa i średnicy nominalnej Dn 400 do Dn 500 wynoszącej od 25 do 50 m (Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe - Dz. U. Nr 97 poz. 1055).
- Na terenie gminy w miejscowości Machnacz zlokalizowany jest Regionalny Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych, na który dowożone są odpady z terenu miasta Włocławek oraz częściowo gminy Włocławek.
- W rozwidleniu dróg do Wieńca i do Nowego Młyna zlokalizowane jest składowisko odpadów komunalnych dla miasta i gminy Brześć Kujawski.
- W zachodniej części terenu bezpośrednio przy składowisku odpadów komunalnych znajduje się kwatery odpadów przemysłowych. Na składowisko przyjmowane są odpady przemysłowe powstałe po produkcji farb i lakierów z KFFiL „Nobiles” oraz odpady powstałe w procesie obróbki lin i drutu w WFLiD „Drumet” we Włocławku
- W północnej części gminy na niewielkim odcinku przebiega rurociąg solanki o średnicy ϕ 200 z Inowrocławia do Zakładów Azotowych „Anwil” Włocławek.

7.2. Uwarunkowania wewnętrzne

Gospodarka wodna – zaopatrzenie w wodę

Miasto Brześć Kujawski zводociągowane jest w ca 97,8%. Z analiz długości sieci wodociągowej wynika, że od 1999r. długość sieci wodociągowej nie zmieniła i na koniec 2006r. wynosi 27,9 km tyle samo co w 1989r.

Gmina Brześć Kujawski zводociągowana jest w ca 91,7%. Długość sieci wodociągowej od 1989 roku wzrosła o 6,4% i na koniec 2006r. wynosiła 133,1 km (w 1998r. – 123,7 km). Ilość podłączeń wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych od 1999 roku wzrosła o 63% i wynosiła na koniec 2006r. 1271 sztuk (w 1998r. – 780 sztuk). Największy przyrost wykonania podłączeń nastąpił w latach 2000-2004.

Tabela 15 Długość sieci wodociągowej w latach 1998 – 2006 na tle gmin powiatu włocławskiego

Powiat/ gmina	1998	1999	2000	2002	2003	2004	2005	2006
1	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>Włocławek</i>								
m. Brześć Kuj.	27,6	27,9	27,9	27,9	27,9	27,9	27,9	27,9
m. Chodecz	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,2	8,2	8,2
m. Izbica Kuj.	12,8	13,2	13,2	13,3	13,3	13,4	13,4	13,4
m. Kowal	16,6	17,8	19,2	19,4	20,3	21,0	21,0	22,0
m. Lubień Kuj.	5,0	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2	5,5
m. Lubraniec	5,1	5,1	5,1	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6
Baruchowo	70,1	77,0	80,4	80,4	80,4	80,4	80,4	80,4
Boniewo	116,0	116,0	116,0	116,0	116,0	116,0	116,0	116,0
Brześć Kuj.	125,1	125,3	129,3	129,3	133,4	133,4	133,1	133,1
Choceń	193,2	191,1	192,2	192,2	192,2	192,2	192,2	194,0
Chodecz	123,7	123,7	123,7	123,8	131,9	131,9	134,7	141,8
Fabianki	132,4	150,6	157,9	162,2	162,5	173,4	173,7	176,8
Izbica Kuj.	81,4	109,5	121,8	151,7	157,3	157,3	157,3	164,4

Kowal	135,4	135,4	136,7	136,7	136,7	136,7	137,7	136,7
Lubanie	113,7	114,2	114,2	126,8	130,6	189,6	86,4	86,4
Lubień Kuj.	65,4	76,3	77,5	84,0	85,0	86,4	199,0	199,0
Lubraniec	199,8	207,0	216,1	221,9	226,6	226,6	226,6	226,6
Włocławek	129,7	129,7	131,6	128,5	128,6	129,2	130,0	130,7
Suma	1561,0	1633,0	1676,0	1734,9	1763,5	1836,4	1849,4	1870,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu statystycznego

Tabela 16 Ilość podłączeń wodociągowych w latach 1998-2006 na tle gmin powiatu włocławskiego

Nazwa powiatu / gminy	1998	1999	2000	2003	2004	2005	2006
1	4	5	6	8	9	10	11
<i>Włocławek</i>							
m. Brześć Kuj.	975	980	980	720	826	829	834
m. Chodecz	502	519	531	418	418	426	429
m. Izbica Kuj.	590	601	610	634	646	651	655
m. Kowal	631	639	670	687	718	725	735
m. Lubień Kuj.	245	246	248	210	213	215	218
m. Lubraniec	613	626	636	699	699	699	699
Baruchowo	739	780	780	704	704	704	704
Boniewo	716	718	718	694	709	847	847
Brześć Kuj.	780	811	848	1089	1243	1250	1271
Chocień	1834	1825	1846	1933	1964	2004	1874
Chodecz	743	794	842	624	639	680	739
Fabianki	1289	1429	1832	1793	1879	1896	1955
Izbica Kuj.	584	725	789	1043	1053	1057	1099
Kowal	942	979	1049	1048	1061	1070	1075
Lubanie	930	953	954	1032	1038	1042	1045
Lubień Kuj.	385	466	521	834	1093	1141	1162
Lubraniec	1002	1072	1097	1251	1251	1257	1294
Włocławek	1269	1269	1342	1382	1435	1458	1476
Suma	14769	15432	16293	16795	17589	17951	18111

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Zaopatrzenie mieszkańców miasta i gminy w wodę oparte jest na gminnych ujęciach wody w Machnaczu, Pikutkowie, Brzeziu i Brześciu Kujawskim. Największym ujęciem jest to zlokalizowane na terenie miasta o zasobach zatwierdzonych w wysokości 290 m³/h. Łączne zasoby zatwierdzone na wszystkich czterech ujęciach wynoszą 490 m³/h.

Zgodnie z działem III „ochrona wód”, rozdział 2 „obszary ochronne”, w celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów wymagających jakości a także ze względu na ochronę zasobów wodnych dla eksploatowanych na terenie gminy ujęć wody mogą być ustanowione strefy ochronne ujęć wody. Istniejące ujęcia wody mają wyznaczone strefy ochrony bezpośredniej 8-9 m od studni Strefy ochrony pośredniej, dzielą się na wewnętrzną (tzw. ścisłej ochrony), którą wyznacza izochora 30-dniowego dopływu wody do ujęcia oraz zewnętrzna, którą wyznacza izochora 25-letniego dopływu wody do ujęcia.

Miasto i gmina posiada wystarczające zasoby wodne dla zaopatrzenia w wodę odbiorców w ich granicach administracyjnych. Dobrze rozwinięta jest sieć wodociągowa. Z analizy zasięgu sieci systemu gminnych wodociągów wynika, że na terenie miasta i gminy istnieją pojedyncze tereny poza zasięgiem obsługi sieci wodociągowej, wymagające rozbudowy sieci. Dotyczy to rejonów, gdzie zabudowa mieszkaniowa znajduje się w stanie rozproszonym, głównie na obrzeżach zarówno miasta jak i gminy. Niezbędna jest rozbudowa systemu wodociągowego dla uzyskania jakości wody dostarczanej odbiorcom zgodnej z przepisami krajowymi i UE, zapewnienie ciągłości i dostępności usług zaopatrzenia w wodę.

Problemem pozostaje istnienie starych sieci wodociągowych, które wymagają remontów, renowacji i wymiany.

Gospodarka ściekowa

Miasto i gmina Brześć Kujawski obsługiwana jest przez dwie komunalne oczyszczalnie ścieków. Jedna z nich typu mechaniczno – biologiczno – chemicznego o przepustowości 229m³/rok zlokalizowana jest w Brześciu Kujawskim, druga typu mechaniczno – biologicznego o przepustowości 16m³/rok w miejscowości Brzezie. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych z obu oczyszczalni jest rzeka Zgłowiączka. Ponadto Uzdrowisko Wieniec Zdrój posiada swoją oczyszczalnię ścieków.

Gmina globalnie nie posiada rozwiązanej gospodarki ściekowej. Mieszkańcy terenów wiejskich rozwiązują problem odprowadzania ścieków na własnych działkach, wpuszczając w grunt lub gromadząc w zbiornikach bezodpływowych.

Długość sieci kanalizacyjnej wynosiła na koniec 2006 r. 29,7 km, w tym na terenie miasta 15,0 km i 14,7 km na terenie gminy. Ilość podłączeń kanalizacyjnych do budynków wynosiła odpowiedni 709 sztuk, z tego 578 sztuk na terenie miasta i 131 sztuk na terenie gminy. Obecny stopień skanalizowania miasta wynosi około 55,7 %, a gminy 29,5%. Współczynnik skanalizowania miasta i gminy razem wynosi 40,2%. Wskaźnik procentowy długości sieci kanalizacyjnej do wodociągowej w gminie wynosi 18,5%, tzn., że na każdy 1km sieci wodociągowej, przypada 0,185 km sieci kanalizacyjnej, odpowiednio w mieście wskaźnik wynosi 53,8%, a w terenach wiejskich 11%. Stosunek stopnia skanalizowania do stopnia zwodociągowania dla całej gminy wynosi 42,8% i jest to najwyższy wskaźnik wśród gmin powiatu włocławskiego (średni wskaźnik dla powiatu wynosi 30%).

Szacuje się, że w skali miasta i gminy około 70% zanieczyszczeń dopływających do wód stanowią źródła obszarowe, powstające głównie w wyniku rolniczego użytkowania gruntów, spływów z ciągów komunikacyjnych i terenów zainwestowanych.

Podłączenia do systemu kanalizacji sanitarnej szczególnie wymaga istniejąca zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna w w/w jednostkach oraz zabudowa jednorodzinna rozwijająca się na tzw. obszarach peryferyjnych miasta.

Proces wyposażenia aglomeracji w Polsce w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków powinien zostać zakończony do końca 2015 roku. Wymagać to będzie budowy, rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych i systemów kanalizacji zbiorczej.

Obszar i granice aglomeracji kanalizacyjnej do uwzględnienia w KPOŚK wyznaczono uwzględniając zasięg sieci kanalizacyjnych dla ścieków komunalnych zakończonych oczyszczalniami ścieków komunalnych, zwanych dalej „systemem kanalizacji zbiorczej”, przy czym do tej samej aglomeracji należą tereny obsługiwane przez sieć kanalizacyjną oraz tereny, na których planuje się budowę takiej sieci, wyznaczone w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, decyzjach o lokalizacji inwestycji celu publicznego lub wieloletnich planach rozwoju i modernizacji urządzeń kanalizacyjnych.

Przy wyznaczaniu obszaru aglomeracji zwracano uwagę na to aby realizacja sieci kanalizacyjnej na obszarze aglomeracji z doprowadzeniem do oczyszczalni ścieków była uzasadniona finansowo i technicznie, przy czym wskaźnik długości sieci obliczany jako stosunek przewidywanej do obsługi przez system kanalizacji zbiorczej liczby mieszkańców aglomeracji i niezbędnej do realizacji długości sieci kanalizacyjnej (łącznie z kolektorami i przewodami tłocznymi doprowadzającymi ścieki do oczyszczalni) nie był mniejszy od 120 mieszkańców na 1 km sieci.

Dla miasta i gminy Brześć Kujawski wyznaczony został obszar aglomeracji kanalizacyjnej o RLM 5056, zatwierdzony Rozporządzeniem Wojewody Nr 74/2006 z dnia 24 czerwca w sprawie wyznaczenia aglomeracji Brześć Kujawski (Dz. Urz. Województwa Kujawsko – Pomorskiego z dnia 13 lipca 2006r. Nr 93 poz. 1460). Aglomeracja oparta jest o 2 oczyszczalnie ścieków zlokalizowane w miejscowości: Stary Brześć i Brzezie obsługujące

miasto Brześć Kujawski oraz wsie: Stary Brześć, Wieniec, Wieniec Zalesie, Brzezcie, Guźlin, Aleksandrowo, Klementynowo, Machnacz, Kąty i Witoldowo położone na terenie gminy.

Zaopatrzenie w ciepło

Zaopatrzenie miasta i gminy w ciepło oparte jest na indywidualnych źródłach ciepła i kotłowniach osiedlowych i zakładowych. Urządzenia te emitują do atmosfery SO₂, NO₂, CO w ilościach, które dla pojedynczego pieca czy kuchni wydają się znikomo małe, ale bardzo uciążliwe ze względu na bezpośredniość oddziaływania.

Urządzenia grzewcze należy modernizować poprzez zainstalowanie paliw o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń (paliwa ekologiczne).

Telekomunikacja

Miasto i gmina posiada rozbudowaną sieć infrastruktury telekomunikacyjnej telefonii stacjonarnej należącej do dwóch operatorów Telekomunikacji Polskiej S.A. i Netii oraz system telefonii komórkowej GSM, oparty na stacjach bazowych. Na terenie miasta i gminy znajdują się 3 stacje bazowe operatorów telefonii komórkowej działających w Polsce.

W ostatnich latach nastąpił szybki rozwój sieci telefonicznej, zarówno telefonii stacjonarnej jak i telefonii komórkowej. Powstały nowe odcinki kanalizacji telefonicznej, trasy kabli światłowodowych oraz stacje bazowe telefonii komórkowej.

Rozwinięta sieć telefoniczna, a w konsekwencji możliwości w zakresie porozumiewania się i szybkiej transmisji danych jest wyznacznikiem możliwości rozwoju gospodarczego miasta.

Zaopatrzenie w gaz

Na terenie gminy w miejscowości Gustorzyn znajduje się węzeł rozdzielczy gazu.

Przez teren miasta i gminy przebiegają następujące gazociągi wysokoprężne systemu krajowego:

- DN 500 Włocławek-Odolanów
- DN 500 Gustorzyn-Gostynin
- DN 500 Gustorzyn-Gdańsk
- DN 500 Gustorzyn-Włocławek
- DN 700 Gustorzyn-Mogilno
- DN 1000 Gustorzyn – Lubanie (tłocznia gazu na gazociągu Jamał – Europa).

Przebieg istniejących gazociągów wysokoprężnych powoduje pewne ograniczenia lokalizacyjne nowych obiektów budowlanych w ich sąsiedztwie. Nowe obiekty winny być usytuowane w odległości nie mniejszej niż odległość bezpieczna wyznaczona wg nieobowiązującego rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 listopada 1995r. (Dz. U. Nr 139 poz. 686), dla gazociągów o ciśnieniu nominalnym 2,5 - 10 Mpa i średnicy nominalnej Dn 400 do Dn 500 wynoszącej od 25 do 50 m (Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe - Dz. U. Nr 97 poz. 1055).

8,7% mieszkańców miasta korzysta z gazu przewodowego, natomiast na terenie gminy 8,9%. Pozostali mieszkańcy korzystają z gazu bezprzewodowego.

W gminie rozwinięta jest gospodarka gazem bezprzewodowym, który używany jest w gospodarstwach domowych.

Miasto i gmina posiadają możliwość dalszej gazyfikacji. Odbiorcy indywidualni i zbiorowi zabudowy istniejącej i planowanej mają możliwość wykorzystania gazu do celów gospodarczych i grzewczych.

Zaopatrzenie w paliwo gazowe może zostać zrealizowane po spełnieniu technicznych i ekonomicznych warunków dostawy określonych przez przedsiębiorstwo energetyczne Zakład Gazowniczy zgodnie z ustawą Prawo Energetyczne.

Gospodarka odpadami

Zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia, zdrowia ludzi i ochronę środowiska określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39 poz. 251 z późn. zm.) Podstawowym dokumentem w zakresie gospodarowania odpadami na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski jest „Program ochrony środowiska z Planem gospodarki odpadami dla miasta i gminy Brześć kujawski na lata 2004 – 2011” uchwalony Uchwałą Nr 86 / XV / 2003 Rady Miejskiej w Brześciu Kujawskim z dnia 1 grudnia 2003r.

Gospodarowanie odpadami obejmuje następujące działania: zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie odpadów oraz nadzór nad tymi działaniami i miejscem unieszkodliwiania odpadów. Głównym operatorem gospodarki odpadami na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski jest Zakład Usług Komunalnych w Brześciu Kujawskim.

Składowisko posiada dwie kwatery składowania odpadów, z czego obie są eksploatowane. Pojemność całkowita wynosi 125 000 m³. Jest ono uszczelnione za pomocą izolacji syntetycznej w postaci folii wielowarstwowej. Posiada system zbierania powstających odcieków, za pomocą drenażu, a także system rowów opaskowych ujmujących wody opadowe spływające powierzchniowo z terenu kwatery. Powstające odcieki są odprowadzane bezpośrednio do kanalizacji. Obiekt nie posiada instalacji do odprowadzenia gazu składowiskowego, nie jest otoczony pasem zieleni, jest natomiast ogrodzony. Składowisko wyposażone jest w wagę, urządzenie do mycia i dezynfekcji. Poszczególne warstwy odpadów są przykrywane warstwą izolacyjną z piasku i wapna. Prowadzony jest monitoring w zakresie wód powierzchniowych, odciekowych, podziemnych, gazu składowiskowego, struktury i składu odpadów. Składowisko na koniec 2006 roku wypełnione było w około 41 %.

Bezpośrednio przy składowisku odpadów komunalnych znajduje się kwatera odpadów przemysłowych.

W aktualizowanym Programie ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego, w oparciu o Regionalny Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Machnacu i składowisko odpadów w Służewie (gm. Aleksandrów Kujawski) planowane jest utworzenie Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Machnaczy – Służewo, jako jednego z jedenastu w województwie. MKUOK powinien zapewnić co najmniej następujący zakres usług:

- mechaniczno – biologiczne lub termiczne przekształcanie zmieszanych odpadów komunalnych i pozostałości z sortowni,
- składowanie przetworzonych zmieszanych odpadów komunalnych,
- kompostowanie odpadów zielonych,
- sortownie poszczególnych frakcji odpadów komunalnych zbieranych selektywnie (opcjonalnie),
- zakład demontażu odpadów wielogabarytowych (opcjonalnie),
- zakład przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (opcjonalny)

Gospodarka energetyczna

Podstawowym źródłem zasilania w energię elektryczną miasta i gminy jest stacja 110/15 kV w Lubrańcu. Stacja ta pod względem mocy wystarczy dla potrzeb gminy poza 2020 rok.

Dodatkowym źródłem zasilania (szczególnie północnej części gminy są stacje transformatorowe 110/15 kV Włocławek Zachód i Południe.

Sieć zasilająca magistralna i terenów na terenie miasta i gminy jest wystarczająca i nie przewiduje się jej rozbudowy. Istniejąca sieć rozdzielająca stacje transformatorowe 15/0,4 kV na terenie gminy wykonana jako odgałęzienia od linii terenowych jest wystarczająca dla aktualnych potrzeb zasilania energią elektryczną odbiorców.

Konieczna jest rozbudowa i modernizacja sieci rozdzielczej 15 kV związana z rozwojem gminy, w tym budowa odpowiedniej ilości stacji transformatorowych 15/0,4 kV, głównie napowietrznych.

Zobowiązania Polski, po negocjacjach z UE, mówią o tym, że w 2010 roku 7,5% krajowego zużycia energii elektrycznej brutto pochodzić będzie z odnawialnych źródeł energii (OZE). Udział energii z OZE w bilansie paliwowo – energetycznym po 2010 roku zostanie ustalony w ramach prac nad aktualizacją rządowej strategii rozwoju energetyki odnawialnej. W strategii z 2000 roku udział energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo – energetycznym do roku 2020 określono na poziomie 14%.

Jednym z niekonwencjonalnych (odnawialnych) źródeł energii jest energia wiatrowa.. Na terenie gminy Brześć Kujawski również realizowane są elektrownie wiatrowe w miejscowościach: Pikutkowo, Rządka Wola Wieś i Machancz.

Pozostałe media infrastruktury technicznej

W północnej części gminy na niewielkim odcinku przebiega rurociąg solanki o średnicy ϕ 200 z Inowrocławia do Zakładów Azotowych „Anwil” Włocławek.

7.3. Progi, ograniczenia, preferencje rozwoju

Preferencje rozwoju

- około 100% zwodociągowania miasta,
- ponad 90% zwodociągowania terenów wiejskich,
- istniejąca mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w mieście Brześć Kujawski oraz rozpoczęty proces kanalizowania miasta (30,4% mieszkańców miasta obsługiwanych jest przez sieć kanalizacyjną),
- istniejąca mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków w Brzeziu wraz z rozpoczętą budową sieci kanalizacyjnej,
- częściowa gazyfikacja miasta i gminy,
- istniejące składowisko odpadów komunalnych i przemysłowych oraz zorganizowany wywóz odpadów z terenu miasta i gminy,

Progi i ograniczenia rozwoju

- zbyt mały procent skanalizowania terenów wiejskich,
- mała ilość oczyszczalni przydomowych,

8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Zapobieganie zagrożeniom w sferze gospodarki przestrzennej możliwe jest w zakresie:

- planowanie nowych lokalizacji zakładów mogących stwarzać zagrożenia, na terenach o podobnej funkcji co oznacza utworzenie stref funkcjonalnych, a tym samym pozwala na oddzielenie obszarów przemysłowych od terenów wymagających ochrony – tereny mieszkaniowe;
- stworzenie możliwości komunikacji bezkolizyjnej na trasach transportu TŚP.
- stosowania przepisów odrębnych (np. ochrony przeciwpożarowej) w planach zagospodarowania przestrzennego.

W większości zagrożeń katastrofalnych nie można przeciwdziałać w sferze planowania przestrzennego, a jedynie można niwelować ich skutki poprzez działanie właściwych służb ratowniczych i szybkiego reagowania.

8.1. Instytucje, jednostki ratownictwa i szybkiego reagowania

W większości zagrożeń katastrofalnych nie można przeciwdziałać w sferze planowania przestrzennego, a jedynie można niwelować ich skutki poprzez działanie właściwych służb ratowniczych i szybkiego reagowania.

Zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałaniem zagrożeniom zajmują się Powiatowe służby, których siedziby znajdują się na terenie miasta Włocławek. Jednostkami tymi są: Straż Pożarna, Policja, Sąd i Prokuratura.

Teren gminy w zakresie ochrony przeciwpożarowej obsługuje Gminna Ochotnicza Straż Pożarna w Brześciu Kujawskim z czterema jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej w Rzadkiej Woli, Kąkowej Woli, Machnaczu i Dubielewoie.

Obszar miasta i gminy w wodę do celów gaśniczych zabezpieczony jest z gminnej sieci wodociągowej, poprzez sieć hydrantów, które zainstalowane są na przyłączach wodociągowych oraz końcówkach sieci rozdzielczej.

Nad zapewnieniem bezpieczeństwa ludności i jej mienia na terenie miasta i gminy czuwa Miejsko – Gminna Komenda Policji w Brześciu Kujawskim, w ramach której lokalny, bezpośredni nadzór nad stanem bezpieczeństwa ludności oraz do bezpośrednich z nią kontaktów wytypowani są dzielnicowi, obsługujący terytorialnie obszar gminy podzielony na dzielnice obejmujące miasto Brześć Kujawski i wszystkie miejscowości położone na terenie gminy.

8.2. Zagrożenia powodziowe

Planowanie przestrzenne uwzględniające prawidłowo wszelkie uwarunkowania i potrzeby wynikające z zagrożeń oraz ochrony przed powodzią, działa prewencyjnie dając w efekcie zmniejszenie skutków ewentualnej powodzi.

Zgodnie z art. 79 ustawy Prawo wodne ochronę przed powodzią prowadzi się zgodnie z planami ochrony przeciwpowodziowej na obszarze kraju, a także planami ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego. Dla potrzeb planowania ochrony przed powodzią dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej sporządza studium ochrony

przeciwpowodziowej, ustalające granice zasięgu wód powodziowych o określonym prawdopodobieństwie występowania oraz kierunki ochrony przed powodzią, w którym w zależności od sposobu zagospodarowania terenu oraz ukształtowania tarasów zalewowych, terenów depresyjnych i bezodpływowych, dokonuje podziałów na :

- obszary wymagające ochrony przed zalaniem z uwagi na ich zagospodarowanie, wartość gospodarczą lub kulturową,
- obszary służące przepuszczeniu wód powodziowych, zwane obszarami bezpośredniego zagrożenia powodzią,
- obszary potencjalnego zagrożenia powodzią.

Na zlecenie Regionalnego Zarządu gospodarki wodnej w Warszawie Neokard GIS Sp. z o.o. opracowała Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej – Etap II.

Opracowaniem objęta została między innymi rzeki: Zgłowiączka i Lubieńka, przepływające przez teren gminy. Spośród narażonych na zalew wody powodziowe obszarów dolin rzek wyróżnia się obszary:

- bezpośredniego zagrożenia powodziowego – stanowią nieobwałowane obszary dolin zalewane przy każdym wezbraniu powodziowym – tj. wezbraniu przekraczającym przepływ nieszkodliwy, są to też tereny między rzeką a wałami przeciwpowodziowymi,
- potencjalnego zagrożenia powodziowego – stanowią chronione obwałowaniami obszary dolin narażone na zalew w przypadku nieskuteczności istniejących zabezpieczeń (np. przerwanie wału czy przelanie się przez koronę).

Wyznaczone zostały zasięgi zalewów dla wód o prawdopodobieństwie pojawienia się: raz na sto lat ($p=1\%$) i raz na dwieście lat ($p=5\%$).

Na mapie uwarunkowań wyznaczony został obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi, zasięgu zalewu bezpośredniego wodą o prawdopodobieństwie 1% .

9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z SĄSIEDZTWA

Istotne znaczenie dla rozwoju miasta ma rozwiązywanie problemów wykraczających poza lokalne możliwości wspólnie z gminami ościennymi.

Miasto i gmina Brześć Kujawski graniczy:

- od północnego wschodu – z miastem Włocławek (miasto na prawach powiatu),
- od wschodu – z gminą Włocławek (powiat włocławski),
- od zachodu – z gminą Bądkowo (powiat aleksandrowski) i gminą Osięciny (powiat radziejowski),
- od południa – z gminą Lubraniec (powiat włocławski),
- od północy – z gminą Lubanie (powiat włocławski).

Zadania łączące i jednoczące pracę samorządów dla potrzeb wzrostu rozwoju społeczno – gospodarczego to:

Miasto Włocławek

- korzystanie przez mieszkańców gminy z usług w zakresie szkolnictwa ponadpodstawowego i wyższego, administracji szczebla powiatowego i wojewódzkiego, sądownictwa, handlu oraz wszelkiego rodzaju usług itp.,
- ochrona zasobów kopalin borowiny oraz obszaru górniczego wód leczniczych uzdrowiska Wieniec Zdrój,
- projektowana autostrada A-1, węzły autostradowe, drogi dojazdowe do węzłów, obszary przywęzłowe i wzdłuż autostrady do inwestowania,
- rozwój i utrzymanie komunikacji publicznej (utrzymanie autobusowych linii komunikacji miejskiej)
- przebieg gazociągu Gustorzyn – Włocławek,
- zasilanie części gminy w energię elektryczną poprzez stacje transformatorowe 110/15 kV (GPZ) Włocławek Zachód i Południe,
- przebieg istniejących i projektowanych linii elektroenergetycznych WN,
- utrzymanie Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w Machnacu, docelowo zgodnie z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego 2010, tworzenie RZUOK Machnacz – Służewo obsługującego gminy powiatu włocławskiego, radziejowskiego i aleksandrowskiego,
- przebieg rurociągu solanki z Inowrocławia do Anwilu,
- ochrona ujęć wody – strefa ochrony pośredniej zewnętrznej ujęcia wody „Zazamcze”, ustanowiona decyzją Wojewody Włocławskiego z dnia 02.08.1994r. (znak: OŚ-II-6210-16/93/94)

Gmina Włocławek

- korzystanie przez mieszkańców gminy z usług w zakresie szkolnictwa ponadpodstawowego (szkoła rolnicza na poziomie zawodowym, liceum i technikum).
- projektowana autostrada A-1, węzły autostradowe, drogi dojazdowe do węzłów, obszary przywęzłowe i wzdłuż autostrady do inwestowania,
- przebieg gazociągu Gustorzyn – Gostynin,
- wywóz odpadów komunalnych wytworzonych przez mieszkańców gminy Włocławek do ZUOK w Machnacu, zgodnie z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego 2010, tworzenie RZUOK Machnacz – Służewo obsługującego gminy powiatu włocławskiego, radziejowskiego i aleksandrowskiego,

Gmina Lubraniec

- przebieg gazociągu Gustorzyn – Odolanów,
- zasilanie części gminy w energię elektryczną poprzez stację transformatorową 110/15 kV (GPZ) w Lubrańcu,
- zgodnie z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego 2010, tworzenie RZUOK Machnacz – Służewo obsługującego gminy powiatu włocławskiego, radziejowskiego i aleksandrowskiego,

Gmina Osiecin

- przebieg gazociągu Gustorzyn – Mogilno,
- zgodnie z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego 2010, tworzenie RZUOK Machnacz – Służewo obsługującego gminy powiatu włocławskiego, radziejowskiego i aleksandrowskiego,

Gmina Bądkowo

- zaopatrzenie mieszkańców gminy Bądkowo w wodę z gminnego ujęcia wody w Brzeziu,
- przebieg gazociągu Gustorzyn – Mogilno,
- przebieg istniejących i projektowanych linii elektroenergetycznych WN,
- zgodnie z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego 2010, tworzenie RZUOK Machnacz – Służewo obsługującego gminy powiatu włocławskiego, radziejowskiego i aleksandrowskiego,

Gmina Lubanie

- projektowana autostrada A-1, węzły autostradowe, drogi dojazdowe do węzłów, obszary przywęzłowe i wzdłuż autostrady do inwestowania,
- przebieg gazociągu Gustorzyn – Gdańsk, Gustorzyn – tłocznia gazu,
- przebieg istniejących i projektowanych linii elektroenergetycznych WN,
- zgodnie z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego 2010, tworzenie RZUOK Machnacz – Służewo obsługującego gminy powiatu włocławskiego, radziejowskiego i aleksandrowskiego,

**III. KIERUNKI I ROZWOJU
PRZESTRZENNEGO
MIASTA I GMINY**

1. CELE ROZWOJU MIASTA I GMINY, MOŻLIWOŚCI I POTRZEBY

1.1. Cele wynikające z uchwalonej „Strategii rozwoju miasta i gminy Brześć Kujawski”

Strategia rozwoju miasta i gminy Brześć Kujawski ustala konkretne kierunki działań, dzięki którym władza lokalna może racjonalnie zarządzać gminą. Dokument ten jest podstawą prowadzenia właściwej polityki dlatego dominujące miejsce zajmują w nim przedsięwzięcia i zadania, które gmina może podjąć sama lub we współdziałaniu z innymi podmiotami działającymi na jej terenie. Podstawą Strategii rozwoju jest maksymalne wykorzystanie własnych zasobów materialnych oraz potencjału mieszkańców i lokalnych podmiotów gospodarczych.

„Strategia rozwoju miasta i gminy Brześć Kujawski” jako główny cel przyjmuje **„Wielofunkcyjny rozwój społeczno – gospodarczy miasta i gminy Brześć Kujawski podstawą wzrostu konkurencyjności gminy i zasobności jej mieszkańców”**.

W „Strategii...” cele rozwoju miasta i gminy zostały podzielone na cele strategiczne oraz wyodrębnione w ramach celów strategicznych cele operacyjne. „Strategia Rozwoju miasta i gminy Brześć Kujawski” została przyjęta Uchwałą Nr /2001 Rady Miejskiej w Brześciu Kujawskim z dnia 28 sierpnia 2001r.

Sformułowane cele rozwoju stanowią podstawą do określenia ogólnej wizji rozwoju do 2015. Powinny one podporządkowywać sobie wszystkie działania rozwojowe w mieście i gminie, a każde zadanie szczegółowe powinno prowadzić do osiągnięcia celu głównego.

Wykorzystanie wszystkich szans i konsekwentne eliminowanie problemów uczynią miasto i gminę przyjaznym dla jego mieszkańców oraz odwiedzających. Warunki życia będą sprzyjać pozostawaniu w nim ludzi młodych oraz będą korzystne dla ludzi starszych. Więzy międzyludzkie, tożsamość lokalna oraz aktywność w działaniu na rzecz "swojego" regionu staną się czynnikiem sprawczym jego trwałego rozwoju.

Celami strategicznymi wyznaczonymi w Strategii są:

1. Rozwój nowoczesnego przemysłu, małej i średniej przedsiębiorczości oraz przetwórstwa rolno – spożywczego i przechowalnictwa,
2. Dobrze wykorzystane walory przyrodnicze, kulturowe i uzdrowiskowe,
3. Rozwinięta sieć infrastruktury technicznej i dobrze chronione środowisko naturalne,
4. Poprawa warunków życia mieszkańców i wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego.

Realizacja celów strategicznych wiąże się bezpośrednio ze sformułowaniem celów operacyjnych. Cele operacyjne w ramach celów strategicznych to:

Rozwój nowoczesnego przemysłu, małej i średniej przedsiębiorczości oraz przetwórstwa rolno – spożywczego i przechowalnictwa

- modernizacja towarowych i specjalistycznych gospodarstw rolnych pod kątem przetwórstwa,
- poszukiwanie rynków bezpośredniego zbytu owoców i warzyw na rynkach wschodnich,
- stworzenie warunków dla powstania i rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości oraz przemysłu maszynowego,
- rozwój przemysłu materiałów budowlanych w oparciu o miejscowe surowce,
- pozyskiwanie terenów pod budowę nowych zakładów produkcyjnych,

- promocja walorów turystycznych, uzdrowiskowych i historyczno – kulturowych gminy.

Dobrze wykorzystane walory przyrodnicze, kulturowe i uzdrowiskowe

- rozwój infrastruktury turystycznej i zagospodarowanie terenów rekreacyjnych,
- wykorzystanie walorów historyczno – kulturowych Brześcia Kujawskiego,
- wykorzystanie walorów uzdrowiskowych miejscowości Wieniec Zdrój,
- wspieranie i propagowanie tworzenia gospodarstw agroturystycznych.

Rozwinięta sieć infrastruktury technicznej i dobrze chronione środowisko naturalne

- poprawa stanu technicznego dróg,
- uregulowana gospodarka wodno – ściekowa na terenach wiejskich i w mieście,
- stworzenie efektywnego systemu zagospodarowania i gromadzenia komunalnych odpadów stałych,
- ograniczenie degradacji gleb,
- zwiększenie stopnia lesistości obszaru gminy,
- ochrona powietrza atmosferycznego.

Poprawa warunków życia mieszkańców i wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego

- zmniejszenie poziomu bezrobocia,
- rozwój szkolnictwa,
- upowszechnienie edukacji dorosłych,
- poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego i zapobieganie zjawiskom patologii społecznych,
- zaktywizowanie i integracja społeczności lokalnej,
- rozwój budownictwa mieszkaniowego i rolniczego.

Tak sformułowane cele rozwoju mają szansę być osiągnięte pod warunkiem konsekwentnego działania władz gminy na rzecz realizacji zadań nakreślonych jako programy operacyjne dla poszczególnych zespołów przedsięwzięć.

1.2. Potrzeby wynikające ze zgłoszonych wniosków

Wnioski do „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” składane są w terminie nie krótszym niż 21 dni od dnia ogłoszenia o podjęciu przez Radę Miejską uchwały o przystąpieniu do sporządzania studium.

Do Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Brześć Kujawski zostały złożone 74 wnioski, z czego 8 wniosków złożonych w ustawowym terminie.

W zasadzie wnioski kwalifikują się do sporządzenia miejscowych planów, dotyczyły one przede wszystkim zmiany sposobu użytkowania gruntów rolnych na cele nierolnicze pod funkcję mieszkaniową, mieszkaniowo – usługową, usługową oraz część wniosków dotyczyła zalesienia gruntów.

Wszystkie wnioski zostały uwzględnione, w różnym stopniu. Żaden z nich nie został odrzucony w całości.

Ponadto wpłynęły wnioski i postulaty od instytucji, które zostały uwzględnione w zapisach niniejszego dokumentu.

2. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY BRZEŚĆ KUJAWSKKI WYNIKAJĄCE Z PLANU

ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO - POMORSKIEGO

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego uchwalony Uchwałą Nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r. (Dz. Urz. Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr 97, poz. 1437), sporządzony został zgodnie z nieobowiązującą już ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym.

Współzależność pomiędzy ustaleniami planu województwa a studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy reguluje obowiązująca od 11 lipca 2003 r. ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zgodnie z zapisami w/w ustawy Burmistrz sporządza studium zawierające część tekstową i graficzną, uwzględniając zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju oraz ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy, o ile gmina dysponuje takim opracowaniem.

W studium określa się w szczególności obszary na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego uwzględnia „Koncepcję polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” oraz opracowaną wcześniej strategię rozwoju naszego regionu.

Nadrzędnym celem zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego jest „Budowa konkurencyjnych struktur funkcjonalno-przestrzennych podnoszących konkurencyjność regionu i jakość życia mieszkańców”. O konkurencyjności struktur przestrzennych decyduje przede wszystkim: stopień koncentracji potencjału ludzkiego i gospodarczego, atrakcyjność warunków życia i inwestowania oraz dobra dostępność komunikacyjna.

Przyjęty cel, z uwagi na zróżnicowane uwarunkowania lokalne poszczególnych obszarów i miejscowości, będzie w wieloraki sposób realizowany. Każdorazowo jednak przyjęte zasady i kierunki gospodarowania przestrzenią powinny skutkować zwiększeniem atrakcyjności obszaru w oparciu o lokalne wartości przyrodnicze i kulturowe, podwyższone standardy życia mieszkańców, wyposażenie w sprawne systemy infrastruktury technicznej i dogodne powiązania komunikacyjne.

W planie zagospodarowania przestrzennego, wzmocnienie koncentracji potencjału zamierza się uzyskać przez właściwe ukształtowanie sieci osadniczej.

Rozwój i zagospodarowanie, których źródłem będą największe ośrodki miejskie województwa, będzie przez nie generowany w pierwszej kolejności wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych, kreując pasma wysokiej aktywności społecznej i gospodarczej.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa, stanowiące bardzo ważny element polityki przestrzennej, zostały określone dla całego województwa w układzie trzech sfer: sieci osadniczej, środowiska przyrodniczego i kulturowego, komunikacji i infrastruktury technicznej oraz obronności i bezpieczeństwa państwa, z których wynikają kierunki zagospodarowania dla jednostek szczebla powiatowego i gminnego.

Ze względu na stabilność elementów zagospodarowania przestrzennego horyzont czasowy został określony na 2020 r.

Podstawowe kierunki działań związane z rozwojem i kształtowaniem sieci osadniczej w województwie zakładają wzmocnienie jej potencjału, podniesienie jakości życia mieszkańców, wykorzystanie walorów turystycznych oraz ochronę dziedzictwa kulturowego.

Kształtowanie sieci osadniczej w województwie będzie obejmować działania zmierzające do jej rozwoju poprzez wyposażenie miast poszczególnych poziomów hierarchicznych w instytucje obsługi mieszkańców, stosownie do ich pozycji w sieci i zasięgu oddziaływania.

Gospodarcze wykorzystanie walorów turystycznych jednostek osadniczych województwa wymaga wzmocnienia ich funkcji związanych z obsługą ruchu turystycznego oraz poprawy zagospodarowania turystycznego.

Ochrona dziedzictwa kulturowego jednostek osadniczych województwa realizowana będzie poprzez następujące działania:

- rewaloryzację zabytkowych układów urbanistycznych o dużym znaczeniu kulturowym i historycznym,
- ochronę zasobów kulturowych miast poprzez eliminację ruchu samochodowego z ich zabytkowych centrów
- rewaloryzację historycznego układu urbanistycznego między innymi Brześcia Kujawskiego,
- konserwację oraz szerokie turystyczne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego,
- konserwację zabytkowych obiektów sakralnych oraz zespołów parkowo-dworskich,
- objęcie ochroną prawną w formie rezerwatu kultury historycznego układu urbanistycznego między innymi Brześcia Kujawskiego
- utworzenie parku kulturowego m. in. Brzeskiego - mimo wskazanych w planie województwa propozycji do utworzenia m.in. na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski parku kulturowego (fragment Parku Kulturowego) władze samorządowe nie widzą obecnie możliwości i uzasadnienia ekonomicznego w utworzeniu w/w parku ze względu na ogromne koszty jego powstania (dla terenu parku kulturowego obowiązkowo należy sporządzić plan miejscowy). Powstanie parku może stanowić dodatkowe ograniczenie dla niektórych aspektów rozwoju społeczno – gospodarczego (dodatkowe wymogi konserwatorskie). Poza tym teren potencjalnego parku kulturowego w granicach wskazanych w planie województwa wykracza poza granice miasta i gminy Brześć Kujawski, obejmuje więc większy obszar niż granice studium. Ewentualne utworzenie parku kulturowego wiąże się z powstaniem związku gmin i wymaga oddzielnych opracowań strategicznych i planistycznych rangi lokalnej oraz wcześniejszych uzgodnień z innymi władzami samorządowymi.

Głównym kierunkiem działań planistycznych odnoszących się do środowiska przyrodniczego i kulturowego jest ich ochrona i zachowanie w jak najlepszym stanie dla przyszłych pokoleń. Ogół tych działań będzie korzystnie wpływać na poprawę jakości życia mieszkańców a przez zwiększenie ogólnej atrakcyjności turystycznej przyspieszy rozwój aktywności związanej z obsługą ruchu turystycznego.

Dla ochrony zasobów i walorów przyrodniczych i krajobrazowych niezbędne jest gospodarowanie z zachowaniem zasady równoważonego rozwoju, co pozwoli na prawidłowe funkcjonowanie systemów przyrodniczych poprzez:

- ukształtowanie spójnego przestrzennie systemu obszarów chronionych tj. parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu,
- zachowanie terenów korytarzy ekologicznych - stanowiących łączniki między obszarami chronionymi,

- zalesianie gruntów o niskiej przydatności rolniczej, wyłączanych z produkcji rolnej, w szczególności na obszarach prawnie chronionych,
- ochronę zasobów wodnych przez opracowanie spójnego, kompleksowego programu ochrony wód powierzchniowych, przed obszarowymi zanieczyszczeniami pochodzenia rolniczego, ze wskazaniem sposobów i metod tej ochrony,
- poprawę jakości zanieczyszczonych wód jezior i cieków, w szczególności na Pojezierzu Kujawskim,
- likwidację punktowych źródeł zanieczyszczeń wód poprzez budowę kolejnych oczyszczalni ścieków, modernizację istniejących oczyszczalni w kierunku chemicznego unieszkodliwiania ścieków oraz dostosowania przepustowości do przyszłych potrzeb, kontynuowanie rozbudowy systemów kanalizacji sanitarnej w celu dociążenia oczyszczalni ścieków a tym samym zwiększenia ich efektywności,
- ustalenie reżimów ochronnych i zasad gospodarowania na terenach Głównych Zbiorników Wód Podziemnych nie posiadających izolacji od powierzchni, w szczególności na obszarach najwyższej ochrony (ONO) w rejonie Bydgoszczy, Torunia, Włocławka, Grudziądz, Świecia oraz w dolinie Noteci,
- likwidację i rekultywację składowisk odpadów stanowiących zagrożenie dla środowiska oraz rekultywację skażonych terenów po likwidowanych obiektach przemysłowo składowych,
- ochronę zasobów glebowych i leśnych przed przeznaczeniem na cele nierolnicze gleb wysokoprodukcyjnych,
- eliminację czynników degradacji (zmniejszania żyzności i produktywności gleb) i zanieczyszczenia gleb oraz naruszania stosunków wodnych. Szczególnie należy chronić zwarte kompleksy najlepszych gleb położonych na Równinie Inowrocławskiej, oraz środkowej i północno-zachodniej części Pojezierza Kujawskiego,
- przeciwdziałanie procesom erozji gleb, w szczególności na terenie Kujaw, oraz terenach położonych w strefach przykrawędziowych doliny rzecznej Wisły,
- ograniczenie deficytu wody na Kujawach,
- dostosowanie składu gatunkowego drzewostanów leśnych dla siedliska glebowego lub dokonanie przebudowy drzewostanów leśnych zgodnie z siedliskami glebowymi, w szczególności w dolinie Wisły,
- prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej wg zasad powszechnej ochrony lasów, trwałości utrzymania lasów, ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów i powiększenia zasobów leśnych,
- zwiększenie zasobów zieleni na obszarach wykorzystywanych rolniczo (zalesianie i wprowadzanie zadrzewień) w szczególności w sąsiedztwie cieków i w zlewniach jezior, w tym na najslabiej zalesionych terenach Pojezierza Kujawskiego oraz Równiny Inowrocławskiej,
- wprowadzanie zadrzewień, zarówno szpalerowych wzdłuż dróg, cieków i na miedzach oraz kępowych np. w obniżeniach terenowych, na bezleśnych obszarach intensywnie użytkowanych rolniczo, na których przeważają gleby wysokich klas bonitacyjnych, co pozwoli na zwiększenie walorów krajobrazowych i przeciwdziałanie erozji gleb zwłaszcza na terenach Równiny Inowrocławskiej,
- umieszczanie w planach budowy i modernizacji ciągów komunikacyjnych tzw. biologicznej zabudowy dróg, w szczególności kontaktujących się z terenami rolniczymi i osadniczymi,
- ochronę złóż surowców naturalnych przed nadmierną i nieracjonalną eksploatacją oraz niezwłoczną rekultywację złóż wyeksploatowanych.

Dla zachowania dziedzictwa kulturowego województwa dla potrzeb przyszłych pokoleń, konieczne jest kontynuowanie działań w zakresie ochrony walorów krajobrazu kulturowego poprzez:

- ochronę obszarów o wysokich wartościach środowiska przyrodniczego i kulturowego; brzesko-radziejowskiego,
- ochronę zasobów kulturowych związanych z osadnictwem holenderskim w dolinie Wisły.

Dla podniesienia konkurencyjności i atrakcyjności rejonu konieczne jest podjęcie działań prowadzących do zachowania i pełnego wykorzystania turystycznych walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego poprzez:

- poprawę zagospodarowania szlaków turystycznych w niezbędne urządzenia z zakresu ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej,
- rozwój agroturystyki w istniejących i nowych gospodarstwach rolnych na terenie województwa na bazie walorów przyrodniczo-krajobrazowych,
- poprawę czystości wód powierzchniowych.

Dla podniesienia konkurencyjności i aktywizacji gospodarczej rejonu konieczne jest podjęcie działań prowadzących do ochrony i wykorzystania zasobów przyrodniczych oraz prawidłowego zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez:

- rozwój instytucji obsługi rolnictwa w siedzibach powiatów i gmin stosownie do wielkości i rangi obsługiwanego obszaru oraz ośrodków wiejskich w zależności od charakteru produkcji i potrzeb związanych z obsługą rolnictwa,
- rozwój i modernizację przetwórstwa rolno-spożywczego oraz rozwój małych przetwórci przetwarzających surowce pochodzące z gospodarstw ekologicznych,
- aktywizację działalności pozarolniczych przy tworzeniu korzystnych warunków prawnych, planistycznych, ekonomicznych dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich i prowadzoną z zachowaniem ochrony gruntów rolnych wysokoprodukcyjnych przed zainwestowaniem,
- zmianę użytkowania gruntów o niskiej przydatności dla produkcji rolniczej ze wskazaniem do dolesień,
- koncentrację i specjalizację produkcji rolnej ukierunkowanej na:
  - uprawy warzywnicze i sadownicze głównie w gminach powiatu włocławskiego
  - uprawy przemysłowe w gminach powiatu włocławskiego
- rozwój obsługi rolnictwa w zakresie administracji, bankowości, doradztwa oraz innych instytucji otoczenia biznesu, głównie w ośrodkach wojewódzkich, powiatowych i innych w zależności od potrzeb.

Kierunkiem działań planistycznych w zakresie komunikacji jest poprawa powiązań podnoszących atrakcyjność rejonu. Rozwój systemów gazowniczych i wodno-ściekowych wpłynie na podniesienie jakości życia mieszkańców oraz poprawę czystości powietrza atmosferycznego i wód. Rozbudowa systemów energetycznych zapewni bezpieczeństwo energetyczne województwa jak również zagwarantuje odbiorcom dostawę energii elektrycznej zgodnej z wymogami, standardami i normami ogólnokrajowymi.

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego przyjęto funkcjonalny podział układu drogowego na nadrzędny i podstawowy.

Z uwarunkowań rozwoju wynikają następujące kierunki działań w zakresie nadrzędnego priorytetu układu drogowego, czyli zewnętrznych powiązań województwa kujawsko-pomorskiego:

- dokończenie budowy autostrady A 1: Gdańsk-Świecie-Toruń-Łódź-Gorzyczki-granica państwa z węzłami autostradowymi na terenie województwa kujawsko-pomorskiego: Warlubie, Nowe Marzy, Grudziądz, Lisewo, Turzno, Lubicz, Czerniewice, Odolion,

Brzezie, Pikutkowo i Kowal oraz budową mostu przez rzekę Wisłę (koło miasta Grudziądz) i innych obiektów inżynierskich występujących na trasie,

- przebudowa do klasy technicznej GP (główna ruchu przyspieszonego) drogi krajowej nr 62: Strzelno-Kobylniki-Radziejów-**Brześć Kujawski**-Włocławek-Płock-Anusin, z budową na terenie województwa obwodnic miejscowości: Sławsko Wielkie, Kruszwica i **Brześć Kujawski**.

Dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania strefy niezbędna jest modernizacja sieci komunikacyjnej obejmująca:

- przebudowę drogi wojewódzkiej do klasy technicznej G (główna) nr 265: **Brześć Kujawski** - Kowal - Gostynin

Przebudowa dróg obliuguje do budowy obejść miejscowości i terenów zurbanizowanych wszędzie tam, gdzie nie ma możliwości uzyskania odpowiednich parametrów technicznych.

Najważniejsze kierunki działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej obejmują:

- rozbudowę i modernizację urządzeń gospodarki ściekowej poprzez między innymi rozbudowę sieci kanalizacyjnej w mieście Brześć Kujawski,
- uporządkowanie gospodarki ściekowej w obszarze gmin wiejskich poprzez budowę oczyszczalni i sieci kanalizacyjnych dla miejscowości o zwartej zabudowie,
- realizacja przydomowych oczyszczalni ścieków dla zabudowy rozproszonej

Najważniejsze kierunki działań w zakresie gospodarki odpadami obejmują:

- budowę całościowego systemu gospodarki odpadami, którego podstawą realizacji będzie opracowany zgodnie z ustawą o odpadach „Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Dla osiągnięcia celów założonych w polityce ekologicznej Państwa, a także stworzenia w województwie zintegrowanej oraz wystarczającej sieci i instalacji urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, spełniających wymagania określone w przepisach o ochronie środowiska, Zarząd Województwa opracowuje plan gospodarki odpadami na obszarze województwa, w którym dążyć się będzie do:

- zapobiegania powstawaniu odpadów,
- segregacji i recyklingu odpadów,
- stosowania nowoczesnych metod unieszkodliwiania odpadów.

W latach 2011-2015 planuje się budowę linii energetycznej 400 kV relacji Grudziądz-Rogowo-Włocławek-Mogilno-Poznań -Plewiska

W przypadku znacznego zapotrzebowania na energię elektryczną, który uzależniony jest od tempa rozwoju gospodarczego kraju, zakłada się budowę nowych źródeł energii elektrycznej produkowanej w oparciu o gaz ziemny. Do tych zamierzeń należy budowa elektrowni gazowej we Włocławku. Przy realizacji tej inwestycji będzie konieczna rozbudowa systemu o napięciu 400 kV o dwutorową linię 400 kV stanowiącą wprowadzenie istniejącej linii 400 kV Płock-Gdańsk do elektrowni. W dalszej perspektywie zakłada się budowę linii 400 kV na odcinku Włocławek-Mogilno. Realizacja tej linii jest ściśle związana z budową elektrowni gazowej Mogilno, co do której obecnie brak bliższych terminów realizacji (zamierzenie potencjalne).

Do zamierzeń inwestycyjnych realizujących rozbudowę systemu elektroenergetycznego o napięciu 110 kV zasilającego w głównej mierze sieci 15kV o znaczeniu wojewódzkim należy budowa linii 110 kV relacji Radziejów – Bądkowo – Włocławek Azoty.

Gazyfikacja miast i gmin prowadzona jest na podstawie opracowanych „koncepcji” programowych gazyfikacji” byłych województw, które odpowiadają w pełni potrzebom województwa kujawsko-pomorskiego. Założenia rozwojowe określono jako poszczególne

etapy bez podania horyzontów czasowych, gdyż realizacja zamierzeń inwestycyjnych uzależniona jest od:

- ekonomicznej efektywności inwestycji gazociągowych,
- pozyskania odbiorców strategicznych o dużym poborze gazu,
- zmiany paliwa grzewczego ze stałego na gazowy w kotłowniach osiedlowych i przemysłowych w ramach ochrony środowiska,
- zainteresowanie gazyfikacją samorządów, mieszkańców miast i gmin oraz ich przygotowanie do odbioru gazu,
- posiadaniem środków finansowych przeznaczonych na realizację gazociągów wysokoprężnych i stacji redukcyjnych wysokiego ciśnienia.

Graficzne przedstawienie polityki przestrzennej przyjętej w planie województwa dotyczącej miasta i gminy oraz obszarów przyległych przedstawiono na załącznikach graficznych. (5 rysunków)

Uszczegółowieniem kierunków zagospodarowania przestrzennego całego województwa, w tym miasta i gminy Brześć Kujawski jest spis zadań ponadlokalnych realizujących cele publiczne. Jest to jednocześnie konkretyzacja zamierzeń ogólnie zarysowanych w „Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego”, a mających swoje odzwierciedlenie w przestrzeni fizycznej województwa. Większość zadań wynika z przyjętych, bądź zaakceptowanych dokumentów źródłowych o charakterze strategicznym i programowym, Kontraktu Wojewódzkiego, Programu Rozwoju Województwa do 2010 r. oraz ustaw szczególnych.

Rozmieszczenie tych zadań w przestrzeni wraz z podziałem na zadania o znaczeniu krajowym, wojewódzkim oraz służące obronności państwa, dotyczące miasta i gminy Brześć Kujawski i terenów przyległych, pokazano na załączniku graficznym pt. „Kierunki polityki przestrzennej. Zadania ponadlokalne realizujące cele publiczne” oraz w tabeli pod tym samym tytułem (tabela).

Obszar województwa został objęty projektem zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego, zgodnie z Uchwałą Nr VII/91/07 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 kwietnia 2007 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany w/w planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego.

Tabela 17 Zadania ponadlokalne realizujące cele publiczne

Nr zadania	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za zadanie	Termin realizacji	Dokument źródłowy/ podstawa prawna
I. ZADANIA O ZNACZENIU KRAJOWYM - rozumiane jako wnioski do koncepcji zagospodarowania przestrzennego kraju				
Środowisko przyrodnicze i kulturowe				
1.	Włączenie do sieci ekologicznej NATURA 2000 następujących obszarów: Parki Krajobrazowe Borów Tucholskich, Pojezierze Brodnickie, Bagienna Dolina Drwęcy, Górznięsko-Lidzbarski Kompleks Leśny, Jezioro Gopło, Lasy Włocławsko-Gostyńskie, Błota Rakutowskie i Forty w Toruniu	Minister Środowiska, Wojewoda we współpracy z Samorządem Województwa	do 2003 r.	Koncepcja sieci NATURA 2000 w Polsce - Projekt PL 9608.01.04
2.	Ochrona gruntów o wysokiej przydatności dla rolnictwa przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	realizacja ciągła	Ustawa 2 z dn. 3.02.1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych
3.	Utworzenie sieci rezerwatów i parków kulturowych	Samorządy lokalne we współpracy z Służbami Konserwatorskimi	do 2010 r.	Ustawa z dn. 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych
Komunikacja				
7.	Budowa autostrady A-1	Gdansk-Transport Company S.A.	do 2015 r.	Polityka Transportowa Państwa na lata 2001-2015
	- granica województwa – Nowe Marzy	jw.	jw.	jw.
	- Nowe Marzy – Lubicz	jw.	jw.	jw.
	- Lubicz – Czerniewice	jw.	jw.	jw.
	- Czerniewice – Kowal - Stryków	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA)	jw.	Program Inwestycyjny GDDKiA
16.	Przebudowa drogi krajowej nr 62	GDDKiA	po 2010 r.	MPZPG
	- przebudowa obwodnicy wsi - Sławsko Wielkie	GDDKiA	jw.	MPZPG
	- budowa obwodnicy miasta - Kruszwica	jw.	jw.	MPZPG, MPZPM
	- budowa obwodnicy miasta - Brześć Kujawski	jw.	jw.	
III. ZADANIA O ZNACZENIU WOJEWÓDZKIM				
Środowisko przyrodnicze i kulturowe				
39.	Opracowanie programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla obszaru województwa kujawsko-pomorskiego	Samorząd Województwa	do 2003 r.	Ustawa 2 z dn. 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska
40.	Realizacja programu zwiększenia lesistości i zadrzewień województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2001-2020	Samorządy lokalne Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu (RDLP)	do 2020 r.	Ustawa 2 z dn. 28 września 1991 r. o lasach

47.	Zachowanie korytarzy ekologicznych zapewnających ciągłość między obszarami prawnie chronionymi, w tym w dolinie Wisły i w dolinie Noteci	Wojewoda i samorządy lokalne	do 2010 r.	Ustawa z dn. 16 października 1991 o ochronie przyrody
48.	Modernizacja wadliwie funkcjonujących systemów melioracyjnych, w szczególności na Pojezierzu Chełmińsko-Dobrzyńskim i Kujawach	Samorządy lokalne we współpracy z Kujawsko-Pomorskim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych (K-PZMiUM)	do 2010 r.	Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego
53.	Rewaloryzacja historycznych układów urbanistycznych (60 miast i miejscowości)	Samorządy lokalne we współpracy z zarządcami dróg	po 2010 r.	Ustawa z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury
54.	Wprowadzenie tranzytowego ruchu kołowego poza zabytkowe układy urbanistyczne miast, w szczególności : Chełmno, Strzelno, Mogilno i Wąbrzeźno	Samorządy lokalne we współpracy z zarządcami dróg	po 2010 r.	Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego
Komunikacja				
97.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 265 - remont naw. w km. 18,21-18,51 (wyrównanie) w km 17,96-1821 (wyrównanie) w km 1,03-17,96 - remont mostu w Nakonowie w km 12,40	Samorząd Województwa ZDW jw. jw. jw.	po 2010 r. 2003 r. 2004 r. 2005 r. 2004 r.	Program kierunków, celów i działań wynikających z zarządzania drogami woj. przez ZDW na lata 2003-2010
121.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 268	Samorząd Województwa	po 2010 r.	Uzgodnienie Programu Planu z Zarządem Dróg Wojewódzkich

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego

3. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

„Strategia rozwoju miasta i gminy Brześć Kujawski” jako główny cel przyjmuje **„Wielofunkcyjny rozwój społeczno – gospodarczy miasta i gminy Brześć Kujawski podstawą wzrostu konkurencyjności gminy i zasobności jej mieszkańców”**

Ustalenia studium wskazują uwarunkowania, możliwości, kierunki i zasady przekształceń struktury funkcjonalno – przestrzennej miasta i gminy umożliwiając podjęcie działań zmierzających do pełnej realizacji wytyczonych „Strategią” celów.

Rozwój przestrzenny miasta i gminy jest zdeterminowany warunkami naturalnymi oraz istniejącym zainwestowaniem. Istotne znaczenie ma również zainwestowanie poza granicami administracyjnymi, na obszarze gmin przyległych.

Rozwój miasta i gminy polegać będzie z jednej strony na przekształceniach funkcjonalnych i przestrzennych oraz wypełnieniu istniejących struktur w ramach terenów już zurbanizowanych, z zachowaniem walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego, z drugiej strony na przygotowaniu technicznym i planistycznym nowych terenów do inwestowania zarówno przez mieszkańców miasta i gminy jak i inwestorów z zewnątrz.

3.1. Ogólne zasady polityki przestrzennej

Ustalenia zawarte w kolejnych rozdziałach niniejszego Studium określają kierunki działań, jakie należy podjąć w celu realizacji przyjętej polityki przestrzennej miasta i gminy. Nie przesądzają one jednak o granicach zainwestowania i użytkowania terenów.

Zadaniem Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy jest określenie polityki przestrzennej i lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego.

Zasady polityki przestrzennej są pochodnymi misji rozwoju miasta przyjętej w uchwalonej Strategii, wniosków wynikających z istniejącego zagospodarowania, rozwoju przewidywanego w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania oraz wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju.

Ograniczenia rozwoju przestrzennego miasta wynikają z historycznych i naturalnych uwarunkowań. Ograniczeniem w dowolności kształtowania zabudowy będzie to, że znaczna część miasta – dzielnica starego miasta jest objęta wpisem do rejestru zabytków jako strefa ochrony konserwatorskiej historycznej struktury przestrzennej miasta.

W północnej części miasta występują zespoły planowane do wpisu do Rejestru Zabytków, na terenie miasta występują również stanowiska archeologiczne.

Na terenie gminy pewnym ograniczeniem urbanistycznym są historyczne założenia parkowo-dworskie: Brzezcie, Wieniec, parki dworskie – Wieniec oraz zespoły ruralistyczne.

Poważnym ograniczeniem dowolności kształtowania zabudowy gminy, jej funkcji i wielkości są tereny erozyjne o bardzo zróżnicowanej rzeźbie terenu i dużych spadkach. Będą to krawędzie doliny Zgłowiączki i cieków oraz wszystkie obszary o spadkach powyżej 5%. Część gminy obejmują swym zasięgiem dwa Główne Zbiorniki Wód Podziemnych Nr 220 Pradolina rzeki środkowej Wisły i Nr 144 Dolina Kopalna Wielkopolska.

Ograniczenia rozwoju przestrzennego miasta i gminy w zakresie inwestycji są jak już wcześniej wspomniano obszary objęte ochroną konserwatorską, obszary o niekorzystnych warunkach fizjograficznych, duże kompleksy gruntów chronionych wysokich klas bonitacyjnych, strefy ochronne ujęć wody oraz inne obszary chronione lub do ochrony.

Preferencjami rozwoju przestrzennego miasta i gminy Brześć Kujawski w zakresie inwestowania są grunty niskich klas bonitacyjnych, obszary rolne posiadające zgody na zmianę sposobu użytkowania, obszary o dobrych i dogodnych warunkach fizjograficznych,

tereny stanowiące własność komunalną i państwową, a przede wszystkim tereny uzbrojone i z możliwością łatwego przyłączenia do sieci infrastruktury technicznej.

Przyjmuje się podstawowe **zasady kształtowania struktury funkcjonalno – przestrzennej:**

- wykorzystanie rezerw terenowych w obrębie obszarów zainwestowanych poprzez ich restrukturyzację (zmiana przeznaczenia, technologii) z poszanowaniem walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- minimalizacja konfliktów wynikających z przesłanek funkcjonalnych i przestrzennych, wywołujących negatywne skutki środowiskowe, społeczne i gospodarcze,
- rewaloryzacja historycznego układu urbanistycznego miasta oraz podnoszenie jakości przestrzeni miejskich,
- dążenie do zapewnienia ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej terenów zielonych i ich powiązania z terenami lasów (utworzenie gminnego systemu ekologicznego w powiązaniu z wojewódzkim korytarzem ekologicznym),
- dążenie do pełnego zabezpieczenia obsługi ludności w zakresie dostępu do sfery usług publicznych,

Przyjmuje się podstawowe zasady kształtowania środowiska przyrodniczego:

- ochrona istniejących zasobów środowiska przyrodniczego,
- kształtowanie nowych struktur przyrodniczych przede wszystkim w oparciu o przepływające przez teren gminy rzeki Zgłowiączkę i Lubieńkę,
- zachowanie ładu przestrzennego w harmonii z otaczającym krajobrazem,
- ograniczenie i eliminację punktowych i przestrzennych źródeł negatywnie oddziałujących na środowisko i warunki życia mieszkańców,
- w stosunku do terenów zainwestowanych należy przyjąć taki kierunek zmian, który będzie gwarantował poprawienie ich biologicznych i topoklimatycznych warunków oraz zachowanie standardów jakości środowiska (klimatu akustycznego, jakości powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych),
- w stosunku do terenów przeznaczonych do zainwestowania należy przyjąć takie kierunki zmian, które gwarantowały będą zachowanie optymalnych „normatywów urbanistycznych” i zachowanie standardów jakości środowiska, przy zachowaniu zasady rozwoju zrównoważonego w celu zagwarantowania możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb społeczności współczesnej, jak i przyszłych pokoleń”.

Przyjmuje się podstawowe **zasady polityki przestrzennej w odniesieniu do systemów komunikacyjnych:**

- kształtowanie sprawnego systemu powiązań z zewnętrznym układem komunikacyjnym,
- kształtowanie sprawnego układu komunikacji wewnętrznej poprzez m. in. realizację nowych i przebudowę istniejących ulic i dróg podstawowego i wspomagającego układu komunikacyjnego, dostosowanych do kierunku rozwoju struktur miejskich i gminnych i potrzeb przewidywanych funkcji,
- system komunikacyjny kształtować z uwzględnieniem minimalizacji konfliktów i zagrożeń dla bezpośredniego otoczenia drogą lepszych rozwiązań technicznych i technologicznych,

- realizację ścieżek rowerowych, pełniących funkcję rekreacyjną, a jednocześnie zapewniających alternatywną w stosunku do ruchu samochodowego i pieszego formę dojazdów do pracy, szkół i usług oraz bezpieczeństwo ruchu drogowego,
- dążenie do eliminacji ruchu tranzytowego z centrum miasta poprzez realizację obwodnicy,
- budowę autostrady A-1.

Przyjmuje się podstawowe **zasady polityki przestrzennej w odniesieniu do systemów infrastruktury technicznej:**

- stworzenie sprawnego gminnego systemu zaopatrzenia w wodę w oparciu o istniejące ujęcia wody wraz z przebudową i rozbudową miejskich i gminnych sieci wodociągowych – gwarantujących nieprzerwane dostawy wody dobrej jakości,
- rozwiązanie gospodarki ściekowej w oparciu o istniejące mechaniczno – biologiczne oczyszczalnie ścieków w Starym Brześciu i Brzeziu i rozbudowany rozdzielczy system sieci kanalizacyjnych oraz budowę lokalnych oczyszczalni wraz z siecią kanalizacyjną dla zabudowy zwartej i przydomowych oczyszczalni ścieków dla zabudowy rozproszonej,
- poprawę ochrony przeciwpowodziowej poprzez rozbudowę i budowę systemu wałów przeciwpowodziowych oraz regulację, naprawę i odbudowę rzek i kanałów (szczególnie w dolinie rzeki Zgłowiączki i Lubieńki),
- rozbudowę i poprawę funkcjonowania systemu zaopatrzenia w gaz ziemny wysokometanowy poprzez rozbudowę istniejących i budowę nowych sieci średniego i niskiego ciśnienia po przeprowadzeniu analizy ekonomicznej,
- stworzenie możliwości dla realizacji lokalnych i indywidualnych źródeł ogrzewania w oparciu o paliwa ekologiczne o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń,
- budowę linii elektroenergetycznej WN 110 kV GPZ Włocławek Azoty – projektowany GPZ Badkowo (zawieszona na słupach istniejącej linii elektroenergetycznej 110 kV GPZ Włocławek Azoty – GPZ Ciechocinek, z ewentualnym poszerzeniem pasa technicznego), budowę nowych stacji transformatorowych, rozbudowę i modernizację w zależności od potrzeb linii średniego i niskiego napięcia ze szczególnym uwzględnieniem kierunków rozwoju miasta i gminy,
- budowę międzygminnych struktur gospodarowania odpadami stałymi - Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Machnacz – Służewo (wraz z gminami wchodzącymi w skład tego kompleksu) zgodnie z Programem ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami dla województwa kujawsko – pomorskiego 2010 oraz objęcie 100% mieszkańców miasta i gminy selektywną zbiórką odpadów.

3.2. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej miasta oraz w przeznaczeniu terenów – strefy polityki przestrzennej

Głównym kierunkiem rozwoju przestrzennego gminy jest określenie preferencji poszczególnych obszarów do różnego sposobu zagospodarowania.

Osiągnięcie trwałego, zrównoważonego rozwoju miasta i gminy oraz realizacja strategicznych celów przyjętych w strategii rozwoju miasta i gminy Brześć Kujawski wymaga zmian w strukturze funkcjonalno – przestrzennej.

3.2.1. Kierunki zmian w strukturze funkcjonalno – przestrzennej miasta

Na kształtowanie struktury miały i mają duży wpływ uwarunkowania gospodarczo – ekonomiczne oraz złożone przez mieszkańców wnioski o zmianę sposobu użytkowania gruntów rolnych na cele mieszkaniowe i inwestycyjne. Zasadą podziału terenu miasta na strefy było wyodrębnienie terenów spójnych pod względem istniejącego zagospodarowania oraz możliwości dalszego ich rozwoju; przeznaczonych pod różne funkcje według lokalnego zapotrzebowania oraz predysponowanych do zróżnicowanych form zagospodarowania.

Z uwagi na zróżnicowanie poszczególnych stref zarówno pod względem istniejącego sposobu zagospodarowania, jak i dalszego rozwoju, w projekcie studium przyjęto ustalenia kierunków i zasad zagospodarowania zarówno dla poszczególnych stref, jak i kompleksowo dla całego miasta i gminy. Przedstawione ustalenia stanowią wytyczne do zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Przyjmuje się podział miasta Brześć Kujawski na następujące strefy polityki przestrzennej:

Strefa I – śródmiejska (stare miasto)

Strefa obejmuje teren historycznego układu urbanistycznego miasta o zachowanej historycznej strukturze przestrzennej objęty ochroną konserwatorską poprzez wpis do rejestru zabytków dnia 30.09.1957r. pod nr 46/373/A.

Strefa obejmuje tereny zainwestowane, przede wszystkim mieszkaniowe jedno i wielorodzinne oraz usługowe. Utrzymuje się istniejące zagospodarowanie strefy z założeniem podniesienia standardu warunków życia mieszkańców, z uwzględnieniem podwyższenia jakości ładu przestrzennego poprzez wyeksponowanie zachowanych walorów kulturowych zabytkowego śródmieścia.

W związku z faktem, iż cała strefa to historyczny układ urbanistyczny miasta objęty ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków, jako priorytetowe dla tej strefy uznaje się ustalenia dotyczące zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków.

Należy utrzymać istniejące rozplanowanie z zachowaniem historycznych kwartałów zabudowy, podziałów geodezyjnych, przebiegu i szerokości ulic, placów, linii zabudowy, historycznych podziałów, historycznych dominant przestrzennych.

Należy opracować szczegółowe kryteria wprowadzania nowej zabudowy oraz dopuszczalnej lub wskazanej przebudowy zabudowy istniejącej w zakresie gabarytów, geometrii i pokrycia połąci dachowych, dopuszczalnych do stosowania materiałów budowlanych, kolorystyki, linii zabudowy itp. W opracowaniu niniejszych kryteriów należy dążyć do przywrócenia harmonijnej zabudowy miasta z historycznymi dominantami przestrzennymi, z uwzględnieniem przekształceń w obrębie negatywnie oddziałującej w krajobrazie współczesnej zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej, przede wszystkim zlokalizowanej w miejscach szczególnie eksponowanych.

Utrzymuje się dotychczasowe funkcje terenu: mieszkaniowe i usługowe związane z obsługą mieszkańców (administracja, oświata, kultura, zdrowie itp.). Dopuszcza się lokalizację w strefie nowych usług nieuciążliwych dla środowiska.

Strefa śródmiejska jest obszarem miasta najbardziej zurbanizowanym, skupiającym najwięcej czynników powodujących zagrożenie dla środowiska jednocześnie o najmniejszym udziale terenów zagospodarowanych zielenią.

Dla poprawy warunków ochrony środowiska przyrodniczego w strefie ustala się: likwidację wszystkich źródeł zanieczyszczeń gleby, wód powierzchniowych i podziemnych;

likwidację źródeł emisji zanieczyszczeń pochodzących z palenisk domowych poprzez zmianę czynnika grzewczego z tradycyjnego na paliwa ekologiczne o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń; objęcie szczególną ochroną zadrzewień ulicznych oraz zieleni towarzyszącej obiektom usługowym, przemysłowym i innym, z równoczesnymi wskazaniem do wprowadzania nasadzeń nowych i odtwarzania zniszczonych.

Utrzymuje się istniejący układ dróg publicznych zakładając ich przebudowę w miarę możliwości do właściwych parametrów technicznych i użytkowych przypisanych klasom dróg oraz zakłada się budowę nowych dróg publicznych i wewnętrznych związanych z planowaną nową zabudową.

Wszystkie istniejące w strefie niewielkie obszary użytków rolnych przeznacza się pod zabudowę lub zieleni urządzonej.

Strefa II – mieszkaniowa

Strefa położona jest w południowo – zachodniej części miasta. Od północy graniczy ze strefą III mieszkaniowo – usługową, od zachodu, południa i wschodu z terenami gminy.

Strefa obejmuje tereny w dużym stopniu zainwestowane, przede wszystkim mieszkaniowe jednorodzinne oraz grunty rolne podzielone na działki budowlane (opracowany miejscowy plan) i w południowej części strefy grunty rolne III-IV klasy bonitacyjnej.

Zakłada się utrzymanie istniejącego zagospodarowania strefy z możliwością przebudowy i rozbudowy w celu podniesienia standardu warunków życia mieszkańców, uwzględniając ład przestrzenny oraz wyznacza się nowe tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jedno i wielorodzinną.

Tereny rolne włączone w obszar strefy, przy przekształcaniu na cele mieszkaniowe i usługowe, wymagają rozwiązań projektowych w zakresie podziałów geodezyjnych, wydzielenia ulic dla obsługi komunikacyjnej i uzbrojenia terenu.

Projektowane podziały geodezyjne jako minimalną wielkość nowo wydzielonej działki pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną powinny przyjąć 500m², pod zabudowę mieszkaniowo - usługową 600 m².

Należy opracować szczegółowe kryteria wprowadzania nowej zabudowy w zakresie gabarytów, geometrii i pokrycia połaci dachowych, dopuszczalnych do stosowania materiałów budowlanych, kolorystyki itp. Maksymalna wysokość zabudowy nie może przekroczyć trzech kondygnacji, traktując również jako kondygnację użytkową poddasze.

Dopuszcza się lokalizację w strefie usług nieuciążliwych dla środowiska, związanych z obsługą mieszkańców.

Zabudowa gruntów zmeliorowanych musi zapewniać ochronę melioracji na terenach sąsiednich gruntów rolnych.

W zakresie gospodarki ściekowej - jako zadanie priorytetowe zakłada się likwidację wszystkich źródeł zanieczyszczeń gleby, wód powierzchniowych i podziemnych.

W zakresie stanu czystości powietrza atmosferycznego zaleca się sukcesywną przebudowę urządzeń grzewczych w celu zastosowania paliw o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń do środowiska oraz instalowaniu sprawnych urządzeń zmniejszających emisję szkodliwych substancji do atmosfery.

Utrzymuje się istniejący układ dróg publicznych zakładając ich przebudowę do właściwych parametrów technicznych i użytkowych przypisanych klasom dróg oraz zakłada się budowę nowych dróg publicznych i wewnętrznych związanych z planowaną nową zabudową.

W obszarze strefy planowana jest budowa obwodnicy miasta (zaznaczony przebieg dwóch wariantów) o parametrach drogi klasy G, o przekroju jednojezdniowym, położonej w ciągu drogi krajowej o nr 62 Strzelno – Anusin.

Przebieg projektowanej drogi w tej strefie przedstawiony został w dwóch wariantach (wariant II i III). Po wyborze jednego z wariantów obwodnicy (na etapie projektu budowlanego) teren przeznaczony w niniejszym studium pod drugi wariant przyjmuje przeznaczenie zamienne terenu zgodnie z funkcją wyznaczoną dla terenów sąsiednich. W przypadku wyboru wariantu dłuższego (II), tereny pomiędzy drogą krajową a obwodnicą przeznacza się pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, a tereny położone za obwodnicą pozostawia się w dotychczasowym użytkowaniu rolniczym. W przypadku wyboru krótszego (III) wszystkie tereny w strefie przeznacza się pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną

Wszystkie istniejące w strefie obszary użytków rolnych niezagospodarowanych przeznacza się pod zabudowę lub zieleń urządzoną.

Strefa III – mieszkaniowo - usługowa

Strefa obejmuje północno – zachodnią część miasta. Od południa graniczy ze strefą II i terenami gminy, od zachodu i północy terenami gminy, natomiast od wschodu granicę strefy stanowi droga publiczna kategorii powiatowej (ulica Mickiewicza).

Strefa obejmuje tereny zainwestowane, przede wszystkim mieszkaniowe jednorodzinne oraz usługowo - produkcyjne.

Zakłada się utrzymanie istniejącego zagospodarowania strefy z możliwością przebudowy i rozbudowy w celu podniesienia standardu warunków życia mieszkańców, uwzględniając ład przestrzenny oraz wyznacza się nowe tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, mieszkaniowo – usługową i usługową nieuciążliwa dla środowiska.

Tereny rolne włączone w obszar strefy, przy przekształcaniu na cele mieszkaniowe i usługowe, wymagają rozwiązań projektowych w zakresie podziałów geodezyjnych, wydzielenia ulic dla obsługi komunikacyjnej i uzbrojenia terenu.

Projektowane podziały geodezyjne jako minimalną wielkość nowo wydzielonej działki pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną powinny przyjąć 500m², pod zabudowę mieszkaniowo - usługową i usługową co najmniej 600 m².

Należy opracować szczegółowe kryteria wprowadzania nowej zabudowy w zakresie gabarytów, geometrii i pokrycia połaci dachowych, dopuszczalnych do stosowania materiałów budowlanych, kolorystyki itp.

Maksymalna wysokość zabudowy nie może przekroczyć trzech kondygnacji, traktując również jako kondygnację użytkowe poddasze.

Zabudowa gruntów zmeliorowanych musi zapewniać ochronę melioracji na terenach sąsiednich gruntów rolnych.

W zakresie gospodarki ściekowej - jako zadanie priorytetowe zakłada się likwidację wszystkich źródeł zanieczyszczeń gleby, wód powierzchniowych i podziemnych.

W zakresie stanu czystości powietrza atmosferycznego zaleca się sukcesywną przebudowę urządzeń grzewczych w celu zastosowania paliw o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń do środowiska oraz instalowaniu sprawnych urządzeń zmniejszających emisję szkodliwych substancji do atmosfery.

Utrzymuje się istniejący układ dróg publicznych zakładając ich przebudowę do właściwych parametrów technicznych i użytkowych przypisanych klasom dróg oraz zakłada się budowę nowych dróg publicznych i wewnętrznych związanych z planowaną nową zabudową.

Wszystkie istniejące w strefie obszary użytków rolnych niezagospodarowanych przeznacza się pod zabudowę lub zieleń urządzoną.

Strefa IV – produkcyjno – mieszkaniowo – usługowa

Strefa położona w północno – środkowej części miasta pomiędzy drogami publicznymi kategorii powiatowej od wschodu i zachodu, drogą krajową od południa i terenami gminy od północy. W/w strefa jest obszarem miasta częściowo zurbanizowanym, skupiającym w północnej części tereny produkcyjne (teren byłej Cukrowni).

Utrzymuje się istniejące rozplanowanie w zakresie wytyczonych ulic i podziałów geodezyjnych oraz związanych z nimi funkcji przemysłowych, usługowych, obsługi rolnictwa, komunikacji i infrastruktury.

Tereny rolne włączone w obszar strefy, przeznacza się częściowo pod zabudowę usługową, usługowo – mieszkaniową i mieszkaniową jednorodzinną. Dopuszcza się nową zabudowę pod funkcje produkcyjno – usługowe. Wszystkie nowo wyznaczone tereny inwestycyjne wymagają rozwiązań projektowych w zakresie podziałów geodezyjnych, wydzielenia ulic dla obsługi komunikacyjnej i uzbrojenia terenu.

Dla terenów zabudowy produkcyjno – usługowej i usługowej projektowane podziały geodezyjne w zakresie wielkości działek muszą umożliwiać zabezpieczenie co najmniej 25% powierzchni biologicznie czynnej przeznaczonej pod zielen izolacyjną w zabudowie produkcyjno – usługowej.

W zakresie gospodarki ściekowej - jako zadanie priorytetowe zakłada się likwidację wszystkich źródeł zanieczyszczeń gleby, wód powierzchniowych i podziemnych.

W zakresie stanu czystości powietrza atmosferycznego zaleca się sukcesywną przebudowę urządzeń grzewczych w celu zastosowania paliw o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń do środowiska oraz instalowaniu sprawnych urządzeń zmniejszających emisję szkodliwych substancji do atmosfery.

Szczególną ochroną powinny być objęte zadrzewienia uliczne oraz zielen towarzysząca obiektom przemysłowym, produkcyjnym, usługowym i innym, z równoczesnymi wskazaniem do wprowadzania nasadzeń nowych i odtwarzania zniszczonych.

Lokalizacja nowych obiektów produkcyjno – usługowych powinna być objęta wymogiem zagospodarowania terenu z udziałem zieleni izolacyjnej lub towarzyszącej.

Utrzymuje się istniejący układ dróg publicznych zakładając ich przebudowę do właściwych parametrów technicznych i użytkowych przypisanych klasom dróg oraz zakłada się budowę nowych dróg publicznych i wewnętrznych związanych z planowaną nową zabudową.

Tereny położone, wzdłuż rzeki Zgłowiączki, jako tereny bezpośredniego zagrożenia powodziowego pozostawia się bez zabudowy do zagospodarowania zielenią.

Wszystkie tereny położone korytarzu ekologicznym pozostawia się do zagospodarowania zielenią. Dopuszcza się w obszarze korytarza ekologicznego lokalizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej ekstensywnej na dużych działkach o powierzchni co najmniej 1500m², z udziałem powierzchni biologicznie czynnej powyżej 70%.

Strefa V – mieszkaniowo – rekreacyjna

Strefa położona pomiędzy rzeką Zgłowiączką od zachodu, granica strefy I od północy, drogą publiczną kategorii powiatowej od wschodu oraz terenami gminy od południa.

Strefa obejmuje tereny częściowo zainwestowane, przede wszystkim mieszkaniowe jedno oraz usługowe. Zakłada się utrzymanie istniejącego zagospodarowania strefy z możliwością przebudowy i rozbudowy w celu podniesienia standardu warunków życia mieszkańców, uwzględniając ład przestrzenny oraz wyznacza się nowe tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jedno i wielorodzinną.

Tereny rolne włączone w obszar strefy, przy przekształcaniu na cele mieszkaniowe i usługowe, wymagają rozwiązań projektowych w zakresie podziałów geodezyjnych, wydzielenia ulic dla obsługi komunikacyjnej i uzbrojenia terenu.

Projektowane podziały geodezyjne jako minimalną wielkość nowo wydzielonej działki pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną powinny przyjąć 800m², pod zabudowę mieszkaniowo - usługową 1000 m².

Należy opracować szczegółowe kryteria wprowadzania nowej zabudowy w zakresie gabarytów, geometrii i pokrycia połaci dachowych, dopuszczalnych do stosowania materiałów budowlanych, kolorystyki itp. Maksymalna wysokość zabudowy nie może przekroczyć dwóch kondygnacji, traktując również jako kondygnację użytkowe poddasze.

Dopuszcza się lokalizację w strefie usług nieuciążliwych dla środowiska.

Zabudowa gruntów zmeliorowanych musi zapewniać ochronę melioracji na terenach sąsiednich gruntów rolnych.

W zakresie gospodarki ściekowej - jako zadanie priorytetowe zakłada się likwidację wszystkich źródeł zanieczyszczeń gleby, wód powierzchniowych i podziemnych.

W zakresie stanu czystości powietrza atmosferycznego zaleca się sukcesywną przebudowę urządzeń grzewczych w celu zastosowania paliw o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń do środowiska oraz instalowaniu sprawnych urządzeń zmniejszających emisję szkodliwych substancji do atmosfery.

Utrzymuje się istniejący układ dróg publicznych zakładając ich przebudowę do właściwych parametrów technicznych i użytkowych przypisanych klasom dróg oraz zakłada się budowę nowych dróg publicznych i wewnętrznych związanych z planowaną nową zabudową.

W obszarze strefy planowana jest budowa obwodnicy miasta (zaznaczony przebieg dwóch wariantów) o parametrach drogi klasy G, o przekroju jednojezdniowym, położonej w ciągu drogi krajowej o nr 62 Strzelno – Anusin.

Przebieg projektowanej drogi w tej strefie przedstawiony został w dwóch wariantach (wariant II i III). Po wyborze jednego z wariantów obwodnicy (na etapie projektu budowlanego) teren przeznaczony w niniejszym studium pod drugi wariant przyjmuje przeznaczenie zamienne terenu zgodnie z funkcją wyznaczoną dla terenów sąsiednich.

Tereny położone na południe od obwodnicy pozostawia się w większości w dotychczasowym użytkowaniu rolniczym.

Tereny położone, wzdłuż rzeki Zgłowiączki, jako tereny bezpośredniego zagrożenia powodziowego pozostawia się bez zabudowy do zagospodarowania zielenią.

Wszystkie tereny położone w korytarzu ekologicznym pozostawia się do zagospodarowania zielenią. Dopuszcza się w obszarze korytarza ekologicznego lokalizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej ekstensywnej na dużych działkach o powierzchni co najmniej 1500m², z udziałem powierzchni biologicznie czynnej powyżej 70%.

Strefa VI – rolnicza

Strefa obejmuje tereny położone pomiędzy projektowaną obwodnicą miasta od północy, droga powiatową (ulicą Krakowską) od zachodu i południowego zachodu oraz gruntami rolnymi na terenie gminy od południowego wschodu i wschodu. Są to przede wszystkim tereny użytkowane rolniczo z rozproszoną zabudową zagrodową i mieszkaniową jednorodzinną. Zakłada się utrzymanie istniejącego zagospodarowania strefy z możliwością przebudowy i rozbudowy w celu podniesienia standardu warunków życia mieszkańców, uwzględniając ład przestrzenny oraz wyznacza się nowe niewielkie tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną.

Tereny rolne włączone w obszar strefy, przy przekształcaniu na cele mieszkaniowe i usługowe, wymagają rozwiązań projektowych w zakresie podziałów geodezyjnych, wydzielenia ulic dla obsługi komunikacyjnej i uzbrojenia terenu.

Projektowane podziały geodezyjne jako minimalną wielkość nowo wydzielonej działki pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną powinny przyjąć 500m², pod zabudowę mieszkaniowo - usługową 600 m², zaleca się działki większe o powierzchni 800-1200 m².

Należy opracować szczegółowe kryteria wprowadzania nowej zabudowy w zakresie gabarytów, geometrii i pokrycia połaci dachowych, dopuszczalnych do stosowania materiałów budowlanych, kolorystyki itp. Maksymalna wysokość zabudowy nie może przekroczyć dwóch kondygnacji, traktując również jako kondygnację użytkowe poddasze.

Dopuszcza się lokalizację w strefie usług nieuciążliwych dla środowiska, związanych z obsługą mieszkańców.

Grunty najwyższych klas bonitacyjnych położone w środkowej i wschodniej części strefy pozostawia się do dalszego użytkowania rolniczego.

Dopuszcza się lokalizację gospodarstw rolnych ukierunkowanych na produkcję rolną, ogrodniczą i sadowniczą, stanowiących zaplecze rolnicze miasta. Zakaz lokalizacji ferm hodowlanych.

Zabudowa gruntów zmeliorowanych musi zapewniać ochronę melioracji na terenach sąsiednich gruntów rolnych.

W zakresie gospodarki ściekowej - jako zadanie priorytetowe zakłada się likwidację wszystkich źródeł zanieczyszczeń gleby, wód powierzchniowych i podziemnych.

W zakresie stanu czystości powietrza atmosferycznego zaleca się sukcesywną przebudowę urządzeń grzewczych w celu zastosowania paliw o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń do środowiska oraz instalowaniu sprawnych urządzeń zmniejszających emisję szkodliwych substancji do atmosfery.

Utrzymuje się istniejący układ dróg publicznych zakładając ich przebudowę do właściwych parametrów technicznych i użytkowych przypisanych klasom dróg oraz zakłada się budowę nowych dróg publicznych i wewnętrznych związanych z planowaną nową zabudową.

Północną granicę strefy stanowi planowana obwodnica miasta (zaznaczony przebieg dwóch wariantów) o parametrach drogi klasy G, o przekroju jednojezdniowym, położonej w ciągu drogi krajowej o nr 62 Strzelno – Anusin.

Przebieg projektowanej drogi w tej strefie przedstawiony został w dwóch wariantach (wariant II i III). Po wyborze jednego z wariantów obwodnicy (na etapie projektu budowlanego) teren przeznaczony w niniejszym studium pod drugi wariant przyjmuje przeznaczenie zamienne terenu zgodnie z funkcją wyznaczoną dla terenów sąsiednich.

Strefa VII – mieszkaniowo – usługowa

Strefa obejmuje tereny położone pomiędzy ulicą Hanki Sawickiej od północy, granicą strefy I i drogą powiatową (ulicą Krakowską) od zachodu, projektowaną obwodnicą miasta od południa i granicą gminy od wschodu. Tereny w strefie są częściowo zainwestowane, przede wszystkim mieszkaniowe jednorodzinne, usługowe oraz częściowo we wschodniej części strefy użytkowane rolniczo. Zakłada się utrzymanie istniejącego zagospodarowania strefy z możliwością przebudowy i rozbudowy w celu podniesienia standardu warunków życia mieszkańców, uwzględniając ład przestrzenny oraz wyznacza się nowe tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną.

Tereny rolne włączone w obszar strefy, przy przekształcaniu na cele mieszkaniowe i usługowe, wymagają rozwiązań projektowych w zakresie podziałów geodezyjnych, wydzielenia ulic dla obsługi komunikacyjnej i uzbrojenia terenu.

Projektowane podziały geodezyjne jako minimalną wielkość nowo wydzielonej działki pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną powinny przyjąć 500m², pod zabudowę mieszkaniowo - usługową 600 m².

Należy opracować szczegółowe kryteria wprowadzania nowej zabudowy w zakresie gabarytów, geometrii i pokrycia połaci dachowych, dopuszczalnych do stosowania materiałów budowlanych, kolorystyki itp. W opracowaniu niniejszych kryteriów należy dążyć do przywrócenia harmonijnej sylwety miasta z uwzględnieniem przekształceń w obrębie negatywnie oddziałującej w krajobrazie współczesnej zabudowy "blokowej", gospodarczej, przede wszystkim zlokalizowanej w miejscach szczególnie eksponowanych. Maksymalna wysokość zabudowy nie może przekroczyć dwóch kondygnacji, traktując również jako kondygnację użytkowe poddasze.

Grunty najwyższych klas bonitacyjnych położone w południowej części obszaru pozostawia się do dalszego użytkowania rolniczego.

Dopuszcza się we wschodniej części strefy lokalizację gospodarstw rolnych ukierunkowanych na produkcję rolną, ogrodniczą i sadowniczą, stanowiących zaplecze rolnicze miasta. Zakaz lokalizacji ferm hodowlanych.

Zabudowa gruntów zmeliorowanych musi zapewniać ochronę melioracji na terenach sąsiednich gruntów rolnych.

W zakresie gospodarki ściekowej - jako zadanie priorytetowe zakłada się likwidację wszystkich źródeł zanieczyszczeń gleby, wód powierzchniowych i podziemnych.

W zakresie stanu czystości powietrza atmosferycznego zaleca się sukcesywną przebudowę urządzeń grzewczych w celu zastosowania paliw o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń do środowiska oraz instalowaniu sprawnych urządzeń zmniejszających emisję szkodliwych substancji do atmosfery.

Utrzymuje się istniejący układ dróg publicznych zakładając ich przebudowę do właściwych parametrów technicznych i użytkowych przypisanych klasom dróg oraz zakłada się budowę nowych dróg publicznych i wewnętrznych związanych z planowaną nową zabudową.

Południową granicę strefy stanowi planowana obwodnica miasta (zaznaczony przebieg dwóch wariantów) o parametrach drogi klasy G, o przekroju jednojezdniowym, położonej w ciągu drogi krajowej o nr 62 Strzelno – Anusin.

Przebieg projektowanej drogi w tej strefie przedstawiony został w dwóch wariantach (wariant II i III). Po wyborze jednego z wariantów obwodnicy (na etapie projektu budowlanego) teren przeznaczony w niniejszym studium pod drugi wariant przyjmuje przeznaczenie zamienne terenu zgodnie z funkcją wyznaczoną dla terenów sąsiednich.

Strefa VIII – rekreacyjno – archeologiczno – mieszkaniowa

Strefa położona w północno – wschodniej części miasta, pomiędzy ulicą Hanki Sawickiej od południa, granicą strefy I i drogą krajową od zachodu, drogą krajową i terenami gminy od północy i wschodu. Strefa obejmuje tereny częściowo zainwestowane, przede wszystkim mieszkaniowe jednorodzinne (opracowany plan miejscowy), tereny ogródków działkowych, tereny niezainwestowane wokół jeziora Cementowo oraz tereny nieużytków.

Zakłada się zagospodarowanie terenów wokół jeziora Cementowo z urządzoną zielenią jako terenów rekreacyjno – wypoczynkowych dla mieszkańców miasta i gminy.

Na terenie strefy planuje się utworzenie parku archeologicznego obejmującego przede wszystkim teren stanowiska archeologicznego, ogródków działkowych i nieużytków.

Zakłada się utrzymanie istniejącego zagospodarowania strefy z możliwością przebudowy i rozbudowy w celu podniesienia standardu warunków życia mieszkańców, uwzględniając ład

przestrzenny oraz wyznacza się niewielkie nowe tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną.

Tereny rolne włączone w obszar strefy, przy przekształcaniu na cele mieszkaniowe i usługowe, wymagają rozwiązań projektowych w zakresie podziałów geodezyjnych, wydzielenia ulic dla obsługi komunikacyjnej i uzbrojenia terenu.

Projektowane podziały geodezyjne jako minimalną wielkość nowo wydzielonej działki pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną w tej strefie powinny przyjąć co najmniej 800m² (zaleca się 1200m²).

Należy opracować szczegółowe kryteria wprowadzania nowej zabudowy w zakresie gabarytów, geometrii i pokrycia połaci dachowych, dopuszczalnych do stosowania materiałów budowlanych, kolorystyki itp. Maksymalna wysokość zabudowy nie może przekroczyć dwóch kondygnacji, traktując również jako kondygnację użytkowe poddasze.

Dopuszcza się lokalizację w strefie usług nieuciążliwych dla środowiska, związanych z obsługą mieszkańców i planowanym zagospodarowaniem rekreacyjno – wypoczynkowym.

Zabudowa gruntów zmeliorowanych musi zapewniać ochronę melioracji na terenach sąsiednich gruntów rolnych.

W zakresie gospodarki ściekowej - jako zadanie priorytetowe zakłada się likwidację wszystkich źródeł zanieczyszczeń gleby, wód powierzchniowych i podziemnych.

W zakresie stanu czystości powietrza atmosferycznego zaleca się sukcesywną przebudowę urządzeń grzewczych w celu zastosowania paliw o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń do środowiska oraz instalowaniu sprawnych urządzeń zmniejszających emisję szkodliwych substancji do atmosfery.

Utrzymuje się istniejący układ dróg publicznych zakładając ich przebudowę do właściwych parametrów technicznych i użytkowych przypisanych klasom dróg oraz zakłada się budowę nowych dróg publicznych i wewnętrznych związanych z planowaną nową zabudową.

Wszystkie istniejące w strefie niewielkie obszary użytków rolnych niezagospodarowanych przeznacza się pod zielenią urządzoną lub pozostawia w dotychczasowym użytkowaniu rolniczym..

3.2.2. Kierunki zmian w strukturze funkcjonalno – przestrzennej gminy

W celu określenia kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy przedstawionych w formie ogólnych zasad rozwoju przestrzennego **przyjmuje się podział gminy Brześć Kujawski na następujące strefy polityki przestrzennej.**

- **Strefa wielofunkcyjna – W₁ i W₂**
- **Strefa rolniczo – osadnicza – R₁ i R₂**
- **Strefa leśna – Ls**

Strefa wielofunkcyjna – W₁ i W₂

Strefa wielofunkcyjna podzielona została na dwie strefy **W₁ i W₂**, wydzielone odrębnie ze względu na ich położenie na obszarze gminy.

Strefa W₁ położona jest w sołectwach Witoldowo, Brzezcie i Aleksandrowo w północno – zachodniej części gminy. W obrębie tej strefy ustala się realizację zabudowy mieszkaniowo – usługowej oraz przemysłowo – produkcyjno – usługowej. Zmeliorowane grunty najwyższych klas bonitacyjnych położone w północnej części obszaru pozostawia się do dalszego użytkowania rolniczego.

W zakresie gospodarki ściekowej - jako zadanie priorytetowe zakłada się likwidację wszystkich źródeł zanieczyszczeń gleby, wód powierzchniowych i podziemnych.

W zakresie stanu czystości powietrza atmosferycznego - jako zadanie priorytetowe uznaje się likwidację źródeł emisji zanieczyszczeń pochodzących z palenisk poprzez zmianę czynnika grzewczego z tradycyjnego na paliwa ekologiczne.

Szczególną ochroną powinny być objęte zadrzewienia uliczne oraz zieleń towarzysząca obiektom przemysłowym, produkcyjnym, usługowym i innym, z równoczesnymi wskazaniem do wprowadzania nasadzeń nowych i odtwarzania zniszczonych.

Lokalizacja nowych obiektów powinna być objęta wymogiem zagospodarowania terenu z udziałem zieleni izolacyjnej lub towarzyszącej.

Tereny rolne włączone w obszar strefy, przy przekształcaniu na cele mieszkaniowe, produkcyjne i usługowe, wymagają rozwiązań projektowych w zakresie podziałów geodezyjnych, wydzielenia ulic dla obsługi komunikacyjnej i uzbrojenia terenu.

Projektowane podziały geodezyjne jako minimalną wielkość działki w tej strefie powinny przyjąć 800m² dla zabudowy mieszkaniowo - usługowej i 1000 m² dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. W szczególnych przypadkach dopuszcza się mniejsze działki (dla zabudowy szeregowej jako kontynuację istniejącego zainwestowania)

Należy opracować szczegółowe kryteria wprowadzania nowej zabudowy w zakresie gabarytów, geometrii i pokrycia połaci dachowych, dopuszczalnych do stosowania materiałów budowlanych, kolorystyki itp.

Zabudowa gruntów zmeliorowanych musi zapewniać ochronę melioracji na terenach sąsiednich gruntów rolnych.

Maksymalna wysokość zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej nie może przekroczyć trzech kondygnacji, traktując również jako kondygnację użytkową poddasze. Dla zabudowy przemysłowej, produkcyjnej i produkcyjno – usługowej nie ustala się maksymalnej wysokości zabudowy.

Utrzymuje się istniejący układ dróg publicznych zakładając ich przebudowę do właściwych parametrów technicznych i użytkowych przypisanych klasom dróg oraz zakłada się budowę nowych dróg publicznych i wewnętrznych związanych z planowaną nową zabudową.

W obszarze strefy planowana jest budowa autostrady A-1 Gdańsk-Gorzycze zgodnie z decyzją w sprawie ustalenia lokalizacji autostrady płatnej A-1 Nr GP-1/A-1/123/EM-AS/99/93 z dnia 03.08.1999 r. wydanej przez Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast oraz obiektu autostradowego jakim jest węzeł autostradowy „Brzezie” – na skrzyżowaniu z drogą wojewódzką Nr 252,

Strefa W₂ zajmuje znaczny obszar środkowej części gminy położony w sołectwach: Stary Brześć, Wieniec, Kąty, Machnacz, Słone, Pikutkowo i Guźlin, na wschód i północ od granic miasta. W obrębie tej strefy ustala się realizację zabudowy mieszkaniowo – usługowej oraz przemysłowo – produkcyjno – usługowej (przede wszystkim w sołectwie Machnacz i Pikutkowo). Zmeliorowane grunty najwyższych klas bonitacyjnych położone we wschodniej części obszaru pozostawia się do dalszego użytkowania rolniczego.

W zakresie gospodarki ściekowej - jako zadanie priorytetowe zakłada się likwidację wszystkich źródeł zanieczyszczeń gleby, wód powierzchniowych i podziemnych.

W zakresie stanu czystości powietrza atmosferycznego - jako zadanie priorytetowe uznaje się likwidację źródeł emisji zanieczyszczeń pochodzących z palenisk poprzez zmianę czynnika grzewczego z tradycyjnego na paliwa ekologiczne.

Szczególną ochroną powinny być objęte zadrzewienia uliczne oraz zieleni towarzysząca obiektom przemysłowym, produkcyjnym, usługowym i innym, z równoczesnymi wskazaniami do wprowadzania nasadzeń nowych i odtwarzania zniszczonych.

Lokalizacja nowych obiektów powinna być objęta wymogiem zagospodarowania terenu z udziałem zieleni izolacyjnej lub towarzyszącej.

Tereny rolne włączone w obszar strefy, przy przekształcaniu na cele mieszkaniowe i usługowe, wymagają rozwiązań projektowych w zakresie podziałów geodezyjnych, wydzielenia ulic dla obsługi komunikacyjnej i uzbrojenia terenu.

Projektowane podziały geodezyjne jako minimalną wielkość nowo wydzielonej działki w tej strefie powinny przyjąć 800m² dla zabudowy mieszkaniowo – usługowej i 1000 m² dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, w południowej części strefy zaleca się realizację zabudowy mieszkaniowej rezydencjalnej na większych działkach o powierzchni co najmniej 1500-2000 m², z dużym udziałem powierzchni biologicznie czynnej.

Należy opracować szczegółowe kryteria wprowadzania nowej zabudowy w zakresie gabarytów, geometrii i pokrycia połaci dachowych, dopuszczalnych do stosowania materiałów budowlanych, kolorystyki itp.

Maksymalna wysokość zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej nie może przekroczyć trzech kondygnacji, traktując również jako kondygnację użytkowe poddasze. Dla zabudowy przemysłowej, produkcyjnej i produkcyjno – usługowej nie ustala się maksymalnej wysokości zabudowy.

Zabudowa gruntów zmeliorowanych musi zapewniać ochronę melioracji na terenach sąsiednich gruntów rolnych.

Utrzymuje się istniejący układ dróg publicznych zakładając ich przebudowę do właściwych parametrów technicznych i użytkowych przypisanych klasom dróg oraz zakłada się budowę nowych dróg publicznych i wewnętrznych związanych z planowaną nową zabudową.

W obszarze strefy planowana jest budowa obwodnicy miasta (zaznaczony przebieg dwóch wariantów) o parametrach drogi klasy G, o przekroju jednojezdniowym, położonej w ciągu drogi krajowej o nr 62 Strzelno – Anusin.

Przebieg projektowanej drogi w tej strefie przedstawiony został w dwóch wariantach (wariant I i II). Po wyborze jednego z wariantów obwodnicy (na etapie projektu budowlanego) teren przeznaczony w niniejszym studium pod drugi wariant przyjmuje przeznaczenie zamienne terenu zgodnie z funkcją wyznaczoną dla terenów sąsiednich.

W obszarze strefy planowana jest budowa autostrady A-1 Gdańsk-Gorzycy zgodnie z decyzją w sprawie ustalenia lokalizacji autostrady płatnej A-1 Nr GP-1/A-1/123/EM-AS/99/93 z dnia 03.08.1999 r. wydanej przez Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast.

Na terenie strefy planuje się również budowę następujących obiektów autostradowych:

- węzeł autostradowy „Pikutkowo” – na skrzyżowaniu z drogą krajową Nr 62,
- miejsca obsługi podróżnych (MOP) „Wieniec” typ II (stacje benzynowe i restauracje) i typ III (stacje benzynowe, restauracje i hotele),
- obwód utrzymania autostrady (OUA) „Pikutkowo”, czyli baza dla drogowców, którzy będą autostradę porządkować, konserwować i remontować.

Strefa wiejska rolniczo – osadnicza – R₁ i R₂

Strefa rolniczo – osadnicza podzielona została na dwie strefy R₁ i R₂. Powierzchniowo w skład tych stref wchodzi większa część terenu gminy z przewagą udziału zmeliorowanych gleb wysokich klas bonitacyjnych, chronionych przed zmianą sposobu użytkowania.

W obrębie strefy wiejskiej ustala się następujące rodzaje działalności:

- wysokotowarowe rolnictwo z promocją produkcji rolnej przyjaznej środowisku,
- rolnictwo ekologiczne,
- zabudowa zagrodowa
- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna na wydzielonych działkach,
- usługi podstawowe – głównie dla obsługi mieszkańców, oraz związane z kompleksową obsługą rolnictwa,
- składy, magazyny i obiekty przechowalnicze,
- rozwój przemysłu rolno – spożywczego,
- prowadzenie działalności gospodarczej w ramach gospodarstw rolnych i zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- dopuszczenie przeznaczenia terenów do produkcji energii elektrycznej z niekonwencjonalnych źródeł energii (elektrownie wiatrowe, biomasa),
- komunikacja i infrastruktura techniczna,
- ochrona środowiska przyrodniczego.

Strefa R₁ obejmuje grunty rolne z rozproszoną zabudową zagrodową w sołectwach: Miechowice, Falborz, Jądrowice, Kuczyna, Redecz Krukowy, Kąkowa Wola, Rządka Wola, Rządka Wola Parcele, Sokołowo Kolonia, Sokołowo Parcele i częściowo Guźlin. W obszarze tym dominuje udział gleb bardzo dobrych i dobrych, a wiodącą funkcją jest rolnictwo. Na terenie strefy znajdują się usługi służące zaspokojeniu potrzeb własnych mieszkańców oraz obsługi rolnictwa. Utrzymuje się dotychczasową funkcję rolniczo – osadniczą obszaru.

W zakresie gospodarowania rolniczą przestrzenią produkcyjną ustala się ochronę gruntów rolnych o wysokich klasach bonitacyjnych wraz z urządzeniami melioracji podstawowych i szczegółowych przed wyłączeniem z produkcji rolnej.

Utrzymuje się istniejące rozplanowanie w zakresie podziałów geodezyjnych związanych z funkcjami mieszkalnymi, zabudową zagrodową oraz komunikacją.

Dopuszcza się wprowadzanie nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z obsługą komunikacyjną. Wyznacza się minimalną wielkość nowo wydzielonej działki budowlanej 1000 m² oraz maksymalną wysokość zabudowy – 2 kondygnacje.

Należy opracować szczegółowe kryteria wprowadzania nowej zabudowy w zakresie gabarytów, geometrii i pokrycia połaci dachowych, dopuszczalnych do stosowania materiałów budowlanych, kolorystyki itp.

Dopuszcza się lokalizację usług nieuciążliwych dla środowiska, związanych z istniejącą i planowaną zabudową mieszkaniową jednorodziną i zagrodową

Zaleca się zalesianie i zadrzewianie gruntów niskich klas bonitacyjnych.

Dopuszcza się lokalizację w obszarze strefy odnawialnych źródeł energii takich jak elektrownie wiatrowe, z zaleceniem lokalizacji na gruntach niskich klas bonitacyjnych. Nie wyznacza się na rysunku studium terenów wskazanych do lokalizowania odnawialnych źródeł energii, uchwała o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu musi być poprzedzona analizą urbanistyczną, a teren wyznaczony zgodnie z przepisami szczególnymi.

W obszarze strefy planowana jest budowa obwodnicy miasta (zaznaczony przebieg trzech wariantów) o parametrach drogi klasy G, o przekroju jednojezdniowym, położonej w ciągu drogi krajowej o nr 62 Strzelno – Anusin.

Przebieg projektowanej drogi w tej strefie przedstawiony został w 3 wariantach (wariant I, II i III). Po wyborze jednego z wariantów obwodnicy (na etapie projektu budowlanego) teren przeznaczony w niniejszym studium pod drugi wariant przyjmuje przeznaczenie zamienne terenu zgodnie z funkcją wyznaczoną dla terenów sąsiednich.

W obszarze strefy planowana jest budowa autostrady A-1 Gdańsk-Gorzyce zgodnie z decyzją w sprawie ustalenia lokalizacji autostrady płatnej A-1 Nr GP-1/A-1/123/EM-AS/99/93 z dnia 03.08.1999 r. wydanej przez Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast.

Strefa R₂ obejmuje grunty rolne z rozproszoną zabudową zagrodową w sołectwach: Aleksandrowo, Jaranówek, Wolica, Gustorzyn i Wieniec. W obszarze tym dominuje udział gleb bardzo dobrych i dobrych, a wiodącą funkcją jest rolnictwo. Na terenie strefy znajdują się usługi służące zaspokojeniu potrzeb własnych mieszkańców oraz obsługi rolnictwa. Utrzymuje się dotychczasową funkcję rolniczo – osadniczą obszaru.

W zakresie gospodarowania rolniczą przestrzenią produkcyjną ustala się ochronę gruntów rolnych o wysokich klasach bonitacyjnych wraz z urządzeniami melioracji podstawowych i szczegółowych przed wyłączeniem z produkcji rolnej.

Utrzymuje się istniejące rozplanowanie w zakresie podziałów geodezyjnych związanych z funkcjami mieszkalnymi, zabudową zagrodową oraz komunikacją.

Dopuszcza się wprowadzanie nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z obsługą komunikacyjną. Wyznacza się minimalną wielkość nowo wydzielonej działki budowlanej 1000 m² oraz maksymalną wysokość zabudowy – 2 kondygnacje.

Należy opracować szczegółowe kryteria wprowadzania nowej zabudowy w zakresie gabarytów, geometrii i pokrycia połaci dachowych, dopuszczalnych do stosowania materiałów budowlanych, kolorystyki itp.

Dopuszcza się lokalizację usług nieuciążliwych dla środowiska, związanych z istniejącą i planowaną zabudową mieszkaniową jednorodzinną i zagrodową

Zaleca się zalesianie i zadrzewianie gruntów niskich klas bonitacyjnych.

Dopuszcza się lokalizację w obszarze strefy odnawialnych źródeł energii, takich jak elektrownie wiatrowe, z zaleceniem lokalizacji na gruntach niskich klas bonitacyjnych. Nie wyznacza się na rysunku studium terenów wskazanych do lokalizowania odnawialnych źródeł energii, uchwała o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu musi być poprzedzona analizą urbanistyczną, a teren wyznaczony zgodnie z przepisami szczególnymi.

Strefa leśna – Ls

Strefa leśna obejmuje pozostały obszar gminy, duży kompleks Lasów Państwowych położony w sołectwie Brzezie i Wieniec Zalesie. Podstawowe kierunki kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej dotyczą ochrony zachowania istniejących powierzchni lasów przed wyłączeniami ich z produkcji leśnej.

Lasy tworzące na terenie gminy strefę leśną wchodzi w skład tzw. Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Gostynińsko - Włocławskie. W związku z tym obowiązują tutaj odmienne, proekologiczne, zasady gospodarowania ich zasobami:

- prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z zasadami określonymi w planach urządzenia lasów ;
- racjonalne i zasadne przeznaczanie obszarów leśnych na cele nieleśne;
- zachowanie i ochrona istniejących leśnych użytków ekologicznych,
- przebudowę drzewostanów zmienionych lub silnie uszkodzonych przez zanieczyszczenia,
- zakaz realizacji zabudowy nie związanej funkcjonalnie z zagospodarowaniem i przeznaczeniem terenu.

3.3. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy

3.3.1. Tereny inwestycyjne

3.3.1.1. Tereny inwestycyjne rozwoju budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego z możliwością realizacji usług nieuciążliwych i wielorodzinnego MN i MW oraz zabudowy mieszkaniowo – usługowej:

Obszary na terenie gminy Brześć Kujawski

- obszar położony w sołectwie Brzezie, na południe od drogi publicznej kategorii wojewódzkiej o nr 252, na zachód od drogi publicznej kategorii wojewódzkiej o nr 268,
- obszar położony na zachód od drogi publicznej kategorii wojewódzkiej o nr 268, w sołectwie Brzezie,
- obszar położony w sołectwie Wieniec, Machnacz i częściowo Wieniec Zalesie, na wschód od projektowanej autostrady A-1, ograniczony od wschodu kompleksem lasu.
- obszar położony w sołectwie Wieniec, Kąty, Gustorzyn, Machnacz, na zachód od projektowanej autostrady A-1,
- obszar położony pomiędzy obszarem PM3 i PM4, ograniczony od południowo-wschodu drogą publiczną kategorii wojewódzkiej o nr 268, po obu stronach drogi powiatowej o nr 2906C, w sołectwie Stary Brześć,
- obszar położony w sołectwie Stary Brześć, na północ od granicy miasta Brześć Kujawski, po obu stronach drogi publicznej kategorii krajowej o nr 62,
- obszar położony w sołectwie Guźlin, na granicy z miastem Brześć Kujawski, po obu stronach drogi publicznej kategorii wojewódzkiej o nr 265,
- obszar w granicach sołectwa Słone.

3.3.1.2. Tereny inwestycyjne techniczno – produkcyjne dla rozwoju działalności przemysłowo - produkcyjno - usługowej (zakłady przemysłowe, produkcyjno – usługowe, magazyny, składy) PU:

Obszary na terenie gminy Brześć Kujawski

- obszar położony w sołectwach Brzezie i Witoldowo, wzdłuż projektowanej Autostrady A-1 na północ i południe od drogi publicznej kategorii wojewódzkiej o nr 252 (ograniczony od wschodu granicą lasu oraz po obu stronach drogi publicznej kategorii wojewódzkiej o nr 252 do granicy zachodniej gminy,
- obszar położony w sołectwie Pikutkowo, Słone, Machnacz, po obu stronach projektowanej autostrady A-1, na północ i południe od drogi publicznej kategorii krajowej o nr 62 oraz wzdłuż drogi krajowej (na północ) w kierunku miasta Brześcia Kujawskiego,
- obszar położony w sołectwach Falborz i Stary Brześć, pomiędzy drogą publiczną kategorii powiatowej o nr 2614C, obszarem PM5 oraz w małym fragmencie za drogą wojewódzką o nr 268 w Starym Brześciu,

W obszarach przeznaczonych pod funkcje techniczno - produkcyjne, istniejącą zabudowę mieszkaniową przeznacza się docelowo do likwidacji, nie dopuszcza się wprowadzania nowej zabudowy mieszkaniowej.

3.3.1.2. Tereny inwestycyjne rozwoju działalności usługowej U:

Działalność usługowa może być prowadzona w wyznaczonych terenach produkcyjno – usługowych i mieszkaniowo – usługowych, w zabudowie mieszkaniowej jedno i wielorodzinnej dopuszcza się zabudowę usługową związaną z obsługą mieszkańców.

3.3.2. Wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów

Właściwe zachowanie ład przestrzenny na terenie miasta wiąże się z zachowaniem wskaźników i parametrów, które powinny być uwzględnione w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ogólne wskaźniki i zasady określające zagospodarowanie, ład przestrzenny i użytkowanie terenu:

- wielkość powierzchni terenów, działek budowlanych na terenie miasta i gminy;
  - dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na terenie miasta co najmniej – 500m²,
  - dla zabudowy mieszkaniowo - usługowej na terenie miasta co najmniej – 600m²,
  - dla zabudowy przemysłowej i produkcyjno – usługowej na terenie miasta i gminy co najmniej – 2000m²,
  - dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na terenie gminy co najmniej – 1000m²,
  - dla zabudowy mieszkaniowo - usługowej na terenie stref wielofunkcyjnych co najmniej – 800m²
  - dla zabudowy mieszkaniowej rezydencjalnej co najmniej – 1500-2000m²
- preferować budynki o dachach dwu i wielospadowych, nawiązujących architekturą do zabudowy sąsiedniej, utrzymując określoną kompozycję przestrzenną,
- realizować zabudowę z pełnym uzbrojeniem w infrastrukturę techniczną,
- obiekty o funkcji produkcyjnej, usługowej i obsługi rolnictwa planować wraz z normatywną ilością miejsc parkingowych i postojowych z udziałem powierzchni biologicznie czynnej,
- lokalizację obiektów uciążliwych dla środowiska planować pod warunkiem zachowania standardów emisyjnych, gwarantujących zachowanie uciążliwości w granicach własności terenu,
- minimalne wymagania (wskaźniki) co do ilości miejsc postojowych (parkingowych) dla samochodów osobowych w przypadku nowej zabudowy:
  - budynki mieszkalne wielorodzinne – 1 miejsce/na każdy lokal mieszkalny,
  - budynki mieszkalne jednorodzinne – miejsca wg potrzeb inwestora na terenie jego nieruchomości,
  - budynki usługowe, handel detaliczny – 2-3 stanowiska postojowe na każde 100 m² powierzchni użytkowej, lecz nie mniej niż 2 stanowiska,
- szerokości pasów drogowych pod drogi wewnętrzne prowadzące do więcej niż jednej nieruchomości w przypadku nowej zabudowy mieszkaniowej – co najmniej 10,0 m,
- z uwagi na ochronę przeciwpożarową wszelka zabudowa powinna być lokalizowana w odległości nie mniejszej niż 10 m od granic kompleksów leśnych,
- wszelką zabudowę realizować z udziałem terenów biologicznie czynnych o powierzchni:
  - dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (niskiej - 4 do 5 kondygnacji) co najmniej – 50%
  - dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej co najmniej – 50%
  - dla zabudowy produkcyjno - usługowej i usługowej co najmniej – 25%

3.3.3. Tereny wyłączone z zabudowy

W skład terenów wyłączonych z zabudowy wchodzi:

- tereny lasów dla których nie dokonano zmiany przeznaczenia na cele inne niż leśne (dopuszcza się odstępstwa na podstawie planów miejscowych);
- obszary gruntów rolnych o wysokiej klasie bonitacyjnej, zadrzewień, torfowisk, tereny łąkowo - bagienne i pastwiska (dopuszcza się odstępstwa na podstawie planów miejscowych po uzyskaniu zgody na wyłączenie gruntów rolnych z produkcji rolniczej);
- tereny rolne – pozostające w dotychczasowym użytkowaniu (dopuszcza się odstępstwa na podstawie planów miejscowych po uzyskaniu zgody na wyłączenie gruntów rolnych z produkcji rolniczej);
- tereny znajdujące się w strefie bezpośredniego zagrożenia powodziowego: dolina rzeki Zgłowiączki i Lubieńki (dopuszcza się odstępstwa w uzgodnieniu z RZGW, w przypadku wykazania, zgodnie z szczegółową mapą sytuacyjno wysokościową położenia terenu powyżej rzędnej zalewowej);
- teren korytarza ekologicznego (dopuszcza się odstępstwa na podstawie studium i planów miejscowych),
- obszary ogrodów działkowych (dopuszcza się odstępstwa na podstawie planów miejscowych);
- kompleksy zieleni parkowej w terenach zainwestowania miasta (dopuszcza się odstępstwa na podstawie planów miejscowych);
- wody otwarte, rowy, oczka wodne,
- pas projektowanej autostrady A-1,
- pasy wyłączenia spod zabudowy dla przebiegu napowietrznych linii elektroenergetycznych WN i SN,
- pasy drogowe dróg publicznych i wewnętrznych.

3.4. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji

3.4.1. Tereny wymagające przekształceń

Przekształcenie obszaru polega na zmianie bądź uzupełnieniu istniejącego zagospodarowania, poprawie standardu architektonicznego istniejących obiektów jak również przystosowaniu terenu do nowych funkcji poprzez likwidację lub przebudowę istniejącego zagospodarowania.

Na terenie miasta i gminy nie występują tereny, które należy poddać przekształceniom.

3.4.2. Tereny wymagające rehabilitacji

„Rewitalizacja lub rehabilitacja jest zintegrowanym, świadomie inicjowanym procesem przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych w zdegradowanych częściach miasta, przyczyniającym się do poprawy jakości życia mieszkańców, rozwoju kultury, żywienia gospodarczego i odbudowy więzi społecznych, a także przywrócenia ładu przestrzennego”

Celem rehabilitacji (rewitalizacji) jest zachowanie jednostek przestrzennych miasta lub gminy o szczególnych walorach kulturowych, utrzymaniu ich podstawowego układu architektonicznego i urbanistycznego.

W dniu 14.12.2004r. Rada Miejska Brześcia Kujawskiego podjęła Uchwałę Nr XXI/143/04 w sprawie przystąpienia do opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Brześcia Kujawskiego.

Celem programu rewitalizacji jest kompleksowa odnowa przestrzenna, gospodarcza i społeczna wyznaczonych do rewitalizacji obszarów miasta, ożywienie gospodarcze, społeczne jak również zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego. Realizacja programu ma umożliwić w zdegradowanych dzielnicach tworzenie warunków lokalowych i infrastrukturalnych do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości, działalności kulturalnej i edukacyjnej, w tym mających za zadanie podniesienie kwalifikacji mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem działań obejmujących:

- poprawę estetyki przestrzeni miejskiej
- porządkowanie „starej tkanki urbanistycznej” poprzez odpowiednie zabudowywanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem
- rewaloryzację obiektów infrastruktury społecznej oraz budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym.

Zaproponowane na terenie miasta obszary do rewitalizacji zawierają się w następujących zespołach architektonicznych:

- Obszar I – strefa objęta bezpośrednim wpisem do rejestru zabytków (rewitalizacja tego obszaru miasta ma na celu doprowadzić do odtworzenia Starego Miasta na bazie jego historycznych założeń, co zostało podyktowane przede wszystkim koniecznością spełnienia przez tę część miasta funkcji turystycznych i rekreacyjnych dla mieszkańców); Obszar układu urbanistycznego miasta Brześcia Kujawskiego wpisany do rejestru zabytków wskazany został również w planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego do rewaloryzacji jako zadanie o znaczeniu wojewódzkim. W/w obszar wyznaczony został w studium jako strefa funkcjonalno – przestrzenna - I śródmiejska i gmina zamierza opracować dla tej strefy miejscowy plan,
- Obszar II – teren po byłej cukrowni, teren przemysłowy, zakłada się kompleksowe uzbrojenie terenów pod inwestycje,
- Obszar III – strefa historycznej i archeologicznej ochrony konserwatorskiej, teren o niskim wyposażeniu w infrastrukturę techniczną, występowanie wielu problemów społecznych.

Przy określeniu obszaru rewitalizacji wzięto pod uwagę: poziom bezrobocia, poziom ubóstwa, poziom przestępczości, poziom wykształcenia, poziom degradacji infrastruktury i budynków.

Na terenie gminy nie wyznacza się obszarów wymagających szczególnych działań rewitalizacyjnych lub rehabilitacyjnych. Wymienionym procesom może zostać poddany niemal każdy rodzaj zagospodarowania.

3.4.3. Tereny przeznaczone do rekultywacji

Rekultywacja polega na przywróceniu zdegradowanym gruntom jakości wymaganej odpowiednimi standardami oraz doprowadzeniu tych obszarów do stanu umożliwiającego ich właściwe zagospodarowanie.

Starosta prowadzi okresowe badania jakości gleby i ziemi oraz corocznie aktualizowany rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenia standardów jakości gleby lub ziemi, ze wskazaniem obszarów, na których powstaje obowiązek rekultywacji (obciążający starostę) - art. 109 ust. 2, art. 110 Prawa Ochrony Środowiska.

Na terenie miasta nie wyznacza się terenów, które wymagają przeprowadzenia rekultywacji.

Na terenie gminy przeprowadzenia rekultywacji wymaga teren składowiska odpadów przemysłowych w Starym Brześciu, które zgodnie z opinią WIOŚ kwalifikuje się do

zamknięcia i rekultywacji oraz wyrobisko po zakończonej w 2001r. eksploatacji surowca ilastego w miejscowości Sokołowo Parcele.

3.5. Tereny zamknięte i ich strefy ochronne

Na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski nie wyznacza się granic terenów zamkniętych i ich stref ochronnych.

3.6. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania mas ziemnych

W studium wykazano obszary zagrożeń naturalnych wynikające z potencjalnego zagrożenia powodziowego – obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią w dolinie rzeki Zgłowiączki i Lubieńki oraz obszary erozyjne (zagrożeń geologicznych – osuwania mas ziemnych)

3.6.1. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi

W studium wykazano obszary zagrożeń naturalnych, narażone na niebezpieczeństwo powodzi (dolina rzeki Zgłowiączki i Lubieńki).

Część terenu miasta i gminy położona w dolinie rzeki Zgłowiączki oraz część terenu gminy położona w dolinie rzeki Lubieńki narażona jest na niebezpieczeństwo wystąpienia powodzi. Zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawnymi, zagrożenia występujące na terenie miasta i gminy dotyczą bezpośredniego zagrożenia powodzią ponieważ zagrożone tereny nie są chronione wałami przeciwpowodziowymi.

Kierunkowe działanie w w/w terenach musi skupiać się na ochronie istniejącej zabudowy poprzez wykonanie budowli zabezpieczających – wałów ochronnych. Natomiast w stosunku do obszarów obecnie niezabudowanych, a planowanych do zagospodarowania, na ścisłym przestrzeganiu wymogów ustawy Prawo wodne oraz wymogów i zaleceń zawartych w opracowaniu specjalistycznym – Studium ochrony przeciwpowodziowej.

Na obszarach bezpośredniego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy zgodnie z art. 40 i 82 ustawy z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (Dz. U. Nr 239 poz. 2019 z późn. zm) tj. zakaz wykonywania prac mogących utrudniać ochronę przed powodzią w szczególności:

- wykonywania urządzeń wodnych oraz wznoszenia innych obiektów budowlanych;
- sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmocnienia brzegów, obwałowań lub odsypisk;
- zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód oraz brzegu morskiego, a także utrzymywaniem lub odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z ich infrastrukturą,
- lokalizowania inwestycji zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania.

3.6.2 Obszary osuwania mas ziemnych

Na terenie miasta i gminy występują obszary erozyjne narażone na osuwanie mas ziemnych z przyczyn geologicznych, związanych z budową geologiczną i rzeźbą terenu (duże spadki i krawędzie) bądź położonych na terenach przybrzeżnych.

Ustala się zabezpieczenie stromych stoków poprzez ograniczenie zabudowy na tych terenach, wprowadzeniu trwałej szaty roślinnej, właściwe prowadzenie gospodarki rolnej polegające na ograniczeniu zabiegów agrotechnicznych.

W przypadku lokalizacji zabudowy na terenach narażonych na osuwanie się mas ziemnych ustala się, przed uzyskaniem pozwolenia na budowę, wykonać badania geologiczno – gruntowe podłoża w celu określenia specjalnych warunków posadowienia i konstrukcji budynku oraz zabezpieczenia gruntu (np. zastosowanie murów oporowych).

3.7. Obiekty i obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Na obszarze miasta i gminy Brześć Kujawski nie wyznacza się obiektów i obszarów, dla których wyznacza się w złożu filar ochronny.

3.8. Obszary inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa

Do obszarów inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wskazanych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego w tabeli zadań ponadlokalnych realizujących cele publiczne należą:

- ✓ układu urbanistyczny miasta Brześcia Kujawskiego wpisany do rejestru zabytków wskazany do rewaloryzacji,
- ✓ autostrada A-1,
- ✓ obwodnica miasta,
- ✓ układ dróg publicznych kategorii krajowej, wojewódzkiej,
- ✓ lasy państwowe wchodzące w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy gostynińsko – Włocławskie”,
- ✓ obszar korytarza ekologicznego o znaczeniu wojewódzkim,

Na terenie miasta i gminy nie przewiduje się konieczności sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla w/w obszarów, nie przewiduje się zmian wymagających ustalenia stosownych zapisów w przepisach prawa miejscowego.

3.9. Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie art. 10 ust. 2 pkt 8 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

W studium wyznacza się obszary, dla których ustala się obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jeśli tego wymagają przepisy odrębne lub w związku z zapisem w Studium (na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2001r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – Dz. U. Nr 80 poz. 717 z późn. zm.).

Obszary górnicze

Na obszarze gminy Brześć Kujawski, zgodnie z „Bilansem zasobów kopaliny i wód podziemnych w Polsce” wg stanu na 31.12.2006r. (dane Państwowego Instytutu Geologicznego, Warszawa) występują złoża następujących surowców naturalnych: węgla brunatnego, ilów warwowych, kruszywa naturalnego i torfu leczniczego (borowiny).

Na terenie gminy wyznaczone zostały następujące obszary górnicze obecnie eksploatowane:

- obszar górniczy „Wieniec” dla eksploatacji wody mineralnej utworzony Decyzją Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 4.07.1968r.
- obszar górniczy „Wieniec” (I,II) dla eksploatacji borowiny utworzony Decyzją Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 2.08.1989 r. znak TIK/G122.89, wpisany

do rejestru obszarów górniczych Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych – Koncesja Nr 7/96 z dnia 9.05.1996r.

Ze względu na nieznaczne przewidywane szkodliwe wpływy na środowisko odstępuje się od sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla w/w obszarów górniczych.

Na terenie gminy występują ponadto obszary zasobowe surowców pospolitych dla których nie zostały wyznaczone obszary górnicze oraz nie ma wydanej koncesji na ich eksploatację :

- złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Rumaki” zatwierdzone Decyzją Prezesa Centralnego Urzędu Geologii z dnia 6.11.1981 r znak KZK/012/K/4375/81 (wydobycie z w/w złoża zostało zaniechane)
- złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Pikutkowo-Smólsk” zatwierdzone Decyzją Prezesa Centralnego Urzędu Geologii z dnia 30.07.1994r. znak SM/012/2190/74,
- złoża kruszywa naturalnego „Stary Brześć”, zatwierdzone Decyzją Wojewody Włocławskiego z dnia 17.06.1977r. znak GT-V/8514/7/77 (wydobycie z w/w złoża zostało zaniechane).

W/w obszary zasobowe surowców pospolitych nie są obszarami górnictwami w rozumieniu art. 53 ust. 1 ustawy Prawo geologiczne i górnicze.

Tereny wymagające przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości

Potrzeby przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości określa się w szczegółowych zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Nie wyznacza się terenów przewidzianych do scaleń i podziałów w rozumieniu art. 102 ust. 1 i 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Obszary przestrzeni publicznej o znaczeniu lokalnym

Obszar przestrzeni publicznej to obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno – przestrzenne, określony w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – definicja zawarta w Ustawie z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 z 2003 roku, z późn. zm.).

Do obszarów przestrzeni publicznej należą: lasy komunalne, parki podworskie, skwery i tereny zieleni – stanowią urządzone enklawy zieleni towarzyszące istniejącym terenom zurbanizowanym, cmentarze - stanowią duży procent zieleni i są wliczane do terenów zieleni, drzewostan jest w pełni wykształcony i spełnia funkcje ochronne, tereny sportu i rekreacji, drogi publiczne - sieć dróg publicznych na terenie miasta i gminy stanowią drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz gminne, ciągi piesze – zlokalizowane przeważnie razem z drogami dla pojazdów w pasie drogowym oraz ścieżki rowerowe.

Do obszarów przestrzeni publicznych należą również tereny lokalizacji obiektów użyteczności publicznej:

- obiekty zdrowia – przychodnie rejonowe, prywatne gabinety lekarskie,
- obiekty kultu religijnego – kościoły, kaplice, domy parafialne, itp.,
- obiekty sportowe,
- obiekty kultury,
- obiekty administracji lokalnej,
- obiekty przedszkoli, szkół.

Za obszary przestrzeni publicznej uznaje się obszary silnie identyfikowane przez mieszkańców jako miejsca kształtujące tożsamość miasta i gminy, sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na swoje położenie, charakter i świadomość mieszkańców miasta. Przestrzenie publiczne kreują wizerunek miasta, stanowią charakterystyczne i łatwo rozpoznawalne tło dla organizowanych imprez masowych, ich jakość zależy od wyposażenia w elementy zagospodarowania wyróżniające je spośród innych.

Należy dążyć do rehabilitacji zdegradowanej zabudowy towarzyszącej przestrzeniom publicznym, eliminować zagrożenia bezpieczeństwa publicznego i patologie społeczne.

Wzbogacanie atrakcyjności przestrzeni publicznych poprzez koncentrację atrakcyjnych usług, wprowadzanie obiektów małej architektury, poprawę dostępności do komunikacji zbiorowej czy wprowadzanie zieleni wpłynie na ich rangę i podniesie atrakcyjność miasta i gminy.

Na terenie miasta nie przewiduje się konieczności sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla istniejących obszarów przestrzeni publicznej z uwagi na fakt, że w części są to tereny chronione odrębnymi przepisami lub ich zagospodarowanie lub rodzaj zainwestowania stanowi trwałe formy osiadłe w krajobrazie, o charakterze nie przewidującym zmian wymagających ustalenia stosownych zapisów w przepisach prawa miejscowego.

Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m²

Obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² mają charakter centrotwórczy. Stanowią swoistą „przestrzeń publiczną”, jako wielofunkcyjne obiekty usługowo - rekreacyjno - handlowe, które w pełni zaspokajają potrzeby konsumentów. W studium wskazuje się obszary lokalizacji nowych oraz rozbudowy istniejących obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Istotnymi czynnikami przy wyznaczaniu terenów pod lokalizację tych obiektów są: dostępność i zapewnienie właściwej obsługi komunikacyjnej, świadome kształtowanie sieci handlowej w mieście umożliwiające współistnienie obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². oraz mniejszych, rodzimych firm handlowych.

Lokalizacja nowych obiektów handlowych oraz rozbudowa, przebudowa, wymiana istniejącej zabudowy obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² wymaga obowiązkowego sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Granice opracowania miejscowych planów dla przedmiotowego przedsięwzięcia winny być każdorazowo poprzedzone i ustalane w oparciu o analizę.

Na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski nie wyznacza się terenów pod lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

3.10. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić mpzp, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nie leśne

Obszary objęte uchwałami Rady Miejskiej w Brześciu Kujawskim w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowych planów

Dla terenu miasta i gminy podjęte zostały cztery uchwały o przystąpieniu do sporządzenia miejscowych planów, dla strefy III, IV, V i VII (zgodnie z przedmiotowym studium) na terenie miasta oraz czterech obszarów położonych w miejscowościach: Machnacz-Pikutkowo-Słone; Guźlin; Wieniec Zalesie-Machnacz; Wieniec Kąty na terenie gminy.

Obszary, dla których wskazane jest opracowanie planów miejscowych. Są to obszary dotyczące:

- **uporządkowania istniejącego zainwestowania, rozwoju zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i mieszkaniowo - usługowej w zakresie intensyfikacji istniejących osiedli, realizację nowych zespołów mieszkaniowych, z dopuszczeniem usług lokalnych na terenie miasta**
  - obszar strefy I śródmiejskiej,
  - obszar strefy II mieszkaniowej,
  - obszar strefy III mieszkaniowo – usługowej,
  - obszar strefy V mieszkaniowo – rekreacyjnej,
  - obszar strefy VII mieszkaniowo – usługowej,
- **rozwoju zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i mieszkaniowo - usługowej w zakresie intensyfikacji istniejącej zabudowy, realizację nowych zespołów mieszkaniowych, z dopuszczeniem usług lokalnych na terenie gminy:**
  - PM1 - obszar położony w sołectwie Brzezcie, na południe od drogi publicznej kategorii wojewódzkiej o nr 252, na zachód od drogi publicznej kategorii wojewódzkiej o nr 268,
  - PM2 – niewielki obszar położony na zachód od drogi publicznej kategorii wojewódzkiej o nr 268, w sołectwie Brzezcie,
  - PM3 - obszar położony w sołectwie Wieniec, Machnac i częściowo Wieniec Zalesie, na wschód od projektowanej autostrady A-1, ograniczony od wschodu kompleksem lasu.
  - PM4 - obszar położony w sołectwie Wieniec, Kąty, Gustorzyn, Machnac, na zachód od projektowanej autostrady A-1,
  - PM5 - obszar położony pomiędzy obszarem PM3 i PM4, ograniczony od południowego-wschodu drogą publiczną kategorii wojewódzkiej o nr 268, po obu stronach drogi powiatowej o nr 2906C, w sołectwie Stary Brześć,
  - PM6 - obszar położony w sołectwie Stary Brześć, na północ od granicy miasta Brześć Kujawski, po obu stronach drogi publicznej kategorii krajowej o nr 62,
  - PM7 - obszar położony w sołectwie Guźlin, na granicy z miastem Brześć Kujawski, po obu stronach drogi publicznej kategorii wojewódzkiej o nr 265,
  - PM8 – obszar położony w sołectwie Słone.
- **kształtowania obszarów aktywności gospodarczej przemysłowo – produkcyjno – usługowej (zakłady produkcyjno – usługowe, magazyny, składy), utrwalenie istniejących struktur oraz realizacja nowych na terenie gminy:**
  - PP1 - obszar położony w sołectwach Brzezcie i Witoldowo, wzdłuż projektowanej Autostrady A-1 na północ i południe od drogi publicznej kategorii wojewódzkiej o nr 252 (ograniczony od wschodu granicą lasu oraz po obu stronach drogi publicznej kategorii wojewódzkiej o nr 252 do granicy zachodniej gminy,
  - PP2 - obszar położony w sołectwie Pikutkowo, Słone, Machancz, po obu stronach projektowanej autostrady A-1, na północ i południe od drogi publicznej kategorii krajowej o nr 62 oraz wzdłuż drogi krajowej (na północ) w kierunku miasta Brześcia Kujawskiego,
  - PP3 - obszar położony w sołectwach Falborz i Stary Brześć, pomiędzy drogą publiczną kategorii powiatowej o nr 2614C, obszarem PM5 oraz w małym fragmencie za drogą wojewódzką o nr 268 w Starym Brześciu,

- **kształtowania obszarów aktywności rekreacyjno – mieszkaniowej**
  - obszar VIII - położony na terenie miasta wraz z jeziorem Cementowo jako obszar do ukształtowania przestrzeni publicznej o znaczeniu lokalnym o funkcji rekreacyjno – archeologiczno – mieszkaniowej.
- **lokalizowania odnawialnych źródeł energii, między innymi elektrowni wiatrowych**
  - nie wyznacza się na rysunku studium terenów wskazanych do lokalizowania odnawialnych źródeł energii takich jak elektrownie wiatrowe, dopuszcza się ich lokalizację na terenie gminy (szczególnie w strefach funkcjonalno – przestrzennych R₁ i R₂), uchwała o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu musi być poprzedzona analizą urbanistyczną, a teren wyznaczony zgodnie z przepisami szczególnymi.

Wszystkie wymienione wyżej obszary należy traktować jako wskazania terenów, dla których gmina zamierza w przyszłości sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Proponowane granice planów miejscowych powinny podlegać uściśleniu w stosunku do przedstawionych na planszy studium (kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy) na podstawie analiz, które jednocześnie mogą przesądzić o podziale wskazanych obszarów na mniejsze, do objęcia poszczególnymi uchwałami. Przyjmuje się, że w przypadku gdy granice planu miejscowego zostaną wyznaczone w większym lub mniejszym zasięgu niż tereny zaproponowane w studium, nie powoduje to niezgodności z niniejszym dokumentem w trybie art. 14 ust. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 z późn. zm.).

3.11. Obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze wymagają wszystkie tereny na obszarze gminy wyznaczone do zmiany sposobu użytkowania z produkcji rolniczej pod funkcje zabudowy mieszkaniowej jedno i wielorodzinnej, mieszkaniowo – usługowej, usługowej, produkcyjno – usługowej i przemysłowej oraz farm wiatrowych nie posiadające zgody na wyłączenie gruntów rolnych z produkcji rolniczej. Zmiana przeznaczenia gruntów rolnych klas I-III położonych na obszarze gminy na cele nierolnicze może nastąpić na etapie sporządzania planu miejscowego po uzyskaniu zgody na ich wyłączenie.

Zmiana przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne może nastąpić tylko na etapie sporządzania miejscowego planu po uzyskaniu zgody na ich wyłączenie.

Ustawa z dnia 19 grudnia 2008r. o zmianie ustawy z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2004r. Nr 121 poz. 1266 z późn. zm.) – wprowadziła zasadnicze zmiany dotyczące gruntów rolnych położonych w granicach administracyjnych miast, tj. przepisów w/w ustawy nie stosuje się do gruntów rolnych stanowiących użytki rolne położonych w granicach administracyjnych miast. Zgodnie z tą zmianą od stycznia 2009r. użytki rolne na terenie miast nie podlegają ochronie gruntów rolnych i nie wymagają wyłączenia z produkcji rolniczej.

3.12. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych

W granicach administracyjnych miasta i gminy nie występują pomniki zagłady i ich strefy ochronne, w rozumieniu ustawy z dnia 7 maja 1997r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. Nr 41, poz. 412 z późn. zm.).

4. OBSZARY I ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK

Prawidłowo realizowana polityka przestrzenna na obszarze miasta i gminy winna być postrzegana jako powiązanie założonych celów rozwoju z pożądanymi jego zmianami w strefach funkcjonalno - przestrzennych z zachowaniem i kształtowaniem jego systemu ekologicznego, zachowaniem obszarów i obiektów podlegających ochronie prawnej oraz eliminacją wszelkich zagrożeń mogących zakłócić jego stan i funkcjonowanie. Przestrzenny rozwój miasta i gminy powinien uwzględniać istniejące wartości przyrodnicze i krajobrazowe własne, jak również zasoby najbliższego otoczenia.

4.1. Przyrodnicze kierunki rozwoju miasta i gminy

Ocena aktualnego stanu środowiska przyrodniczego na obszarze miasta oraz identyfikacja najważniejszych problemów ekologicznych i przestrzennych pozwalają określić ogólne przyrodnicze kierunki rozwoju przestrzennego miasta:

- zapewnienie trwałości istnienia ekologicznych funkcji środowiska miasta i gminy,
- racjonalizacja wykorzystania terenów zieleni oraz lasów komunalnych na cele rozwoju funkcji sportu i rekreacji,
- zapewnienie trwałości istnienia ekologicznych funkcji obiektów i obszarów chronionych na mocy przepisów odrębnych,
- zachowanie właściwych proporcji terenów otwartych (powierzchni terenów biologicznie czynnych) do terenów zainwestowanych,
- kształtowanie pasów zieleni o funkcji izolacyjnej i ochronnej wzdłuż ciągów komunikacji,
- kształtowanie przestrzeni zapewniające przewietrzanie obszarów zurbanizowanych,
- uwzględnienie działań prowadzących do poprawy jakości wód powierzchniowych,
- uwzględnienie działań prowadzących do poprawy jakości wód podziemnych oraz bezwzględna ochrona terenów komunalnych ujęć wód oraz ujęcia wody „Zazamcze” i przestrzeganie zasad zagospodarowania w ich strefach ochronnych,
- ochrona GZWP, tak jak wszystkich wód podziemnych, zgodnie z art. 98 ustawy Prawo ochrony środowiska,
- uwzględnienie działań prowadzących do poprawy stanu jakości powietrza atmosferycznego i klimatu akustycznego,
- uwzględnienie zasad ochrony gruntów przed erozją - ochrona terenów osuwiskowych przed zainwestowaniem,
- uwzględnienie zasad ochrony gruntów rolnych, głównie pochodzenia organicznego przed zmianą użytkowania,
- uwzględnienie stref zagrożenia powodziowego jako terenów wyłączonych spod zainwestowania lub dopuszczenie możliwości zainwestowania warunkowego,
- eliminacja niezgodności pomiędzy użytkowaniem terenu a warunkami przyrodniczymi,
- wdrażanie nowoczesnego systemu gospodarki odpadami wraz z pełną realizacją Planu Gospodarki Odpadami.

Prawidłowo realizowana polityka gospodarki przestrzennej na obszarze miasta i gminy musi w pełni uwzględniać ochronę istniejącego systemu ekologicznego, eliminować wszystkie źródła zagrożeń, które mogą negatywnie oddziaływać na jego stan i funkcjonowanie. Konieczna jest też poprawa jakości środowiska wraz z wzbogaceniem jego zasobów

i walorów krajobrazowych. Realizacja powyższych zadań jest istotnym warunkiem rozwoju zrównoważonego, polegającego na gospodarowaniu w harmonii z przyrodą, z zachowaniem zasad i wymogów ochrony środowiska, wynikających z głównych założeń polityki ekologicznej państwa, województwa, powiatu i gminy.

Ważnym elementem docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej są i będą obszary decydujące o zasobach i jakości środowiska biotycznego miasta i gminy oraz warunkach życia człowieka tj. lasy, kompleksy łąkowo - bagienne, cieki i tereny zieleni pełniące w krajobrazie miasta i gminy funkcje ochronne, krajobrazowo-estetyczne, regulacyjne w zakresie gospodarki wodnej oraz ważne węzły ekologiczne. Mimo, że obszary te nie podlegają ochronie prawnej, pełnią ważne funkcje środowiskotwórcze, co powinno decydować o ich ochronie i bezwzględnym wyłączeniu spod zabudowy, z możliwością wzbogacania ich naturalnych zasobów oraz przystosowania do pełnienia funkcji turystycznych, sportowych i rekreacyjnych.

Przestrzennie zróżnicowana struktura ekologiczna miasta i gminy wymaga ustalenia priorytetów zasad ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego dla terenów o niejednakowych predyspozycjach do pełnienia planowanych funkcji. Winny one opierać się o zasady:

- ochrony istniejących zasobów środowiska przyrodniczego;
- kształtowania nowych struktur przyrodniczych;
- zachowania ładu przestrzennego w harmonii z otaczającym krajobrazem;
- ograniczanie i eliminację punktowych i przestrzennych źródeł negatywnie oddziałujących na środowisko i warunki życia mieszkańców.

System ekologiczny miasta i gminy oparty jest o dolinę rzeki Zgłowiączki i Lubieńki oraz duże kompleksy lasów. Stanowią one ważny element dla obecnej i przyszłej przestrzennej struktury miasta i gminy o istotnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych.

Doliny rzek Zgłowiączki i Lubieńki położone są w obszarze korytarza ekologicznego o znaczeniu wojewódzkim, zapewniającego ciągłość między obszarami prawnie chronionymi, wyznaczonego w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego, obejmującego swym zasięgiem między innymi miasto i gminę Brześć Kujawski..

Obszary zurbanizowane, obejmujące zwartą zabudowę oraz tereny planowane do zurbanizowania, na których wystąpiły bądź wystąpią znaczne przekształcenia środowiska, powinny w swej strukturze charakteryzować się wysokim udziałem powierzchni biologicznie czynnej. Tworzyć je powinna użytkowa i ozdobna zieleń przydomowa, zieleń pełniąca funkcje ochronne, wykształcona wzdłuż ciągów komunikacji, obiektów usługowych i przemysłowych oraz ogólnodostępne tereny zieleni miejskiej (skwery, zieleńce, place zabaw i rekreacji itp.).

Kierunkowym działaniem skutecznie łagodzącym narastające dysfunkcje w rozwoju przestrzeni poszczególnych obszarów jest zachowanie środowiskowych normatywów urbanistycznych gwarantujących zachowanie istniejących i tworzenie nowych przestrzeni zieleni.

W stosunku do terenów zainwestowanych w poszczególnych strefach funkcjonalno – przestrzennych należy przyjąć taki kierunek zmian w zagospodarowaniu, który będzie wpływał na poprawę warunków bio i topoklimatycznych. Przyjmując kierunek naprawczy w stosunku do obecnego zagospodarowania terenów należy dążyć do:

- eliminowania bądź łagodzenia sąsiedztwa funkcji sobie przeciwstawnych,
- wydzielania terenów pełniących funkcje stref izolacyjnych pomiędzy terenami o przeciwstawnych sobie funkcjach, które urządzone jako tereny zieleni mogą pełnić funkcję ochronną, izolacyjną i biernego wypoczynku,

- łagodzenia przeinwestowania terenów poprzez biologiczne wzbogacanie ich w elementy środowiskotwórcze,

Równie ważnymi czynnikami decydującymi o zasobach i jakości środowiska przyrodniczego oraz warunkach życia człowieka a związanymi ze strukturą funkcjonalno-przestrzenną miasta i gminy są:

- likwidacja wszystkich źródeł zanieczyszczeń gleby, wód powierzchniowych i podziemnych,
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń pochodzących z palenisk domowych poprzez zmianę czynnika grzewczego z tradycyjnego na paliwa ekologiczne o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń,
- opracowanie aktualizacji gminnego planu gospodarki odpadami z uwzględnieniem realizacji Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Machnacz – Służewo, zgodnie z Programem ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego 2010, objęcie zorganizowanym systemem gromadzenia, wywozu i utylizacji odpadów wszystkich posesji na terenie miasta i gminy..

4.2. Kierunki rozwoju turystyki, rekreacji i wypoczynku

O jakości życia w mieście decyduje poziom rozwoju jego podstawowych funkcji: warunków zamieszkania, pracy i wypoczynku.

Zasoby i walory środowiska przyrodniczego i kulturowego miasta i gminy przedstawione w uwarunkowaniach rozwoju są „magnesem” przyciągającym i ukierunkowującym społeczeństwo do różnorodnego z nich korzystania, jak również rozwijania wielu przyrodniczych form rekreacji, stąd podstawowe kierunki kształtowania i rozwoju turystyki powinny skupiać się na wykorzystaniu zasobów i walorów samego miasta i gminy - urozmaiconej rzeźby terenu, rzeki Zgłowiaczki, lasów, uzdrowiska Wieniec oraz walorów krajobrazowych gmin sąsiednich dającym możliwość uprawiania różnych form rekreacji i wypoczynku oraz rozwoju krajoznawczych form turystyki.

Powyższe założenia winny być realizowane poprzez następujące ogólne kierunki rozwoju:

- kształtowanie miejsko – gminnego systemu przyrodniczego w formach zapewniających ciągłość przestrzenno-funkcjonalną obszarów naturalnych i zieleni tj. m.in. poprzez realizację ciągów zieleni (korytarzy ekologicznych);
- zachowanie i ochrona wartości krajobrazowych terenów otwartych doliny rzeki Zgłowiaczki – w celu wypełnienia zagospodarowaniem wypoczynkowo-rekreacyjnym (parki, ogrody, zieleńce) wraz z niezbędną bazą typu obiekty i urządzenia sportu, kultury i gastronomii (o kubaturze i architekturze dostosowanej do charakteru obszaru) oraz uzupełniająco funkcją mieszkaniową jednorodziną o charakterze ekstensywnym;
- utrzymanie istniejących zasobów sportowo-rekreacyjno-wypoczynkowych,
- utrzymanie istniejących i wytyczenie oraz realizacja nowych ścieżek pieszo-rowerowych łączących tereny rekreacyjno-wypoczynkowe miasta i gminy w jeden system wraz z gminami sąsiednimi,
- rozwój turystyki uzdrowiskowej w oparciu o uzdrowisko Wieniec, miejsce o specjalistycznych walorach leczniczych, mające źródło w miejscowych złożach wód mineralnych, w klimacie, szacie roślinnej, otaczającym krajobrazie i zorganizowanym leczeniu,
- rozwój agroturyzmu jednej z coraz popularniejszych form turystyki, która zdobywa znaczący rzeszę zwolenników. Jednocześnie jest formą przedsiębiorczości mieszkańców wsi prowadzących działalność agroturystyczną,

- rozwój krajoznawczych form turystyki zarówno w formie powierzchniowej, jak i po szlakach turystycznych – szlak Władysława Łokietka, szlak Powstania Styczniowego, szlak Martyrologii – „czarny”,
- przebiegająca przez teren gminy kolej wąskotorowa jako środek transportu ma znaczenie marginalne, może jednak zostać w przyszłości wykorzystana jako kolejka turystyczna i przyczynić się do zaktywizowania terenów wzdłuż jej przebiegu m.in. poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okółoturystycznej,
- stworzenia atrakcyjnych przewozów rekreacyjno – krajoznawczych na trasie Smólsk - Wieniec (przede wszystkim w sezonie wiosenno – letnim) dla mieszkańców gminy Brześć Kujawski i gmin ościennych oraz mieszkańców miasta Włocławka (przejazd, wypoczynek, mała gastronomia).

4.3. Obszary, obiekty i zasady ochrony krajobrazu kulturowego.

Rozwijające się od lat osadnictwo na obszarze miasta i gminy spowodowało głębokie zmiany w pierwotnym krajobrazie. Przede wszystkim rozwój osadnictwa wiejskiego, przekształcił pierwotne środowisko nadając mu wyraźne cechy antropogeniczne.

Istniejące elementy przyrodnicze, pola uprawne, tereny zabudowane oraz towarzysząca jej infrastruktura komunikacyjna tworzą charakterystyczny krajobraz kulturowy. Dominuje on na większości obszaru miasta i gminy. Wyjątek stanowi dolina Zgłowiaczki (przede wszystkim położona w południowej części obszaru gminy) oraz kompleksy lasów (położone w północno wschodniej części gminy), tworząc przyrodniczą dominantę krajobrazową.

Ochrona krajobrazu kulturowego podlega zasadom ochrony na podstawie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w których określone są zasady ochrony terenów wartościowych krajobrazowo. W związku z powyższym w studium wskazane są tereny do opracowania miejscowych planów, dla których wymagane jest sformułowanie powyższych zasad. Tereny te wymienione są w rozdziale „obszary, dla których zamierza się sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego ze względu na uwarunkowania lokalne”.

Ustalenie ochrony dla tych części miasta i gminy powinno dotyczyć głównie zasad i standardów kształtowania zabudowy w harmonii z otaczającym krajobrazem, charakterem i stylistyką architektoniczną obiektów.

4.4. Obszary, obiekty i zasady ochrony uzdrowisk

W otoczeniu zwarte go kompleksu leśnego lasu sosnowego położone jest uzdrowisko „Wieniec” zakwalifikowane do rangi regionalnej. Jego głównym walorem jest oferta bazy sanatoryjnej wraz z zakładami przyrodolecznictwa i szpitalami uzdrowiskowymi wraz z zasobami wód mineralnych i torfu leczniczego – borowiny oraz zdrowotnego klimatu leśnego. W celu ochrony zasobów wód leczniczych i zasobów torfu utworzono obszary górnicze.

Dla ochrony zasobów torfu leczniczego (borowiny) Decyzją Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 2.08.1989r utworzono obszar górniczy dla złoża borowiny. Minister Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w dniu 20.05.1999 r. wydał koncesję na wydobycie torfu leczniczego.

Dla ochrony zasobów wód leczniczych Decyzją Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 04.07.1968 r. utworzono obszar górniczy i teren górniczy dla wód leczniczych.

Uchwałą Nr XXXIV/206/2006 Rady Miejskiej w Brześciu Kujawskim z dnia 31.05.2006r. uchwalony został tymczasowy Statut Uzdrowiska Wieniec – Zdrój.

Na obszarze uzdrowiska wydzielono następujące strefy ochronne:

- Strefę „A”
- Strefę „B”
- Strefę „C”.

W w/w poszczególnych strefach ochrony uzdrowiskowej obowiązują zakazy i ograniczenia dotyczące:

- wymagań sanitarnych w strefach „A”, „B”, i „C”,
- ochrony przed hałasem, w szczególności w strefie „A”,
- estetyki budynków, sklepów i zakładów usługowych oraz placówek kulturalnych w strefie „A”,
- zakaz handlu obnośnego i obwoźnego w strefie „A”,
- ochrony jakości i ilości naturalnych surowców leczniczych (dotyczy całego obszaru górniczego – strefa ochronna „A”, „B” i „C”).

Dla poszczególnych stref ochrony uzdrowiskowej przyjęto wskaźniki terenów zielonych oraz powierzchnię nowo wydzielonych działek. Określone zostały również sprawy wymagające uzgodnienia z ministrem właściwym do spraw zdrowia.

Wszelkie działania inwestorskie muszą być zgodne z ustaleniami wynikającymi z obowiązującego Statutu Uzdrowiska Wieniec – Zdrój oraz ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz. U. Nr 167 poz. 1399 z późn. zm.).

„Strategia rozwoju Uzdrowiska Wieniec na lata 2008-2012” zakłada budowę nowego obiektu na 150 miejsc, budowę basenu, budowę dodatkowej kotłowni na terenie rozlewni wody mineralnej, budowę windy w pawilonie Jutrzenka (jedyne obiekty bez windy), podłączenie uzdrowiska do mającej powstać – gminnej oczyszczalni ścieków oraz poprawę infrastruktury zewnętrznej.

Uzdrowiska, ze względu na swoje przeznaczenie są obszarami wymagającymi szczególnej ochrony przed hałasem, w związku z powyższym, ustala się przeprowadzanie w zależności od potrzeb, przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, w ramach monitoringu hałasu komunikacyjnego, badań natężenia hałasu na terenie Uzdrowiska Wieniec, w związku z przebiegającą obok obiektów uzdrowiskowych drogą powiatową o nr 2807C, a w przypadku przekroczenia dopuszczalnych norm zastosowanie rozwiązań pozwalających na wyeliminowanie hałasu do minimum.

5. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

5.1. Kierunki kształtowania polityki przestrzennej w zakresie dziedzictwa kulturowego

5.1.1. Strefa kulturowa polityki ponadlokalnej

Za główne kierunki kształtowania ponadlokalnej polityki przestrzennej w zakresie dziedzictwa kulturowego przyjęto ścisłą ochronę konserwatorską obiektów wpisanych do rejestru zabytków zamieszczonych w uwarunkowaniach: tabela 3 – Obiekty wpisane do rejestru zabytków na terenie miasta Brześć Kujawski i tabela 4 – Obiekty wpisane do rejestru zabytków na terenie gminy Brześć Kujawski.

Wobec w/w obiektów i zespołów obiektów należy przestrzegać nadzorów i uzgodnień z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Toruniu, delegatura we Włocławku przy realizacji następujących działań:

- prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych,
- wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku,
- prowadzenie badań konserwatorskich,
- prowadzenie badań architektonicznych,
- dokonywanie podziału zabytku,
- zmiana przeznaczenia lub sposobu korzystania z zabytku,
- umieszczanie na zabytku urządzeń technicznych, tablic, reklam itp.,
- podejmowanie innych działań, które mogłyby doprowadzić do naruszenia substancji zabytku.

W przypadku historycznego założenia urbanistycznego miasta Brześć Kujawski (dzielnica starego miasta wpisana do rejestru zabytków wg tabeli 3) szczególnej ochronie podlegają:

- osie kompozycyjne, linie dróg, powiązania widokowe;
- kompozycje układów zieleni;
- linie historycznej zabudowy;
- dominanty przestrzenne;
- historyczne podziały parcelacyjne.

Instrumentem realizacji powyższych zasad są odpowiednie ustalenia w planach zagospodarowania przestrzennego zawierające szczegółowe wytyczne konserwatorskie oraz wymóg udziału służb konserwatorskich w postępowaniu lokalizacyjnym - w granicach układu urbanistycznego pokazanego w części graficznej studium (strefa „A” ochrony konserwatorskiej historycznej struktury przestrzennej).

5.1.2. Strefa kulturowa polityki wewnętrznej

Za główne kierunki kształtowania wewnętrznej polityki przestrzennej w zakresie dziedzictwa kulturowego przyjęto:

- Ochronę konserwatorską pozostałych obiektów uznanych za dobra kultury, znajdujących się w ewidencji Urzędu Ochrony Zabytków wyszczególnionych w uwarunkowaniach: tabela 5 – Pozostałe obiekty znajdujące się w Ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na terenie miasta Brześć Kujawski i tabela 6 – Pozostałe obiekty znajdujące się w Ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na terenie gminy Brześć Kujawski.
Wobec w/w obiektów wszelkie prace podlegające zgłoszeniu, pozwoleniu na budowę lub rozbiórkę należy uzgodnić z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Toruniu, delegatura we Włocławku.
- Ochronę konserwatorską obszaru objętego strefą „KK” ochrony krajobrazu kulturowego wyznaczonego na rysunku studium. W stosunku do w/w obszaru o szczególnej wartości otwartego krajobrazu kulturowego, obowiązuje zakaz wprowadzania elementów zakłócających walory krajobrazowe – znaczne inwestycje, które mogą przekształcić historyczne układy przestrzenne powinny być poprzedzone właściwym studium w zakresie kształtowania krajobrazu.
- Ochronę stanowisk archeologicznych wymienionych w uwarunkowaniach: tabela 7 – Wykaz stanowisk archeologicznych na obszarze miasta Brześć Kujawski, zlokalizowanych w trakcie badań powierzchniowych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP) i tabela 8 – Wykaz stanowisk archeologicznych na obszarze gminy Brześć Kujawski, zlokalizowanych w trakcie badań powierzchniowych

w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP) wraz z poszerzoną strefą „AR” ochrony archeologicznej - przedstawionych na mapie studium, w obrębie których dla wszelkiej działalności inwestycyjnej muszą być ustalone warunki ochrony konserwatorskiej, a wszelkie prace ziemne prowadzone mogą być jedynie pod nadzorem archeologicznym; w razie stwierdzenia reliktyw kultury materialnej teren powinien być udostępniony do inwestorskich badań archeologicznych.

5.2. Obszary, obiekty i zasady ochrony dóbr kultury współczesnej.

Ochrona dóbr kultury współczesnej jako element krajobrazu kulturowego podlega zasadom ochrony na podstawie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w których określone są zasady ochrony budynków, zespołów budynków, terenów wartościowych krajobrazowo. W związku z powyższym w studium wskazane są tereny do opracowania miejscowych planów, dla których wymagane jest sformułowanie powyższych zasad. Tereny te wymienione są w rozdziale „obszary, dla których zamierza się sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego ze względu na uwarunkowania lokalne”.

Ustalenie ochrony dla tych części miasta i gminy powinno dotyczyć głównie sposobu rozplanowania nowej zabudowy w nawiązaniu do istniejących, wartościowych układów urbanistycznych oraz zasad i standardów kształtowania zabudowy w harmonii charakterem i stylistyką architektoniczną obiektów.

6. ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

6.1. Kierunki rozwoju i zasady kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej

Wszystkie lasy położone w granicach administracyjnych gminy, zarządzane przez Nadleśnictwo Włocławek należą zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych do lasów ochronnych, w których obowiązują szczególne zasady prowadzenia gospodarki leśnej.

Uwzględniając aspekty ekologiczne i ekonomiczne grunty rolne słabych klas bonitacji, głównie V i VI należy zaprzestać użytkować rolniczo i przeznaczyć je pod inne funkcje, zwłaszcza pod dolesienia i zadrzewienie, dolesienia składem gatunkowym powinny nawiązywać do warunków siedliskowych obszaru.

Podstawowe kierunki kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej dotyczą ochrony zachowania istniejących powierzchni lasów przed wyłączeniami ich z produkcji leśnej. W stosunku do powierzchni leśnych lasów komunalnych jako kierunek kształtowania przestrzeni leśnej należy przyjąć szerokie ich otwarcie na zwiększenie wykorzystania dla celów masowego sportu i rekreacji.

Wymienione ogólne kierunki działań winny być realizowane przez:

- prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z zasadami określonymi w planach urządzenia lasów (zarówno państwowych jak i komunalnych);
- racjonalne i zasadne przeznaczanie obszarów leśnych na cele nieleśne;
- zachowanie i ochrona istniejących leśnych użytków ekologicznych,
- przebudowę drzewostanów zmienionych lub silnie uszkodzonych przez zanieczyszczenia;
- podniesienie walorów krajobrazowo-estetycznych lasów komunalnych dla celów szeroko rozumianej rekreacji, sportu i wypoczynku;

- przekształcanie lasów komunalnych w Parki Leśne, z urządzeniem terenów rekreacji biernej i czynnej, z wykorzystaniem naturalnej rzeźby terenu, przyrodniczych zasobów oraz naturalnych materiałów dla budowy urządzeń sprawnościowych i rekreacyjnych.

6.2. Kierunki rozwoju i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Gospodarowanie rolniczą przestrzenią produkcyjną na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski winno odbywać się w oparciu o jego zasoby naturalne, z zachowaniem rozwoju zrównoważonego, zgodnego z wymogami ochrony środowiska. W obszarze miasta i gminy kierunki kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej polegać będą głównie na:

- a) gospodarowaniu rolniczą przestrzenią produkcyjną zgodnie z Polskim Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej,
  - użytkowanie gruntów dostosowane do naturalnych warunków, nie powodujących negatywnego oddziaływania na środowisko,
  - zmiana użytkowania gleb o niskich klasach bonitacji i przeznaczenie ich pod użytki zielone, zalesienie,
  - wprowadzenie rolnictwa opartego o ekologiczne zasady gospodarowania,
  - racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi,
  - wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, przydrożnych, wzdłuż miedz,
  - przeciwdziałanie degradacji gleb, ochrona przed erozją,
  - indywidualna ochrona naturalnych siedlisk występujących w obrębie gospodarstwa rolnego (naturalne zbiorniki wodne, oczka wodne, kępy drzew i krzewów, miedze, trwałe zadarnienia wzdłuż cieków itp.),
  - szeroka promocja edukacji ekologicznej,
- b) ochronę gruntów rolnych wysokich klas bonitacji gleb przed zmianą użytkowania rolniczego w obszarach nie wskazanych do inwestowania,\
- c) utrzymanie i ochronę przed zmianą użytkowania gleb pochodzenia organicznego,
- d) optymalne wykorzystanie naturalnych warunków przyrodniczych do prowadzenia intensywnej produkcji rolnej z zastosowaniem technik przyjaznych środowisku,
- e) ochronę przed zainwestowaniem zmeliorowanych gruntów rolnych,
- f) zapobieganie szkodliwym wpływom prowadzonej produkcji rolnej na środowisko, w tym niekorzystnemu wpływowi na krajobraz,
- g) zachowanie naturalnego krajobrazu, ochrona przed wprowadzaniem elementów „obcych” z zakresu architektury i zagospodarowania.

7. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI

Zakłada się, że istniejący system obsługi komunikacyjnej miasta i gminy Brześć Kujawski, na który składają się:

1. komunikacja drogowa,
  2. kolej wąskotorowa (w znikomym stopniu),
- poza wprowadzeniem do układu drogowego autostrady A-1 nie ulegnie w najbliższej przyszłości diametralnej zmianie wzbogacającej system o nowe gałęzie transportu.

Podstawowe problemy systemu transportowego miasta i gminy Brześć Kujawski są zbieżne z problemami definiowanymi na terenie całego kraju, zarówno w ośrodkach miejskich, jak i poza nimi.

7.1. Komunikacja drogowa

Przyjmuje się następujące ustalenia:

- Drogi publiczne na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się na następujące kategorie:
  - drogi krajowe,
  - drogi wojewódzkie,
  - drogi powiatowe,
  - drogi gminne.
- Ulice leżące w ciągu dróg publicznych należą do tej samej kategorii co te drogi.
- Zarządcą dróg publicznych na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski jest:
  - drogi krajowe – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Bydgoszczy, Rejon Dróg Krajowych we Włocławku,
  - drogi wojewódzkie – Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy, Rejon Dróg Wojewódzkich we Włocławku,
  - drogi powiatowe – Powiatowy Zarząd Dróg we Włocławku z/s w Jarantowicach,
  - drogi gminne – Urząd Miasta Brześć Kujawski.
- W celu określenia wymagań technicznych i użytkowych wprowadza się następujące klasy dróg i ulic na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski:
  - autostrada, oznaczona symbolem **A**,
  - główne, oznaczone symbolem **G**,
  - zbiorcze, oznaczone symbolem **Z**,
  - lokalne, oznaczone symbolem **L**,
  - dojazdowe, oznaczone symbolem **D**.
- Szerokość dróg w liniach rozgraniczających powinna wynosić co najmniej:
- autostrada – wg szczegółowych materiałów – załącznik do Decyzji w sprawie ustalenia lokalizacji autostrady płatnej A-1 Nr GP-1/A-1/123/EM-AS/99/93 z dnia 03.08.1999 r. wydanej przez Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast
- drogi klasy **G**:
  - o przekroju jednojezdniowym - 25 m
  - o przekroju dwujezdniowym - 35 m
- drogi klasy **Z**:
  - o przekroju jednojezdniowym - 20 m
  - o przekroju dwujezdniowym - 30 m
- drogi klasy **L** - 15 m
- drogi klasy **D** - 12m - 15 m
- Szerokość ulic w liniach rozgraniczających powinna wynosić co najmniej:
- ulice klasy **G**:
  - o przekroju jednojezdniowym - 25 m
  - o przekroju dwujezdniowym - 35 m
- ulice klasy **Z**:
  - o przekroju jednojezdniowym - 20 m
  - o przekroju dwujezdniowym - 30 m
- ulice klasy **L** - 12 m
- ulice klasy **D** - 10 m

7.2. Elementy układu komunikacji drogowej wymagające rozbudowy i przebudowy oraz usprawnienia

- Wprowadzenie do układu komunikacyjnego gminy autostrady A-1 Gdańsk-Gorzyce zgodnie z decyzją w sprawie ustalenia lokalizacji autostrady płatnej A-1 Nr GP-1/A-1/123/EM-AS/99/93 z dnia 03.08.1999 r. wydanej przez Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast.

Na terenie gminy Brześć Kujawski planuje się budowę następujących obiektów autostradowych:

- węzeł autostradowy „Brzezie” – na skrzyżowaniu z drogą wojewódzką Nr 252,
- węzeł autostradowy „Pikutkowo” – na skrzyżowaniu z drogą krajową Nr 62,
- miejsca obsługi podróżnych (MOP) „Wieniec” typ II (stacje benzynowe i restauracje) i typ III (stacje benzynowe, restauracje i hotele),
- obwód utrzymania autostrady (OUA) „Pikutkowo”, czyli baza dla drogowców, którzy będą autostradę porządkować, konserwować i remontować.

W otoczeniu węzłów zakłada się wystąpienie procesu znacznego ożywienia gospodarczego.

- Wprowadzenie do układu komunikacyjnego miasta oraz gminy trzech wariantów przebiegu południowej obwodnicy miasta Brześć Kujawski o parametrach drogi krajowej klasy **G** o przekroju jednojezdniowym.

Budowa obwodnicy miasta jest w tej chwili konieczna (SDR 2005 pow. 6000 poj.), po realizacji autostrady A-1 wraz z węzłem „Pikutkowo” oddalonym od granicy miasta o około 4 km stanie się bezwzględnie koniecznością. Droga krajowa Nr 62, która dochodzi do węzła autostradowego – i wcześniej krzyżuje się z drogami wojewódzkimi Nr 265, 268 i 270 – przejmie funkcję głównego połączenia lokalnego systemu dróg z autostradą.

Uwzględnienie na rysunku studium – kierunki zagospodarowania przestrzennego trzech wariantów umożliwi zarządowi dróg oraz władzom samorządowym wybór najkorzystniejszego z wariantów, mając na uwadze kryterium obsługi komunikacyjnej oraz aspekty ekonomiczne.

Przyjęta klasa drogi krajowej Nr 62 – G jest zgodna z obecną klasyfikacją tej drogi oraz wnioskami do studium przysłanymi przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Bydgoszczy, nie jest natomiast spójna z ustaleniami wynikającymi z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego. W aktualnie opracowywanej zmianie planu województwa klasyfikacja tej drogi, uwzględniająca jej znaczenie w systemie komunikacyjnym powinna zostać zmieniona na klasę G.

- Przebudowa drogi krajowej Nr 62 w zakresie ograniczenia dostępności do drogi i obsługi bezpośrednio otaczającego terenu, przebudowa tej drogi z drogami innej kategorii.
- Przebudowa dróg wojewódzkich w zakresie dostosowania parametrów technicznych i użytkowych przypisanych do klasy dróg.
- Przebudowa dróg powiatowych w zakresie dostosowania parametrów technicznych i użytkowych przypisanych do klasy dróg, w szczególności:
  - utwardzenie odcinka drogi powiatowej Nr 2912C Bielawy-Sokołowo, który na długości ok. 0,8 km posiada nawierzchnię gruntową ulepszoną,
  - przeprowadzanie w zależności od potrzeb, przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, w ramach monitoringu hałasu komunikacyjnego, badań natężenia hałasu na terenie Uzdrowiska Wieniec, w związku z przebiegającą obok obiektów uzdrowiskowych drogą powiatową o nr 2807C, a w przypadku przekroczenia dopuszczalnych norm zastosowanie rozwiązań pozwalających na wyeliminowanie hałasu do minimum.

- Przebudowa i rozbudowa układu dróg gminnych, w tym utwardzenie nawierzchni wszystkich dróg – do wymagań technicznych i użytkowych przypisanych klasom tych dróg.
- Przebudowa ulic leżących w ciągu drogi krajowej, dróg wojewódzkich i powiatowych w celu dostosowania parametrów technicznych tych ulic do wymogów odpowiadających klasom **G** i **Z**.
- Utwardzenie istniejących ulic lokalnych **L** i dojazdowych **D**, które aktualnie posiadają nawierzchnię gruntową, urządzenie ulic (budowa chodników, zatok postojowych, systemu odwodnienia i oświetlenia).
- Realizacja – w miarę potrzeb – nowych ulic obsługujących tereny rozwojowe miasta z zachowaniem odpowiednich parametrów przekroju poprzecznego umożliwiających lokalizację pasów zieleni oddzielających chodniki od jezdni, a tym samym ograniczających negatywny wpływ ruchu pojazdów na tereny otaczające.
- **Sukcesywna realizacja spójnej sieci ścieżek rowerowych;** dotyczy to zarówno szlaków turystycznych jak i dojazdów do szkół, obiektów usługowych, miejsc pracy.

Istniejące zagospodarowanie przestrzenne w wielu miejscach uniemożliwia wydzielenie niezależnych dróg rowerowych, dlatego w celu stworzenia układu rowerowego niezbędna będzie elastyczność w wykorzystaniu wszystkich możliwości:

- rower może być traktowany jako wolny pojazd i wtedy urządzenia drogowe i organizacja ruchu na drogach i ulicach muszą być odpowiednio przystosowane – np. wydzielenie pasów rowerowych do przyjęcia tego ruchu,
- ruch rowerowy może być traktowany jako zbliżony do ruchu pieszego i wtedy układ tras pieszych i rowerowych musi ulec dostosowaniu do wspólnych wymagań ruchu,
- ruch rowerowy może być traktowany jako niezależny i wtedy należy go wydzielić w formie niezależnych dróg rowerowych, prowadzonych równolegle lub z dala od istniejących dróg i ulic.

Z uwagi na istniejące zagospodarowanie przestrzenne oraz zabudowę uliczną miasta Brześć Kujawski aktualnie nie zawsze są możliwości wydzielenia w obrębie istniejących ulic samodzielnych ścieżek dla rowerzystów. Wyznaczone w mieście trasy powinny stanowić przedłużenie szlaków turystycznych wyznaczonych w terenach sąsiednich.

Realizację spójnej sieci ścieżek rowerowych należy prowadzić etapami. Na początku należy wymóc od inwestorów i projektantów uwzględnienie potrzeb komunikacji rowerowej na terenach nowych inwestycji. Następnie, tam gdzie to jest tylko możliwe, należy wprowadzić ścieżki rowerowe wydzielając np. z chodników pasy szerokości 1,5 – 2,5 m odpowiednio oznakowane znakami poziomymi oraz pionowymi. Należy wprowadzić zakaz wjazdu pojazdów silnikowych na ciągi rowerowe; przed instytucjami i zakładami pracy organizować miejsca do parkowania rowerów.

- Rozwój urządzeń komunikacyjnych jak stacje paliw, stacje obsługi pojazdów - stosownie do popytu na usługi motoryzacyjne.

Elementy te w aspekcie rozwoju poddawane będą zasadzie równoważenia popytu i podaży. Ich rozwój powinien następować w oparciu o nowoczesne rozwiązania i wyposażenie gwarantujące zaspokojenie potrzeb motoryzacyjnych.

- Zapewnienie odpowiedniej ilości miejsc parkingowych.

Wraz ze wzrostem motoryzacji na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski potrzeby zapewnienia odpowiedniej ilości miejsc parkingowych będą nabierały znaczenia.

W miarę rozbudowy poszczególnych obiektów oraz budowy nowych – już na etapie sporządzania projektu – należy każdorazowo dokonywać analizy potrzebnej ilości miejsc parkingowych i rezerwować odpowiedniej wielkości tereny.

- Zwracanie uwagi na ochronę środowiska przyrodniczego oraz życia człowieka przed negatywnym oddziaływaniem ruchu ulicznego.

Należy dążyć do stosowania prawidłowych rozwiązań urbanistycznych, zachowując wymagane przepisami szczegółowymi odległości linii zabudowy od elementów układu komunikacyjnego.

- Zabudowa mieszkaniowa lokalizowana przy drogach kategorii krajowej.

Na obszarach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie projektowanej autostrady A-1, drogi krajowej o nr 62 Strzelno – Anusin lub projektowanej obwodnicy miasta przewidzianej do realizacji w ciągu ww. drogi krajowej istnieje możliwość wystąpienia uciążliwości, głównie w zakresie klimatu akustycznego, zgodnie z § 325 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75, poz. 690 z późn. zm.) istnieje konieczność zapewnienia odpowiedniej ochrony akustycznej budynków planowanych do lokalizacji w tych obszarach (dotyczy również przebudowy istniejących budynków), która powinna być wymagana w ramach wydawania pozwoleń na budowę.

7.3. Komunikacja kolejowa

Środkiem komunikacji kolejowej na terenie gminy oraz miasta Brześć Kujawski jest kolej wąskotorowa. Występuje jedna relacja: Brześć Kujawski - Smólnik.

Przebiegająca przez teren gminy kolej wąskotorowa jako środek transportu ma znaczenie marginalne, może jednak zostać w przyszłości wykorzystana jako kolejka turystyczna i przyczynić się do zaktywizowania terenów wzdłuż jej przebiegu m.in. poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.

7.4. Komunikacja zbiorowa

Należy z dużym prawdopodobieństwem założyć, że podstawowym środkiem komunikacji zbiorowej na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski pozostanie nadal autobus.

Zakłada się, że kierunkiem rozwojowym powinno być objęcie komunikacją zbiorową wszystkich miejscowości w gminie.

8. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Podstawowym celem z zakresu infrastruktury technicznej jest wzrost poziomu rozwoju poszczególnych mediów infrastruktury technicznej jako czynnika powodującego wzrost poziomu życia ludności i rozwoju społeczno-gospodarczego, jak również osiągnięcia odpowiedniej jakości środowiska przyrodniczego. Cel ten można osiągnąć poprzez:

- zapewnienie wszystkim mieszkańcom miasta i gminy dostępu do centralnego zaopatrzenia w wodę poprzez rozbudowę i przebudowę rozdzielczej sieci wodociągowej,
- rozbudowę systemu kanalizacji rozdzielczej w oparciu o istniejące mechaniczno – biologiczne oczyszczalnie ścieków w Starym Brześciu i Brzeziu w celu skanalizowania obszaru całego miasta i zwartej zabudowy gminy (szczególnie część północna i środkowa),
- budowę Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Machnacz – Służewo wraz z objęciem 100% mieszkańców miasta jak i gminy obsługiwanych przez MKUOK (zgodnie z wojewódzkim planem gospodarki odpadami) zorganizowaną dualną zbiórką odpadów,

- stosowanie do celów grzewczych paliw ekologicznych (np. gaz, energia elektryczna itp.) o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń..

8.1. Zaopatrzenie w wodę

Jednym z celów polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie mieszkańcom dostępu do wody o jakości odpowiadającej normom wody do spożycia oraz niezbędnej ilości na potrzeby socjalno – bytowe. Docelowy układ miejskiej i gminnej sieci wodociągowej zasilany będzie z istniejących ujęć wody i stacji wodociągowych. Zakłada się 100% zaopatrzenia mieszkańców miasta i gminy w wodę z wodociągów. W tym celu konieczna jest realizacja następujących przedsięwzięć:

- dalszą rozbudowę sieci wodociągowej w zależności od potrzeb, umożliwiających bezawaryjną dostawę wody do nowych odbiorców,
- remont starych sieci wodociągowych,
- wymiana sieci wodociągowych z rur azbestowo – cementowych,
- remont i rozbudowa istniejących ujęć wody,

Przebudowa i rozbudowa sieci wodociągowej zagwarantuje nieprzerwane dostawy wody mieszkańcom miasta i gminy, zmniejszy ilość występujących awarii sieci wodociągowych oraz wpłynie na obniżenie kosztów eksploatacji sieci i zapewni poprawę jakości wody.

Dla istniejących ujęć wody wyznaczono strefy ochrony bezpośredniej w obrębie istniejących ogrodzeń ujęć.

Na terenie ochrony bezpośredniej zabronione jest użytkowanie gruntów rolnych do celów nie związanych z eksploatacją ujęć wody. Na terenie ochrony bezpośredniej należy zapewnić: odprowadzenie wód opadowych w taki sposób, aby nie mogły przedostawać się do urządzeń służących do poboru wody, zagospodarowanie terenu zielenią, szczelne odprowadzenie poza granice strefy ścieków z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy urządzeniach służących do poboru wody, ograniczenie do niezbędnych potrzeb przebywania osób nie zatrudnionych stale przy urządzeniach służących do poboru wody.

Zaleca się wykonanie opracowania hydrogeologicznego w celu ustanowienia stref ochrony pośredniej, bądź odstąpienia od ich określenia.

8.2. Odprowadzenie i unieszkodliwianie ścieków

W zakresie systemu kanalizacji głównym kierunkiem rozwoju jest objęcie systemem kanalizacji sanitarnej całego obszaru miasta oraz miejscowości na terenie gminy o zwartej zabudowie. Aby w pełni rozwiązać problem odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków zakłada się:

w zakresie ścieków sanitarnych i ich oczyszczania:

- utrzymanie i rozbudowę w zależności od potrzeb mechaniczno – biologicznych oczyszczalni ścieków w Starym Brześciu i Brzeziu,
- budowę sieci kanalizacji sanitarnej w obszarach miasta jeszcze nie skanalizowanych oraz doprowadzenie sieci kanalizacyjnych do terenów zurbanizowanych (zabudowa zwarta) na terenie gminy oraz planowanych do zagospodarowania zgodnie z wyznaczonymi kierunkami rozwoju w studium,

- bieżący remont sieci, w celu zmniejszenia dopływu wód infiltracyjnych i przypadkowych, głównie poprzez likwidację połączeń kanałów deszczowych do sanitarnych i uszczelnianie sieci,
- przebudowę kanałów o wyczerpanej przepustowości, rozbudowę systemów istniejących w taki sposób by zmaksymalizować liczbę połączeń posesji istniejących,
- dopuszcza się tymczasowo, do czasu pełnego skanalizowania miasta oraz terenów o zwartej zabudowie indywidualny system oczyszczania ścieków zarówno w terenach przewidzianych do skanalizowania jak i w terenach o rozproszonej zabudowie. Oczyszczanie i unieszkodliwianie ścieków odbywać się będzie poprzez indywidualne oczyszczalnie przydomowe lub zbiorniki bezodpływowe z koniecznością wywozu do punktu zlewnego przy oczyszczalni,

w zakresie odprowadzania wód deszczowych:

- budowę urządzeń podczyszczających ścieki deszczowe (separatory, piaskowniki) oraz właściwą eksploatację wpustów drogowych, które stanowią pierwszy stopień oczyszczania ścieków deszczowych,
- systematyczną rozbudowę kanalizacji deszczowej na terenie miasta ponieważ istniejąca sieć kanalizacji deszczowej jest niewystarczająca dla odprowadzania wód opadowych,
- budowę kolektorów i kanałów deszczowych w ramach rozbudowy układu komunikacyjnego,
- bieżące prowadzenie prac remontowych i modernizacyjnych poprawiających stan techniczny rowów odwadniających oraz zachowanie cieków powierzchniowych dla swobodnego spływu wód,

8.3. Gospodarka energetyczna

8.3.1. Gospodarka gazowa

Na terenie miasta i gminy występuje sieć gazociągów wysokoprężnych systemu krajowego jak i sieć rozdzielcza średniego ciśnienia wraz ze stacją redukcyjno – pomiarową wysokiego ciśnienia (I-go stopnia).

W zakresie zadań ponadlokalnych z zakresu gazownictwa zakłada się:

- budowę gazociągu wysokoprężnego DN 700 Gustorzyn – Odolanów o ciśnieniu 8,4 MPa, którego przebieg proponowany jest wzdłuż istniejącego gazociągu wysokoprężnego DN 500 Włocławek – Odolanów (zgodnie z projektem „planu rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na paliwa gazowe na lata 2009-2014”),
- możliwość przebudowy i rozbudowy węzła rozdzielczego gazu w Gustorzynie,
- przebieg projektowanych gazociągów wysokoprężnych spowoduje pewne ograniczenia lokalizacyjne nowych obiektów budowlanych w ich sąsiedztwie, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz. U. Nr 97 poz. 1055), dla gazociągów układanych w ziemi powinny być wyznaczone na okres eksploatacji gazociągu strefy kontrolowane, których linia środkowa pokrywa się z osią gazociągu i dla gazociągu wysokiego ciśnienia o średnicy nominalnej powyżej DN 500 powinna wynosić – 12,0 m (ponieważ w/w gazociąg planowany jest do realizacji wzdłuż istniejącego gazociągu DN 500 jego uciążliwość zamknie się w wyznaczonej od niego strefie bezpiecznej wynoszącej 25-50 m od osi gazociągu w obie strony,
- dla istniejących jak i dla nowych gazociągów wysokiego ciśnienia musi być zapewniony dostęp w celu wykonania prac eksploatacyjnych.

Mając na uwadze wysokie walory gazu ziemnego jako czynnika energetycznego, umożliwiającego realizację polityki proekologicznej i podnoszenie standardu życia ludności, w zakresie zadań lokalnych z zakresu gazownictwa zakłada się:

- dalszą rozbudowę gazociągów rozdzielczych średniego ciśnienia,
- budowę rozdzielczych gazociągów średniego ciśnienia w obszarach wyznaczonych do zainwestowania,
- gazyfikacja poszczególnych obszarów może zostać zrealizowana w przypadku zaistnienia technicznych i ekonomicznych warunków przyłączenia do sieci gazowej, które określi gestor sieci zgodnie z wymogami ustawy Prawo Energetyczne.

Dalsza realizacja gazyfikacji miasta i gminy uzależniona jest od warunków ekonomicznych i technicznych uzasadniających rozbudowę systemu, a wynikających z tempa wielofunkcyjnego rozwoju miasta i gminy. Występujący na rynku brak stabilności cen gazu skutkuje spadkiem zainteresowania wykorzystaniem go jako ekologicznego źródła energii. W związku z powyższym rozwój gazownictwa na terenie miasta i gminy uzależniony jest od wzajemnych relacji cenowych występujących pomiędzy różnymi rodzajami nośników energii..

8.3.2. Gospodarka cieplna

Zmiany zachodzące w udziale paliw w zaopatrzeniu miasta w ciepło, polegające na wycofywaniu się ze spalania węgla na rzecz gazu, oleju oraz korzystania z energii elektrycznej do celów grzewczych zmieniają strukturę pokrycia zapotrzebowania na ciepło przez poszczególne media. Prawo swobodnej konkurencji mediów energetycznych jako wyróżnik będzie miało koszty, ograniczenia wynikające z ochrony środowiska oraz pewność dostawy.

W związku z powyższym zakresie ciepłownictwa zakłada się:

- sukcesywną przebudowę urządzeń grzewczych w celu zastosowania paliw o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń do środowiska oraz instalowaniu sprawnych urządzeń zmniejszających emisję szkodliwych substancji do atmosfery,
- opracowanie i sukcesywne wdrażanie programu restrukturyzacji gospodarki cieplnej, szczególnie na terenie miasta (likwidacja indywidualnego ogrzewania piecami węglowymi),
- ogrzewanie budynków mieszkalnych wielorodzinnych z gminnej sieci ciepłowniczej lub zmianę dotychczasowego sposobu zaopatrzenia w ciepło na rzecz nowoczesnych, ekologicznych systemów grzewczych - indywidualnie dla każdego z budynków,
- rozwiązywanie potrzeb ciepłych budownictwa jednorodzinnego w zależności od ekonomicznych uwarunkowań – z gminnego systemu ciepłowniczego, bądź ze źródeł lokalnych lub indywidualnych z zastosowaniem systemów grzewczych opartych o paliwa ekologiczne o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń.

8.3.3. Gospodarka elektroenergetyczna

Jednostką zaopatrującą miasto w energię elektryczną jest Koncern Energetyczny ENERGA S.A. Oddział Zakład Energetyczny Toruń.

W zakresie zadań ponadlokalnych elektroenergetyki zakłada się:

- budowę linii elektroenergetycznej 110 kV od GPZ Włocławek Azoty do projektowanego GPZ Bądkowo (zawieszona na słupach istniejącej linii elektroenergetycznej 110 kV GPZ Włocławek Azoty – GPZ Ciechocinek, z ewentualnym poszerzeniem pasa technicznego),
- dopuszcza się budowę linii 400kV albo linii wielotorowej, wielonapięciowej, po trasie istniejących linii elektroenergetycznych 220kV,

- dopuszcza się odbudowę, rozbudowę, przebudowę i nadbudowę istniejących linii oraz linii, które zostaną ewentualnie wybudowane na ich miejscu,
- realizacja inwestycji po trasie istniejącej linii nie wyłącza możliwości rozmieszczenia słupów oraz podziemnych lub nadziemnych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z linii w innych niż dotychczas miejscach,
- dla istniejących jak i dla nowych linii elektroenergetycznych musi być zapewniony dostęp w celu wykonania prac eksploatacyjnych.

W zakresie zadań lokalnych elektroenergetyki zakłada się:

- przebudowę starych linii energetycznych w celu zwiększenia pewności i jakości zasilania jak również sukcesywne wprowadzanie sieci kablowych w obszarach zabudowanych i na obrzeżach peryferyjnych miasta,
- rozbudowę sieci rozdzielczej 15 kV związanej z rozwojem miasta i gminy,
- realizację stacji transformatorowych na terenach zainwestowanych, wynikających ze zwiększonego obciążenia,

Wzdłuż istniejących linii elektroenergetycznych 220 kV należy uwzględnić pasy technologiczne o szerokości 50 m (po 25m od osi linii w obu kierunkach).

Dla linii napowietrznych 110 kV wynikają konsekwencje przestrzenne w postaci zajęcia terenu – pas ograniczonego użytkowania terenu (pas techniczny) – 40 m (po 20 m od osi linii w obu kierunkach).

Dla linii napowietrznych SN wynikają konsekwencje przestrzenne w postaci zajęcia terenu – pas ograniczonego użytkowania terenu (pas techniczny) – 13 m (po 6,50 m od osi linii w obu kierunkach).

Wszelka działalność inwestycyjna oraz nasadzenia zieleni wysokiej na terenie pasa technicznego podlega uzgodnieniu z gestorem sieci.

Przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących w/w urządzenia energetyczne, należy uwzględniać tereny pod budowę i rozbudowę tych obiektów. Korzystne z punktu widzenia systemu energetycznego jest działanie w kierunku istotnego zwiększenia skojarzonej produkcji energii elektrycznej i ciepłej (opartej na paliwie gazowym). Byłoby to zgodne z aktualnymi trendami w energetyce krajowej, zmierzającymi do minimalizacji udziału węgla kamiennego i brunatnego w produkcji energii elektrycznej.

Walka ze zmianami klimatycznymi, wywołanymi nagromadzeniem gazów cieplarnianych w atmosferze, stała się jedna z kluczowych doktryn polityczno – gospodarczych Unii Europejskiej. Podczas Szczytu Europejskiego w marcu 2007r. przyjęty został tzw. pakiet 3x20, którego wdrożenie ma spowodować ograniczenie presji energetyki konwencjonalnej na środowisko. Jednym z trzech kluczowych elementów polityki klimatycznej, obok energooszczędności i ograniczenia emisji CO₂ do atmosfery, ma być znaczący wzrost udziału produkcji energii w odnawialnych źródłach. Ogromne znaczenie dla realizacji tego celu będzie miał rozwój bezemisyjnych technologii wytwarzania energii, a zwłaszcza energetyki wiatrowej, która jest najdynamiczniej rozwijającą się branżą energetyczną na świecie. Polska jako kraj członkowski UE, musi włączyć się w działania zmierzające do zatrzymania zmian klimatu.

Ze względu na zobowiązania Polski, po negocjacjach z UE, mówiące o procentowym udziale w poszczególnych latach, krajowego zużycia energii elektrycznej brutto pochodzącej z odnawialnych źródeł energii (OZE), dopuszcza się realizację na terenie gminy źródeł energii odnawialnej takich jak elektrownie wiatrowe, biomasa (szczególnie w strefie funkcjonalno – przestrzennej R₁ i R₂), uchwała o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu musi być poprzedzona analizą urbanistyczną, a teren wyznaczony zgodnie z przepisami szczególnymi.

Na terenie miasta ze względu na ograniczenia terenowe zakłada się możliwość wykorzystania energii słonecznej.

8.4. Telekomunikacja

Rozwijająca się sieć telekomunikacyjna, poza wykorzystaniem przyłączy do prowadzenia rozmów, musi również umożliwiać korzystanie z wachlarza nowoczesnych usług telekomunikacyjnych. Do nich należą sieci ISDN, które zaspakajają potrzeby użytkowników telefonów i jednocześnie komputerów. Pozwala to na szybkie przesyłanie danych komputerowych oraz gwarantuje szybki dostęp do internetu. W zakresie telekomunikacji zakłada się :

w zakresie rozwoju telefonii stacjonarnej:

- rozbudowanie lub wybudowanie infrastruktury telefonicznej w rejonach, gdzie występują potencjalne potrzeby na te usługi,
- docelową wymianę napowietrznych linii telekomunikacyjnych na rzecz kanalizacji kablowej (nie zakłada się budowy nowych napowietrznych linii telefonicznych),
- ustalenia do uwzględnienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego:
  - ✓ zaopatrzenie odbiorców w łącza telefoniczne z istniejącej i projektowanej sieci telekomunikacyjnej zgodnie z warunkami technicznymi od właściwego gestora sieci na etapie projektu danego zamierzenia inwestycyjnego,
  - ✓ przy opracowywaniu projektów budowlanych uwzględnić istniejącą infrastrukturę telekomunikacyjną podziemną i nadziemną od której należy zachować normatywne odległości,
  - ✓ wszystkie występujące kolizje z istniejącą siecią telekomunikacyjną przebudować poza pas planowanej zabudowy lub dostosować, przestrzegając obowiązujących norm, do nowych warunków zabudowy na koszt inwestora,
  - ✓ należy przewidzieć wykonanie instalacji telekomunikacyjnych wewnątrz projektowanych budynków ze sprowadzeniem ich do wspólnego punktu, do którego doprowadzone zostanie przyłącze telekomunikacyjne,
  - ✓ o terminie realizacji przedsięwzięcia powiadomić TP S.A w celu określenia warunków technicznych dla wykonania i ujęcia go w planach inwestycyjnych,

w zakresie telefonii komórkowej systemu GSM oraz UMTS:

- budowę nowych stacji bazowych telefonii komórkowej, w miarę możliwości na działkach wydzielonych lub na obiektach, zgodnie z obowiązującymi przepisami szczególnymi,
- lokalizacja każdego z tych obiektów powinna być poprzedzona postępowaniem oceny oddziaływania na środowisko (poszukiwanie lokalizacji niskokonfliktowych)

8.5. Gospodarka odpadami

Głównym kierunkiem rozwoju gospodarki odpadami komunalnymi w mieście i na terenie gminy na najbliższe lata będzie doskonalenie systemu selektywnej zbiórki i segregacji odpadów. Gospodarka odpadami dla miasta i gminy Brześć Kujawski jest przedmiotem „Programu ochrony środowiska z Planem gospodarki odpadami dla miasta i gminy Brześć kujawski na lata 2004 – 2011” uchwalonego Uchwałą Nr 86 / XV / 2003 Rady Miejskiej w Brześciu Kujawskim z dnia 1 grudnia 2003r.

Gospodarowanie odpadami obejmuje następujące działania: zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie odpadów oraz nadzór nad tymi działaniami i miejscem

unieszkodliwiania odpadów. Głównym operatorem gospodarki odpadami na terenie miasta i gminy Brześć Kujawski jest Zakład Usług Komunalnych w Brześciu Kujawskim.

W najbliższym okresie celem miasta i gminy jest zmniejszenie ilości odpadów kierowanych do składowania poprzez intensyfikację istniejących i wprowadzenie nowych systemów zbiórki selektywnej oraz rozbudowa systemu zbiórki odpadów komunalnych zmieszanych na terenie całego miasta i gminy. Nadal należy rozbudowywać system zbiórki odpadów, w szczególności poprzez zwiększenie ilości pojemników do selektywnej zbiórki oraz optymalną ich lokalizację, ułatwiając korzystanie z systemu.

W zakresie gospodarki odpadami zakłada się:

- ograniczenie wytwarzania odpadów podczas produkcji, konsumpcji dóbr i towarów,
- zastosowanie praktycznych działań w zakresie odzysku, w tym recyklingu odpadów z jednoczesną minimalizacją ilości odpadów poddawanych unieszkodliwianiu poprzez składowanie:
  - ✓ odzysk odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
  - ✓ odzysk i recykling odpadów opakowaniowych,
  - ✓ wydzielenie odpadów wielogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych poprzez selektywną zbiórkę,
  - ✓ wydzielenie odpadów budowlanych,
  - ✓ wydzielenie odpadów niebezpiecznych w miejscu ich powstawania, aby zapobiec skażeniu innych odpadów i zwiększyć przydatność pozostałych do odzysku.
- inne działania to:
  - ✓ całkowite zniszczenie i wyeliminowanie PCB (polichlorowanych bifenyli) ze środowiska,
  - ✓ stworzenie systemu gospodarki odpadami dla zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych, baterii i akumulatorów,
  - ✓ stworzenie systemu ewidencji i kontroli nad gospodarką odpadami medycznymi i weterynaryjnymi,
  - ✓ poprawa gospodarki wycofanymi z eksploatacji pojazdami i oponami,
  - ✓ opracowanie koncepcji gospodarki osadami ściekowymi.

W obowiązującym Programie ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego 2010, w oparciu o Regionalny Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Machnacu i składowisko odpadów w Służewie (gmina Aleksandrów Kujawski) planowane jest utworzenie Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Machnaczy – Służewo, jako jednego z jedenastu w województwie. MKUOK powinien zapewnić co najmniej następujący zakres usług:

- mechaniczno – biologiczne lub termiczne przekształcanie zmieszanych odpadów komunalnych i pozostałości z sortowni,
- składowanie przetworzonych zmieszanych odpadów komunalnych,
- kompostowanie odpadów zielonych,
- sortownie poszczególnych frakcji odpadów komunalnych zbieranych selektywnie (opcjonalnie),
- zakład demontażu odpadów wielogabarytowych (opcjonalnie),
- zakład przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (opcjonalny).

9. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ

Niniejszy dokument jest drugą edycją Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Brześć Kujawski. Niniejsze Studium stanowi zmianę „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

miasta i gminy Brześć Kujawski przyjętego Uchwałą Nr XIX/242/2000 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 09 sierpnia 2000 roku.

Pierwsza edycja sporządzona została zgodnie z przepisami nieobowiązującej już ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. Nr 15 poz. 139 z późn. zm.), która w bardzo ograniczonym zakresie określała formę studium oraz tok prac nad jego sporządzeniem. Koncentrowała się przede wszystkim na zakresie problematyki studium nakładając równocześnie obowiązek badania, przez zarząd gminy „spójności” rozwiązań projektowych miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „z polityką przestrzenną gminy” określoną w studium.

Obecnie obowiązująca ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 z późn. zm.), a następnie wydane na jej podstawie Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118 poz. 1233), w odmienny od dotychczasowego sposób zdefiniowały wymagany zakres ustaleń oraz formę opracowania studium.

Ocena spójności planu miejscowego ze studium – przed podjęciem rozstrzygnięcia o jego uchwaleniu, zastąpiona została w obowiązującej ustawie przez ocenę stopnia zgodności przewidywanych rozwiązań już na etapie wstępnych analiz przed podjęciem przez radę gminy stosownej uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzania planu miejscowego oraz stwierdzenia zgodności ustaleń projektu planu z ustaleniami studium. Z powyższego wynika wzajemna zależność studium i planu miejscowego w stopniu dostosowanym do zakresu poszczególnych opracowań planistycznych.

Celem niniejszego opracowania było dostosowanie problematyki i procedury sporządzania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Brześć Kujawski do wymogów obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W praktyce w/w uwarunkowania spowodowały potrzebę aktualizacji obowiązującego studium, a w zasadzie – sporządzenie nowego dokumentu – ze względu na zawartość opracowania dotychczas obowiązującego studium, zmianę wielu uwarunkowań związanych z rozwojem miasta i gminy oraz nowelizację przepisów szczególnych, które należy uwzględnić w planowaniu przestrzennym.

Na rozwiązania przyjęte w studium miały wpływ:

- położenie miasta i gminy w regionie,
- stan zagospodarowania przestrzennego,
- infrastruktura techniczna i komunikacja,
- gospodarka,
- środowisko przyrodnicze i kulturowe,
- inwestycje celu publicznego oznaczeniu ponadlokalnym (przede wszystkim budowa autostrady A-1).

Nowa edycja studium uwzględnia wyżej określone uwarunkowania, zarówno w zakresie formy jak i treści ustaleń. Wśród najistotniejszych zmian wprowadzonych przez nową ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym rzutujących na treść ustaleń niniejszego studium należy wymienić:

- wymóg uwzględnienia ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego uchwalonego Uchwałą Nr XXI/135/03 z dnia 26 czerwca 2003 r. Sejmiku Województwa, sporządzonego również zgodnie z nieobowiązującą już ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym (w trakcie sporządzania pierwszej edycji studium takiego dokumentu jeszcze nie było, obecnie podjęta została już uchwała o przystąpieniu do aktualizacji obecnie obowiązującego planu województwa),

- wyznaczenie obszarów, które będą objęte planami miejscowymi, ze względu na przepisy szczególne lub istniejące uwarunkowania,
- wyznaczenie obszarów na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym,
- określenie obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², zarazem wymagając aby granice tych obszarów były określone w miejscowych planach (na terenie miasta i gminy nie wyznaczono takich terenów),
- określenie obszarów wymagających sporządzenia planów miejscowych; w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne,
- określenie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych,
- wyznaczenie kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania i użytkowania terenów,
- określenie granic terenów zamkniętych i ich stref ochronnych (na terenie miasta i gminy nie występują tereny zamknięte).

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wprowadziła obowiązek prognozowania skutków finansowych uchwalenia miejscowego planu, w szczególności sposób traktując obowiązki gmin w zakresie budowy infrastruktury technicznej.

W powyższym studium określone zostały nowe obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów wskazane jest w pierwszej kolejności zarówno ze względu na wymogi innych ustaw jak i istniejące uwarunkowania (przede wszystkim duża ilość zgłoszonych wniosków o zmianę sposobu użytkowania gruntów rolnych).

Na potrzeby studium sporządzone zostało opracowanie ekofizjograficzne dla obszaru całego miasta i gminy, wyodrębniając między innymi obszary wymagające szczególnej ochrony w nawiązaniu do polityki ekologicznej państwa na lata 2003-2006 oraz projektu polityki ekologicznej państwa na lata 2007-2010, obszary zagrożeń naturalnych spowodowanych działalnością człowieka, a także obszary zdegradowane wymagające przywrócenia ich do właściwego stanu.

Zgodnie z art. 51 ust. 1 w związku z art. 46 pkt. 1 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz. 1227), obowiązującej od dnia 15 listopada 2008r., wprowadzone zostały zmiany w art. 11 pkt 10 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 z późn. zm.), w związku z powyższym dla projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego opracowano prognozę oddziaływania na środowisko.

Studium zostało sporządzone w formie wymaganej przez rozporządzenie w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, z zachowaniem procedury określonej w art. 11 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Analizy planistyczne sporządzane w trakcie opracowania studium oraz wszystkie dokumenty związane z poszczególnymi fazami procedury formalno – prawnej sporządzania studium zawiera dokumentacja planistyczna.

10. SYNTEZA USTALEŃ PROJEKTU STUDIUM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego opracowane zostało dla całego obszaru miasta w celu określenia polityki przestrzennej samorządu lokalnego. Określa ono politykę przestrzenną miasta i gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego, stanowi podstawowe narzędzie umożliwiające spełnienie zadań własnych miasta w zakresie ładu przestrzennego, komunikacji i infrastruktury technicznej.

Decyzja o podjęciu prac nad studium wyniknęła przede wszystkim z potrzeby doprowadzenia do zgodności treści studium z dynamicznie zmieniającym się w naszym kraju prawodawstwem. W ciągu ośmiu lat obowiązywania w/w dokumentu uległo zmianie szereg ustaw związanych z tematyką planowania i gospodarowania przestrzenią oraz wpłynęło wiele wniosków od mieszkańców o zmianę sposobu zagospodarowania ich gruntów, niezgodnych z ustaleniami studium.

Ustawa z 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym ocentrowała się przede wszystkim na zakresie problematyki studium nakładając równocześnie obowiązek badania, przez zarząd gminy „spójności” rozwiązań projektowych miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „z polityką przestrzenną gminy” określoną w studium.

Obowiązująca od 11 lipca 2003 r. ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 z późn. zm.) wprowadziła zasadnicze zmiany dotyczące toku formalno – prawnego nad sporządzeniem studium, określiła jego formę a także zmieniła zakres jego problematyki. Wymagany zakres projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w części tekstowej i graficznej określony został w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. Nr 118 poz. 1233).

Studium uchwalone przez radę gminy nie jest aktem prawa miejscowego, stanowi tzw. „akt kierownictwa wewnętrznego” wykorzystywany przy podejmowaniu decyzji w zakresie działań dotyczących polityki przestrzennej gminy. Ustalenia studium realizowane są poprzez plany miejscowe i są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu tych planów.

Studium jest opracowaniem o charakterze strategicznym, długookresowym, które określa polityki przestrzenne rozwoju gminy rozumiane jako ustalenie celów rozwoju, ich hierarchii oraz kierunków i sposobu działań prowadzących do osiągnięcia ich na obszarze całego miasta i gminy. Powyższe opracowanie określa dysproporcje dotyczące gospodarowania i przekształcania przestrzeni oraz wskazuje możliwości i potrzeby sporządzania planów miejscowych, dla których zawarte w Studium ustalenia są wiążące. Zadaniem niniejszego studium jest wyznaczenie obszarów, które będą objęte planami miejscowymi, ze względu na przepisy szczególne lub istniejące uwarunkowania.

Zakres opracowania obejmuje problematykę zgodnie z art. 10 ust. 1 i 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, na która składa się część tekstowa i graficzna.

Studium uwzględnia zapisy obowiązującej Strategii Rozwoju miasta i gminy Brześć Kujawski”, która została przyjęta Uchwałą Nr /2001 Rady Miejskiej w Brześciu Kujawskim z dnia 28 sierpnia 2001r.

Zawiera zapisy uwzględniające nowe zadania w zakresie kształtowania struktury funkcjonalno – przestrzennej miasta i gminy wynikające z „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego” uchwalonego Uchwałą nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko – Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003r.

„Strategia rozwoju miasta i gminy Brześć Kujawski” jako główny cel przyjmuje „Wielofunkcyjny rozwój społeczno – gospodarczy miasta i gminy Brześć Kujawski podstawą wzrostu konkurencyjności gminy i zasobności jej mieszkańców”.

Rozwój przestrzenny miasta jest zdeterminowany warunkami naturalnymi oraz istniejącym zainwestowaniem. Istotne znaczenie ma również zainwestowanie poza granicami administracyjnymi, na obszarze gmin przyległych.

Rozwój miasta i gminy polegać będzie z jednej strony na przekształcaniach funkcjonalnych i przestrzennych oraz wypełnieniu istniejących struktur w ramach terenów już zurbanizowanych, z zachowaniem walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego, z drugiej strony na przygotowaniu technicznym i planistycznym nowych terenów.

Przyjmuje się podstawowe zasady kształtowania struktury funkcjonalno – przestrzennej:

- wykorzystanie rezerw terenowych w obrębie obszarów zainwestowanych poprzez ich restrukturyzację (zmiana przeznaczenia, technologii) z poszanowaniem walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- minimalizacja konfliktów wynikających z przesłanek funkcjonalnych i przestrzennych, wywołujących negatywne skutki środowiskowe, społeczne i gospodarcze,
- rewaloryzacja historycznego układu urbanistycznego miasta oraz podnoszenie jakości przestrzeni miejskich,
- dążenie do zapewnienia ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej terenów zielonych i ich powiązania z terenami lasów (utworzenie gminnego systemu ekologicznego w powiązaniu z wojewódzkim korytarzem ekologicznym),
- dążenie do pełnego zabezpieczenia obsługi ludności w zakresie dostępu do sfery usług publicznych,

Przyjmuje się podstawowe zasady kształtowania środowiska przyrodniczego:

- ochrona istniejących zasobów środowiska przyrodniczego,
- kształtowanie nowych struktur przyrodniczych przede wszystkim w oparciu o przepływające przez teren gminy rzeki Zgłowiączkę i Lubieńkę,
- zachowanie ładu przestrzennego w harmonii z otaczającym krajobrazem,
- ograniczenie i eliminację punktowych i przestrzennych źródeł negatywnie oddziałujących na środowisko i warunki życia mieszkańców,
- w stosunku do terenów zainwestowanych należy przyjąć taki kierunek zmian, który będzie gwarantował poprawienie ich biologicznych i topoklimatycznych warunków oraz zachowanie standardów jakości środowiska (klimatu akustycznego, jakości powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych),
- w stosunku do terenów przeznaczonych do zainwestowania należy przyjąć takie kierunki zmian, które gwarantowały będą zachowanie optymalnych „normatywów urbanistycznych” i zachowanie standardów jakości środowiska, przy zachowaniu zasady rozwoju zrównoważonego w celu zagwarantowania możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb społeczności współczesnej, jak i przyszłych pokoleń”.

Przyjmuje się podstawowe zasady polityki przestrzennej w odniesieniu do systemów komunikacyjnych:

- kształtowanie sprawnego systemu powiązań z zewnętrznym układem komunikacyjnym,
- kształtowanie sprawnego układu komunikacji wewnętrznej poprzez m. in. realizację nowych i przebudowę istniejących ulic i dróg podstawowego i wspomagającego układu

komunikacyjnego, dostosowanych do kierunku rozwoju struktur miejskich i gminnych i potrzeb przewidywanych funkcji,

- system komunikacyjny kształtować z uwzględnieniem minimalizacji konfliktów i zagrożeń dla bezpośredniego otoczenia drogą lepszych rozwiązań technicznych i technologicznych,
- realizację ścieżek rowerowych, pełniących funkcję rekreacyjną, a jednocześnie zapewniających alternatywną w stosunku do ruchu samochodowego i pieszego formę dojazdów do pracy, szkół i usług oraz bezpieczeństwo ruchu drogowego,
- dążenie do eliminacji ruchu tranzytowego z centrum miasta poprzez realizację obwodnicy
- budowę autostrady A-1.

Przyjmuje się podstawowe zasady polityki przestrzennej w odniesieniu do systemów infrastruktury technicznej:

- stworzenie sprawnego gminnego systemu zaopatrzenia w wodę w oparciu o istniejące ujęcia wody wraz z przebudową i rozbudową miejskich i gminnych sieci wodociagowych – gwarantujących nieprzerwane dostawy wody dobrej jakości,
- rozwiązanie gospodarki ściekowej w oparciu o istniejące mechaniczno – biologiczne oczyszczalnie ścieków w Starym Brześciu i Brzeziu i rozbudowany rozdzielczy system sieci kanalizacyjnych oraz budowę lokalnych oczyszczalni wraz z siecią kanalizacyjną dla zabudowy zwartej i przydomowych oczyszczalni ścieków dla zabudowy rozproszonej,
- poprawę ochrony przeciwpowodziowej poprzez rozbudowę i budowę systemu wałów przeciwpowodziowych oraz regulację, naprawę i odbudowę rzek i kanałów (szczególnie w dolinie rzeki Zgłowiączki i Lubieńki),
- rozbudowę i poprawę funkcjonowania systemu zaopatrzenia w gaz poprzez rozbudowę istniejących i budowę nowych sieci średniego i niskiego ciśnienia po przeprowadzeniu analizy ekonomicznej,
- stworzenie możliwości dla realizacji lokalnych i indywidualnych źródeł ogrzewania w oparciu o paliwa ekologiczne o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń,
- budowę linii elektroenergetycznej WN 110 kV GPZ Włocławek Azoty – projektowany GPZ Badkowo (zawieszona na słupach istniejącej linii elektroenergetycznej 110 kV GPZ Włocławek Azoty – GPZ Ciechocinek, z ewentualnym poszerzeniem pasa technicznego), budowę nowych stacji transformatorowych, rozbudowę i modernizację linii średniego i niskiego napięcia ze szczególnym uwzględnieniem kierunków rozwoju miasta i gminy,
- budowę międzygminnych struktur gospodarowania odpadami stałymi - Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Machnacz – Służewo (wraz z gminami wchodzącymi w skład tego kompleksu) zgodnie z Programem ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami dla województwa kujawsko – pomorskiego 2010 oraz objęcie 100% mieszkańców miasta i gminy selektywną zbiórką odpadów.

Osiągnięcie trwałego, zrównoważonego rozwoju miasta oraz realizacja strategicznych celów przyjętych w strategii rozwoju miasta i gminy Brześć Kujawski wymaga zmian w strukturze funkcjonalno – przestrzennej miasta, w związku z powyższym przyjmuje się podział miasta na następujące strefy funkcjonalno - przestrzenne:

- Strefa I – śródmiejska (obejmuje obszar urbanistyczny wpisany do rejestru zabytków),
- Strefa II – mieszkaniowa,
- Strefa III – mieszkaniowo – usługowa,
- Strefa IV – produkcyjno – mieszkaniowo – usługowa
- Strefa V – mieszkaniowo - rekreacyjna,
- Strefa VI – rolna
- Strefa VII – mieszkaniowo – usługowa,
- Strefa VIII – rekreacyjno – archeologiczno – mieszkaniowa

W celu określenia kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy przedstawionych w formie ogólnych zasad rozwoju przestrzennego przyjmuje się podział gminy Brześć Kujawski na następujące strefy polityki przestrzennej.

- Strefa wielofunkcyjna – W_1 i W_2
- Strefa wiejska rolniczo – osadnicza – R_1 i R_2
- Strefa leśna – L_s

Uwzględniając uwarunkowania rozwoju miasta i gminy oraz konieczność realizacji przez władze samorządowe polityki przestrzennej, nierozdzielnie związanej z polityką społeczną, ekonomiczno - gospodarczą i ekologiczną, wyznaczono drogę rozwoju poprzez sprecyzowanie kierunków rozwoju przestrzennego miasta i gminy. Przyjęte kierunki rozwoju przestrzennego prowadzą do określenia potencjalnych możliwości wykorzystania przestrzeni oraz niezbędnych z punktu widzenia realizacji celów zmian w zagospodarowaniu.

Kierunki rozwoju przestrzennego miasta i gminy

Głównym kierunkiem rozwoju przestrzeni miasta i gminy jest określenie preferencji poszczególnych obszarów dla różnego sposobu zagospodarowania, w którym wyróżnia się:

- a) obszary, które będą objęte planami miejscowymi, ze względu na przepisy szczególne lub istniejące uwarunkowania,
- b) obszary na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym,
- c) obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania mas ziemnych,
- d) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji,
- e) granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych (na terenie miasta i gminy nie występują tereny zamknięte).

Kierunki rozwoju systemów komunikacji

Zakłada się, że istniejący system obsługi komunikacyjnej miasta i gminy Brześć Kujawski, nie ulegnie w najbliższej przyszłości diametralnej zmianie.

Istniejące elementy systemu posiadają aktualnie szereg mankamentów, które kumulując się decydują o słabości systemu. Podstawowe problemy systemu transportowego miasta i gminy Brześć Kujawski są zbieżne z problemami definiowanymi na terenie całego kraju, zarówno w ośrodkach miejskich, jak i poza nimi.

Elementy układu komunikacji drogowej wymagają rozbudowy i przebudowy. Usprawnienie układu komunikacji drogowej nastąpi poprzez:

- a) budowę obwodnicy miasta (pokazano na rysunku studium w trzech wariantach),
- b) przebudowę w miarę potrzeb i możliwości wszystkich pozostałych ulic na terenie miasta Brześcia Kujawskiego do właściwych parametrów technicznych i użytkowych

- przypisanych poszczególnym klasom tych ulic, utwardzenie nawierzchni i urządzenie ulic (budowa chodników, zatok postojowych, odwodnienia i oświetlenia),
- c) realizację w miarę potrzeb nowych ulic układu obsługującego tereny rozwojowe miasta i gminy z zachowaniem odpowiednich parametrów przekroju poprzecznego umożliwiających lokalizację pasów zieleni oddzielających chodniki od jezdni, a tym samym ograniczających negatywny wpływ ruchu pojazdów na tereny otaczające,
  - d) sukcesywną realizację sieci ścieżek rowerowych,
  - e) rozwój urządzeń i obiektów komunikacyjnych jak stacje paliw, stacje obsługi pojazdów - stosownie do popytu na usługi motoryzacyjne,
  - f) zapewnienie odpowiedniej ilości miejsc postojowych.

Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

Podstawowym celem z zakresu infrastruktury technicznej jest wzrost poziomu rozwoju poszczególnych mediów jako czynnika powodującego wzrost poziomu życia ludności i rozwoju społeczno-gospodarczego, jak również osiągnięcia odpowiedniej jakości środowiska przyrodniczego. Cel ten można osiągnąć poprzez:

- a) zapewnienie wszystkim mieszkańcom miasta i gminy dostępu do centralnego zaopatrzenia w wodę poprzez dalszą rozbudowę sieci wodociągowej,
- b) dostosowanie istniejących mechaniczno – biologicznych oczyszczalni ścieków do wymogów unijnych oraz rozbudowę systemu kanalizacji rozdzielczej w celu skanalizowania obszaru całego miasta oraz terenów o zwartej zabudowie i planowanych do nowego zagospodarowania (wyznaczonych w studium) na terenie gminy, zgodnie z wyznaczonym obszarem aglomeracji kanalizacyjnej o RLM 5056, zatwierdzonym Rozporządzeniem Wojewody Nr 74/2006 z dnia 24 czerwca w sprawie wyznaczenia aglomeracji Brześć Kujawski (Dz. Urz. Województwa Kujawsko – Pomorskiego z dnia 13 lipca 2006r. Nr 93 poz. 1460),
- c) ograniczenie powstawania odpadów oraz budowa Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Machnacz – Służewo w oparciu o istniejący Regionalny Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Machnacu i składowisko odpadów komunalnych w Służewie zgodnie z Programem ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego 2010,
- d) stosowanie do celów grzewczych paliw ekologicznych o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń,
- e) budowa i rozbudowa systemów infrastruktury energetycznej, tj. z zakresu elektroenergetyki i gazownictwa,
- f) rozbudowa i budowa infrastruktury telekomunikacyjnej w rejonach gdzie występują potrzeby na te usługi oraz umożliwienie korzystania z wachlarza nowoczesnych usług telekomunikacyjnych, do których należą sieci ISDN.

Przyrodnicze kierunki rozwoju miasta i gminy

Polityka przestrzenna rozwoju miasta i gminy winna być postrzegana jako powiązanie założonych celów rozwoju miasta z pożądanymi jego zmianami w wyznaczonych strefach polityki przestrzennej z zachowaniem i kształtowaniem jego systemu ekologicznego,

zachowaniem obszarów i obiektów podlegających ochronie prawnej oraz eliminacją wszelkich zagrożeń mogących zakłócić jego stan i funkcjonowanie.

Kierunkowym działaniem skutecznie łagodzącym narastające dysfunkcje w rozwoju przestrzeni poszczególnych obszarów jest zachowanie środowiskowych normatywów urbanistycznych gwarantujących zachowanie istniejących i tworzenie nowych przestrzeni zieleni.

W stosunku do terenów zainwestowanych w poszczególnych strefach funkcjonalno – przestrzennych należy przyjąć taki kierunek zmian w zagospodarowaniu, który będzie wpływał na poprawę warunków bio i topoklimatycznych. Przyjmując kierunek naprawczy w stosunku do obecnego zagospodarowania terenów należy dążyć do:

- eliminowania bądź łagodzenia sąsiedztwa funkcji sobie przeciwstawnych,
- wydzielania terenów pełniących funkcje stref izolacyjnych pomiędzy terenami o przeciwstawnych sobie funkcjach, które urządzone jako tereny zieleni mogą pełnić funkcję ochronną, izolacyjną i biernego wypoczynku,
- łagodzenia przeinwestowania terenów poprzez biologiczne wzbogacanie ich w elementy środowiskotwórcze,

Równie ważnymi czynnikami decydującymi o zasobach i jakości środowiska przyrodniczego oraz warunkach życia człowieka a związanymi ze strukturą funkcjonalno-przestrzenną miasta i gminy są:

- likwidacja wszystkich źródeł zanieczyszczeń gleby, wód powierzchniowych i podziemnych,
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń pochodzących z palenisk domowych poprzez zmianę czynnika grzewczego z tradycyjnego na paliwa ekologiczne o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń,
- opracowanie aktualizacji gminnego programu gospodarki odpadami z uwzględnieniem realizacji Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Machnacz – Służewo, zgodnie z Programem ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego 2010, objęcie zorganizowanym systemem gromadzenia, wywozu i utylizacji odpadów wszystkich posesji na terenie miasta i gminy.

Kierunki rozwoju turystyki, rekreacji i wypoczynku

Zasoby i walory środowiska przyrodniczego miasta przedstawione w uwarunkowaniach rozwoju są „magnesem” przyciągającym i ukierunkowującym społeczeństwo do różnorodnego z nich korzystania, jak również rozwijania wielu przyrodniczych form rekreacji. Podstawowe kierunki kształtowania i rozwoju turystyki powinny skupiać się na wykorzystaniu zasobów i walorów samego miasta i gminy - urozmaiconej rzeźby terenu, rzeki Zgłowiaczki, lasów, uzdrowiska Wieniec oraz walorów krajobrazowych gmin sąsiednich dającym możliwość uprawiania różnych form rekreacji i wypoczynku poprzez.

- kształtowanie miejsko – gminnego systemu przyrodniczego w formach zapewniających ciągłość przestrzenno-funkcjonalną obszarów naturalnych i zieleni tj. m.in. poprzez realizację ciągów zieleni (korytarzy ekologicznych);
- zachowanie i ochrona wartości krajobrazowych terenów otwartych doliny rzeki Zgłowiaczki – w celu wypełnienia zagospodarowaniem wypoczynkowo-rekreacyjnym (parki, ogrody, zieleńce) wraz z niezbędną bazą typu obiekty i urządzenia sportu, kultury i gastronomii (o kubaturze i architekturze dostosowanej do charakteru obszaru) oraz uzupełniająco funkcją mieszkaniową jednorodziną o charakterze ekstensywnym;

- utrzymanie istniejących zasobów sportowo-rekreacyjno-wypoczynkowych,
- utrzymanie istniejących i wytyczenie oraz realizacja nowych ścieżek pieszo-rowerowych łączących tereny rekreacyjno-wypoczynkowe miasta i gminy w jeden system wraz z gminami sąsiednimi,
- przebiegająca przez teren gminy kolej wąskotorowa jako środek transportu ma znaczenie marginalne, może jednak zostać w przyszłości wykorzystana jako kolejka turystyczna i przyczynić się do zaktywizowania terenów wzdłuż jej przebiegu m.in. poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej,
- stworzenia atrakcyjnych przewozów rekreacyjno – krajoznawczych na trasie Smólsk-Wieniec (przede wszystkim w sezonie wiosenno – letnim) dla mieszkańców miasta i gminy Brześć Kujawski, gmin ościennych oraz mieszkańców miasta Włocławka (przejazd, wypoczynek, mała gastronomia).

Kierunki i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnia się ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru, zabytków znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych.

Ponadto w studium uwzględnia się strefy ochrony konserwatorskiej dla obszarów, na których obowiązują zakazy i nakazy mające na celu ochronę znajdujących się w tym obszarze zabytków, a które szczegółowo określane są ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Ochrona dóbr kultury współczesnej jako element krajobrazu kulturowego podlega zasadom ochrony na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Obszary, obiekty i zasady ochrony krajobrazu kulturowego

Istniejące elementy przyrodnicze, pola uprawne, tereny zabudowane oraz towarzysząca jej infrastruktura komunikacyjna tworzą charakterystyczny krajobraz kulturowy. Dominuje on na większości obszaru miasta i gminy. Wyjątek stanowi dolina Zgłowiączki (przede wszystkim położona w południowej części obszaru gminy) oraz kompleksy lasów (położone w północno wschodniej części gminy), tworząc przyrodniczą dominantę krajobrazową.

Ustalenie ochrony dla tych części miasta i gminy powinno dotyczyć głównie zasad i standardów kształtowania zabudowy w harmonii z otaczającym krajobrazem, charakterem i stylistyką architektoniczną obiektów.

Obszary, obiekty i zasady ochrony uzdrowisk

W otoczeniu zwartego kompleksu leśnego lasu sosnowego położone jest uzdrowisko „Wieniec” zakwalifikowane do rangi regionalnej. Jego głównym walorem jest oferta bazy sanatoryjnej wraz z zakładami przyrodolecznicznymi i szpitalami uzdrowiskowymi wraz z zasobami wód mineralnych i torfu leczniczego – borowiny oraz zdrowotnego klimatu leśnego. W celu ochrony zasobów wód leczniczych i zasobów torfu utworzono obszary górnicze.

Dla poszczególnych stref ochrony uzdrowiskowej przyjęto wskaźniki terenów zielonych oraz powierzchnię nowo wydzielonych działek. Określone zostały również sprawy wymagające uzgodnienia z ministrem właściwym do spraw zdrowia.

Wszelkie działania inwestorskie muszą być zgodne z ustaleniami wynikającymi z obowiązującego Statutu Uzdrowiska Wieniec – Zdrój.

Kierunki i zasady gospodarowania na obszarach powodziowych

Część terenu miasta położona w dolinie Zgłowiączki i Lubieńki narażona jest na zagrożenie wystąpienia powodzi (teren bezpośredniego zagrożenia powodziowego).

Kierunkowe działanie musi skupiać się na ochronie istniejącej zabudowy poprzez wykonanie budowli zabezpieczających – wałów ochronnych natomiast w stosunku do obszarów obecnie niezabudowanych, a planowanych do zagospodarowania, należy ściśle przestrzegać wymogów ustawy Prawo wodne oraz wymogów i zaleceń zawartych w opracowaniu specjalistycznym – Studium ochrony przeciwpowodziowej.

Kierunki rozwoju i zasady kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej

Ogólne kierunki działań w zakresie kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej winny być realizowane przez:

- prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z zasadami określonymi w planach urzędzenia lasów (zarówno państwowych jak i komunalnych);
- racjonalne i zasadne przeznaczanie obszarów leśnych na cele nieleśne;
- przebudowę drzewostanów zmienionych lub silnie uszkodzonych przez zanieczyszczenia;
- zachowanie i ochrona istniejących leśnych użytków ekologicznych,
- podniesienie walorów krajobrazowo-estetycznych lasów komunalnych dla celów szeroko rozumianej rekreacji, sportu i wypoczynku;
- przekształcanie lasów komunalnych w Parki Leśne, z urządzeniem terenów rekreacji biernej i czynnej, z wykorzystaniem naturalnej rzeźby terenu, przyrodniczych zasobów oraz naturalnych materiałów dla budowy urządzeń sprawnościowych i rekreacyjnych;

Kierunki rozwoju i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej

W obszarze miasta i gminy kierunki kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej polegać będą głównie na:

- a) gospodarowaniu rolniczą przestrzenią produkcyjną zgodnie z Polskim Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej,
  - użytkowanie gruntów dostosowane do naturalnych warunków, nie powodujących negatywnego oddziaływania na środowisko,
  - zmiana użytkowania gleb o niskich klasach bonitacji i przeznaczenie ich pod użytki zielone, zalesienie,
  - wprowadzenie rolnictwa opartego o ekologiczne zasady gospodarowania,
  - racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi,
  - wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, przydrożnych, wzdłuż miedz,
  - przeciwdziałanie degradacji gleb, ochrona przed erozją,
  - indywidualna ochrona naturalnych siedlisk występujących w obrębie gospodarstwa rolnego (naturalne zbiorniki wodne, oczka wodne, kępy drzew i krzewów, miedze, trwałe zadarnienia wzdłuż cieków itp.),

- szeroka promocja edukacji ekologicznej,
- b) ochronę gruntów rolnych wysokich klas bonitacji gleb przed zmianą użytkowania rolniczego w obszarach nie wskazanych do inwestowania,
- c) utrzymanie i ochronę przed zmianą użytkowania gleb pochodzenia organicznego,
- d) optymalne wykorzystanie naturalnych warunków przyrodniczych do prowadzenia intensywnej produkcji rolnej z zastosowaniem technik przyjaznych środowisku,
- e) ochronę przed zainwestowaniem zmeliorowanych gruntów rolnych,
- f) zapobieganie szkodliwym wpływom prowadzonej produkcji rolnej na środowisko, w tym niekorzystnemu wpływowi na krajobraz,
- g) zachowanie naturalnego krajobrazu, ochrona przed wprowadzaniem elementów „obcych” z zakresu architektury i zagospodarowania.